

Provinzialblade.

No. I.

H

Er. Basnage har sagt, jeg veed ikke hvor, at, naar man forlod alle Videnskaber allene for at legge sig efter de Skionne, var det ligesaa daarlige, som at forbrænde en Bys, allene for at redde Horterne.

Er. Basnage har sagt en Sandhed, og jeg er ham forbunden for, at han har sagt den. Jeg skriver for adskillige Pædere. Den ene, eller maaskee den største Deel, ville gandske vist tilgive mig, om jeg aldrig skriver i de skionne Videnskaber. Der er tillige, jeg veed ikke hvor saa, eller mange, som i al Evighed aldrig tilgaa mig, om jeg nogen Tid skriver over andre. Jeg kan frøgte for, at en alvorlig Mand, naar jeg forelegger ham, hvad der ey svarer til hans — Grille eller Parø, vil svare mig, som Matematikeren, da

han havde læst Racines Sørgespil: „Nu hvad har han vel bevist med alt dette?“ eller at et vittigt Hoved, som læser, hvad jeg har skrevet for dem, — som ikke ere det, siger mig: „Jeg sover, om I aldrig præker.“ (*)

Saa vanskeligt er det at skrive, naar der skal udfordres meere til at skrive, end allene saa mange sunde Fingre, som hos Rabner udfordres til en Fed.

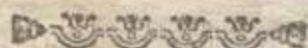
Jeg er derfor meget undseelig ved at fremstille mig for saa mange Læsere, av forskjellige Stænder, og en endnu forskjelligere Tænkemaade, som har givet mig den Ære at tegne sig for disse Blade. Hvad skal jeg sige dem alle, som de ikke veed bedre end jeg? Hvad skal jeg lære den floge Landmand, den erfarne Embedsmand, den tapre Krigsmand, og den lærde Geistlige? Jeg planter aldrig Kartofler, jeg forstaaer intet av Processer, endnu mindre av Krigskonsten, og jeg er kun Kandidat i Teologien. Jeg har sagt alt dette til dem, som har overtalt mig

(*) Et Svar av den bekiendte franske Digter, Malherbe, til Erkebispfen af Rouen, da han vækkede ham, for at følge sig i Kirken.

mig at skrive disse Blade, og jeg igientager det her med megen Oprigtighed. Jeg tør slet ikke bestemme mig for at undervise. Det vil være mig nok, at jeg enten, paa en ikke alt for kiedsommelig Maade, fornyer Erindringen av, hvad man veed tilforn, eller at jeg — til høyere Estertanke, foredrager, hvad der, imod Formodning, skulle indløbe, — som man ikke veed. Jeg vil regne mig lykkelig, om jeg, for et Dyeblik, nu og da, kan bringe Landmanden at glemme et Mars Misvæxt, Dommeren hans Protokoller, og Kiobmanden en forhøyet, eller nedsat Børskurs.

Endnu er jeg ikke dermed retfærdiggjort. Jeg staaer endnu i Gield hos den Slegt, som læser alene, for at fornøyes. Naar man vil omgaaes Konger, sagde Esop til Solon, maa man aldrig sige, uden hvad der behager dem. Der er maaskee vittige Hoveder, som i denne Post ere vanskeligere at fornøye, end Monarker. Jeg har imidlertid valgt ovenstaaende Balsoprog av Hr. Basnage, for at sige disse vittige Hoveder ret alvorlig: — at deres skionne Konster — saaledes har en ærlig Kone av min Familie allerede længe stillet deres Nativitet — føre lige

til Fordervelsen, om ikke endnu bybere: At de bør vide, som være sig allene av Hierneskind, at Lucifer var Lognens Fader, at Homer var en Bettler, og at Buttler og Cervantes, med flere av den Yngel, ere døde av Hunger, at man fører ingen Krig i Vers, og at en Proces altid er i solut Stiil, at heele Provinjer leve og døe uden al Bittighed, og at et vittigt Hoved og en Atteist, (horresco referens) nesten hos enhver ærlig Mand er det selv samme — endelig, at jeg var en Daare, om jeg bekymrede mig enten for deres Roes, eller Laft.

II.

Marquisinde Chatelet.

Gabrielle Emilie le Tonnelier de Breteuil var en Gemal av Marquis de Chatelet Lomont. Hun tilbragte sine første Aar med Galanterie, og de øvrige med Videnskaber. Man veed, hvor stor Deel Hr. Maupertuis, og flere Lærde, havde i hendes Fortrolighed. Hr. Voltaire beholdt den længst. Blant hendes Skrifter er hendes Naturlære, og en Afhandling om Ilden, som fik Prisen i det Kongelige Videnskabers Akademie, mest bekiendte. Hun forte
sillige

tillige en lærd Brevveyling med Sr. Mairan, og har oversat Newtons Physik i fransk;— Man kan ikke altid philosophere: Efter et tyve Aars usfrugtbart, (og man legger til) misfornoyet Egteskab, gjorde hun Barsel med en Son. Madam Chatelet tillod sig neppe Tid at bringe ham til Verden, for end hun igien overlod sig til Studeringer. Deene Overvælselse kostede hende Livet i en Alder av 44 Aar. Man fortæller, at hendes Mand var meget ligegyldig derved, men Sr. Voltaire desto mere utrøstelig. Han skrev hende følgende Gravskrift:

L' Univers a perdu la sublime Emilie;
 Elle aima les plaisirs, les arts, la verité;
 Les Dieux, en lui donnant leur ame et leur Genie,
 N' avoient gardé pour eux que l' immortalité.

Verden har tabt den høye Emilie. Sun elskede Fornøyselser, Konstler, og Sandhed. Gudderne gav hende deres Siæl, og deres Genie. Kun Udsødelighed beholdte de for sig.

Madam Chatelet, eller den guddommelige Uranie, som Sr. Voltaire saa ofte kalder hende, var

ikke smuk. Man tillegger hende store Arme, og lange Been, en spids Næse, og et Par grønne Øyne; Madam Chatelet var derfor ey altid lykkelig i Kierlighed. Man fortæller i den Anledning følgende: Hun blev forelsket i en Marquis, som, til Uheld, ikke var forelsket i hende. Madam Chatelet bebrydede ham en Dag hans Egegylldighed; hun bad ham rekke sig en Bouillon, som stod paa Bordet. Hun drak den ud, og leverte Marquien et Brev, som indeholdt hendes Fortvivlelse o. s. v. Arme Chatelet! Hun havde drukket Døden i denne Bouillon; man løb til Apotekereren, man bragte en Modgift, og Madame Chatelet kom til Live igien. Med alt dette var Madame Chatelet meget lærd, meget vittig, og meget berømt.

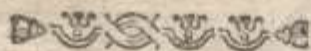
III.

Øyenlægen.

En Øyenlæge vilde hjælpe en arm blind Mand til sit Syn. Den Blinde vegrede sig; jeg tilstaaer, sagde han, at jeg vilde gierne see Solen, og Naturen igien, men kan man ogsaa leve allene derav? — J kan lære et Haandverk, eller en Kunst, sagde Øyenlægen, og blive et nyttigt Medlem i Staten —

Jeg

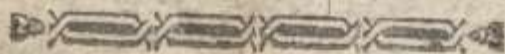
Jeg ønskede intet heller, svarte den Blinde, men jeg har hørt, at man arbejder ofte uden at belønnes derfor, og at man iblant kober, uden at betale; Jeg lever nu ganske ubekymret; jeg frygter allene for langvarige Sygdomme, som mit Syn slet ikke vil befrie mig fra; Har I ingen andre Fordeele, min Herre? — Fornøjelser i Selskab, og alle Naturens Skønheder — Jeg vil tænke derover til i Morgen, sagde den Blinde — Han maa opereres, hvad det skal koste, sagde Dyenlægen ved sig selv; Om han allene skulle komme at see med eet Øye, om han blev blind igien ofte Dage efter, saa skal han opereres: Heele Europa vil faae det at vide; Alle Blinde vil storme til min Dør; Han maa opereres, saa sandt jeg er en ærlig Quaksalver. — I denne Forhaabning besøgte han den Blinde Dagen efter. Har De nu betænkt Dem, sagde han; ganske vist, min Herre! svarede den Blinde; Jeg har betænkt mig saa meget, at jeg har den Ære — at afslaae Deres Tilbud aldeles — I vil ikke opereres, sagde Dyenlægen; — Nej vist ikke, min Herre; man har sagt mig, at jeg bør vogte mig for alle Læger, men for Dyenlæger i Særdeleshed; Jeg er for nærværende Lid blind uden Smerte; I ville maaskee
bringe

bringe mig til at see med Smerte, eller det som er endnu værre, I ville bringe mig til at lide Smerter, uden at bringe mig til mit Syn igien. Jeg behøver ingen Dyne til at see, at I er en Bedrager. Hvad I har sagt mig om Naturen, og Fornoyelser i Selskab, finder jeg ligesaa daarligt, som det øvrige. Saa længe jeg ey seer en smuk Egn, sparer jeg mig for den Urolighed at ønske mig den. Jeg har ingen Fornoyelser af Naturens Skønheder, men jeg frygter heller ikke for dens Forstreckelser, og Selskaber, Hr. Doktor, giøre ingen lykkelig.

IV.

Den ulykkelige Barnevelt blev, som bekendt, beskylt for Forraderie, da han tog Partie mod Prinds Moriz av Oranien, og blev henrettet i sit 72de Aar. Enhver av Dommerne i den Sag fik 2400 Gylden til Belønning. En Advokat sagde i den Aaledning til en av disse Dommere: Man siger to Ting om Dem, min Herre, som jeg aldrig hører. Man siger, at De har ingen Forstand, og man siger tillige, at De er gierrig: Det første maa være usandt, da de har fundet Barnevelt skyldig i en Forbrydelse, som de største Lovkyndige har fritiendt ham for, og det andet er ligesaa utroligt, da De for 2400 Gylden har domt en Dom, som jeg ikke ville dome for alle Jordens Rigdomme.

Provinzialblade.

No. 2.

I.

At skrive Historien av Bantundighed, er at skrive den største af alle Bøger. At skrive blot om min egen, var at skrive meer, end de fleste læse. Jeg vil allene sige, at det iblant er en privat Mand tilladt at være saa uvidende, som han behager, men at en Mand av Anseelse (som man kalder det) bør altid vide, hvad han skal, hvis han vil være, hvad man kalder ham. Der er imidlertid, nu og da, Store, som har intet felleds med en stor Mand, uden hans Skræbeligheder, ligesom der er Færde, som har intet felleds med Minerva, uden Uglen. Man har iblant betroet Staten til hvem man ey burde betroe den, ligesom man hos Phædrus betroede Livet til den Læge, man ey burde betroe at læge sine Døster. Jeg vil fortælle nogle Exempler:

B

Slutte

Skulle man troe, (og dog er intet vissere) skulle man troe, siger jeg, at, nogen Tid efter Barbarernes Oversvømmelse i Italien, visse Excellencerne paa den Tid, samt deres Monarker, ikke at skrive sit Navn? Man stemplede Dødsdomme allene med et †, og man avgjorde Rigers og Nationers Skiebne efter dette Merke, som efter det uryggeligste Magna Charta. Endog i det 14de Aarhundrede forstod en Connetable de France, og den største Mand i Riget, — pour faire honneur à la Nation— hverken at læse eller skrive.

Jeg er undseelig ved at fortælle, at denne Uvidenhed strekede sig lige til Kirken. Man forsikrer, at de fleeste Geistlige forstode ikke, i Kraft af sit Embede, at underskrive en Kanon i de Concilier, hvori de selv vare Medlemmer. Hvilke Forstreekelser! Man spurgte en Kandidat paa den Tid ikke, om han kiendte Lærdommen til Saliggjorelse, om han forstod Grundsprogene? o. s. v. Man spurgte, om han kunne læse Evangelierne og Epistlerne inden i Bogen, og om han forstod dem— i deres bogstavelige Forstand.

Alting, siger en berømt Forfatter, bar i disse Tider Bankundighedens Stempel. Man tretteede, om Gud var, klædt, eller nogen, tilstede i Hosien? om han var almægtig? om han kunne synde? o. s. v. Der var en Tid, legger han til, hvor Videnskaber bleve anseete for en Forsengelighed, som ey anstod en Kristen; man foregav, at Englene havde pidsket den hellige Hieronimus, fordi han havde søgt at efterligne Cicero. Jeg er meget eenig med Abbeden Kartaut, som paastaaer, at det var, fordi han havde efterlignet ham selv.

Man gietter mange Aarsager til denne Bankundighed; Den rimeligste synes at være Bogernes lidet Antal, og den Vanskelighed at forøge det, fordi Pappiret, eller Papyrus, som Romerne, nest Pergament, havde betient sig av, kom allene fra Egypten, og fordi Europas Handel med Egypten blev aldeles ophævet, saa snart Saracenerne havde erobret den. Man skrev derfor allene paa Pergament, som var den Tid meget kostbart, og til alle Tider meere værdt, end hvad man skrev derpaa.

Jeg kunne sige— hvis det ey fører mig alt for vidt— at denne Kustbarhed bragte en Grevinde av Anjou, allene for en Kopie av en, paa den Tid udbødelig, og vidtberømt Biskop av Halberstadts Hømsilier, (som ingen meere læser) at betale meer end 200 Skiep per Hveede; og ligesaa meget Rug, og Hirse; Jeg kunne legge til, at, naar man den Gang gav en Bog, eller nogle Bogstaver malede paa Pergament, (saaledes bør man kalde de fleste av den Tids Bøger) naar man, siger jeg, gav en saadan Ting til et Kloster, blev den ey blot givet, den blev ofret paa et Alter, pro remedio animæ, eller, til alle Synders naadige Forladelse.

Saa langt har den rimelige Nærhog til Bannkundighed forført mig. Jeg beder meget om Forladelse derfor.

II.

Bertram av Rheims.

Blant de besynderlige Mennesker, som har spillet en ualmindelig Rolle i Historierne, er Bertram

tram av Rheims ikke en av de mindst merkværdige. Jeg vil under eet anføre, hvad man hos adskillige Skribentere har fundet om ham.

Vertram av Rheims var født ved Enden av det tolvte Aarhundrede. Han opholdt sig længe i Skovene ved Valenciennes, som Eremit, og gav sig derefter ud for intet mindre, end for Boldevin den Første, Greve av Flandern, og Keiser i Konstantinopel, naattet denne Keiser var allerede død for meere, end 20 Aar siden. Nogle lignende Træk i Ansigtet, og det Rygte, at denne Keiser var blevet Eremit, gjorde Bedrageriet længe troligt. En stor Deel av Folket, tilligemed den heele Flamske Adels, erkjendte ham for deres Enevoldsherre, og Keiser i Orienten. Den afdøde Keisers Datter, Johanna, den Gang Grevinde av Flandern, maatte skaffe Tropper paa Beenene, for at sette sig imod ham; Hun lod ham omsider forhøres av Raadet, men Bedrageren havde saavel ladet sig underrette om alt, hvad der angik Keiseren, at han vidste at svare til alt, hvad man spurgte ham. Han fortalte, hvorledes han blev fanget i Bulgarien, og efter 20 Aars Fængsel

fel. omsider var flygtet derfra, at han blev paa nye
 fanget av andre Barbarer, ført omkring i Asien, og
 av nogle Tydske Kiobmænd, som bragte ham til Glan-
 dern, tilsidst befriet av dette Fængsel. Man sendte
 derpaa Biskoppen av Meteline, tilligemed Pater Al-
 bert, en Ordensbroder av St. Benoit, til Græken-
 land, for at underrette sig, om den rette Boldevin
 var død, eller levende. Man fik med alle muelige
 Bekræftelser vide, at Keiseren var død. Det var
 endnu ikke nok; Grevinden maatte begiere Understøt-
 telse av Ludvig den 7de i Frankrig mod denne Be-
 drager. Kongen begav sig til Campiegne, hvor Ber-
 tram indfandt sig med et Leidebrev, klædt i Arme-
 niansk Dragt, og i Skarlaget, med et talrigt Fol-
 ge. Kongen lod ham forhøre ved Biskoppen av Be-
 auvais. Denne spurgte ham, paa hvad Tid han
 havde foret Philip Trofskab, naar han var blevet
 Ridder, og paa hvad Tid han var blevet gift med
 Maria Champagne. Bertram begiærede 3 Dage
 at betænke sig i; Bedrageriet blev robet, og han
 flygtede til Valenciennes; Han faldt siden efter i Jo-
 hannas Hænder, og blev, med al Høytidelighed, hængt
 i Aaret 1225. Folket troede desuagtet, at han var
 den

den rette Keiser; man fortalte endog, at Vrindsessen troede det selv paa det sidste, og at hun, til Voentens over at have dræbt sin Fader i denne Bedrager, stiftede det Hospital, som har Navn av L' Hopital Comtesse.

III.

Jeg kan berette mine Læsere, at man, forrige Aar, i Paris, i Overværelse av Senatet, og et stort Antal av Tilskuere, har gjort et Forsøg med en, for det heele menneskelige Kion allerhøysvigtig, Opfindelse. Hr. Bernieres havde forfærdiget et Kartoy, som han første Gang der gjorde Prove med, og som besad ikke mindre Fuldkommenhed, — end at det slet ikke kunne synke. For at vise denne Fuldkommenhed meere tyensynlig, valgte man et av de almindelige Kartoyer, av lige Størrelse, og Bygning med Hr. Bernieres. Man besatte det med 8 Karle, som saa lenge rystede det fra alle Sider, at det maatte synke. Folkene reddede sig med at svømme, og med disse samme Folk besatte man Hr. Bernieres Kartoy, som ved en lang og stærk Bevægelse bragte det endelig fuldt af Vand, men

uden

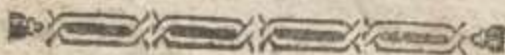

uden paa nogen Maade at bringe det til at synke. Man streeg allerede Mirakel, men Hr. Bernieres gjorde endnu et større Forsøg. Han lod opreysse en Mast i dette Fartoy, som allerede laae gandske fyldt med Vand; Oven til gjorde han en Linne fast. Med denne Linne trak man Baaden saa meget paa Side, at Toppen av Masten allerede rørte ved Vandets Overflade, som den stærkeste Storm, eller Bolge ellers aldrig kunne bringe den til. Det var Hr. Bernieres desuagtet umueligt at bringe sit Fartoy at synke. Man gav igien løs paa Linnen, og i en tierdendeel Sekund var Masten, tilligemed Fartoyet, igien opreyst. Man haaber, at Hr. Bernieres med det første vil giøre sin Konst bekiendt, og fortiene sig et Navn av alle levende, og tilkomende Slægters Belgiorer.

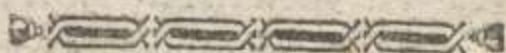
IV.

Den kjerlige Mand.

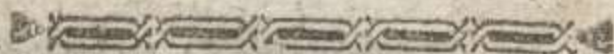
Jeg har en Bøn, min Gud, du maa bønføre mig;
 Jeg ønsker mig ey stor, ey viis, ey riig;
 Men jeg en Kone har; gjør hende lykkelig,
 Snart, snart, min Gud, — udi dit Himmerig!

Provinzialblade.

No. 3.

I.

Kierlighed og Troloshed.

(En Indiansk Fortælling.) (*)

Paa et Eyland i Sydamerika, hvor man tilbød Maanen, saae man en Dag Braget
E av

(*) Denne Fortælling hører ikke mig til; Den hører heller ikke, paa alle Steder, den til, som har skrevet den; Soleo enim in aliena castra transire, non tanquam transfuga, sed ut explorator. Jeg gaar iblant over, (siger Cicero) til en fremmed Leyr, ikke som Overløber, men som Speider. Jeg har laant dette Stykke av, jeg veed ikke hvilket, fransk Ugeskrift; Jeg har tilsat, udeluft, forandret, — og altsaa fordervet det aldeles, vil man svare, fordi det er impb al menneskelig Formodning, at en Normand kan skrive som en Pariser. Lad det saa være.

av et Skib, som havde strandet. Kun en eeneste
 paa dette Skib var blevet reddet. Det var en Fransk-
 mand; Han kaldte sig Ventillak, og havde opholdt
 sig længe i Amerika. Man havde paa dette Eyland
 den ualmindelige Skik at opofre alle Fremmede til
 Maanen. Man bemægtigede sig derfor den uheldige
 Ventillak, og bragte ham til en av Maanens Of-
 ferprester. Dagen efter forkyndte man ham, at man
 nu havde været saa lykkelig at finde alle de Træar-
 ter og Rogelser, som vare forestrevne i Offerprestens
 Ritual, til at brænde Fremmede ved. Hele Folket
 var forsamlet, og fornoyede sig over det Offer, de
 skulde bringe deres Gudinde. Man forundrede sig
 allene over, at den Fremmede syntes ikke det rin-
 geste at længes efter denne Lykke. Kun en eneste
 Ting manglede endnu, at giøre enhver's Glæde fuld-
 kommen, den uheldige Franskmands undtagen. Man
 ventede efter en Høytidelighed, som bestod i, at den
 smukkeste Pige blandt Karaiberne skulde stære den
 Fremmedes Haar av, og, det som er endnu meer,
 tillige stille ham ved sin Lillesfinger.

Den elskværdige Neme, Offerprestens eneste
 Datter lod sig see; Alle Karaiberne bleve indtagne
 av

av hendes Skønhed, og begyndte at pibe hende ud, hvilket hos dette Folk tilkiendegiver Bifald: Skovert Land har sin Skik. Den deylige Keme blev foretstet i Ventillak, og hann merkede det. Efter Lovene paa dette Sted kan Offeret frelses fra Døden, naar det Fruentimmer, som skal kiære Haaret av, vil hugge sin egen Finger av i Steden for den Fremmes des, men for Haaret er slet ingen Redning. Ulykksalige Franskmænd! Du vil miste dit Haar, og dine Fingre; Blandt tusind Fruentimmer i Europa vil ikke et eneste frelse dig fra Døden paa disse Bilskaar. Fruentimmeret blant de Wilde er meere medlident. Keme begierte at tale med Ventillak i Centrom. Man tillod hende denne Begiering, og deres Samtale, hvorav Historien allene har efterladt os følgende, var en av de smukkeste i heele Indien: Vil du og være mig troe, kiære Ventillak? sagde den skønne Indianerinde; — „Som. Skyggen er Legemet“ — hvad skal forsikre mig om din Trost? — „Dine Yndigheder, deylige Keme!“ — De forgaae, ligesom din Kierlighed? — „hvorfor vil du fornærme os begge?“ — Du vil da altsaa elske mig, kiære Ventillak? — „Meer end hele Verden“ — Og denne Kierlighed? — „den skal ophøre med mit Liv“ — Jeg døer av

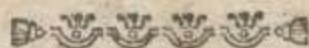
Fornøielse — "og jeg av Kierlighed, smukke Keme!," —
 Maaskee heller av Frygt? — "Jeg er Fransmand,
 og jeg veed av ingen Frygt, uden den jeg har ind-
 jaget mine Fiender," —.

Keme stod i Begreb med at besvare ham med
 det skionnestte Pant paa hendes Kierlighed, da hun
 blev forhindret av hendes Fader, som kom dem i
 Møde, for at holde følgende Tale til hendes Kiereste.
 „Lykkelige Fremmede! tilbed den Stierne, som har
 „fort dig til disse Grendser; Hvilken Ære! Endnu i
 „denne Aften kan du haabe at spise ved vor Gudind-
 „des Tafel. Kan du, uden Henrykkelse, betragte din
 „Lyksalighed? Du vil brændes ved en langsom, og
 „giennemtrængende Lue, som vil luttre, og fortære
 „dig tillige. Man vil bevare din Aske, som en Hæ-
 „lighed. Ære gange lykkelige Fremmede! Jeg læ-
 „ser allerede i dine Øyne den Længsel, du har ef-
 „ter denne Høytidelighed. Du skal tilfredsstilles,
 „saa snart mueligt; hav allene Taalmodighed nogle
 „Dyeblik!" —

Ventillaet syntes ikke aldeles fornøyet ved denne
 Tale. Han besvarede den i følgende Udtryk til Ka-
 rai

raiberne. „Jeg er en Franskmand, sagde han, mi-
 „ne Herrer, og folgelig en Tilbeder av det smukke
 „Kion. Jeg ville giøre mig en Vere av at giøre
 „Gudinden Maanen min Opvartning, hvis det al-
 „lene kunne skee uden den Hoytidelighed, de behage
 „at foreene dermed. Jeg er vant til at taale Heede,
 „men jeg er endnu aldrig blevet brændt til Aske. Jeg
 „troer neppe, at jeg kan vænnes dertil. I fald jeg
 „var mindre høflig, ville jeg maaskee siige dem, at
 „Deres besynderlige Maade at stege enhver Fremmed,
 „som vil besee deres Land, forekommer mig reent
 „forbandet. For imidlertid at vise dem min Verbs-
 „dighed for deres Gudinde, som, efter hvad de be-
 „rette, har saa megen Godhed for alle Fremmedes
 „Haar, vil jeg herved forære hende mit, og har,
 „ved denne Feylighed, den Vere, at være Deres og
 „Hendes allerydmygsste Tiener.“

Ventillaß brugte Paryk; Det kostede ham alt-
 saa ikke meget at faste Offerpresten den lige i Dy-
 uene. Alle Karaiberne skreege Mirakel, og man over-
 smurte Offeret med Koemog, efter Ritualet for Of-
 ringer til Gudinden Maanen. Nu gav Offerpresten

et Bink, og den uskyldige Keme, deylig som Gra-
 tierne i Bad, traadde nogen frem til Forsamlingen.
 Hun bar to Saxe i et Etui av Elfenbeen, og Ven-
 tillak, som glemte, at hun kom for at skiare hans
 Lillesinger av, saae paa den skionne Indianerinde med
 en ubeskrivelig Henrykkelse. Den forelskte Keme lag-
 de begge Saxe paa sin Faders høyre Loffel, og vendte
 sig til Maanens Alter med følgende Tale til de omkring-
 staaende. „Min Fader, mine Bener, mine fiære Ka-
 „raiber! Er der nogen blant Eder, som kan troe
 „mig saa grusom, at jeg skulle stille en smuk Fransk-
 „mand ved sin Lillesinger? Det kan austraae eder at
 „finde Forskyndelse i at siege ham til vor Gudindes
 „Ære, som I paastraae spiser helst Mennekeliød. Det
 „er allene min Sag at frelse ham. For en Karaib,
 „bist Pige, som elsker en smuk Fremmed, er en Fin-
 „ger meer eller mindre av ingen Betydninghed.“ —
 Med disse Ord skar den deylige Keme sin smukke
 Finger av, og kastede den paa Baalet; til hvilket
 Offerpresten i det samme leverede Ventillaks Varyk—
 „Elskelige Franskmand, blev hun ved, der seer du
 „et Beviis paa min Kierlighed — og I, grusomme
 „Prestes! (sagde hun videre) Lad det tiene Eder til
 „Efterretning, at naar I vil ligne Himmelen, saa
 bør

„hør J ligne den ved Menneskelighed, ved Medlid-
„denhed, og ved Edelmødighed! Et oprigtigt Hjer-
„te er det største Offer, J kan bringe den.“

Ventillak, som havde været henrykt over den-
ne deylige Piges Skabning, blev det endnu meere
over hendes guddommelige Siel. Den tierlige Re-
me blev hans Kone, og alle Karaiberne høytidelig
holdt deres Bryllupsfest.

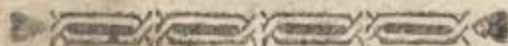
Skal jeg fortelle videre, eller skal jeg tie med
vort Kions Skiendsel? Men jeg bør fortelle Ventil-
laks Uerockab, for tillige at fortelle hans Straf.
Efter nogle Maaneder glemte den trolose Fransmand
at hans Kiereste for hans Skyld havde allene 9
Fingre. Den tierlige Kone, som vidste sit Lands
Love for ubeständige Mænd, skulde længe sine Taa-
rer; Hun gjorde alt for at vinde hans Kierlighed,
men forgieves. Sorg og Fortvilelse bragte hende
endelig, midt i sin blomstrende Ungdom, til Gra-
ven. Den afskyelige Ventillak, som allene havde
hendes Omhed at tilskrive sin Lykke, gav hende al-
saa Døden til Belønning. Men den blev ogsaa
hans. Efter Lovene mod trolose Mænd der paa
Stedet,

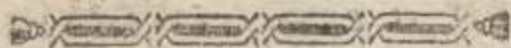
Stedet blev han stegt, og opspist paa det første
 Giestebud — Hvor saa Mand ville doe usiege
 blant os, hvis Karaibernes Love vare vore?

II.

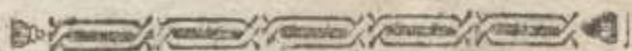
Man veed, at Pelisson, som levede i Ludvig
 den 14des Tid i Frankrig, har gjort sig meget for-
 tient av den franske Literatur; Men han er næsten
 ligesaa bekiendt av sin Hæslighed, som av hans
 Skrifter; Kopperne havde saaledes vanskabt ham, at
 Madame Sevigne pleyede at sige om ham: Pelisson
 misbruger den Tilladelse, Mandfolk har at væ-
 re hæsliche; — Man fortæller endnu følgende, i Anled-
 ning av hans Hæslighed; Pelisson gik igiennem en
 Gade i Paris, og mødte et Fruentimmer med en
 Maler paa Veyen. Fruentimmeret blev ikke for Pe-
 lisson vaer, førend hun sagde til Maleren: Træk
 for Træk, som den der gaar! Pelisson spurgte
 Maleren om Marsagen, som svarede ham: Jeg skal
 male hende det Stykke: Kristus fristes i Orken.
 Vi vare ueenig om, hvorledes jeg skulle avmale
 Dievelen, og nu har de selv hørt Resten.

Provinzialblade.

No. 4.

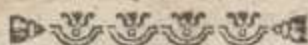
I.

Naar De vil skrive noget, som man læser, sagde en ærlig Mand uøstlig til mig, eller som man i det ringeste bør læse, lagde han med en meget betydelig Mine til, saa skriv os noget om Overdaadighed!—

Overdaadighed, min Herre, i Provinzen, sagde jeg, og erindrede ham om den Geistlige, som i en Landsbykirke prælede mod Skuespil, ligesom denne Udværsel, i en bekiendt Lærebog for Ungdommen av alle Stænder, meget omhyggelig igientages, den Dag i Dag er, uagtet Regjeringen ligesaa omhyggelig søger at befordre alle Skuespil— Ak, min Gud, sagde han, hos Dem vil jeg kun finde liden Trost; Bære De ikke der Guld paa Riolen, og, (Gud forlade mig,) jeg troer, Knipsinger i Deres Mansketter?

D

Jeg

Jeg maatte smile; Jeg ventede mindst, sagde jeg, at forestilles til et Exempel paa Overdaadighed; Regeringen har ikke endnu tilladt mig den, min Herre, og jeg ville gandske vist nægte mig selv den, om den nogen Tid tillod den — Tilstaae mig i det ringeste, blev han ved, at vi vanslegte meget fra vore Forsædres Tarvelighed. Tilstaae mig tillige, svarede jeg, at der er Undtagelser fra alle Regler, og at denne Klage over vore Tider er maaskee en større Berømmelse for os, end vi fortjene, fordi Tarvelighed er gierne en Datter av Glittighed uden Konstier, ligesom det modsatte næsten altid et Bevis paa et slebet Folk. De vil maaskee efter denne Beskrivelse finde os endnu tarveligere, end De troe, og gandske vist langt fra den Undergang, som man paastaar, Overdaadighed, i Følge med Konstierne, tilsidst medfører —

Hvad forstaae De ved Konstier? sagde min Ven; I min Barndom forstod man ved Konstier at bære et Halmstraae paa Næsen, og at dansse med Færdighed paa en Linne? Regne De dette for Bevis paa et slebet Folk? eller, det som er endnu forskrefkeligere, forstaae De ved Konstier, at spille en Violin,

og at danſe en Mennet efter Takten? Jeg forſtaaer gandske viſt de to ſidſte Deele derved, ſagde jeg, men tillige endnu meere; Jeg forſtaaer ved Konſier alt, hvad den menneſkelige Forſtand har opfundet av Beqvemmelighed, og Fornoyeſer, for at giore Livet ſaa lykkeligt, ſom mueligt. Har De læſt (blev jeg ved) — jeg læſer aldrig, ſvarte han, forbi der er meer Forſtand i Et Tusind hollandske Dukater, end hos alle Jordens Wiife, og forbi man har Exempler, (jeg nevner ingen) at man læſer ſig hverken Rigdom, eller den Konſt at forticne ſig den, til —

Jeg vilſe allene ſige Dem, (ſvarte jeg,) at denne Tarvelighed hos diſſe Forfædre, ſom De ſaa meget roſe, kom allene av Mangel paa Opfindeſer til Beqvemmelighed, og Fornoyeſer, at den var en Nodvendighed, og ſlet ingen Opoſrelſe av dette Livs Forſengelighed, ſom de ſlet ikke kiendte. Jeg vilſe ſige Dem, at denne ſamme Tarvelighed har engang været felledeſ for alle Folk paa Jorden, fordi alle Folk paa Jorden har engang havt den Ekam at være Barbarer, ligesom mange ere det indtil denne Dag. Det er kun ſaa hundrede Aar, ſiden man i Engelland vidſte hverken av Falkoner, eller av Knive til at
ſpiſe

spise dem med. Dronning Katrine (glorværdig
 Ihukommelse) maatte hente en Gartner fra Neder-
 landene for at skaffe sig Salat, og for at plante
 Puurkog til hendes højsfialige Majestets Supper;
 Dronning Elisabeth reed i Procession paa een Hest,
 og bag paa Sadlen, med S. T. hendes Kammer-
 herre, fordi man vidste den Gang ikke av Kareter.
 Skulle England derfor være meere lykkelig, end
 i Dronning Annas Tid, denne Tidspunkt for Vi-
 denskaber og Overdaadighed i Storbritannien? Sand-
 ske vist ikke; Brandenburg var i Fridrik Wilhelms
 Tid allerhøysi tarvelig og barbarisk. Man bekym-
 rede sig kun om Wenge, og om Soldater; Man for-
 stod ingen anden Kunst, end at regne og aarelade,
 for at vedligeholde Finanzerne, og Armeen. Skulle
 Brandenburg i vore Tider være mindre lykkelig, for-
 di man hører den bedste Opera der, og væver de fi-
 neste Silketøyer? Dette samme Preussen, min Herre,
 har i vor Tid det største Skatkammer i Europa, og
 Berlin (som De formodentlig kende, uagtet det er
 ingen Soestad) er i Snag og Kousler, (maaskee til-
 lige i Vantroec,) et nyt Athenen.

Jeg vil indstutte alt dette under almindelige
 Betragtninger; Jeg vil sige, at Overdaadighed be-
 fordrer

fordrer Pengenes Omlob i ethvert Land, hvor de ere ulige fordeelte, og at den i store Stater er ligesaa nyttig, som den er skadelig i de mindre; Jeg vil sige, at Overdaadighed befordrer Folkemængden, fordi den setter alle Hænder i Arbejde, som ellers vare ørkesløse, at Fabrikker, og Konster, uden Overdaadighed, aldrig skulle bringes til Fuldkommenhed, at Overdaadighed gjør Indbyggerne meere sødelige, meere omgiengelige, mindre vilde, at den iblant befordrer nogles Undergang, men meget oftere det Heeles Vel.

Saa meget kan jeg sige Dem om Overdaadighed; jeg kunne forøge disse Forsvar med utallige flere hos Skribentere, som ere ingen Idioter; Jeg kunne henvise Dem til Messier Ruffards skionne Igentrivelse i Hr. Voltaires Le Mondain, til Presidenten Montesquieu, som er temmelig vederhæftig, og til Hr. Melon, som er heller ingen Døsmer, til Friherren av Bielefeld, som har skrevet ham ud, og til endnu flere, som har skrevet dem alle ud. Jeg kunne legge til, at det er meget lettere at sige hvad Overdaadighed ikke er, end hvad den virkelig er, fordi enhver har Ret at bestemme sin Levemaade efter sin Stand, og sine Indtægter, og fordi det, som

er Overdaadighed hos en Mand av middelmaadige
 Vilkaar, er tvertimod en Karrighed hos en Mand
 av bedre —

Jeg forstrekkes, sagde min Ven; — Jeg vilse
 forstrekkes tilligemed Dem, svarede jeg, hvis jeg,
 alt dette uagter, som i en stor Stat gandske vist
 er av megen Vægt, desuagtet ville præke Overdaa-
 dighed for en liden, eller for den allermindste Bor-
 ger deri. Jeg har allene paastaet, at Overdaadig-
 hed, ey under alle Vilkaar, er lige skadelig. Den
 er det gandske vist blant os; Den er hos os (for at
 bruge en bekiendt Lignelse) Froen, som blæser sig op
 til en Oxe, indtil den brister. For imidlertid at
 troste Dem med, at denne Froe er endnu langt fra
 at nærme sig til en Oxe, og for at vise Dem Over-
 daadighed i sin heele Avskyelighed, kan jeg sige Dem,
 at man i Rom engang har baaret Vurpur, hvorav
 Pundet har kostet meer end 200 av vore Dukater;
 Jeg kan sige Dem, at Keiser Nero (avskyelig Jhu-
 kommelse) allene for et Fodteppe har betalt 200,000
 Rdlr., at en eneste Fiske, av ikke meer end 2 Punds
 Vægt, er av en Romersk Borger blevet kiøbt for
 400 Rdlr., at en Sanger allene i 5 Dage har for-
 tæret

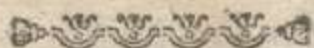
tåret 50,000 Rdlr., og at Kaligula, (dette Keiserlige Uhyre) allene for et Aftensmaaltid har betalt omtrent en halv Million Rdlr. Hvilke Forstreffelser! O I Barbarer, I skulle med disse Summer klædet de Røgne, og trostet de Elendige; I skulle opdraget Borgere for Staten, og Helter for Fædrelandet; Jorden skulle da velsigne den Aske, som den forbander.

II.

Der er maaskee ikke enhver, som kiender Turgesius, eller har hørt om hans Skiebne og Bedrifter i Irland, endskjønt disse Bedrifter udgiøre et Stykke i den danske Historie; Jeg vil fortælle noget derom.

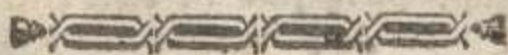
Efter at St. Patriz under Kong Laogarys, Nialls Sons, Regiering, henimod Aaret 428, havde indført den kristelige Religion i Irland, og henved 30 Aar, (siger Forfatteren av en Irlandske Historie) prædiket Evangelium med megen Salvelse, faldt de Danske og Norske allevegne ind i dette Land, og bemægtigede sig, under Konnors Regiering, Dublin, hvori de lagde sterk Befæstning.

Under Malachy den 1ste, Konnors Estersfølger, udvalgte de Danske Turgesius til deres Anfører, som
udøver

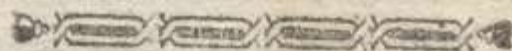

udøvede en nesten despotisk Magt, og havde undertrykket Irlanderne aldeles, hvis ey følgende uformodentlige Tildragelse havde befriet dem igien fra hans Tyrannie.

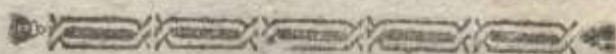
Turgesius havde ladet et Slot bygge nest Malachys, for at besøge ham desio oftere, da han havde forelsket sig i hans Datter, og besluttet at tilfredsstille sin Kiærlighed, hvad det skulle koste. Han begierede hende endog til Maitresse av hendes Fader. Malachy blev høylig fornermet derover, men han frygtede for at give ham Afslag. Han samtykkede derfor hans Begiering, paa Villkaar at Turgesius skulle fornøye sig med hans Datter in cognito, og tilbød ham dertil sit eget Slot, for at undgaae Estertale. Han lovede ham tillige 15 unge Piger til hans Følge, som alle skulle være sunnklere end Princessen. Turgesius tog med Glæde mod dette Tilbud, og valgte 15 av sit Følge til at deele de Fornøyer, Malachy havde lovet dem. Princessen kom første Nat, hvor tillige Turgesius, med sit Følge, indfandt sig. Han blev bedrager; Efter et Bink fra Malachy bleve de 15 unge Piger forvandlede til 15 tapre Irlandere, som dræbte Turgesii heele Følge, og lagde ham selv i Lænker. Han blev siden dræbt efter Malachys Befaling — som han fortiente.

Provinzialblade.

No. 5.

I.

Til Hr. —

Sa, kiere Ven, ja Livet er,
Som Kloden, blot Omveklinger;
Snart Taarer, snart Belønninger.

Saa skielver hist en Reysende,
Som i en vild, og eensom Del,
Forsulgt av Elementerne,
Med et seer heele Himlen mørk,
Dg alle Stierne skjule sig,
Dg Døden, fra en skrefsom Sky,
Forkynde al Naturen Krig.
O sige! — men af, hvor skal han sige?
Hver Skjæge har Forsordelser,
Dg hvert et Lod hans Morder er.

Ⓒ

Hans

Hans Fæg — den allereneffe
 I disse vilde Boliger,
 Hans sidste Trost, hans Helligdom, —
 Den loae (o arme Reysende)
 Nu Hvirvelvinde styrtet om.
 Naturen hylte Skrek, og Død,
 Og alle Huuler svarte — Død —

Nu lysned' Himlen lidt igien;
 Men, hvilket Lys! Forstreckelsen
 I sorte Flammer lynet frem,
 Og Døden, Døden følger dem.
 O nu — jeg skielver for min Ven —
 (Han Mørket ønsked' vist igien)
 Fra Himlens byge Hvelvinger
 Nu rulle lange Løbener,
 Fra Bierg til Bierg, fra Skye til Skye,
 Og Jorden bæver under ham,
 Og Lucr hvine over ham,
 Og — Huuler har I nu et Lye? —
 O nu, o Guld, o Guld, o red!
 Nu styrted' der en Straale ned,
 Nu sonker han — forlorne Ven! —
 O, sank han ey i Døden hen!

Men Himlen forte ham igien
Fra disse Odeleggelse,
Dg Stormen raser nu ey meer;

Han saae hans Fædres Jord igien;
Her hver en Pust ham Lye tilbød,
Dg hilfed' en gienfundn Ven.
D glade Syn, han saae igien
De Skygger, i hvis tause Skiod
Hans forste Liv saa trygt henstød;
Den Helligdom for Elskere,
Hvor Daphnes skionne Billede
Stod flettet i hver hellig Bark,
Dg evig blev med Stammerne.
Hans heele Siel var Følelse;
Dist, unge Bier, svermende,
Omsurreb' deres nye Monark,
Her, Floden, mellem Trærne,
I Sommerbolger spillede,
Dg her, i Purpur tronende,
Stod unge Roser, viftende
Ein Balsom over Engene;
Dg Solen skals paa hvert et Blad;
Dg alle Skovens Sangere,

Hver fra sin grønne Trone glad,
 Nu om sin kære Yndling fløy,
 Og heele Dalen hvirvled' i
 En Strom av Lyst, og Harmonie.

Glad saae han nu igien den Høy,
 Den Tempel, hvor han Guderne,
 Saa tit, i reen Ydmøggelse,
 Hans sille Benner ofrede;
 Og, næst ved disse Altene,
 Det Lov, det Høytidslov, hvor han
 Som Ven, som Ekker, og som Mand,
 I Daphnes Arm, for første Gang,
 Indviet blev til Gunders Rang;
 Og her — her stremte Taarerne,
 Av Glæde, ham langs Kinderne.

Hun, denne Dalens Gratie,
 Com, under Stormen bævende,
 (Med Taarer stor, som Roserne
 Ved Duggen blomstre skønnere)
 Til Himlen om Beskiermelse
 For sin Philet, sin dyre Mand,
 Med tusind Taarer stormed an;

Hun saae nu eensom, skielvende,
 Hen over Dalen fra sin Høy,
 Og saae — o Guld — og saae Philet;
 Som Lynet, styrted' hun sig ned,
 Med aabne Arme mod ham sløj —
 „Min Mand, o alle Guder!“ — her
 Blev Øjet mørkt, og Tungen svær,
 Og — Siele kan ev føle meer;
 Guddommelige Øveblif!
 Igiennemstrømt av Fryd, hun fik
 Knap Maalets Hielp at stamme ud
 I Suk, paa Suk — „min Mand, min Guld!“ —
 Og han, og han — af sømmere
 Har Jorden ingen Elskere —
 Han trykked' denne dyre Brud
 Op til sit Bryst, og Barm til Barm,
 Saak de — een i den andens Arm.

Ja, fiere Ven, ja Livet er,
 Som Kloden, blot Duværlinger,
 Snart Taarer, snart Belønninger.

Og Du har følt hvad Taarer er,
 Den Vligt, den grumme Vliat, min Ven,

Naturen fordrer av enhver,
 Og Du saa tit har ofret den.
 Og al, hvor er en Dødelig,
 Som ey har denne Pligt opfuldt?
 Af hvor? — hvor ofte saae jeg Dig,
 Av Bolger nesten overfyldt,
 At skielve mellem Liv og Død!
 De ind fra alle Hjørner brød,
 Og dræbte Engler i dit Skib —
 Nu legge disse Bolger sig;
 Min Ven, jeg seer dem bæere Dig
 I Armen av Emilia;
 De Hjørner, Stormen før kom fra,
 De aande nu kun Zephirer,
 Kun troe, og milde Sølelser,
 Kun glade Suk, og Kierlighed,
 Med alle dens Fortrylleser,
 I al dens Pragt, og Majestet. —

Nu floy min Bøn til Himlene;
 Nu tendtes Hoytidsluene;
 Nu horte jeg, Emilia
 Soer Dig høytideligt sit Ja,
 Og Jord, og Himmel svarte — Ja —

II.

To nyere græske Fortællinger. (*)

Lucia: Denne Rose, jeg broderer, bringer mig i Erindring en Fortælling om en Hyrde fra Pyrgos (**). Han forfulgte en Dag den unge Sanon, som bragte os alle Morgener Melk, og Frugter, da vi laae paa Landet, og sagde til hende: "O du min Siels Glæde, skønnere end Dagen, flye ikke for mig! hør hvad jeg vil sige Dig! det er den reeneeste Sandhed; Jeg er fattig; jeg fortjener kun lidet, og dog ønsker jeg intet for mig, jeg ønsker mig allene Herre af denne Hiord, for at give dig den. Jeg vilse
"være

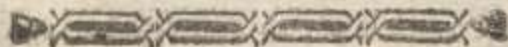
(*) Disse Fortællinger leverer Hr. Guys i hans lærde Rejse giennem Grækenland, eller Breve over de gamle og nye Græker; Et interessant Verk. Han forsikrer samme steds at have hørt disse Fortællinger, i et Selskab, av to smukke Grækinder ved deres Eyeramme, og at de aldrig har været skrevne, eller trykte, forend hos ham. En Omstændighed, som laaner denne Bagatelle en slags Interesse.

(**) En græsk Landsbye, 4 Miile fra Konstantinopel.

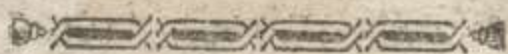

"være Konge over denne Landskbye, for at giøre dig
 "til Dronning. Endnu meer" — Den unge Fanon
 blev rød, og lob, som om hun ville flye; paa Beyn
 lod hun en Rose falde; Hyrden tog den op; han
 kyskede den, satte den i sit Bryst, og saade: "Nu
 "er jeg meer lykkelig, end min Herre, og Kongen i
 "vor Landskbye." —

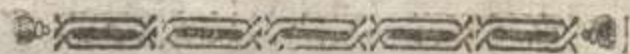
Zoe: Jeg glemmer aldrig, hvad jeg horte forrige
 Høst. Jeg laae paa Landet, som Du veed, med
 min Moder; Jeg horte Fiskeren Zaphir sige til
 Satme, en smuk Pige, som var hans Kiereste. I
 Gaar var jeg forloret, Kiereste Satme, (sagde han)
 Blodet iisnede i mig; Jeg saae Bolger styrte over
 mig, som Bierge; De ville hvert Øyeblik begrave
 mig; Torden og Stormen, Himlen og Jorden for-
 kyndte min Undergang. Min Baad syntes at knuse
 sig paa Klippen. Du skielver, Kiereste Satme, blev
 han ved; Det var din Brede allene, som lod mig
 see alt dette; den er forskrekkeligere, end Stormen
 og Bolger. Du er forsonet; Nu er Himlen mild
 igien, Nu er Havet roligt; Nu er jeg reddet, alle
 Kiereste Satme.

Provinzialblade.

No. 6.

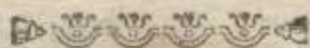

I.

Amerika har i vor Tid en saa stor Deel i alle offentlige Anliggenheder, og dens Skiebne præker et saa stort Exempel, at man anseer alt, hvad der angaaer denne Deel af Verden, med den Opmerksomhed, det fortienet.

Jeg skulle, under andre Bilskaar, ikke bestemt mig for at levere efterfølgende Oversættelse af et, i Philadelphia berømt, politisk Skrivt, under Titel af Common Sense, som, endskiont det overalt er meget patriotisk, ikke desto mindre paa nogle Steder (som jeg har udeladt) synes at bevise, at man i Amerika endaa sægter bedre, end man Friver.

„Europa, og ikke Engeland er Amerikas Fæder-
neland. Denne nye Verden var en Fristad for en-
hver

hver Europæer, som elskede Frihed i Religions, og i Statsfager. Det var herhen, de flygtede for et Uhyres Grusomheder, ey fra en om Moders Favnetag. I henseende til Engelland, er dette endog for nærværende Tid saa sandt, at de samme Tyranner, som forjog deres første Emigranter, forfølge endnu deres Efterkommere. I denne vidløvtige Deel av Verden glemme vi Engellands ubetydelige Grændser av 360 Engelske Miile; Vi strekke vort Venskab meget videre; Hver Kristen i Europa er vor Broder, og ved denne Tænkemaade ere vi altid høyst fornøiede, og lykkelige. Ikke engang 3die Deelen av denne Provinz er av engelsk Herkomst. Derfor forkaster jeg aldeles det Udtryk af Fæderneland, hvormed vi allene pleye at bæere Storbritannien. Dette Udtryk er falskt, det er egennyttigt, ubetydeligt, og uædelt.

Jeg setter endog, at vi vare alle av engelsk Herkomst. Det ville endnu slet intet gjøre til Sagen. Naar Britannien offentlig bekriger os, tager det sit Ravn, og sin Ret. Det er latterligt, at man endnu vil paastaae, vi skal forsone den. Var Erobreren Wilhelm ikke en Fransmand? uedstammer
ikke

ikke Halvdeelen av de engelske Lords fra franske Familier? Skulle man derav uddrage den Slutning, at Engelland bor beherskes av Francke? Hvor meget har man ikke pralet av Engellands, og dens Koloniers Magt? hvor ofte har man ey sagt, at den kunne trodse heele Verden, naar den var forenet? Fordomme, og Udtryk, som sige slet intet, fordi Krigens Lykke er altid uvis. Amerika vil desuagtet, hvad det faste Land angaaer, aldrig tillade sine Indvaanere at understotte Engellands Waaben, hverken i Asien, Afrika, eller Europa. Hvorfor skulle vi ogsaa ville trodse heele Verden? Vor heele Plan angaaer allene Handelen; Gøre vi den vel ud, saa fortjene vi os heele Europas Fred, og Venkskab, fordi det er heele Europa magtpaaliggende, at Amerika skal være en frie Havn. Den, som allerivrigst paastaar vor Forsoning med Engelland, skal aldrig kunne vise mig en eneste Fordeel, som vort faste Land kan hofie av dets Forening med Storbritannien. Vore Korn vil steds beholde sin Pris i Europa, og vore indførte Vahre maa vi betale, av hvem vi endog kiope dem. Skade, og et uopretteligt Tab har vi allene av denne Forening. Vore Pligter mod os

sels, og alle Mennesker, befale os aldeles at frastige
 os at Forening med Engelland, fordi endog den
 allermindste Forening, eller Dependenz av dette Land
 indvikler os i alle Europæiske Stridigheder, og Krige,
 og gjør os Nationer til Fiender, som ellers ville
 søge vort Benskab, og over hvem vi aldrig har
 havt Aarsag at besvære os. Da heele Europa er
 vor Handelsplads, bor vi ikke indgaae Allianz med
 nogen Deel derav i Særdeleshed. Amerikas sande
 Interesse er, at den slet ikke bekymrer sig om den
 europæiske Handel, og dette er os umueligt, saa længe
 vi, formedelst vor Dependenz av Engelland, skal give
 Udslaget i Begtkaalen av den brittiske Politik. Eur
 ropa er for meget overstræet med Kongeriger, til at
 det længe kan vedligeholde Fred. Saa snart altsaa
 Engelland indvikles i Krig med en anden Magt,
 gaaer Amerika til Grunde, allene fordi det er for
 tænet med Engelland. Retfærdighed, og Naturen for
 dre vor Skilsmisse. Blodet av de Slagne, og Na
 turens grædende Stemme, raabe om Skilsmisse.
 End ogsaa den Trastand, som den Almægtige har
 sat mellem Engelland, og Amerika, er det stærkeste, og
 naturligste Beviis, at det aldrig var Himlens Hen
 sigt.

figt, at giøre det ene Land til Slave av det andet. Tiden selv, paa hvilken dette Land blev opdaget, giør dette Beviis endnu sterkere, og Naaden, hvorpaa det blev befolket, giver det den allerstørste Begt. Amerikas Opdagelse skeede just nylig for Reformationen, ligesom den Almægtige, efter sin uendelige Godhed, ville derved aabne alle Ulykkelige, og Forsøgte i de tilkommende Tider en Fristad, naar de i deres Fæderneland ey lengere kunne finde Fred, og Sikkerhed. Jeg vil gierne undgaae alle unødvendige Debreydelses, men jeg synes at være gandske overbevist om, at alle de, som fra mig vil ønske at see Amerika igien foreenet med Engelland, kan omtrent anføres under følgende Rubrikker; De ere enten egennyttige Mænd, som man ey kan sætte Troe til, svage Mænd, som ey kan see, eller ikke vil see, fordi de ere indtagne av Fordomme, eller og et vist Slags av fromme Folk, som anseer den Europæiske Verden med bedre Øyne, end den fortjener. Dette sidste Slags vil især, ved slette, og velmeente Overlog, giøre Amerika meere Skade, end alle de øvrige tilsammentagne. Til deres store Lykke, opholde de fleeste sig meget langt borte fra disse Jammer-scener.

scener. Ulykken er ikke nær nok ved deres Dør, for at bringe dem til at føle, hvor farligt det er at besidde Eyendomme i Amerika. Men lad os, allene for nogle Øyeblik, vende vore Betragtninger til Boston! Dette Sæde for Elendigheder vil oplyse os, og bringe os for evig at frastige os en Magt, paa hvilken vi ey kan forlade os. Indbyggerne av denne uhykkelige Stad levede endnu for nogle Maaneder i Bequemmelighed, og Overflodighed. De veed for nærværende Tid ingen anden Udvej, end at blive i Staden, og døe av Hunger, eller at forlade den, og betle. Der gives endnu fredelige Folk, som gandske vist ansee Britanniens Forurettelser for ubetydelige, og i den beste Hensigt udraabe: Lad os blive Venner igien! Men naar man undersøger det menneskelige Hierte, og dets Sindslidelser, naar man bringer denne Forening med Britannien paa Naturens Provesicen, saa spørger jeg enhver, om det er mueligt at elske en Magt, som har bragt Ild og Sværd mellem os? om det er mueligt at ære den, eller at vise den allerringeste Trost?,,

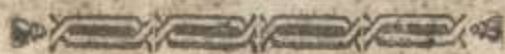
II.

For nogle Aar reyste en ung Engellænderinde, ved Navn Elisabeth Ranning, fra sine Forældre, mod deres vidende. Denne Pilgrim kom efter nogen Tid tilbage igien, men i en beklagelig Tilstand; Hun var mager, bleeg, avmægtig, og hendes Klæder vare senderrevne. Man spurgte efter, hvad der var vedefaret hende, og hun svarede, at to Bandider havde voldtaget hende, og holdt hende indstuet 10 Meile fra London — Ti Meile fra London, spreg en gammel Tante, var det ikke hos Madame Web? — Jo, min Tante! svarede hun, og besvarte alt hvad man spurgte om, til Fornøjelse. Man gav strax en vedborlig Klage ind for Retten, og Madam Web, med hendes heele Huus, blev hilstet. Dommeren befaler en Tienstepige at sige, hvad hun veed, eller hvad han vil, hun skal vide. Vigen indsaac, at hun skulle vide alt, hvad den unge Ranning besvarede sig over. Alle Dommerne forsamle sig, og 9 Personer bleve domte til Galgen. Dagen var bestemt, og Tøddelen allerede tilfagt, da en Philosoph, ved Navn Ramsay, skrev et Blad, hvori han beviste: At en Dommers allerførste Pligt var at besidde menneskelig

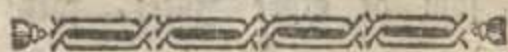
For-

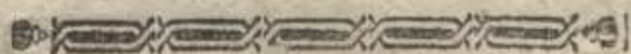
Forstand. Han gjorde den meget vise Anmærkning,
 at Madam Web, og hendes Medskyldige, burde dom-
 mes fra Forstanden, heller end til Galgen, fordi
 de havde underholdt et Fruentimmer, som de havde
 bestemt til Vellystens Offer, allene med Vand og
 Brød. Han viiste meget tydelig, at Elisabeth Kan-
 ning ikke havde sagt andet, end hvad hendes Tante
 havde befalet hende at sige, for at hegne sig over
 Madame Web, og hvad Elisabeth Kanning var
 tiert med at sige, for at skule sin Skam. Det
 kommer her ikke i Betragtning, lagde han til, at
 to Fruentimre kan lade henge een Anklaget. I
 Fald Erkebispem av Kanterbury, og Storkanzleren
 ville vidne, at de havde seet mig dræbe begge mine
 Forældre, og spise dem op til Frokost i eet Maaltid,
 burde man for lade bringe Erkebispem av Kanterbury,
 og Storkanzleren i Daarekisten, end lade mig brende
 efter et saa rasende Vidnesbyrd. Man eftersaae
 Sagen, og det blev endelig beviisliggiort, at Miss
 Kanning havde gjort en anstændig Barsel i den
 samme Tid, hun, efter alle Vidners, og Dommeres
 Tilstaelse, skulle være indsluttet hos Madam Web.

Provinzialblade.

No. 7.

I.

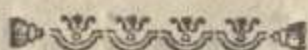
Det synes at være meere end et Problem, og, (nest endnu en Artikel) tillige en Grundstøtte for det menneskelige Kiøns Vedligeholdelse, at enhver Borger i denne Verden er bestemt til Forretninger.

Jeg veed ikke hvorledes det er gaaet til, men, saa vidt jeg veed, har den trettekiereste Philosoph ikke endnu viist sin Kunst paa at modstige denne Sandhed, og, (hvad som er endnu forunderligere) den sunde Forstand synes, for denne Gang, at være paa den verdslige Viddoms Partie. (*)

§

Band

(*) Naar jeg taler om Philosophie, for at spotte med den, forslaaer jeg altid derved den skolasiske, eller dette Bindingsverk av Konstord, og Phra

Gandske vist synes intet av alle Arbeyder faa vanskeligt, som at giøre Intet, fordi Orkesloshed selv trætter, ligesom Hungeren (efter alle Lægers, og Poeters Erfaring) tilsidst mætter, naar den overstrider Grendserne.

Den Orkesløse har endnu flere Uleyligheder; Han svækker sin Helbred, han qvæler sin Munterhed, og forøger sine Plager. Han udsættes for alle Mangler,

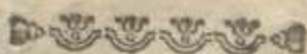
fer, som tiener allene til at forvirre Forstanden, i Steden for at oplyse den, og som man (for endnu meer at forskionne den) forklarer i et Sprog, man paastaaer, Romerne engang har skrevet, jeg veed ikke, for, eller efter de bleve Barbarer.

Det er gandske vist allene denne Philosophie, som Apostelen fraraader, og som man desuagtet allevegne lærer, fordi enhver troer sig berettiget at forklare Skrivten, som han behager. Det er ikke denne Himlens, og Dydens Datter, denne lyksalige Hierters Philosophie, som Sokrates, og Kristus, og de faa Wiise efter dem har forkyndt, hvorav Kiernen er: At giøre det Gode, man kan, og at elske alle Mennesker, som Brødre.

ler, og nodes til alle Midler at oprette dem. Lediggengeren er aldrig lykkelig, ligesom Arbejderenielden misnoyet; Sønnen besøger kun den Trætte; Den Orkesløse sover uden Tryghed, fordi han hviler altid; Arbejderen lever for alle; Den Lade for ingen; Han har intet Liv, intet Haab, ingen Pligt, ingen Ven, ingen Vre, intet Gode; Han er i Forglemmelse, mens han lever, og i Graven, før han døer; Solen skinner ey for ham; Livet har ingen Glæde, og Naturen ingen Skionhed; Han lever av Sovn, og Renter; naar disse ophøre, vil han betle, eller rove, for at berige Galgen, eller Helvede.

Jeg forlader ham der, for at forestille mig de glade Scener, hvormed en tilfredsstillt Samvittighed over en nyttig Gierning i Livet belønner den lykkelige Arbejder.

Jeg følger dig i din Hytte, ærværdige, og alt for lidt ærede Landmand! Denne Bolig har dine Hænder tømret av de Stammer, dine Fædre har plantet; En Træstoel, eller et Straaleve, indbyder den

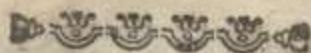

Krop til Hvile, hvis Arbejde understøtter Trø-
 ner. Men du er lykkelig; Sønnen flyer ikke dit
 Øye, og Dagen vækker dig ikke til Bekymringer;
 Lædighed forklieler en dit Legeme, og Dørstthed slapper
 en din Siel; Du arbejder, og du er lykkelig; Du
 spiser det Brod, din Flid har indhøstet; Du drikker
 av det Væger, din Kunst har faaret, og av den
 Kilde, du har reuset, meere fornøyet, end Guderne
 fordum ved Nektar. Allesieds spores din Omsorg;
 Disse Sletter har du jeynet; Disse Klipper har du
 beklædet; Denne Dæmning satte du for Strommen,
 og denne Skygge mod Middagsolen. Disse Klæder
 har din Haand virket; Det er dine Faars Uld;
 Den tildekker dig for Vinteren; Den er din Arbejds,
 og din Høytidsdragt, kostbarere for dig, end Kou-
 gernes Purpur. Disse Marker har du gjort blom-
 strende; Denne Ager har tilforn Tidster; nu velsig-
 ner den dig med Mangefold; Disse Mooser har du
 udtørret; Disse Bierder satte din Haand for at ind-
 gredse din Evendom — Sid den blive din, og din
 Slegts! Sid Freden hve i dit Paalun, og Fornø-
 ylsen ved dit Arbejde! O, saa er du lykkelig; lykke-
 ligere

ligere end ved Skuepenge, og Aigtelsestegn, end ved Kongers, og Selskabers Belønninger.

Jeg skulle her finde den bequemmeste Leelighed at bevise, hvor meget enhver nyttig Gierning beriger Staten, og sin Arbejder. Jeg skulle vise, hvor meget enhver geistlig, og verdslig Dyrighed kan vente sig af enhver Borger, som gjør sin Pligt, og hvor meget enhver Borger igien fra sin Side (thi enhver har sin) kan vente sig af den Dyrighed, som gjør sin. Jeg skulle vise nogle hundrede Indflydelse af denne Virksomhed, i Staten, i Armeen, i Kirken, og i et hvert Huus, eller Kilde i Byen. Men jeg hader lange Beskrivelser; Jeg ville allene sige, (hvad enhver veed) at Orkesløshed er ligesaa skadelig, som Virksomhed er nyttig. Intet er naturligare; Jeg frygter kun for at have sagt dette med en Royalighed, som beforder enhver Læser til Hvile. Jeg kommer fra mig selv, og jeg burde slutte min Betragtning, uden mindste Frygt for at have sagt for lidet, eller at forjøre mine Læsere ved en vrag Lære.

Der er imidlertid, nesten i enhver Ting, et vist Med, og Imod; Disse Fiender stride iblant til
G 3 almin

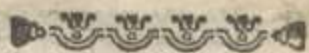
almindelig Nytte. Det er Flintesteene, hvis Sammenstod frembringer Gnister, som engang oplyse Jorden. Ulige Meeninger give Indsigt, og Sandheden vinder ved Modsigelser.

Jeg skulle paa andre Billaar ikke levere følgende Samtale med en fransk Abbed, som synes at ville omstøde hvad jeg nylig har sagt, hvis det ey var grundet i alle Tidens Erfaring, og i det menneskelige Riøns Interesse, som er stærkere, end alle Erfaringer. (*)

Tilstaae mig, sagde denne Rietter, at der er uendelig meget, som er endnu værre, end at gjøre Intet. Jeg er en fransk Geistlig, min Herre, og jeg er desuagtet upartisk. Jeg ville ønske, at Hans allerkræfteligste Majestet havde gjort intet i det allerkræfteligste Øyeblik, da han fordrev alle Hugenoetter fra sit Rige, og at den hellige Inquisition (que le Dieu confonde!) heller ville gjøre slet intet, end at brænde

de

(*) Jeg erindrer forud (for dem, som behøve det) at en fransk Abbed altid er romersk katolsk, ligesom en dansk Geistlig altid Lutheraner. Det vil undskylde hans Uvidenhed, at han er Abbed, og hans Bannelse, at han ey er opdraget i vor Kirkes Skole.

de Joder, og Mennesker, fordi de troe alle paa een Guld. Skulle de ikke tillige ønske, at Erobrere, som udrybde Jorden, og slagte sine Liige, heller vilde giøre slet intet? at saa mange tusinde elendige Skribentere, i bunden, og ubunden Stiil, vilde giøre intet, og at man overalt heller vilde giøre slet intet, end at læse dem? — De har megen Ret, sagde jeg — Jeg har altid Ret, svarte han, derfor er jeg Abbed; men jeg vil, for denne Gang, bevise den. Hvad er Forretninger? hvad skal man arbejnde? hvor meget skal man arbejnde? hvorfor skal man arbejnde? Alting er ubestemt; Statsmanden anseer enhver orkesløs, som ey slutter Fredstraktater, og De ansee mig maa skee for et Drog, min Herre, fordi jeg kun læser Messen — De har megen Ret, min Hr. Abbed! — Sacredieu, ikke paa dette Sted, men til Sagen. Arbejnde er saa lidt Menneskets naturlige Bestemmelse, at det meget meere er en Straf, og en nødvendig Folge av dets Usuldfommenhed. Naar man ønskede intet, uden det fornødne, naar Naturen frembragte alting av sig selv, saa var Arbejnde hverken en Pligt, eller Nodvendighed. Jorden har tabt sine første

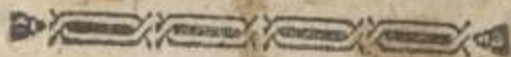
Fordeele.

Fordeele. Man gjør Nøden til Dyd, man bebreyder den Lade sin Dovenskab, og nøder sig selv til Arbejde, allene for ey at mangle. Virksomhed er egenlyttig; Den fødes av Sierrighed, eller Mangel, av Stolthed, eller Misundelse, av Daarlighed, eller Laster; Virksomhed er en Plage; Enhver onsker Hvile, og enhver tvinger sig at trælde i nogle Aar, for at leve lykkelig i de øvrige; Endnu roses den som en Dyd; Saaledes bedrages Mennesket; Overtroe, og Fordomme føre det til Graven; Man gjør os til hvad man vil; Til Slaver, og Hottentotter; Naturen gjør Intet. —

Wennen falder mig av Haanden ved disse Forrekkelser — min Hr. Abbed, sagde jeg — Ingen Modsigelser, svarte han; Marskalk (*) har skionne Poularder, og en levende Champagner; Vi vil forsøge den; Det er gandske vist ikke at giøre Intet; — Jeg fulgte med, og efter nogle Glas (skal jeg tilstaae det?) begyndte jeg at tvivle, om ogsaa en fransk Abbed altid har Uret? Saa trolos er Fornuften.

(*) En fransk Eraktor i Kiøbenhavn.

Provinzialblade.

No. 8.

Velgiørenhed. En Fortælling.

(Det er en Perser, som taler.)

Siden Tiden har ladet mig opleve en lang Række af Hændelser, og siden Farven af mit Haar ligner Svanerne, som leger i Kongernes Konges Haver, troer jeg, at den almægtige Behersker over Skiebuen aldrig lader den Frommes Siel uden Glæde, eller en god Sierning ubelønnet. Hør mig, o Son av Adam, og giv Aigt paa min Fortælling!

I en av de fængtbare Dale, som giennemskiere Rieden av Arabiens Bietge, levede længe en riig Hyrde. Jeg kendte ham; man prisede ham lykkelig, og han levede forvøyet; Engang gik han ved Bredden av en Strom, under en Rod av Palmetræer, som veg-

se sit mørke Lov op til Roden av de grønne Cedrer,
 hvormed Biergtoppene vare kronede. Her horte han
 en Stemme, som snart fyldte heele Dalen med dens
 giennemtrængende Skrig, snart allene med sorgende
 Klager, som bleve døvede av Strømmens Susen.

Den gamle Hyrde søgte hen til det Sted,
 hvorfra Stemmen kom. Ved Foden av en Klippe
 saae han et ungt Menneske halv udstrakt paa Sand-
 det. Hans Klæder vare sonderrevne; Hans Haar
 hang uordentlig om et Ansigt, paa hvilket Ungdom-
 mens Indigheder vare salmede av Sorg. Paa hans
 Kinder stode Spøer av Taarer; Hans Hoved bøvede
 sig mod hans Bryst; Han lignede en Rose, omblæst
 av Stormen. Hyrden blev meget bedrøvet ved dette
 Syn; han gik dette unge Menneske i Møde, og sag-
 de: O Du Sorgers Søn, lad mig omarme Dig;
 Lad mig trykke den Mand, som sørger, til mit
 Bryst! Hans Taarer giøre min Siel bedrøvet.

I en tankesuld Tausshed opløstede det unge Men-
 neske sit Hoved; Han saae lenge stivt paa den Gamle
 med

med et Par Dyne, som forundrede sig over at finde Medlidighed. Hyrdens blotte Dyekast indblæste ham Fortrolighed. De skinnede av Fromhed, og udtrykkede denne Omhed, og Alvorlighed, som altid overtaler de Ulykkelige at aabne sine Bekymringer.

Den Unge revste sig, gandske skjult med Støv, og med et Skrig, som alle Bierge igientog, floy han hen i Hyrdens Arme. „O min Fader, sagde han, min Fader!“ — Deere kunne han ey tale; Den Gamle søgte ved sin Omhed at bringe ham til Rolighed, og, efter en kort Stilstand, begyudte han saaledes:

„Bag disse høye Cedrer, som I seer paa Toppen av Biergene, ligger Shel, Adars Bolig, en Fader til Satime. Ikke langt derfra er min Faders Hytte; Satime er den skionnestte blant disse Bierges Døttre. Jeg tilbød mig selv at vogte hendes Faders Hiord, og han tillod det. Satimes Fader er riig, og min Fader er fattig. Jeg elskede Satime, og hun elskede mig. Hendes Fader merkede det; Vi tilstode ham vor Kierlighed; Nu ville han node mig at vogte

Gaar langt fra Satime. Jeg kastede mig for hans
 Fodder, og sagde til ham: O Fader av Satime,
 tillad mig, i det ringeste, at være i den samme Dal,
 hvor Du er. Jeg vil aldrig tale meer med Satime.
 Jeg skal aldrig spørge, om hun elsker mig meere;
 Jeg lover dig, jeg skal aldrig spørge derom. Tillad
 mig at vogte nogle av dine langt fraliggende Hior-
 der! men lad mig altid tiene Satimes Fader! Med
 et Herte av Staal negtede Shel. Adar mig alt,
 hvad jeg bad om. Alt for haardt behandlede han
 mig; Mine Been rystede, og jeg havde neppe Styr-
 ke at slæbe mig bort fra hans Huus. Han truede
 Satime med sin Brede, og nu see De mig her langt
 borte fra den Dal, hvor hun er. Satime er uhyk-
 kelig; Min Fader er skrøbelig; jeg har tabt min
 Moder; jeg har to smaa Brødre. De kan ikke end-
 nu rekke den laveste Green av et Palmetræe. Min
 Fader, og mine Brødre fik al sin Underholdning av
 mig, jeg fik den igjen av Shel. Adar, og nu døer jeg.

En, sagde den Gamle, lad os tillsammans gaae
 hen til Shel. Adars Dal. Jeg vil hielpe dig at
 gaae, følg med! Den Unge samtykkede deri, og med

Møye flæbede han sig derhen. De saae Satime; Hun var bleeg, og nedslaget; Jeg seer Satime, raabte den Unge, og den Gamle gik ind til Shel. Adar.

En Due fra Aleppo, (sagde han til Ham) blev bortført til Damaskus. Den levede længe med en Due der fra Egnen. Eyeren frygtede for, at Duen fra Aleppo skulde berøve hans egen sin Fode, og han skillede dem ad. Nu ville ingen av dem meere spise Korn av hans Haand; De svandt hen, og døde. O Shel. Adar, adskil aldrig dem, som allene leve, fordi de leve tilsammen! Er det unge Menneske, som du har jaget av dit Huus, dydig? Ved den hellige Prophet, som er Vidue til hvad jeg siger, (svarede Shel. Adar) er han dydig. Hvad Liljen er blant Narcisserne, er dette unge Menneske blant de Redelige. Han overgaaer alle unge Hyrder i Dybd, Gromhed, og i Flittighed; men han er fattig; Ak, sagde den gamle Hyrde, mine Børn, og jeg eye talrige Hyrder; jeg eyer den heele riige Dal av Hoorosa, og det staaer i min Magt at giøre dette arme Menneske riig. I Morgen skal en Deel av min Hyrd være for din Dør, hvis Du vil give ham

Satime. Shel, Adar lovede at give ham sin Datter, og den Gamle forlod ham.

Næste Dag sendte han Shel, Adar nogle Faarvæffokker, hvidere end Biergtoppene om Vinteren, og et Stutterie av Hopper, skionnere, og meer raske, end de, Propheten selv engang har redet.

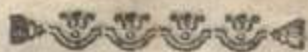
Den gode Hyrde revste nogen Tid efter gienem de høye Cedrer, under hvilke Shel, Adar boede. Giver Agt i Menneskens Sonner, giver Agt!

Han forlod Skoven, og gik ind paa en Eng, hvor en Bæk slyngede sig igiennem nogle Figentræer. Her satte han sig paa en Høy hen i Skyggen, og saae Shel-Adar holde en gammel Mand's Haand, hvis Mine udtrykkede Visdom, og Fromhed. Denne Gamle saae ofte til Shel, Adar med et Par Øyne, som vare opfyldte av Glæde; Shel-Adars udviiste det samme. Den gode Hyrde saae længe til, uden at hindre dem, for at nyde al den Trøst, som et saa behageligt, og ærværdigt Syn av en glad Alderdom kan meddeele. De to gamle viiste hinan-

hinanden hen til nogle unge Folk, hvoriblant vare to Børn, som snart legede paa Græsset, og snart sprang hen at omarme de Gamle. De vare vel klædte, og besadde al den Helbred, og Munterhed, som følger deres Alder. Den gode Hyrde fornam, at disse to Børn vare Brodre av Satimes unge Mand, og at den Gamle, som holdt Sheldars Haand, var deres Fader.

Nærmere hen imod Hyrden, ved Enden av Skoven, sadde Satime, og hendes Mand, paa Græsset. Ofte sadde de uden Bevægelse, med Dydene fæstede paa hinanden. Med enhver Smil stod Glæden malet i deres Ansigt. Deres Laushed blev ofte avbrudt ved den kjerligste Samtale, og denne igien ved de venligste Kierteign, som de dog iblant tilbageholdte av Undseelse for deres Forældre, og deres Børn. Ofte saae de alle paa hverandre. Enhver syntes aldeles lykkelig, og den Glæde, som beslede dem, viiste sig paa een Maade i alles Ansigter, ligesom den samme Saft med samme Blomstre bedækker alle Greene av et Orangetræ.

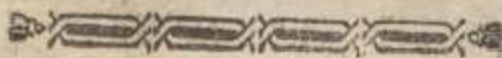

Den gode Hyrde besaae nu alt rundt omkring; Til sidst kastede han sit Øye hen paa Engen; Han saae den Hiord der, som havde tilhørt ham. Den overgik Shel, Adars, blant hvilken den var adspredt, i Skionhed. Enhver av dem, som vogtede den, sang om sin Herres Lykke, og om sin egen. —

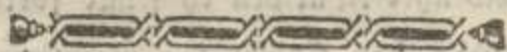
O Son av Adam, jeg har intet lagt til; jeg har intet udeluft. Jeg har fortalt dig oprigtig, hvad jeg lovede dig. Lær herav, og bliv viis, at Velgiørenhed, liig Himmelens Dug, drypper Glædens Olie i ethvert Bryst, som udover den!

II.

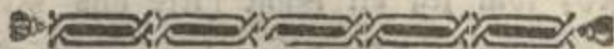
Ludvig den 14de forærede en Cøstler av den bekiendte Mad. Fontanges Abbediet Chelles; Da hun blev indsat til Abbedisse, saae et Fruentimmer fra Provindsen længe med Forundring den megen Pragt, som der var anvendt, og det store Antal av Geistlige, som der var tilstæde. Hun raabte endelig gandske høyt: *Ne, her er Zimmermanig selv: Ne, Madam, svarte man hende: I Himlen ville de ikke finde saa mange Biskopper.* (Memoires de Mad. Maintenon par Beaumelle.)

Provinzialblade.

No. 9.

I.

Det er maaskee ikke enhver bekiendt, at allerede i Aaret 1772 blev en heel Stad under Jorden opdaget mellem S. Dizier og Joinville i Champagne. Eieren av et Jernverk ved Bayard, Hr. Grignon, besad den Nysgierrighed at lade faae Jorden paa nogle Steder tilside i Haab om at opdage et eller andet merkverdigt Stykke av Alderdommen, og var saa lykkelig at see sin Umage rigeligen belønnet. Hans meddeelte allerførst sine Opdagelser stykkeviis til Indskrivternes, og de skionne Videnskabers Akademie i Paris, men for kort siden har han samlet dem alle under eet, og udgivet dem hos Delalain under Titel av: Premier Bulletin des fouilles, faites par ordre du Roi, d'une Ville romaine sur la petite Montagne de Chatelet, entre S. Dizier, et Joinville, decouverte en 1772.

Opdagelsen av en Stad under Jorden er en alts for stor Sieldenhed til at den ey skulle fortiene Opmerksomhed. Man har skrevet saa meget derom, at jeg skylder mine Læsere en Esterretning om denne Merkværdighed, som jeg vil laane (ikke hos Hr. Grignon selv, eller hans Landsmænd, fordi de kunne synes partiske) men av to Breve fra en Engellænder, som selv er reyst hen for at besee denne Opdagelse, og har leveret følgende Esterretning derom —

„Jeg har reyst en Omvev av mange Miile, (siger denne Engellænder i sit første Brev til sin Ven) for at see Levningerne av en romersk Stad, som er opdaget ved Champagne. Maaskee er en Fortelling om en saa sielden Alderdom, og en Stad, som er gandske ubekjendt i Historierne, Dem ey ubehagelig?„

„Denne Stad laae tilforn paa Overfladen af et smukt Bierg, som man nu kalder Chatelet. Foden av dette Bierg vandes av to Floder, som gjøre Dalen neden for frugtbar, og skaffe en meget smukt Udfigt.„

„Omtrent to Meile fra S. Dizier, som for nærværende Tid er lagt i Aske, treffer man et lidet Vertshuus, hvorfra man settes over Gloden, og kommer til Sr. Grignons Huus,

„At de forskiellige Efterretninger i alle periodiske Skrifter om den Stad, jeg har talt om, skulle man rimeligst formode, at den var gaaet under ved et Jordstuelv, ligesom Herkulanum ved Neapolis; men man bedrager sig. Bierget har tydeligen endnu sin første Form, og Staden er allene ødelagt ved Luen. (*) Da de store Stene siden den Tid ere bortbragte for at oprejsse andre Bygninger, og de øvrige Ruiner, Tid efter anden, ere nedsynkede i Kielderne, saa har Bierget allerede for mange hundrede Aar siden bekommet en saa jevn Overflade, som om det aldrig havde været beskadiget, hvilket er endnu meget let at see paa den Deel derav, som er endnu uopgravet. Mange hundrede Kieldere, hvortil

(*) En endnu senere, og meere fuldstændig Efterretning forskaffer mig Anledning i et efterfølgende Tillæg at sette denne Formodning ud af al Tvivl.

man har gjort Trapper, ere nu blottede fra Gruus. Deres Grundvold er 7 Fod under den nærværende Overflade. Under Gruuset seer man en saa overordentlig Mængde av Kul, og smeltet Glas, at man kan aldrig tvivle om ved hvad Aarsag denne Stad er blevet ødelagt, omendstiont ingen veed, naar den er bygget,,

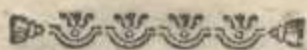
„Sr. Grignon, den ældere, var, til al Uheld, i Paris; Men hans Son, som jeg besøgede, modtog mig meget hoffigen, og gav mig al den Efterretning, jeg forlangede. Jeg tænker at opholde mig nogle Dage her. Sr. Grignon har lovet i Morgen at vise mig nogle tusinde Stykker romerske Mynter, Bægter, Stotter, o. s. v. som han har giemt til at forevises. (Chatelet ved S. Dijier i Champagne.) „—

I det andet Brev fortæller Engellænderen, at den unge Sr. Grignon, (under hvis Dyfugt Arbejderne for Kongelig Regning havde været,) havde vist ham den heele Samling af Oldsager.

„De efterlade ingen Tvivl (siger han) at det har været en romersk Stad, som enten har været plyndret, og brændt af Fiender, eller ved andre Tilfælde er blevet ødelagt ved Ild. (*) Som jeg har sagt tilforn, saae jeg overalt smeltede Glassstykker blant Grusset, og ved hvert Skridt mødte mig Stykker af sønderbrudte Kar, hvis Massa var ikke meget ringere, end kinesisk Porcelein. Paa meget derav er anbragt Lovverk, og Blomster. Paa et lidet Kar, som Hr. Grignon gav mig, er Konstnerens Navn tydelig indgravet, og jeg finder, at Hr. Osprim har været en meget riig Pottemager, og en Romer, som har boet i denne Stad!

„Jeg igientager endnu, at denne Stad er alene forstyrret af Flamme, fordi Kielderne, og Trapperne dertil, samt Muurene, og Vandkumnerne ere alle i den samme Form, hvori de ere bygte; Ikke den tredie Deel av Staden er endnu opdaget, thi det er rimeligt, at heele Overfladen av Bierget har været overbygget. Den Deel, man til denne Tid

(*) See foregaaende Note, og det efterfølgende.

har undersøgt, har formodentlig været den fornemste, og, i saa Fald, har Gaderne været meget smale, og de beste Huuse smaae, men Beliggenheden meget behagelig.

„I Fald jeg ikke bebrager mig, er man endnu en fuldkommen eenig i at bestemme den romerske Begt. Man kan her avgjøre denne Sag med Visshed. Hr. Grignon viiste mig Begter av alle Størrelser, som vare gandske ubeskadigede.

„Jeg spurgte, hvorfor de Arbejdere, man hidindtil havde brugt at oprydde disse Ruiner, vare afskedigede, og man svarte mig: At det var av Mangel paa Penge; Gandske vist skulle man om en Konge av Frankrige heller troe, at det var av Mangel paa Rysgierrighed.

Jeg legger til ovenstaaende Efterretning av Engellænderen, at denne Stads Overflade indeholder 60,000 Toiser i Firkant. I den Afsnitning, som den unge Hr. Grignon har gjort derover, seer man meget tydelig Inddeelingen av Gaderne, de offentli-

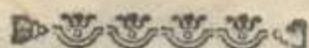
ge Bygninger, Huse, Kieldere, Manufakturere, Badstuer, Brønde, Graver, og Pottemagerovne. En av de merkverdige Antiker bestaaer i Korn, som er blevet sort, uden at forandre sin Skikkelse; Ertsarterne ere kostbare, talrige, og til Deels originale.

Endnu merkverdigerere ere adskillige galliske, og romerske Mynter, samt Medailler av forskjellig Størrelse, som bevise, at denne Stad allerførst er bygget av Gallierne, siden indtoget, og igjen opbygget av Rømerne under August, og derefter ødelagt, og opbrændt av Goterne under Konstantius.

Man seer endnu 14 smaae Billedstøtter av forskjellige Subdomme, Finger, og Armringe, Amuleter, Kar, Fader, og adskilligt, som hører til Slotter, to Vaser, en Skriverpen med Blekhorn, Skeer, Spenner, Verktøyer, og kirurgiske Instrumenter, foruden en Mængde av andre, ved Gudstienesten, og i det almindelige Liv, brugelige Sager.

Blant Antikerne av Jern merker man især en Masse, alle Slags Vaaben, Algerinstrumenter, Jernværk til Vandledning, Laaser o. s. v.

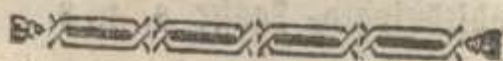
Man

Man finder tillige Støtter af hvid Jord, og en Mængde af Kar, som ere ligesaa forskellige i henseende til Jordarterne, til deres Størrelse, og Form, som i Hensigt til de mangfoldige, og smukke Zirkler, som anvise det Brug, hvortil de vare bestemte.

Alt, hvad som er af Elfenbeen, har mødstaæet Ilden, og man finder en anseelig Mængde Grifler, Armbaand, Kamme, o. s. v. ufortærede, hvortil kommer Stykker af Fløyter, Hjortehorn, Haandgreb, og Lænder af Wildsviin.

Steenantikerne har tabt meer i Ilden. Imidlertid er der endnu adskillige Stykker, som ere ubeskadigede, hvoriblant nogle Karnisser til Kolonnerne i Templen, Altene, Ildsteder, Støtter, Kapitaler, Torsoer, samt Skæverscene, som har tient til Beskyttelse for de offentlige Bygninger, ligesom alt, hvad der har Hensigt til de bekjendte Ordener i Arkitekturen, tilligemed Haandmøller af Vulkanlaver, af Grauit, og andre Steene.

Provinzialblade.

No. 10.

Til Krist.

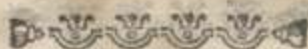
Du, som har ingen Ahner talt,
Som Sceptre ey i Arv tilfaldt,
Men, ved Dig selv allene stor,
Av alle Skatte paa vor Jord
Kan den: At være viis, har valgt;
Som Dyden evig Troskab soer,
Og, ved din egen Dom fordømt,
Hvert Dyeblik forloren troer,
Hvori Du har en Pligt forsømt;
Som Platos Ven, og viis, som han,
Gier hvad du bor, troer, hvad du kan,
Og ey hvad hver en Nar har drømt;
Som elsker Eren, men ey den,
Som Dødens blot, ey Jordens Ven,

Dens Guder til dens Gødler gior,
 Som Helten strider for, og doer;
 Ey den, som paa Olymp kun boer,
 Som * * skrev sig nogen for,
 Som paa Olymp gior stor maastee,
 Men her paa Jorden Betlere;
 Ey den, den er en Drøm, men den,
 Som blegner ey ved nogen Last,
 Som Himlens, og Naturens Ven,
 Blant Klipper, paa en troløs Mast,
 Er tryg, om hvert et Anker brast;
 Som, meer berømt, end efterfulgt,
 (Men oftere blant Hoben skiult,)
 Iblant med Taarer nærer sig,
 Og troer sig endnu lykkelig —

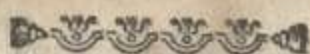
Arist, den gior ey lykkelig;

Du er det ey, min Ven, du har
 Den heele Jords Beviis mod dig;
 Forlad din Fordom, bliv en Nar!
 En Daare blot er lykkelig;
 Naar har vel han sig selv fordømt
 For hver en Pligt, han har forsømt?

Naar blev en Nav blant Hoben skult,
Og ey berømt, og efterfulgt?
Han ey med Taarer nærer sig,
Han, i Triumph av Daarer fulgt,
Seer ned til dig, og ynker dig.
Hans Hierne, tyk, som hans Postil,
Forstyrres ey av nogen Livi,
Han troer, hvad man for ham har troet,
Klogt, eller vrangt, Ont, eller Got,
Døer hen i samme Troe, og soer
Eil Himlen, alt paa andres Ord —

Saa rolig døer, og lever han;
Arist, o lev, og døe, som han!
Du elsker, og Emilie,
Blot av din Siels Forvirrelse,
Av dine Suf, allene veed
Sin Seyer, og din Kierlighed;
Du alle Hierter vinde kan,
Og skielver for at røbe dig,
Et Ney gjør dig utroftelig;
Narciss, min Ven, bestiemmer dig;
Han sløyter, leer, han speyler sig,

Og, med et Sprog av hver Roman,
 (Lange dummere endnu, end han)

Erver sig uimodstaaelig.

Han er det og, han elsket er

Av hundrede Emilier,

Allene for han Daare er.

Dorant har andre Guder valgt;

Hans Million for ham er Alt;

Naar du, fortrollet av Homer,

Av Maro, eller av Properz,

Lilbeder dem, o, saa bekeer

Han dig, og overgir Properz,

Homer, og Dig, til Lucifer.

En Louisd'or i Pros' er meer

For ham, end heele Jordens Vers.

Hvem viisest er, Du, eller han?

Markolf den Dom avsigte kan;

Markolf er lærd, han viser dig

Ex jure prævalentiæ

At Sielen altid ædlere

End Kroppen er, og folgelig,

Da Armod Sielens Føde er,

Og Rigdom Kroppens kun, saa bær
 Dorant selv sit Beviis mod sig;
 Saa slutte Philosopherne;
 Jeg slutter, han er lykkelig,
 Og at Markolf er rasende.

Hver Nar, Arist, er lykkelig;
 Markolf med sine Sætninger,
 (Som Himlen selv forbarme sig)
 Endog Markolf er lykkelig.
 Naar den Pedant høytidelig
 Pro loco, fra sit Katedra,
 I Darii, og Barbara,
 Og giennem alle Modos har
 Methodice sig gjort til Nar,
 Saa spørg ham kun, saa troer han sig
 Langt klogere, min Ven, end Dig.
 Arist, han er det virkelig;
 Den størst blant alle Daarer er,
 Som paa en Klode, hvor enhver
 Nu Stovet tusind Pletter bær,
 Nu Adams Børn meer fordre vil,
 End Himlen gav dem Evner til.

THE END II.

Kierlighed, og dens Datter.

(Efter det Engellske.)

I den lykkelige Tid av den gyldne Alder, da Himmels Indvaanere stige ned paa Jorden, og omgives fortroligen med de Dødelige, saae man blant Guderne et Par Tvillinger, som nedstammede fra Jupiter; Den eene var Kierlighedsguden, og den anden Gudinden for Glæde. Hvor de lode sig tilsynne, blomstrede Roser under deres Fødder; Solen skinnede med en stærkere Glands, og heele Naturen svantes at forskionne sig ved deres Nærværelse. De fulgte hverandre uadskilleligen, og Jupiter fandt Behag i deres fædse vorende Venstabs, fordi han havde besluttet, at de skulle foreenes med et uopløseligt Baaud, saa snart de havde opnaaet en moden Alder.

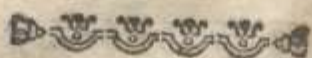
Imidlertid forlode Menneskets Born deres medfødde Uskyldighed; Laster, og Fordervelse udbredede sig med snare Skrit over Jorden, og Astrea med dens himmelske Følge forlod den besmittede Verden. Kierlighedsguden blev allene tilbage; Haabet, som

opfostrede den, bragte den til Skovene i Arkadien, hvor den blev opdraget blant Hyrder. Men Jupiter, som havde bestemt den til et andet Selskab, befoel den at formæle sig med Bekymring, en Datter av Atlas. Ugierne adlød den, thi Bekymringens Afshy var fortrædeligt, og hendes Dyne nedslagne; evige Rynker sammenfoldede hendes Pande, og om hendes Tindinger bar hun en Krands av Cypresser. Denne Forening frembragte en Datter, paa hvilken man saae megen Liighed med hendes Forældre. I midlertid var Moderens Knarvurrenhed saa meget blandet med hendes Faders Yndighed, at hendes Skabning fandt Venner, endskjønt den var traurig. Hyrderne, med deres Kierester, fra Naboomarkerne, forsamlede sig omkring hende, og kaldte hende Medlidenhed. Man lagde Merke til, at en Rørdrum havde bygget sit Rede i den Hytte, hvor hun blev født, og, da hun endnu var et Barn, flog en Due, som blev forfulgt av en Falk, i hendes Skjød.

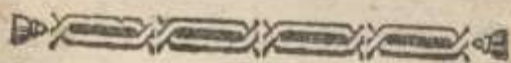
Denne Gudinde havde en vis Redslagenhed i hendes Væsen, men hendes Mine var saa indtagende, at hun blev elsket lige til Tilbedelse. Hendes

Stem-

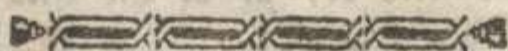

Stemme var flagelig, og sagte, men av en uudsigelig Behagelighed. Hendes kiereste Opholdssted var ved Bredden av en ceulig Kilde, hvor hun sang til sin Luth. Hun lærte Mennesker at græde, fordi hun fandt Fornoyelse i Taarer; Ofte, naar Landsby-pigerne samlede sig ved deres Aftenleege, stod hun midt iblant dem, førend de merkede det, og bemestrede sig deres Hierte ved sørgelige Fortællinger. Hun bar en Krands om sit Hoved, som var flettet av hendes Faders Myrter, og av hendes Moders Cypresser. Da hun engang saug hendes rørende Sange ved Helikon, faldt, ved en Hændelse, en av hendes Taarer ned i Kilden, og siden den Tid har den altid beholdt en Grundring derav.

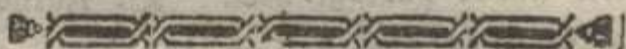
Medlidenheden fik endelig Befaling af Jupiter at følge sin Moder igiennem Verden, for at gøde Halsom i de Saar, som hun gjorde, og at forbinde de Hierte, hun saarede. Hun fulgte hende med udslagne Haar, og et klappende Hierte. Hendes Kiortel blev sønderrevet av Torne, og hendes Gudsaalet blodige igiennem Klipperne; Hun er dødelig, som hendes Moder, og naar de har begge fuldendet sit Lob paa Jorden, skal de begge forsvinde; Kierlighed, og Glæde, dette himmelske Par, skal da forenes for evig.

Provinzialblade.

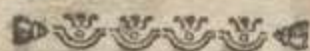
No. II.

I.

Man har sagt mig, at den Efterretning, disse Blade har indeholdt om Amerika, har været de fleeste blant mine Læsere ey ubehagelig. Man har tillige ønsket, at jeg for dem, som ey endnu ere bekiendte med den rette Marsag til Urolighederne mellem Amerika, og Storbritannien, ville paa et andet Sted levere en Efterretning derom. Jeg leverer den her, endskiont allene i et Udtog, fordi saavel Mangel av Rummet, som en endnu betydeligere Mangel av en fuldstændig Historie over disse Uroligheder, indskrænker mig allene dertil.

Krigen mellem Engelland og Amerika har tvende Hovedaarsager; Den eene reyser sig fra Kolonierne, og den anden fra de engelske Statsministre. Strax efter den Parisiske Fred av 1763 begyndte

Amerikanerne at tænke paa en fri Handel. Allerede den Gang ønskede de, at de Tid efter anden kunne løsrive sig fra den Evang, som Karl den andens bekiendte Navigationsaakt av 1660, og flere Parlamentsakter havde paalagt dem. De Forholdsregler, som det engelske Ministerium tog derimod, underholdt længe dette Dunst, og det blev endelig til en hemmelig Beslutning at unddrage sig fra Storbritanniens Herredømme, i det ringeste i Told, og Handelsfager. Der var tillige urolige Hoveder, som bestyrkede denne Beslutning, enten av Misfornøyelse, fordi de maaskee vare fornærmede av det Kongelige Partie, eller fordi de vilde betiene sig av Leylige Heden til at fiske i rørt Vand, og forsøge sin Anseelse blant Amerikanerne, eller fordi de vare underkøbte av fremmede Magter, eller av Statsministrenes Fiender; Man bragte Hoben paa den Mistanke, at Engelland ville berøve dem sin Frihed, og at den allene ventede efter en Leylighed at gjøre dem til Slaver. Den voldsomme Medfart av de Kongelige Statholdere bestyrkede denne Mistanke, og gjorde Billedet av deres nye Lænker daglig forskrækkeligere for et Folk, som var født midt i Frihedens Skib. Det
 engel-

engelske Ministerium qualte disse Gnister ey i Fodse-
len. Det forøgede dem meget meere, snart ved en:
utidig Estergivelse, snart ved utidig Strengheb, snart:
ved at tilstoppe den allerede ældgamle Enighandel
mellem de engelske, og spanske Kolonier i Amerika.
Endelig, da Ilden paa engang brød ud i Flamme,
troede man, lettere at kunne dæmpe den ved Parla-
mentsakter, end ved Kanoner.

Alt dette tiende imidlertid allene til at foreene
Amerikauerne desto noyere, og at sætte dem i desto
sterkere Forsvarsstand. Lord North (Greven av Guil-
fords ældste Søn) som Avisstriverne meget urigtig
har kaldet den første Minister, blev maaskee ved fals-
ke Beretninger, og Foresillinger fra Krigscheferne og
Statholderne i Amerika, forledet til meget falske
Forholdsregler. Denne Mand besidder Indsigt, og
Beltalenhed; Han har tillige sin Konges Fortrolig-
hed, og som Præsident i Finanskammeret Nøglen til
Statens Evendomme. Der kunne altsaa aldrig mangle
ham Midler at overtale de fleste Lemmer i Over- og
Underhuset, at understøtte alle hans Planer, uden
videre Prøvelse. Det er efter hans Foresilling allene

Krigen mellem Engelland og Amerika er nu voxet til den Højde, hvorfra den maaskee aldrig kan falde igien, uden at ødelegge een av disse Parter, eller dem begge aldeles.

Naar en Fejl er begaaet, saa er enhver floget nok for at sige paa hvad Maade den kunne undgaaes. Østerrig, og Spanien erkjende for sig selv hvor let de kunne forebygget Sveiskernes, Hollændernes, og Portugisernes Frafald. Frankrig indseer nu hvor meget det har tabt i Hugenoetterne. Engelland vil engang see det samme med Amerika; Disse Exempler ere lærerige.

II.

De Bemøvelser, man, Tid efter anden, har gjort sig for at finde Havets Længde, ere av saa stor Betydning for det menneskelige Kiøn i Almindelighed, og for Handlende, og Søemænd i Særdeleshed, at jeg i en Bye, som har sin heele Styrke av dens Handel, og Søesart, ville være uden Undskyldning, om jeg ey leverede en Efterretning derom. Jeg leverer den her, ligesom foregaaende, allene i et

Udtog; Den, som onsker at læse en fuldstændig Efterretning derom, kan finde den i et for kort siden udkommet nyt Oplag af Hr. Professor Zassenkamps bekiendte Skrift i denne Materie.

Den allerførste, som udløvede Opfinderen af Havets Længde en anseelig Belønning, var Philip den 3die i Spanien. Holland udsatte en Priis af 100,000 Gylden, og Engelland udsatte under Dronning Anna 10,000, derefter 15,000, og tilsidst 20,000 Pund Sterling for den, som bestemte Havets Længde til en vis Grad.

Man har betient sig af forskjellige Methoder til at opløse dette Problem; De Gamle, somielden roede sig langt ud fra Strandbredden, kunne meget vel undvære denne Opfindelse. Søefarten gjør den i vore Tider meere nødvendig; To Ting udføres især dertil; Maa maa bestemme Skibets Hastighed, og dets Afvigelse fra den rette Linie.

Til at iagttage Skibets Hastighed betiente man sig længe af et Stykke Træ, som man lod falde i

Bandet bagen for Skibet efter et Tids, hvorefter man talte Sekunderne til det var ablobet; Denne Methode var ey tilstrækkelig; Endog det Verktøyt, som Hr. Sturm, og Water Chales foresloge, var ubrugbart, og man har indtil denne Dag ey været saa lykkelig at finde de beqvemmeste Midler, til denne Jagttagelse.

Skibets Afvigelse fra den rette Linie er lettere at bestemme ved Hielp af en Boussole. Hr. Sautevilles berømte machine loxodromique er aldrig blevet brugt, og Hr. Le Montres Opfindelse er blevet en Hemmelighed. Med Magnetnaalen har man ligeledes forgieves bemøjet sig at bestemme Havets Længde, fordi dens Deklination afvejer.

Endelig har man tilfids betient sig deels av Uhrer, deels av astronomiske Jagttagelser. Blant de Forsøg, man har giort med Uhrer, har en Harrison blant Engellænderne, og blant de Franske Le Roi, Kongelig fransk Uhrmager, giort størst Fremgang; Den første av dem paastaaer, at Afvigelsen paa hans Uhr, efter en Rejse til Jamaica, ikke er gang

gang har udgiort til en fjerdedeel Grad. Han har, som bekiendt, virkelig allerøde erhholdet halve Deelen av den udsatte Præmie, eller 10,000 Pund Sterling. I henseende til den anden halve Deel har man endnu giort ham Vanskeligheder, fordi man ey var fuldkommen tilfreds med nogle seene Forsøg av hans Uhr.

Der ere adskillige, som foretrakke Le Roi's Uhr for Hr. Harrisons, endskiont Le Roi endnu ingen Belønning har faact. Saa meget gielder det at være den første i alle Konster, og Videnskaber.

Smidlertid behove begge Methoder, saavel den med Uhrer, som den ved astronomiske Jagttagelser, endnu megen Forbedring, og det er først ved at forbyde disse Methoder man kan love sig en fuldkommen Oplosning av dette i saa lang Tid uoploselige Problem.

III.

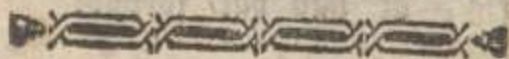
Man fortæller i Historien av Ludvig den rætte i Frankrig, at han var forhadet af den hele franske

franske Adel allene fordi han var sparsommelig; Man drev dette Had engang til en meget utiladelig Bestiæmmelse. Skuespillerne forestilte ham paa Teatret med et blegt, og døende Ansigt, med Hovedet tilbundet, og omringet af Læger, som raadsloge med hinanden om hans Sygdom; Da de bleve eenige om at lade ham drikke opløst Guld (aurum potabile) reyste den Syge sig paa Beenene, og lod til ey at have anden Sygdom, end en brændende Tørst.

Ludvig den 12te horte, at dette Stykke var spillet med Bifald, og sagde meget koldsendig: Jeg vil heller, at mine Hoffolk skal lee over min Sparsommelighed, end at mine Undersaattere skal græde over min Ddselhed.

Man raadede ham at straffe Skuespillerne, men han svarte allene: De lære os nyttige Sandheder. Lad dem spille, saalænge de kun vise Verbodighed for vore Fruentimmers Ære. (Histoire de France, par Garnier.)

Provinzialblade.

No. 12 — 13.

Mentors Rejser eller

Den almindelige, og private Lykkeligbed.
Et Fragment. (*)

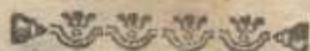
Jeg har besøgt saa mange Stænder, (sagde Mentor ved sig selv,) jeg har søgt efter Lykken i Troner, og i Hytter, jeg har endnu ikke fundet den.

M Jeg

(*) Mentor er en Philosoph, som man har kaldt saaledes, fordi han har meget tilfælles med den bekiendte Wiise av dette Navn. Han rejser omkring Jorden for at søge efter Lykken; Han finder den ikke, og han tilbringer Resten av sit Liv i Rosighed.

Dette er Indholdet av et Haandskrift, hvorav jeg, Tid efter anden, vil indføre, hvad det passer til disse Blade.

Mentors Rejser har en kritisk Oprindelse. Der er endnu nogle, som har hørt tale om Ab-

Jeg vil maaskee finde den hos den Slægt, som præfer den saa meget i sine Skrifter; Jeg vil finde den hos de Lærde; Men Videnskaber ere iblant foragtede, og deres Belønning er Elendighed. Der er imidlertid Undtagelser; Jeg vil besøge dem, som har skrevet sig riige, for at see, om de tillige har skrevet sig lykkelige. Jeg vil besøge Voltaire. Jeg vil høre hans Tilstaaelse av hans egen Mund; men han vil maaskee bedrage mig; Jeg vil først høre den av andres. Kort efter reyste Mentor til Paris.

Han

beden Bianchis Betragtninger over den almindelige, og private Lyksalighed. Jomfrue Viehl, (min Veninde) har til almindelig Nytte oversat denne almindelige Lyksalighed i Dansk. Jeg skrev en Betragtning over disse Betragtninger. Man oversatte den i Fransk for at tiene Hr. Abbeden, og man sendte den til Italien for at tiene hans Venner i Palermo. Dette gav Beskæftigelse. Hr. Abbeden gav mig sit Besøg tillige med en dansk Adelsmand; Jeg gav ham et igien; Jeg lovede at bestemme mig endnu noyere, og jeg har siden opfyldt mit Lofte, hvorav nærværende er et Fragment.

Han kom strax ved hans Ankomst i en Forsamling, hvor man talte om et nyt Skrivt fra denne Digter. Mentor horte til med megen Agtsomhed, og da man havde roset, og lasset, dømt, og fordømt, med Ret, og med Uret, talte han omsider til en av de tilstedeværende: Jeg er fremmed, sagde han, min Herre; jeg har hørt meget fortælle om den Mand, De nylig har talt om; Kan jeg ved Dem haabe at kiende ham noverre? Meget gierne, sagde den Lærde, jeg skriver just i denne Tid hans Levnetsbeskrivelse; det skulle forundre mig, om nogen i Paris kiendte ham bedre, end jeg. Francois Marie Arouet de Voltaire er født i hans allerkræfteligste Majestæts Residensstad, jeg meener i Paris, i Maret efter Kristi Fødsel — Det var ikke det jeg vilde vide, sagde Mentor; jeg begierer en Underretning om hans Skiebue, og hans Skrifter, hvad Nytte, eller Skade de har gjort Verden, hvor lykkelig de har gjort ham selv, eller dem, som læse dem — Derav veed jeg ikke det ringeste, min Herre, sagde den Lærde, jeg skriver hans Levnetsbeskrivelse, og jeg bekymrer mig kun om Arstæl. Vil de vide, paa hvad Dag og Klokketid han saae dette Timelige, naar

han fik Tænder, naar han kom i Bastillen, og naaer han kom ud igien, naar han blev forviist Frankrig, og naar han blev kaldt tilbage igien, i hvad Maa-
 man brændte hans Skrifter, og hvor kort efter man opreyste ham Errestatter, med flere Merkværdigheder til det menneskelige Kiøns Trøst, og Oplysning, saa kan jeg — De kan tie, sagde Mentor, og fortsatte sit Spørgsmaal til en Parlamentsherre, som stod ved hans Side. Han er avskyelig, sagde Parlamentsherren; Han har forsvart Kalas; Han var uskyldig, jeg lod ham heurette, og man understaaer sig endnu at modsigge mig. Han bør brændes, sagde en Abbed; Han lærer at elske Kiettere, som Brødre; Han bør brændes, siger jeg, han skriver mod Sorbonne. Det er altsammen intet, svarte en Grammatiker, men han skriver ai i Steden for oi; Jeg forgaaer af Forbitrelse.

Og hvad siger De om ham? spurgte Mentor en anden, som sad nederst ved et Bord, og tændte sin Pibe ved en Tome af hans Bærker; Jeg siger, han skriver flette Vers, fordi han skriver de beste i Frankrig, svarte den Lærde, og fordi jeg vil, at ingen

gen skal skrive dem bedre, end jeg. Han har tilbudt mig ofte sit Venskab, jeg har tilbudt ham mit igien, men han kalder mig en Esel paa hver Side i hans Skrifter, jeg har hudslettet ham derfor, saa længe jeg har levet, tilstaae mig, at denne Naade er ikke den beste at siiste Venskab! De har Ret, min Hr. Freron, svarte Mentor, som kiendte ham igien i denne Beskrivelse. Troe dem ikke, min Herre, sagde en gammel Skielm, som liguede Boddelen hos Rubens i Maleriet av Salomons Dom, (*) De har Uret alle tilsammen. Jeg er Inquisitor i den store Blodret, og jeg elsker Hr. Voltaire av mit gandske Hierte. Hvorledes, sagde Mentor, De er Inquisitor, og De kan endnu elske en Mand, som fordømmer Dem? Jeg elsker ham saa meget, (svarede den Gamle) at jeg har forladt mit Fædreneland, som De see, allene for at avlegge ham personlig min Forbindtlighed. De forstaae mig ikke maaskee, jeg vil forklare mig. Hr. Voltaire skriver saa meget mod Overtroe, og Forfølgelser, han præker Religionsfrihed med saa megen Midkierhed, at han næsten

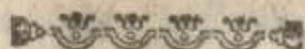
(*) Et bekiendt Mesterstykke i Kongens av Dannemarsk Kabinet.

gior heele Europa til Profelnter. Man erklærer sig allevegne mod den sande Kirke, og man vover det endog hos os. Allene for hans Skyld har jeg derfor i en meget kort Tid brændt meer end 100de Riettere, og det er mig en inderlig Fornøvelse; Har jeg ikke endnu Ret at elske ham? Gandske vist, svarte Mentor, og forlod ham.

Saaledes dømme Mennesker, sagde han ved sig selv; Saaledes roser, og laster man; Saaledes skjules Sandheden under alle Masker. Skulle der blant saa mange Narre ikke være een viis? Jeg vil forsøge det, sagde Mentor, og i det samme vendte han sig til en ung Mand, som forekom ham at svare til hans Haab. Skulle jeg vel hos Dem haabe et Svar efter Dasse, sagde han til denne Mand. Saa meget mueligt, svarede Philosophen, men vi vil tales ved uden Vidner; man dommer her meere efter Meeninger, end efter Gierninger; det er hos os den største av alle Forbrydelse at besidde sund Forstand.

Er. Voltaire er en iblant disse forunderlige Mennesker, som Naturen undertiden frembringer, for at ydmyge

Ydmyge dens øvrige Skabninger. Han er Poet, Statsmand, Philosoph, Historieffriber, og jeg veed ikke hvad; Gandske vist ikke lige stor i alt, endskiont ingen er større i alt, end han. Frankrig har Poeter, som ligne ham i en, eller flere Deele, det er vist; Den store Korneille har Scener, som overgaae ham; La Fontaine har Fortællinger, som hør Fortrin for Wilhelm Vadés. Men Frankrig har ingen Digter, som overgaaer ham i det Heele. Hans Gørgespil ere stemplede med Udbødelighed, og Henriaden er Nationens Værestøtte. Hans Flyvespykker (Pieces fugitives) ere uden Lige, og hans fleeste Vers tale Gudernes Sprog. Hans Historier ere iblant næstrettlige; Jeg tilstaaer det; Imidlertid overgaaer ingen ham i at forbinde Tildragelser (l' enchainement) meget faae i at bedømme dem, og endnu færre i at beskrive dem. Hans Prosa er skion, som hans Vers; Det er en Strøm, som henriver alt.

Med alt dette har denne Mand Feyl, som andre. Han skriver over alt, uden at forstaae alt; Han trænger iblant ikke giennem Overfladen; Han skriver middelmaadige Odeer, og ingen smukke Opera;

D' Membrek roser hans Matematik, men enhver anden laster den. Han har endnu flere Gensl fra en anden Side. Han elsker Gien, og Venger; Han elsker begge Deele for meget, men den første har frembragt hans udsødelige Verker, og ved de sidste understøtter han Skribentere, som slet lønne ham derfor; Han opbygger Arbejdere, som endnu velsigne ham, han trøster uhykkelige Familier, og Elendighed under alle Skikkelser, min Herre; Resten enhver stor Mand har store Skrøbeligheder; Sr. Voltaire mangler dem heller ikke. Han er stolt, og heftig, flygtig, og forsængelig, avindsyg, og partisk. Han er et Menneske, og et Genie; Behøver han endnu meer til sin Undskyldning? —

Men Religionen? (sagde Mentor) denne, siger man, er ikke en af hans bedste Sider? — Nej, min Herre, (svarede Philosophen) dommer ikke, saa skulde I ikke dommes! Gaudeste vist underskriver jeg ikke denne Mands Troesbekendelse; Jeg beklager ham i den at fordomme ham; To Vers af hans første Arbejder lodde hans Rolighed. (*) Dette Uheld har

op.

(*) Man leser i Paris ofte meere paa Waven, end paa Kristus; Man skulle ellers ikke tileg-

opbragt ham. Et vellystigt Liv, og nye Forfølgel-
 ser har fuldført Resten; Skal jeg sige endnu meere?
 Vore Munkes, vore Helgenes, vore Billeder, vore Ab-
 ladsbreve, vore Daarligheder, og vore Grusomheder
 har fordervet ham. Han tvivler om alt, og han
 leer over alt; men han troer en Guld, og en Evig-
 hed; Der ere mange, som ikke troe meere; Allesteds
 præker han Frihed, og Toleranz, men han præker
 dem for meget; Der er iblant Lænker, som ere nød-
 vendige, og som ey sonderbrydes ustraffet; Jeg
 ønsker derfor meget uskrevet av hans Ordbog, av
 Dagens Evangelium, av Historiens, Philoso-
 phie,

net sig en Bebrejdelse, som allene angik Præ-
 sterne i Theben, og som blev sagt av en Heda-
 ning til en anden. Versene ere følgende:

Les Pretres ne sont pas ce qu'un vain Peuple pense,
 Notre credulité fait toute leur science,

Hr. von Haller har sagt endnu meere i det
 bekiendte Vers:

Was Böses ist geschehn, daß nicht ein Priester
 that?

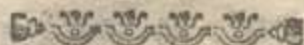
Smidlertid avtrætter ingen ham hverken Kristendom/
 eller Genie.

phie, af Kandidate, og af flere Stykker; Brevet til Urania var et Arbejde af Ungdom og Daarlighed, og den Orleanske Pige er gandske vist meere Vittighedens, end Troens Mestersykke; Imidlertid er ey alt uden Nytte, ligesom ingen Gist uden Lægedom. Vore Munkke giøre ingen Mirakler, og Jansenisterne opvække ingen Døde meere; Man henretter mindre Uskyldige, og brænder mindre Skrifter; Man udsuer mindre, og man forkiætrer mindre. Ingen er mindre lykkelig derved end Hr. Voltaire; Han lever stedse mellem Strid og Seyer. Man ærer, og man forfølger ham, og det sidste endnu meer fordi han har Genie, end fordi han misbruger det. — Kan jeg nu haabe at have besvaret Deres Spørsmaal efter Dufke?

Gandske vist, sagde Mentor, og jeg er dem forbunden derfor. Jeg vil fuldfore min Beslutning, og jeg forlader i Morgen Paris, for at see den fornøderligste blant Mennesker.

Nogen Tid efter var Mentor paa Ferney. Han besøgte den gamle Digter, han fortalte Hensigten

jeg levede? Veed I ikke, at Beaumelle udgav Ludvig den 14des Narhundrede med skandalose Røtter? Den Forræder! Har I ikke læst Voltairomanien, og veed I ikke, at jeg med nogle og tyve Attester i den Anledning, (som man endnu paastaar at jeg selv har skrevet) maatte bevise, at jeg var en ærlig Mand? Veed I ikke, at Keyseren av Kina svarer mig aldrig paa alle de Breve, jeg skriver ham til, og at ikke engang den Tydske Keyser har besøgt mig paa sine Keyser? Har I ikke hørt at van Swieten, som havde en stor Forstand, og en stor Næse, lod brænde mine Skrifter i Wien, og at en anden, som havde hverken Næse, eller Forstand, lod dem brænde i Paris, uagtet de, ligesom Poeternes Phoenix, leve altid op av sin Aske?

Jeg kunne fortælle Dem endnu meget meere; Jeg kunne sige Dem, at den største blant alle Konger, som jeg saa meget har elsket, som jeg har hiulpet til saa mange lykkelige Vers, og som saa slet lønner mig derfor, jeg kunne sige Dem, at denne Konge har bestemt mig for heele Engelland, (*) at han kalder mig yderlig gier

(*) See GentlemansMagazin for Junii Maaned, 1756.

gierrig, og forfængelig; jeg er en slet Konstdommer, siger han, og en Stymper i de abstrakte Videnskaber, jeg forstaaer intet til Grunden, og jeg nærmer mig blot til Fuldkommenhed som Historieskriver, fordi man paastaar, at en god Historieskriver bør være uden al Religion, og Fæderneland. Jeg kunne sige Dem, at denne Konge, mod min Villie, nødte mig at blive i Berlin, at han kort efter jog mig derfra igien, at han lod mit uskyldige Spog mod Mau-pertuis brænde ved Bøddelen, at han ved sin Resi-dent i en fremmed Stat lod heste min Person, mine Eyendeele, mine Papirer, og min Søsterdat-ter, og endelig at han ved en anden Ven lod uddeele mig 100de Stofkeprygl paa en Ryg, som er bleven krum i hans Dieneste, hvorfor jeg endnu til, for den fulde Summa, og for promte Betaling, maatte ud-siede en skriftlig Qvittering.

Saa meget kunne vel giøre en ærlig Mand. Ho-vedet kruset, men det er endnu ikke altsammen. Jeg kan vise Dem et Brevers av Jesuiterne til min Stotte i Paris, hvori man kalder mig liden i Hi-storien, endnu mindre i Philosophien, og slet intet
i Ley.

i Teologien, hvori man kalder min Skionsomhed overilet, og min Ugudelighed uden Lige. Hvilke Forstreckelser! jeg kan forevise et Kobberskik efter Beaumelles Foranstaltning, hvori jeg forestilles med den blotte Rump, (*) som D' Alembert kysser med al Verbodighed, og Frevon pidsker uden Barmhertighed. Og jeg skulle endnu være lykkelig? Naar J vil legge til alt dette mine Stridigheder med Paven, med Sorbonne, med Parlamentet, med Skuespillere, Boghandlere, Jansenister, Jøder, Jesuiter, Erkebisper, og jeg veed ikke selv hvor mange, naar J vil legge til mine vaagne Nætter, mine Sygdomme, mit Syn, som jeg har tabt ved at aabne andres, mine Skrifter, som man har eftertrykt, og fordervet

(*) Jeg nævner dette Ord uden Ceremonie, og jeg retsærdiggjør mig med de beste Parisiske Mønstere. Den, som allene har læst Nortks Reysen (denne kostbare Skat af Redelighed og Genie) kan av Madam Rambouillet's Fortrolighed til sin Ven giette sig til Levemaaden i Paris — Men hvad gjorde da Madam Rambouillet? vil man spørge. — De maae læse Bogen selv, mine Damer, og tænke med Philosophen: Lykzalighed bestaaer i at finde intet forunderligt i Verden.

herbet, naar J vil erindre, hvor ofte man har sagt, at Henriaden er intet episk Digt, og, (hvad som er endnu værre) at den ikke horer mig selv til, at Fadig er udskrevet av en gammel engelsk Bog, at man i Engelland gjør Grimacer naar man spiller mine Skuespil, og at man i Danmark (som man har sagt mig) har forestillet Tyrannen av Messene med Giskebeensskiort, Alunshandsker, og Mansketter, naar J vil erindre alt dette, min kiære Mentor, saa maae J tilstaae, at J har reyst forgæves, for at finde Lykken hos mig.

Jeg skulle endnu glemme meget av dette, min Herre, naar man allene ville tilstaae (hvad jeg saa ofte har sagt) at jeg har gjort Epok i Videnskaberne, at jeg skriver for alle Mennesker, og alle Tider, at jeg er tillige Homer, Sophokles, og Anakreon, og at jeg har antændt et Lys for Fornustten, som Overtroen aldrig kan udslukke.

Hvad har jeg for det altsammen? Jeg har en Stotte av Marmor, Jeg er støbt 9 Gange i Bronz, og jeg veed ikke hvor ofte i Gips. Man stikker mig i Profil, og en face, i Bust, og i Legemsforrelse, og jeg er ulykkelig. Verden er en Drøm, og

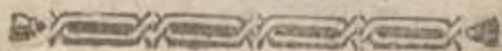

et stort Navn er en stor Byrde. Paa mit Slot er jeg mindre lykkelig, end min Kammertiener. Jeg spiser Phasaner, og jeg sover paa Ederdun. (*) Er man derfor uden Bekymringer?

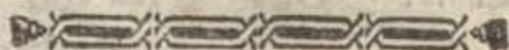
Lad os tilstaae, min kiere Mentor, at en stor Mand er aldrig lykkelig. Bayle blev forfulgt af Jurieu, saa længe han levede, Galilæus blev fængslet fordi han var klogere end de, som forfulgte ham, og Sokrates drak Døden fordi Oraklet kaldte ham den viseste blant Mennesker. Bagtalelser følge Talenter, ligesom Skyggen Legemet. Under Troens Mærke forfølges Fornuftens, og den Kloge har altid Uret blant dem, som ikke ere det. (**)

(*) Den bekiendte Madam du BoFage kan aldrig nok rose Sr. Voltaires magtige Lene. Hun besøgte ham paa Ferney, og han overlod hende sin egen Seng. „Jugen Tid,, (siger den smukke BoFage i et Brev til sin Veninde over denne Rejse) „Jugen Tid har jeg sovet saa blødt, som hos Sr. Voltaire.

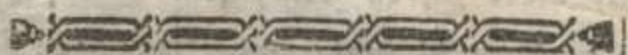
(**) At domme fra nærværende Stykke til de øvrige, skulle Mentors Rejser udgiøre et Korpus næsten lige saa stort, som de tydske Ketter, eller Hr. — Wo stiller. Man bedrager sig; Dette Stykke er allene vidløftigt, fordi Sr. Voltaires Historie er vidløftig. Jeg ville, at man skulle kiende deene Mand noget usyere, end av Uviserne, og blotte Kygter; Det er maaskee de, som ansee ham for intet mindre end en Barulv, eller for Dyret med Hornene. Sr. Voltaire er ingen Barulv, og han har ingen Horn i Vandens, fordi han har aldrig været gift,

Provinzialblade.

No. 14.

I.

Fra en Martyr til hans Son.

(En Oversættelse.)

Naar Dagen nu igien afbryder Rattens Evang,
Saa seer jeg Solens Glands for allerlidst
Gang.

Velkommen Morgensol, dit Lys velsignet være!

Du bringer frem den Dag, som med en evig Vere
Skal krone mig: Min Gud, hvor stor er dog den
Løn,

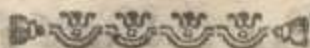
Som mig i Møde gaaer! den Kamp, hvor fort —
min Son!

O, hvorfor skal dog du forstyrre al min Glæde?

Jeg fra mit Fængsel her, min Son, dig hører græde:

Min Siel, som Forsmag alt har faaet paa Himmelen,

Den drager nu din Graad til Verden hen igien;

Al skulle Vinslerne dit Heltemod vel svække?

O, hvilken Tanke! — Gud! — kun den, den kan mig
frække;

Al at en Faders Mund fik Lov at troste dig!

Hvor ofte beder jeg ey dem, som vogte mig,

Mig til dit Fængsel blot, min fiære Son, at føre,

Men deres haarde Siel kan ingen Taarer røre;

Kun een blant denne Flok, som meer blodhiertet var;

(O, lad ham doe, min Gud, en Kristen!) denne har

Av Medynk bragt dig her et Goster af min Smerte;

O, maatte hvert et Ord gaae giennem Siel, og Hierte!

Da du i Daabens Vand fra Synden rensket blev,

Dg jeg med mine Suk dig til din Gud forskrev,

Hvor bad jeg Himlen da for dig — o, lad ham være

Dit Barn, min Gud, og lad ham leve dig til Ære;

O, lad ham blive din! hør en Faders Bøn!

Du veed, hvor inderlig han elsker denne Son;

Dog ved sit kristne Navn hvis han sig ey vil kiende,

Dg for din Roes ey vil sit Blod til Offer brænde,

Saa tag ham, o min Gud! tag denne Son fra mig,

Saa vil jeg takke dig, ja evig takke dig.

Du blomstred op; her saae jeg først fornøyet efter
Din spæde Siel, hvor den fik daglig nye Kræfter;
Jeg lærte dig dit Vel, og saae alt Frugterne
Af dette Sandheds Lys, du Dag for Dag fik see.
Hvor ofte hørte jeg du Martyrer anmalte,
Dg med Misundelse om deres Vinsten talte;
Dg nu, nu skielver du, da hist en Engel alt
Tilbyder dig den Krands, Erobreren tilfaldt.
Hvad! er du da kun Helt, naar ingen Fare truer?
Er dette Liv vel værd, at man for Døden gruer?
Forsagte Son, din Pligt af dine Fiender lær!
Hvad leed en Regulus? Faldt Døden Kato svær?
Han døde for sit Land, og før en jordisk Ære;
Du faaer en større Roes, og du kan frygtsom være,
At døe for ham, den Guld, som Himlene forlod
For dig, og selv besteg den Jord, han blive lod;
Som, liig Misdædere, og Martyrer beegnet,
Foragtet, og forfulgt, for dig paa Korset blegnet.

Men al jeg mærker nok en Aarsag til din Frygt,
Den er paa Kierlighed, paa lutter Omhed bygt.
Irene — var med dig saa nær den glade Scene,
Dg Dagen var bestemt, som skulle jer foreene,

Da du, min kiære Son, ved en barbarisk Arm
 Blev rebet bort med Magt fra denne kiære Barm;
 Det Haab, det søde Haab, som af dit Dye talte,
 Nu i et Øyeblik strax tusind Pinsler qualte,
 Og for de kiære Baand, som Hymen for dig gav,
 Saa skal I begge nu foreenes i een Grav.

Nu gielder det, min Son, viis nu at du vil ære
 Og takke ham, som vil just nu dit Blod begiere,
 Da Haab, og Omhed har saa store Indtryk giort;
 Men hvilket Offer vel kan være ham for stort?

Dem, hvad mit Hierte, hvad en Fader maatte lide;
 Da jeg blev slæbet bort i Lænker fra din Side;
 Dog, styrket ved den Kraft, som altid var min Trost,
 Naar jeg til Himlen bad med min beklemt Røst:
 Forvandt jeg al min Sorg, og syntes alt at smage
 Den søde Røe, hos jer at ende mine Dage,
 Og see min Alderdom paa nye at spire op
 I eders Born, for der, med denne kiære Trop
 Uskyldige, for jer, og dem til Himlen bede,
 Og døe saa hen tilsidst i eders Skød med Blæde. (*)

II. Følgen

(*) Jeg avbryder dette Stykke, fordi jeg mangler Originalen, til Fortsættelse.

II.

Følgende Brev fra en engelsk Dame, hvis Mand søgte Stemmer til et Parlamentsvalg, er skrevet med saa megen Bittighed, og Munterhed, at jeg haaber det vil fornøye mine Læsere ligesaameget, som den paalideligste Efterretning, i denne Tid, om Uroligheder blant Kristne, og Tyrker.—

„Det er ikke meere at udstaae, „(skriver denne Dame;)“ Vor Slot er som et Vertshuus; Kiøkken, og Kielber staae aabne for den liderligste Knegt, naar han kun har 10 Rdlr. Indkomme. Mine Gulver ere overalt ophuggede av de Jernsom, hvormed min Mand's Tilhengere bestaae deres Sloe. I Forgemalet ere alle Speylborde besmurt med Pouchpletter. Tobaksdampen er saa tyk, at den kan gvaale en Marketerterste. Ved Taselet har vi altid et Dofin Giesler, den ene grovere, end den anden; Jeg kan ikke bestille meere, end sende dem Tasterkener, og takke for deres Skaaler. Det, som meest ærgerr mig av det altsammen, er, at der er altid nogle drukne Sviin imellem, som jeg maa kysse, enten jeg vil, eller ey, fordi min Mand udtrykkelig befaler det. Alt dette maa jeg taale, foruden 1000de an-

dre Uleyligheder, allene av Frygt for at faae en Stemme mindre. Meer end 3 Miile fra os er ikke et eneste Fruentimmer, som var værd at omgaaes min Kammerpige. Ifkedestomindre vil min Mand, at jeg skal omgaaes dem paa det fortrøligste. Lady Berrys er vel vor Naboe; vi ere i London de beste Venner av Verden, men her tør vi ey omgaaes, fordi hendes Mand har erklæret sig for Hofset. Mine fornemste Bekiendtskaber ere Myladi Mairresse, Magisterens Kone her, og Lady Alderman, som paa den ene Side av Kramboden udhøfrer Naaler, og Potter, mens hendes Mand ligeoverfor selger Viller til Verdens Beste. Dette Vak kommer alle Eftermiddage med deres heele Familie at indtage sin Thee hos mig, og naar vi har spillet i Brettet om en Skilling, eller meere, foreslaae de mig gierne en Promenade i min Vogn, for at tilbringe Aftenen; Der maa alle deres Børn være med. For ey at give een Fortrin for den anden, tager jeg altid et Barn fra hver af dem paa mit Skiod, beundrer de fine Træk i deres grove Ansigter, og smitter mine Fingre paa deres skidne Kioler. Myladi Mairresse er meget ivrig paa vort Partie; Av hendes 2 store Hunde, som hun elsker meer end alting i Verden,

har

har hun kaldet den ene Sir John, og den anden
 Oberst, til Vere for min Mand, og hans Broder,
 som især har hendes Naade. For nogle Dage gav
 jeg paa Forlangende av disse Damer en Kollation.
 Jeg aabnede Ballet med Hr. Gottfried Ræs; Han
 dansede i Stovler med samme Lethed, som Biorne-
 ne paa Londons Gader. Uagtet al min Forsigtighed
 med at iagttage Rangen, har jeg dog havt den U-
 held at begaae en Forseelse, som kan stille min Mand
 ved nogle Stemmer. Strax i Begyndelsen løb en
 Magisters Dame næsten rasende udav Salen, fordi
 hendes Datter ey var taget op til Dands forend
 Missis Northon, en Bryggerdatter av Forsamlin-
 gen. Jeg vil ønske, Madam, at de saae mit Nat-
 bord; De maatte troe, at jeg var blevet Galanterie-
 kræmmerke. Juliette, og jeg, har den heele Dag in-
 tet andet at bestille, end at giøre Baandsloyser til
 vore Kavalierers Hatte. Jeg tør ikke engang selv
 klæde mig, som jeg vil; Jeg maa bære blaat, som
 de veed passer mig slet ikke; Jeg seer ud, som Hexen
 i Makbet. Min Mand trækker mig endnu av mine
 Pommepenge, og maa stille sig ved halvparten av sine
 Folk formedelsf alle disse Omkostninger. Den hele
 Vin.

Winter kommer jeg neppe til London. Men seer det ikke, Madam, skal jeg for giøre alle hans Tilhængere avspændstige, og opbringe alle Stemmer imod ham." —

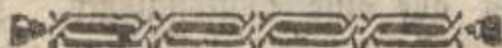
B

III.

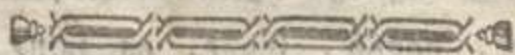
Blant Opfindelser av Betydenhed er følgende gandske vist en blant de merkværdigste:

Hr. Lione, en neapolitansk Ingenieur, har for kort Tid opfundet den Konst at danne Steene af almindelig Sand, som i Haardhed, og Barighed aldeles ligne naturlige Steene, og som Konstneren kan give hvilken Grad av Haardhed, og Tyngde, han forlanger. De lide heller ingen Skade af Uvejr, og man kan efter Behag betiene sig deraf til Bygninger, Broelegning, Støtter, Basreliefs, Kolonner, Balustrader, Kapitaler, Godstykker, Blomsterverk, og alle Bygningszirater, hvorved man tillige har den Fordeel, uden Møye at give dem hvad Skikkelse, man ønsker, i en Form.

Disse Steene forfærdiges av al slags Sand; Man har giort Prover dermed, som ere antagne av alle Bygmestere, og Steenhuggere; Hr. Lione har overleveret Haven adskillige av disse Steene, tillige med en Støtte av marmorartigt Alabaster, som forestiller Haven selv; paa Godstykket ere anbragte Symbola av Kierlighed, Wijsdom, og Retfærdighed i Basrelief.

Provinzialblade.

No. 15.

I.

Jakob Krikton er, uden Modsigelse, det aller-
lerstørste, og ubegribeligste av alt, hvad Vi-
denskaberne igiennem alle Aarhundrede kan forevise.
Hans Historie fortjener derfor at være almindelig be-
kiendt til et Exempel paa, hvor vidt den menneske-
lige Forstands Grendser strekke sig, naar Natu-
ren paa engang udtommer sin Kunst, og frembringer
et Mesterværk.

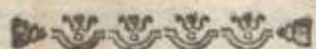
Jakob Krikton nedstammede fra en gammel
abelig Familie. Hans Fader, Robert Krikton,
var en av Anførerne for Dronning Marias Krigs-
hær i Slaget ved Langside i Aaret 1508. Den
unge Krikton blev født 1551, og studeerte Sprog,
og Philosophie til Perth, og St. Andrew. Alle-
rede i hans 20de Aar havde han igiennemlobet den

D

hele

hele Sirkel av Videnskaberne, og forstod at skrive, og tale forskjellige Sprog. Han havde paa samme Tid lært at ride, dans, syng, og spille alle Slags Instrumenter, hver av Deelene til den allermueligste Fuldkommenhed. Derefter reyste han udenlands, og gjorde i Paris ubeskrivelig Dyrkt. Et Dyrenvidue fra den Tid meddeeler følgende Esterretning om ham: „Man har ved Kollegiet i Navarra seet et ungt Menneske paa 20 Aar, som, efter de lærdeste Mands Tilsiiaelse, var fuldkommen i alle Videnskaber. I Bokal, og Instrumentalmusik havde han ingen Lige. Ingen overgik ham i at tegne, og i Krigsovelser var han ugemeen erfaren. Han var Mester i alle Konster, og disputerede med os over Lægekonsien, over den borgerlige, og kanoniske Ret, og i Teologien. Han besvarede alle de Sporsmaal, vi forelagde ham, endskiont vi var meer, end 50 i Tallet. Han talte latinisk, græsk, hebraisk, og flere Sprog. Om man kunne eve 100de Aar uden at spise, drikke, eller sove, skulle det endnu være umueligt at opnaae denne Mands Kundskaber. Han forstod meere, end man kunne vente av den menneskelige Natur. Han overvandt 4 av Sirkens Lærere, (endskiont dette var

ey hans største Mesterstykke,) og man ansaae ham til sidst for Antikristen. „—

Naar Sir Thomas Urganhart av Krosmarthy fortæller denne Strid, siger han, at Krikton paa alle Døre lod opslaae Udfordringsplakater til alle Kousinere, og Lærde, om at disputere med ham 6 Dage i Ugen, i hvad Videnskab, man forlangede, og i hvad Sprog man fandt for got, av det hebraiske, syriske, arabiske, græske, latinske, spanske, franske, italienske, engelske, hollandske, flamske, eller slavoniske, i bunden, eller ubunden Stiil. I Steden for at berede sig til denne Strid ved at studere, tænkte Krikton paa intet uden at fornøye sig med at jage, voltigere, ride, skyde, slaae Bol, med Musfil, Kort, Tærninger, og flere Forlystelser. Desuagtet lod han sig paa den bestemte Dag see i Kollegiet, og disputerede fra Klokken 9 om Mørgenen til Klokken 6 samme Aften med en Berømmelse, som var ubeskrivelig. Han blev ledsaget hjem av fire blant de fornemste Professorer, som, til Erindring om deres Høvnagtelse, forærede ham en Demantsring, og en Guldbors. Man kaldte ham altid siden den usfor-

ligelige Kvikton. Samme Skribent legger endnu til, at Kvikton Dagen efter, i Nærværelse av et stort Antal Tilskuere, tilbendte sig paa Ridebanen ligesaa stort Bifald, som han Dagen tilførn havde faaet paa Kollegiet.

To Uar efter ommeldte Disputas i Paris fortæller Boffalini, (i hans Efterretninger om Parnas) at den lærde Kvikton var ankommet til Rom, hvor Boffalini den Gang opholdt sig; Han udfordrede alle Lærde her, ligesom i Paris, og altid med samme Bifald. I Venedig, og Padua blev han ligesaa meget beundret. Med den berømte Aldus Manuzius gjorde han sig bekiendt ved et latinsk Poem, som findes i Deliciis Poetarum Scotorum. Denne Lærde beundrede meget hans udstrakte Kundskab. Han aabnede sin Disputas i Padua (fortæller Manuzius) med et latinsk Poem til Berømmelse for Universitetet der paa Stedet. Han disputerede derefter i 6 Timer over alle Videnskaber, og sluttede endelig med en extemporeret Tale over Uvidenhed, hvori (siger Manuzius) han næsten overtalte os alle til at foretrekke Bankundighed for Lærdom.

Paa samme Tid opholdt en Fegter sig i Mantua, som paa sine Keyser havde overvundet de beste Fegtere i Europa, og allerede i Mantua havde dræbt 3 Personer. Krikton tilbød sig at befrie Berden fra denne Morder, og, mod et Beddemaal av 1500 Pistoler, at fegte med ham. Man indgik Beddemaalet, Krikton overvandt ham, og forærede de 1500 Pistoler til Euforne av de Mænd, som dette Udyr havde dræbt.

Hertugen av Mantua udnævnedes strax efter Krikton til sin Sønns Hovmester, en Prinds av en rygs-geløs Dpførsel. Det var ved denne Lejlighed Krikton skrev et Pyspils, hvori han gjorde de fleste av de menneskelige Svagheder latterlige. Man har anseet dette Stykke for en av de findrigeste Satirer, som nogen Tid er skrevet. Men man beundrede endnu meere, at Krikton selv forestillede den Geisliges, Philosophens, den Lovkyndiges, Matematikers, Lægens, og Krigsmandens Roller saa usorbederlig, at man, hver Gang han lod sig see i en nye Rolle, antog ham for en Fremmed.

Men dette Lys skulle slukkes, og denne forunderlige Mand kom strax efter ynkelig av Dage. Han blev paa en barbarisk Maade dræbt av Prindsen. Da han om Matten engang, i Karnevalstiden, gik omkring Gaden, og spillede paa sin Cithar, blev han anfaldet av et halv Dussin maskerte Banditer, som imidlertid ey kunde overvinde ham. Han rev Masketen av den ene blant dem, og kiendte strax Prindsen, som han leverte sin Kaarde, hvormed Prindsen igiennemstak ham paa Stedet.

Det er ubekiendt, hvad der har drevet Prindsen til dette afskyelige Mord, hvortil nogle foregive Jalousie, og andre Drukkenskab. Imidlertid omkom Brikton paa denne Maade i sit 32de Aar, 1583.

II.

Mr. Nikole er en blant de franske Geistlige fra det forrige Aarhundrede, som er bekiendt ligesaa meget av hans Redelighed, som av hans Forstand; Men Sr. Nikole forstod ey at leve. En Dame av Stand indbød ham engang, tilligemed hans Ven,
 til

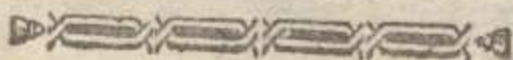
til et Aftenemaal, hvor han blev bevertet med de bedste
Retter, og med en Champagner, som smagte av Dru-
erne. Hr. Nikole, som i sin Levetid aldrig havde
spist, eller drukket saa vel, fandt sig forbunden at
gøre Madam en Kompliment over denne Anret-
ning for hans Skyld. „Deres Høflighed gjør
„mig undseelig, (sagde han) „Jugen er saa naa-
„dig, som De; De er i alle Henseende elskværdig,
„Madam, enhver maa beundre Deres Skønhed,
og især Deres deylige smaae Øyne.“ — Med
disse Ord forlod Hr. Nikole Gudinden med de
smaae Øyne, og troede sig galant, som en Paris-
ser; — O, min Gud, hvilken Enfoldighed, (sagde
hans Ven, som fulgte ham udav Værelset) Veed
De da ikke, Hr. Nikole, at Fruentimmeret ønsker
aldrig smaae Øyne? Store Øyne, skulle De sige,
naar De vil sige noget smukt, store smukke Øyne,
Hr. Nikole! — Ret alvorlig? (sagde den ærlige
Mand) — Sandtke vist, (svarte hans Ven) — O,
hvor er jeg enfoldig! (blev Nikole ved) men jeg
vil oprette det igien; I det samme forlod han sin
Ven, uden at han kunne hindre det, for at gjøre
Madam en Undskyldning, som var endnu latterligere

re, end hans Forseelse. *Alt, Madam,* (sagde han i den allervæmodigste Tone) Jeg beder om Raade, jeg har forseet mig mod den elskværdigste Person i Verden; Saa sandt, som jeg er en ærlig Mand, har De store Øyne, en stor Næse, en endnu større Mund, og de største Tødder, jeg har seet; Det er Stort, alt hvad De har, *Madam.* Forstaaer jeg ikke nu at leve? —

III.

Da *Molesworth* havde skrevet sin bekiendte Bog om *Danemarck*, paaftaaer man, at den danske Minister i *London* besværede sig derover paa sin Herres Begne for *Vilhelm den 3die*. Hvad vil De, jeg skal giøre? (sagde Kongen til ham) Hvis Deres Majestæt (svarte Ministeren) havde en lige Besværing over en av min Konges Undersaattere, ville min Herre strax sende Dem hans Hoved. Men, min Herre, (sagde Kongen) det er umueligt; Alt, hvad jeg kan giøre, er at formaae *Molesworth*, i en nye Udgave, at fortelle hvad De har sagt. Er De fornøyet med dette Tilbud? Gandske vist ikke, (svarte Ministeren) og af slog det. (*Journal Encyclopedique*, Année 1774, Tome 8, Partie, I, Pag. 128.)

Provinzialblade.

No. 16.

I.

Tid efter anden, har jeg, i disse Blade, lovet at meddeele Efterretninger om Merkverdigheder i Naturens, og Konstens Riger; For nærværende, (og maaskee for alle Tider) veed jeg intet merkverdiger, end den Kunst at forbedre en av Naturens største Mangler, og at vprette hvad den har glemt i disse forladte Skabninger, som deres umilde Skiebne har bestemt til at være Døve, og Stumme. Denne Kunst, som fortiener alle Regieringers, og Selskabers Beløninger, og, (hvad som er uendelig meere) en Værestotte i Dydens Hjertter, har saa meget større Ret til et Sted i disse Blade, som, (saavidt jeg veed) ingen Efterretning derom endnu er bekiendtgjort i Dannemark, og som der, blant mine Læsere, er Forældre, for hvis Børn jeg i sær onsker dette Blad maa være til Nytte.

Allerede i Frankrig har man for lang Tid havt et Institut for Døve, og Stumme; En Jøde, ved Navn Perreire, foreslod denne Stiftelse lenge med en anseelig Belønning av Regieringen, som iudsaae Nyttten derav. Perreire har siden nedlagt sin Betiening, som Abbeden de l' Epee igien har paa- taget sig, ligesom han tillige har udgivet et Skrivt over sin Læremaade, under Titel av: Institution des Sourds et Muets, par la voie des signes methodiques; Ouvrage, qui contient le projet d' une langue universelle par l' Entremise des signes naturels assujettis á une Methode; á Paris, chés Nyon, l'ainé, 1776.

Efter Hr. l' Epees Forsikring, har Perreire bestandig betient sig av et Manualalphabet, som han kaldte Daktylogie. Allerede i Spanien har man, for meer end halvandet hundrede Aar, stuet et saadant Alphabet i Kobber, som imidlertid allene tiente til at lære Bogstaverne. Man lader for Exempel den Stumme skrive Bogstaverne av det Ord, Arm, og man viser ham en Arm. Man lader ham skrive: Jeg bærer, du bærer, han bærer, og man viser ham den dermed forbundne Handling. Hr. l' Epee fore-

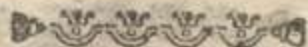
foretrækker de naturlige Tegn, som han kalder det, endskjønt man paastaaer, at Forskiellen mellem Perreires, og P' Epees Methoder bestaaer alene i Navnet. (*) Sr. P' Epee (siger hans Kommentator) gaar i det allerforunderligste Detail, for ved Hielp af disse Tegn at undervise sine Elever, hvorved hans Methode bliver overmaade vidloftig, og besværlig, uagtet han selv paastaaer det modsatte. Hans Methode er den samme, som allerede i Holland er bekiendt af en Amman, i Spanien ved en Bonnet, og i Engeland ved en Wallis, og som enhver Anatomikus, (siger man) der gav Agt paa Tungens, Læbernes, Kindernes, og Halsens Bevægelser, skulle opfinde uden Nøye. —

Naar jeg skal undervise en Døvstum (siger Sr. P' Epee,) viser jeg ham en A; Jeg legger hans 4de Finger lige til det andet Leed i min Mund, jeg taler denne Bogstav forskjellige Gange stærk ud, og jeg

P 2

lader

(*) For ey at giøre Sr. P' Epee Uret, bør jeg erindre, at jeg, i Mangel af hans eget Skrift, laaner denne Efterretning af et tydsk Udtog, som synes partisk for P' Epee, og til Fordeel for en anden Methode af Sr. Heineke.

lader ham merke, at min Tunge hviler, uden at røre
 hans Finger. Jeg legger derefter min Finger i hans
 Mund, og lærer ham at gjøre det samme, som jeg.
 Ved at udtale S, løfter min Tunge sig, og støder
 hans Finger mod min Summe; Ved T, støder
 min Tunge hans Finger endnu sterkere mod Sum-
 men, som om den vilde standse den, og danner tilli-
 ge en Smil i Ansigtet. Ved de øvrige Bogstaver
 er det næsten overflødig at legge Fingeren i Mun-
 den. Ligesom jeg med mine Læber danner et O,
 taler det ud, og anbringer de fornødne Træk i An-
 sigtet, gjør den Stumme det strax efter uden Van-
 skelighed. Jeg danner derefter Munden, som om jeg
 blæser et Pys, eller Jld til, og udtaler et U. o. s. v.
 Derefter skriver jeg: Pa, Pe, Pi, Po, Pu. Jeg
 viser den Stumme, at jeg blæser Kinderne op, og
 trykker Læberne sammen; strax efter støder jeg Luften
 ud med Hestlighed, og siger Pa, som den Stumme
 igientager uden Møye, fordi denne Stavelse er den
 letteste at udtale, da den setter kun de ubvortes Deele
 af Munden i Bevægelse. For at sige T, viser jeg
 den Stumme, at jeg legger Spidsen af min Tunge
 mellem Tænderne, og gjør en Bevægelse dermed, som

til at spytte, hvilket han let merker, naar jeg holder hans Finger for min Mund.

Paa denne Maade udbringer Sr. P. Exce. artikulerte Toner. Hans methodiske Tegn ere følgende:

Jeg stiller (siger han) den Stumme ved min høyre Side; Derefter legger jeg Vegefingeren af min venstre Haand paa den Stavelse Jeg, viser til samme Tid paa mig selv med den høyre Haand, og slaager mig for Brystet. Jeg viser igien med min venstre Haand paa det Ord, hører, hoorpaa jeg hører en Foliant paa forskjellige Maader, og den Stumme merker disse Bevægelser. For at giøre ham den anden Person begribelig, viser jeg paa hans Bryst, og rører ved ham, for at han igien skal høre mig; Jeg legger derefter Haanden paa det Ord: Du bærer, leverer ham Folianten, og anviser ham at bære den, ligesom jeg, hvilket han strax efterkommer. Til den tredie Person holder jeg den venstre Haand paa det Ord, Han, og med den høyre viser jeg til en anden, som staar ved Siden. Jeg leverer denne Bogen; han bærer den, ligesom jeg første, eller anden Gang, og den Stumme begriber det, ligesom tilforn.

Hr. P. Epee forklarer endnu flere av sine methodiske Tegn, som jeg udelader av den meget naturlige Aarsag, fordi hans tydske Extrahent har udeladt den. —

Den anden Deel av Hr. P. Epees Werk indeholder Prover, og Qvælfes med hans Elever, hvormed han viser, at denne Undervisning er hverken umuelig, eller meget vanskelig. Han tilbyder sig tilige, inden tre Maaneder at danne Lærere, som kan paatage sig denne Undervisning, naar det behøves. Han lover endnu meere, at en av hans Elever, ved Navn Fontenay, skal med det første udgive et lærd Skrivt, som denne Stumme selv har udarbejdet.

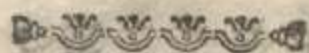
I Tydskland har, (som bekiendt) Hr. Heineke i vore Tider, gjort sig fortient ved en Machine, hvorved han hibringer de Stumme sin Undervisning, ligesom, allerede for 60 Aar siden, en Superintendent, ved Navn Raphael, har underviist en stum Datter, og gjort sin Methode bekiendt. Hr. Superintendent Ladius til Burgdorf har endog for kort siden ladet trykke en Efterretning om den døvstumme Frøken von Medings Undervisning, og en vis Hr. Arnoldi

nødti en ligesaadan Traktat, men man tilstaaer dem ingen anden Methode, end den før omtalte av en Arman, Perreyre, og Wallis —

Jeg beklager meget, at det Udtag, hvorav jeg (med adskillige Udeladelser, og Forandringer) har laant ovenstaaende, ey tillige meddeeler en fuldstændig Efterretning om Sr. Seinekes Methode, som allerede er meget berømt, og som jeg, ved denne korte Anmeldelse, allene kan anbefale til nyere Bekjendtskab. Det er ikke første Gang, at jeg iblant savner de fornødne Hielpemidler til at giøre disse Blade saa almindelig nyttige, og interessante, som jeg onsker.

II.

Belgierninger lønnes ey altid med Erkiendtlighed. Lady Forester var medliden, og velgjørende. Hun var alle Syges, og Armes Tilflugt, men huu fandt meget faae erkiendtlige. Engang lod hun sye Linnet til en arm Kone, som skulle giøre Barsel, men dette Linnet var grovt, for at man skulle nytte det saa meget længere. Hvordan finde De det? (spurgte Lady hende) Det er vel grovt, (svarte Konen) men jeg vil see at bruge det besuagtet.

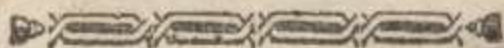

aget. Jeg takker dem en derfor, Mylady, fordi De formodentlig har saa mange Arbejdere i deres Tieneste, at et Stykke grovt Linned en koster Dem det ringeste.

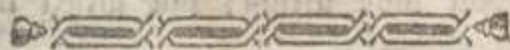
Lady Forester spurgte en anden, med ikke mindre end 8 nogne Børn, hvorfor hun en meere hentede Suppe hos hende, som hun var vant til? Sandt at sige, (svarede Konen) laver deres nye Kok den en saa god, som den forrige. Han gav mig altid Riød tillige i Suppen; hos ham var der endnu Medlidenhed.

Jeg maa spørge den gamle Mand, som har Feberen, (sagde Lady) hvorledes han har fundet den Kina, jeg sendte ham. Hun kom derhen, og han sagde: Deres Kina er uundstaaelig, Madam; De dræbe mig med deres Medlidenhed; jeg vil heller døe, end bruge Deres Raad. Den Bog, De har sendt mig, kan De tage tilbage. Jeg har andet at bestille, end at læse Deres Bøger.

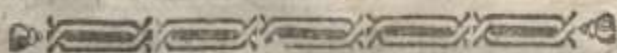
Hvad skal jeg giøre med disse Folk? (spurgte Lady en Qværker, som hun havde beviist meget Got) De skal legge Dem efter Troen, Madam, (svarte han meget hofflig,) ellers blive De fordømt i denne, og i den anden Verden. (Le Don Qvichot Spirituel.)

Provinzialblade.

No. 17.

I.

Waaskefesten, som i denne Tid indfalder, er, som bekiendt, for Protestantere av den Lutheriske Kirke i Dannemark herefter fastsat til samme Tid, som blant de Romerskkatolske. Aarsagen til denne Forandring er efterfølgende:

Et Soleaar, eller den Tid, hvori Jorden eengang igiennemløber Dyrekredsen, og kommer eengang omkring Solen, indeholder 365 Dage, 5 Timer, og 49 Minuter. Men da et borgerligt Aar fordrer heele Dage, skulle disse 5 Timer, og 49 Minuter, i en Tid av 100 Aar, forarsage en Fejl i Tidsregningen av 24, og en fierdendeel Dag. Denne Forskiel mellem et borgerligt, og et Soleaar, ville tilsidst forvirre enhver, hvis Forretninger stode i Forbindelse med Aarets Tæ-

der, og Kalenderen blev til ingen Nytte meere. Det borgerlige Aar maa altsaa, saa meget mueligt, overeensstemme med Soleaaret.

Julius Cæsar lod til den Ende, som bekiendt, 45 Aar for Kristi Fødsel, det borgerlige Aar bestemmes til 365 Dage, og henlegge de 5 Timer, 49 Minuter av hvert Aar til hvert 4de Aar, som vi kalde Skudaar, og som indeholder 366 Dage. Dette var det Julianiske Aar.

Endnu var dette Aar 11 Minuter større, end et Soleaar, og dette Overskud udgiør, i 100de Aar, 18 Timer, 20 Minuter, og, i 400 Aar, 3 Dage, 1 Time, og 20 Minuter.

For at bringe det borgerlige Aar endnu nærmere til Soleaaret, foretog Pave Gregorius, i Aaret 1582, en Forandring med den Julianiske Kalender, hvorved, i 400 Aar, 3 Skudaar bleve anseete som almindelige Aar av 365 Dage; Den heele Forskiel mellem et Soleaar, og et borgerligt, udgiørde altsaa, i 400 Aar, allene 1 Time, 20 Minuter, og, i 7200 Aar, kun en Dag.

Hensigten av denne Forandring var tillige en nøyere Bestemmelse av Paaskefesten, og de dermed forbundne bevægelige Fester, hvortil den gregorianske Kalender er beqvemmere, end den Julianiske. Ikke bestomindre antog den katolske Kirke allere den første, og Protestanterne beholdt den Julianiske lige til Aaret 1700.

Efter en Beslutning av det første Nicæiske Concillium, i Aaret 225, skulle Paaskefesten bestandig helligholdes paa første Søndag efter første fuld Maane i Foraars Jevndag. Indfalder denne fuld Maane paa en Søndag, ansættes Paaskefesten til næste Søndag efter.

Efter den gregorianske Kalender blev denne Fuld Maane, tilligemed Paaskestens Helligholdelse, meget let udfundet av de gyldne Tal, av Epakte, og av Søndagsbogstaverne, men denne Regning bestemmer alene Dagen av denne Fuld Maane, og ey den egentlige Time, eller Minut.

I Aaret 1700, blev, ved en Beslutning av de protestantiske Rigsstender, den forbedrede Kalender

indført blant dem. Allene deri er denne forskjellig fra den Gregorianske, at Paaskefestens Fuld Maane beregnes astronomisk efter Keplers rudolphiske Tavler, og for Meridianen av Tycho Brahes bekiendte Uranieborg. Man skulle tillige, i denne Henseende, beregne Dagen fra Midnat, endskiont en astronomisk Dag ellers altid regnes fra Middag, og 400 borgerlige Aar blev, efter denne Regning, ligesom ved den gregorianske Kalender, 1 Time, og 20 Minuter større, end 400 Soleaar. Den astronomiske Regning bestemmer Tiden av Fuld Maane nøjere, lige til Timer, og Minuter.

Men denne selsomme Uenighed, hvori den forbedrede Kalender saa meget overgaaer den Gregorianske, og den Omstændighed, at Bestemmelsen av Fuld Maane efter Solens, og Maanens Gang er almindelig, men den astronomiske allene for et vist Sted, har, i henseende til Paaskestens Helligholdelse, i Aarene 1724, og 1744, mellem den katolske, og protestantiske Kirke forarsaget en Forskiel av 8 Dage, fordi Meridianen av ethvert Sted bestemmer Timerne paa samme Sted, som, paa en Graad av 15

Grader

Grader østlig, udgior en Forskiel av en heel Time meere, og, paa ligesaa mange Grader vestlig, av en Time mindre.

Naar altsaa den første Fuld Maane fra For-
naars Jevndagn, efter den gregorianske Kalender, ind-
falder paa en Løverdag, helligholdes Paasken i den
katolske Kirke næste Dag efter. Paa Uranieborg
indfalder samme Fuld Maane, efter astronomisk Be-
regning, Natten til Søndag, og efter Klokker 12
Løverdag, hvorfor Protestanterne, efter det Nicæiske
Concilium, skal helligholde Paasken følgende Søndag;
Begge Kirker skulle helligholdt den paa een Tid, naar
Uranieborg laae nogle Grader meere østlig, og denne
Forskiel indtreffer altid, naar Fuld Maane, efter den
Gregorianske Kalender, indfalder paa en Løverdag.

For at forekomme alle Uleyligheder, som denne
Forvirring kan foraarsage, er den Forandring anseet
fornøden, at Paaskens Helligholdelse i Danmark,
(efter andre Protestanternes Exempel,) for Eftertiden
altid skal rette sig efter dens Bestemmelse blant de
romerskkatolske.

II.

Bidrag til Peter den Stores, og Katarina den 1stes Historie, udeladt af Voltaire.

Peter den Store var ligesaa opmærksom paa sit Lands indvortes Ækonomie, som paa det politiske System i det Heele; Han forundrede sig, blant andet, over den Pragt, nogle av hans Hofbetientere lod see, som, efter hans Beregning, stod slet ikke i Forhold med deres Indkomme.

Han lod en af disse Betientere falde til sig, og spurgte ham i Fortrolighed, hvormeget hans Udgifter aarlig beløb sig til. Adelsmanden, som i sin heele Levetid ey havde tænkt over dette Spørsmaal, undskyldte sig med Uvidenhed, og bad om Tilladelse at spørge sin Forvalter derom. Jeg har anseet dig for en klog Mand, sagde Kejseren, og du veed ey selv, hvor meget du bruger? Paa 100de Rubler nær skal jeg giøre din Regning. Han gjorde den virkelig, og bragte en Summa ud, hvorover Adelsmanden blev forstræffet.

Lad os nu see din Indkomme, blev Kejseren ved; Man regnede efter, og udbragte neppe det hal-

ve. Skielm, sagde den store Peter, du bedrager altsaa mig, eller mine Undersaatter; I Øyeblikket greb han ham i Haaret, og avstraffede ham estertrykkeliggen. Lad din Forvalter, sagde han, paa samme Maade avlegge dig Regnskab; lærer begge herav, at den, som gjør Pragt paa en andens Regning, er ligesaa stor Bedrager, som en Tyv, der bestjæler min Kasse, eller en Bankerotteer, som jeg dømmer til Galleyerne.

Man fortæller, at denne Tilbragelse har tilveiebragt en stor Reform i Finanzerne, og at enhver, siden den Tid, frygtede for at avlegge Keyseren personligt Regnskab for sin Husholdning.

† † †

Der er formodentlig ingen, som jo veed, at Katarina den 1ste (denne i alle Henseender saa merkværdige Herskerinde over Rusland) kan tilskrive sin Ophøjelse paa den Keysertlige Trone ligesaa meget sin Forstand, og hendes Konst at omgaaes Peter den Store, som sin Lykke. Bekiendt med hendes Bemælsheele Karakter, og Tænkemaade, anbragte hun enhver Omstændighed, endog den allerringeste, til sin Fordeel.

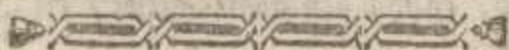
Kejseren reyste engang igiennem Staden, og saae paa Veyen et Stykke Kattun i en Handelsboed, som fandt overmaade hans Bisald. Dette vil jeg bringe hiem til min Katrine (sagde han), hvorpaa han kjoebte heele Stykket, og bragte det hiem.

Han var neppe kommen til Slottet forend han paa den forbindeligste Maade forærte Kejserrinden det, som modtog det med al Taknemmelighed, og med den Forsikring, at hun sin Levetid aldrig havde seet noget smukkere.

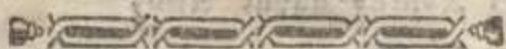
Kort efter befalte hun, man skulde sye hende en Kiole derav til Kejsrens forestaaende Fodselsdag — En Kattuns Kiole, Madam, paa en Galladag? sagde en Hofdame til hende — Hvorfor ikke? sagde Kejserrinden. Min Gemal har forært mig det; Det sletteste Kattun fra hans Haand er mig kiere, end den rigeste Klædning av Persiens Silke.

Næste Galladag lod hun sig offentlig see i denne Dragt; Kejseren blev saa henrykt over dette nye Beviis paa hendes Hengivenhed, at han, i Nærværelse av det heele Hof, omarmede hende med de erkjendeligste Forsikringer paa sin Kierlighed, og Høyagtelse. —

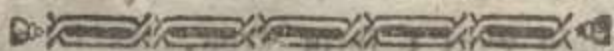
Skulle dette Exempel ey være meget læreriigt for alle Damer? eller er det maaskee for meget fordret, naar det ey har en Trone til Belønning?

Provinzialblade.

No. 18.

I. 1847

Karakter

av gamle, og nye Tider. (*)

Svor herligt, Brodre, gif det til,
I fordums Tid, for Tvang, og Spil,

Dg Titler kom i Mode!

Da sadde Nordens raske Mand

Bed Egeborde, Ben hos Ben, *og Sang og Drak*

Dg prisste Landets Gode. *og Sang og Drak*

De drak av Pølemaalet Krunk,

Dg sang om Kongen, og hans Huus,

Dg bod ham leve lenge;

Av Sangen glad, av Blæden varm,

R Gif

(*) Ovenstaaende er mig tilsendt, med Begier, at indføres i disse Blade.

Sik hver til sit, med Mod i Barm,
 Faldt om i Konens aabne Arm,
 Da bleve raske Drengene.

De Drengene trivedes, vorte op,
 Med modig Siel i syris Krop,
 Til Held for Fædrehuset;
 Kom Fienden, flux de droge frem,
 Og Mod, og Styrke drog med dem;
 De slog, og bare Seyer hiem,
 Og sang igien ved Kruset.

Men, hvor er Mod, og Styrke nu?
 Hvo kommer nu, som før, ihu
 Naturens viise Lære?
 Twang alting er; Det kaldes Stort,
 At gabe, fraadse Styrken bort,
 Ved Sneese Ketter, Vand, og Kort,
 Og stor vil hver Mand være.

Den Twang, det Vand, den Gaben gjør
 At Dverge gysse der, hvor før
 En Riempestegt blev baaret.
 Hiin Gubbe før, med iisgraat Haar,

Lit gab sin Brud en Son hvert Aar,
Nu Konen knap en Datter saaer,
End ey i Bryllupsaaret.

Hør denne Sang, I unge Mænd!
Og jager saadan Bane hen,
Som kun med Svaghed lønner!
At gabe ved et kiedsomt Bord,
At være liden, synes stor,
Er det for Folk, som boer i Nord?
Er det for Cimbrers Søner?

Hør med vor Alders Narrerie,
Og fremmed Skik! vi, Brødre, vi
Vil følge vore Fædre;
De folgte Glæden ey for Rang,
De sanktes tit, men uden Evang,
De levde jævnt, drak Ol, og sang,
Og da gik alting bedre.

II.

Efterfølgende kan tiene til en Paraphras af det
ovenstaaende, hvortil Forsfatteren af Amusemens
de la Hollande har givet de første Trek, som jeg har

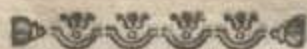
forbeholdt mig Ret at forandre, og forøge, fordi samme angaaer ikke såa meget en eneste Nation i særdeleshed, som Historien av de fleste Folk i Almindelighed, hvis Begyndelse er sælleds med denne, og hvis Skiebne er at vanslægte fra sin Begyndelse, ligesom den. —

Aldrig har et Folk nogen Tid været klogere, og lykkeligere end det gamle Holland; Ved en utrettelig Flid blev en Aokrog av Jorden beboet, som Naturen havde bestemt til en skrefsom Eenlighed. Moradser blev frugtbare, og Skove forvandlede til smilende Marker. De nye Indbyggere fandt Overflodighed, hvor andre ey havde fundet det Nødvendige. Ved naturlige Fornøjsler, og Ustyldighed, den reene af alle, blev enhver Nøye let. Ved Naturens egen Tode stillede hvert Maaltid en nye Hunger; Helbred udsiste sine Skatte, og i en unisundt Lykke henfald alle Dyeblik.

.IT

Deere rebekig, end fleben, har dette Folks Stat altid Vidne om dets Klogskab. Forstauden druknebe ey i Eptidsindighed. Deden og Deyte be-

stem.

stemte dens Grændser. Naturen var dette Folks Læret,
og Verlighed deres Dommer; Trosløshed, og Bedrag
vare dem ubekjendte av Navnet. At være ulykkelige
ansaae de for intet mod at være lastbærdige. Fru-
entimmer var ey deres Avgud. De nærede deres
Stolthed ey ved Rederdrægtighed. De elskede, men
tilbad dem ikke. Kun med een Kone deelte de Sorg,
og Fornoyelser. En Mand levede for sin Familie,
og hans Kone ikke for alle. Liighed, og Frihed
gjorde alle lykkelige.

Freden var dem ey til Besvær. De traf al-
drig Everdets for at regiere Verden. Med nye Lan-
de erobrede de ingen nye Laster. Men de streed for
Frihed, meer end for Livet, naar en Tyran ville be-
herste dem. Fædernelandets Sag var alles, og da
saae man Beviss paa, at Frihed danner Helter.

Trohiertighed var deres Karakter, og deres Stat
blev en Tilflugt for Elendige; De adlød dens Love,
fordi Lovene var alles Vel, og enhver's Lydighed
hans egen Lykke. Kun i Kierlighed for Staten, og
Lydighed mod de Love, den selv foreskrev, bestod

Ovrighedens Fortrin for Borgerne. Det bestod i
 Exempler av Tarvelighed, og Beskedenhed, av Klog-
 skab, og Tapperhed; Kun Fædernelandets Lykke var
 dens Belønning.

Dette Folk er ey meere. Daarlighed har for-
 styrret det, og ingen er klog nok for at efterligne
 det meere. —

Hvorledes? (siger man) skulle vi ligne disse Bar-
 barer? Skulle vi spise uden Gaffer, og drikke alle av
 eet Glas? Skulle vi leve uden Dandsmestere, uden
 Skiooger, uden Sioglere? eller vore Damer uden Kort,
 uden Kniplinger, uden ungerst Vand, og uden Daar-
 ligheder? Skulle vi ey fraadse naar vi vil, blive
 syge, naar vi vil, bruge Kina naar vi vil, og
 doe, naar vi behage? Hvilke Grovheder! Frihed er
 en Chimære; vi undertrykkes, og undertrykke; Enhver
 træder den anden paa Halsen; Dette gjør Rigevegten.
 Lovene ere for Misdædere, og Lydighed for Vø-
 belen. Fædernelandet er allevegne. De Store maa
 heriges, Skatkammeret lønner, og Guld raader for
 Lykken. Spidsfindighed gjør udødelig, og Verlige-
 hed

hed er for Døsmere. Daarlighed skaffer Titler, og Skielmsfykker indbringe Kontanter. Naturen har opnaaet sin Guldkommenhed, og enhver siger med Poeten:

O le bon tems, que ce siecle de fer! (*)

III.

Henrik den 3die ville giøre Karl av Rochefaucault, (Herre av Barbesieux, og Limieres, Stats og Geheimeraad, Generallicutenant over Gouvernementet i Champagne) til Ridder av den Helligaands Orden.

Kongen spurgte ham i den Anledning, hvor mange Feltslag han havde bivaanet? Rochefaucault opreguede dem for ham. Jeg seer ikke (sagde Kongen) deriblant flere, end de Feltslag, De har holdt under min Fader, og min Farfader. Deres Majestæt, (svarede Rochefaucault) vi stred den
Gang

(*) De, som forundre sig over ey at finde en Linie av alt dette i Amusemens de la Hollande, ville maaskee spørge: Er dette din Søns Rortel? — Nej vist ikke, mine Herrer, men den passer Dem besuagter.

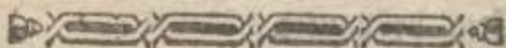

Gang enten mod Spaniere, eller Engælændere; Mod hvem har vi siden søgtet? Hvilke Giender? hvilke Feltflag? ved St. Denis, ved Dreux, ved Jarnac, ved Moncontour. Jeg har seet meer end 80,000 Grauske, deelte i 2 Armeer, under de tapreste Anføerere, at nedfable hinanden indbyrdes. Bor man regne det for en Tieneste mod Staten, at man opofrer sin Slægt, sine Venner, og sine Medborgere? (St. Foix Histoire de l'ordre du St. Esprit.)

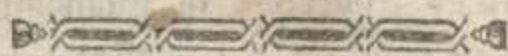
† † †

Ludvig den 14de elskede Dufresny, men han kunne aldrig giøre ham saa lykkelig, som han onskede, fordi Dufresny spillede bestandig. Kongen forbød ham det engang under Straf at giennemstikke hans Tunge med gloende Jern, hvis han under Spillet, efter Sædvane, lod sig høre med Gudsbespottelser.

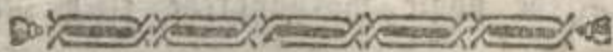
Dufresny spiller, og taber; Han er færdig at glemme den Straf, som forestod ham; men han forlader Spillet, gaaer omkring, som en Rasende, og træffer endelig ved Kaminen en arm Dievel, som forekom ham yderlig fortvivlet. Hvad fattes Dem? (spurgte Dufresny) Jeg er forloren, jeg har tabt mine Venge, (sagde den anden) Saa meget desbedre (svarte Dufresny) Jeg har endnu 20 Louis; see der, spil i mit Sted, og glem ingen Forbandelser, om De tabe. Jeg er ulykkelig; Kongen har forbudet mig det.

Provinzialblade.

No. 19. — 20.

Abderiterne.

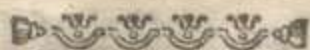
En meget sandsynlig Historie. (*)

Alderdommen av Staden Abdera i Tracien taer sig i Fabelrigets Heltetid. Det er ogsaa meget ligegyldigt, enten den har faaet Navn av Abdera, en Soster av den berygtede Diomedes, Konge over de Historiske Tracier, en stor Elsker av Heste, og tillige Eyer av saa mange, at hans Land,

S

(som

(*) Et Bekjendtgjorelse i disse Blade har en Ven av den berømte Wielands Skriver tilsendt mig ovenstaaende Oversettelse, som jeg saa meget heller meddeeler, fordi den leverer et av de bedste blant denne Messers seenerer Arbejder. Quantum mutatus ab illo! Uden Sammenligning med Originalen kan jeg hverken rose, eller laste Oversettelsen.

(som man fortæller, og han selv, endelig blev opspist derav, eller av Abderus, en Staldmester hos den Konge, eller av Abderus, en Yndling av Herkules.

Allerede nogle Aarhundrede efter dens første Stiftelse var Abdera tilfammensaldet av Alderdom, da Timesius av Klazomene, i den 31de Olympias, foretog sig at opbygge den igien. De vilde Tracier, som tillode ingen Stæder at opkomme i deres Naboe-lav, gave Timesius ingen Tid at nyde Frugten av sit Arbeyde. De fordrevede ham igien, og Abdera blev ubeboet, og ufuldendt, indtil Indvaanerne av den Joniske Stad Teos (fordi de ingen Lyst havde at underkaste sig Erobreren Cyrus) omtrent ved Enden av den 59de Olympias, gik til Skibs, seglede til Tracien, og, da de, i en av de frugtbarreste Eg-ne der, allerede fandt dette Abdera bygget, bemæg-tigede sig samme som en forladt Ting; De forsva-rede sig saavel deri mod de Traciske Barbarer, at de, og deres Efterkommere, fra den Tid kaldtes Ab-deriter, og udgiorde en liden Fristad, der (ligesom de fleste græske Stæder) var et tvedydigt Middelvæ-

sen av Demokratie, og Aristokratie, og blev regieret — som smaae Republikker altid regieres.

Hvortil, (raabe vore Læsere) hvortil denne intets betydende Deduktion av Oprindelsen til den lille Stad Abdera i Thracien, og dens Skiebue? Hvad angaaer os at vide, eller ikke vide, naar, hvorledes, hvorhelst, hvorfor, av hvem, og til hvad Ende en Stad, som allerede i saa lang Tid er ikke meere til, er blevet bygget.

Taalmodighed, gunstige Læser! Taalmodighed, indtil vi blive eenige om vore Betingelser, for jeg fortæller videre. Forbyde Himlen, at man skulle anmode eder at læse Abderiterne, naar I netop havde nødvendigere at forrette, eller noget bedre at læse — „Jeg maa studere til en Præken (siger I) — Jeg maa besøge Syge — Jeg maa skrive en Eragtning — Jeg maa recensere — Jeg mangler endnu 10 Ark i de 4 Alphabeter, jeg skal levere min Forlegger inden 8 Dage, — Jeg har kiøbt et Spand Oxne — Jeg har taget mig en Husfrue — „I Herrens Navn! studerer, besøger, refererer, recenserer, oversætter, kio-

ber, frier — Læsere, som har at forrette, ere fielden gode Læsere; snart behager dem alt, snart intet; snart forslaae de os halv, snart slet ikke, snart uret, som er endnu det værste. Den som vil læse med Fornøjelse, og med Nytte, maa netop intet andet gjøre, eller tænke. Og naar J befinde Eder i denne Tilstand, hvorfor skulle J da ey vilde anvende 2 eller 3 Minuter for at viide hvad der har kostet en Salmastus, en Barnes, en Bayle, — og, oprigtig at tale, mig selv, fordi det ey til rette Tid faldt mig ind at efterslaae Artikelen Abdera hos Bayle — ligesaa mange Timer. J skulle dog taalmodig høre til, om jeg havde begyndt at fortælle Historien om Kongen i Böhmenland, som havde 7 Slotte, eller de 3 Kalenderes Historie.

Abderiterne havde altsaa, i følge af hvad vi allerede. —

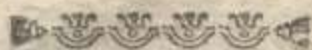
„Uden at afbryde Dem, hvem var vel de 3 Kalenderere, om hvem de nyelig talte?“

Forlad mig, Madam — Jeg talte ikke om Kalenderere; om Abderiter talte vi. Men skulle De just

nu finde for got at læse Historien om Kalendere (som i Parenthesi er forskiellig fra Kalenderhistorier) Saa vil De i Tusende og en Nat, Tusende og en Dag, Tusende og en Sierdendeel Time finde mange derav. Sandste vist kan jeg ey love Dem, at de overalt ere saa behagelige, saa opbyggelige, saa naturlige, og saa underbare, som den Historie av de 3 Kalendere, jeg forbeholder mig in petto; Men hvorledes forlange De ogsaa, at man skal fortælle Dem alt, hvad der kan fortælles? eller hvor kan man i det ringeste fortælle alt paa eengang?

Abderiterne havde altsaa (i Folge hvad der allerede er sagt om dem (kunne været et saa fiint, levende, og klogt Folk, som noget under Solen — „Og hvorfor det.“

(Dette Spørsmaal vil ikke gøres os av de Lærde blant vore Læsere. Men hvem ville ogsaa skrive Bøger, naar alle Læsere vare saa lærde, som Forfatteren? Det Spørsmaal: Hvorfor det? er altid et meget fornuftigt Spørsmaal. Det fortæner altid et Spar, naar det gøres om menneskelige Ting, og

vee den, som bliver forlegen, beskietmet, eller utaalmodig, naar han skal svare paa et, Hvorfor det? Vi skulle, fra vor Side, uden at erindres derom, allerede have givet vort Svar, naar Læserne ey havde været saa hastige. Her er det:

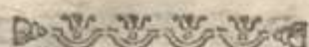
Teos var en Ateniensisk Kolonie, en av de tolv eller tretten, som under Telei Anførsel, en Son av Kodrus, blev forplantet i Jonien.

Atenienserne vare fra Arilds Tid et muntert, og vittigt Folk, og ere det endnu, som man siger. Forplantede til Jonien, vandt de, under den skionne Himmel, det samme, som Burgundervine ved Forplantning paa Sav. Frem for alle Folk paa Jorden vare de Joniske Græker Musernes Yndlinge. Efter al Rimelighed var Homerus selv en Jonier. De Erotiske Sange, og de miløiske Fabler (Forbilleder til vore Noveller og Romaner) erkiende Jonien for deres Kædernel ud. Alceus, denne Grækerues Horaz, den brændende Sapho, Sangeren Anakreon, Lærerinden Aspasia, Gratiernes Maler, Apelles, vare fra Jonien. Anakreon var endog en født Tejer.

Denne

Denne sidste var omtrent 18 Aar (hvis Barnes elers har regnet ret) da hans Medborgere bragte ham til Abdera. Han fulgte med, og til Bevis, at han bragte sin, Kierlighedsguderne hellige, Lire med sig, skrev han der sin Sang til en Tracisk Vige (i Barneses Udgave den 61de) hvori en vis vild Tracisk Tone stikker forunderlig av med den joniske Grazie, som er egen for hans Sange.

Hvem skulle nu ey tænke, at Tejerne — av første Udspring Ateniensere — saa lang Tid naturaliserede i Jonien. — Medborgere av en Anakreon — skulle ogsaa i Tracien vedligeholde Karakter av et vittigt Folk? Men det modsatte er sat udav al Evnl, hvad ogsaa Aarsagen dertil er. Neppe bleve Tejerne til Abderiter, saa udartede de. Ey at de gandske tabte deres forrige Munterhed, og forvandledes til Fæ, som Juvenal beskylder dem for. Deres Munterhed tog allene en forunderlig Bending, og deres Zædelbning vandt saa stort Forspring over deres Fornuft, at det var denne umueligt meere at iudhente den. Det manglede Abderiterne aldrig paa Iudfald, menielden passede disse Iudfald sig paa den Leylig-

hed, hvorved de vare anbragte, eller de kom først efter den var forbi. De talte meget, men uden at betænke sig et Øyeblik hvad de vilde sige, eller hvorledes de ville sige det. Den naturlige Folge herav var, at deielden oplode Munden uden at sige noget urimeligt. Til Uheld strekkede denne stemme Værne sig tillige over deres Handlinger; thi gierne lukkede de de først Buret til, naar Tuglen var bortfloyet. Dette tiltrak dem en Forekastelse av Uagtsomhed, men Erfarenhed beviiste, at det ey gik dem bedre, naar de betænkte sig. Giorde de (som temmelig ofte skeede) en overmaade dum Streg, kom det altid derav, at de ville giøre det alt for vel, og naar de, i det almindelige Bestes Anliggende, holdte ret lange, og alvorlige Beraadslagninger, kunne man sikkert forlade sig paa, at de, blant alle muelige Beslutninger, grebe til den fletteste. De bleve endelig til et Ordsprog blant Grækerne. Et Abderitisk Indfald, eller et Abderitstykke var hos dem det samme, som hos de Tydske en Schildborger, eller hos Sveizerne en Laleborgerstreg. Det faldt dem ind, at en Stad, som Abdera, skulle med Billighed eye et smukt Vandspring. Det skulle sættes i Midten av deres store Torv, og

til

til Omkostningernes Bestridelse blev et nyt Paalæg gjort. De lode en berømt Billedhugger hente fra Athenen, for at giøre en Gruppe av Statuer, som forestillede Neptun paa een, av fire Søheste trukket, Bogn, omgivet med Delphiner, Tritoner, og Nympher. Søhestene, og Delphinerne skulde udsprude en Mængde Vand igiennem Næsen. Men da alting var færdigt, var der neppe saa meget Vand, at det kunne fugte en eneste Delphins Næse; og da man lod Verket spille, saae det ey anderledes ud, end som disse Søheste, og Delphiner havde Snue. For ey at blive ugleede, lode de altsaa den heele Gruppe bringe i deres Tøyhuss, og saa ofte man viiste Fremmede den, beklagede Opsæeren over Tøyhuset meget alvorlig i Staden Abderas Navn, at et saa herligt Konfistykke, allene av Naturens Kærlighed, skulle være ubrugbart.

En anden Gang tilhandlede de sig en meget smuk Venus av Elfenbeen, som man regnede blant Praxiteles's Mesterstykker. Den var omtrent 5 Fod høy, og skulle settes paa et Alter for Kierlighedsgudinden. Da den var ankommen, blev heele Abdera henrykt

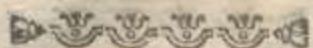

over denne Gudindes Skionhed, thi Abderiterne gave sig ud for sine Kiendere, og sværmende Tilbedere av Konsterne. Den er alt for skion (raabte man eenstemmig) til at settes paa et lavt Sted. Et Meistersykke, som gjør Staden saa megen Ære, og som har kostet saa meget, kan ey settes for høyt. Det maa være det første, som falder Fremmede i Øyene ved deres Ankomst til Abdera. I Følge denne lykkelige Tanke satte de dette lille nydelige Billede paa en Obelisk av 80 Fod, og omendskiont det nu var umueligt at vide, om det var en Venus, eller en Vaskernymphe, nødde de dog alle Fremmede at tilstaae, man kunne aldrig see noget fuldkomnere.

Disse Exempler bevise alt for meget, i vore Tanker, at man ingen Uret gjorde Abderiterne, naar man holdt dem for underlige Hoveder. Men vi tvivle meget, om man kan tænke sig et Træk, der sterkere maler deres Karakter, end efterfølgende. Efter Justins Bidnesbyrd, toge Froerne, i, og omkring deres Stad, saa meget Overhaand, at de endelig selv bleve nødde til at give Plads for deres quækkende Medborgere, og, indtil Sagens Uddrag, at begive sig

fig paa et tredie Sted under Kong Kassanders Beskyttelse. Denne Ulykke traf Abderiterne ey upaaminet. En viis Mand, blant dem, sagde dem længe tilforn, at det ville komme dertil. Fejlen laae egentlig allene i de Midler, hvorved de ville forekomme dette Onde, omendskjønt de aldrig kunne bringes til at indsee det. Hvad der imidlertid skulle aabnet Dynene paa dem, var, at de var neppe nogle Maanedet fortrakte fra Abdera, førend en Mængde av Traner komme fra Egnen av Seranien, og saa reent bortdreve alle Frøer, at der, en heel Miil omkring Abdera, ey var en eeneste tilbage, som kunne synge sit Brekefex Koax det igienkommende Foraar i Mode.

Ingen Lust er saa tyk, intet Folk saa dumt, og intet Sted saa ubersomt (siger Juvenal) at ey en stor Mand, nu og da, er blevet frembragt der. Pindar, og Epaminondas bleve fødte i Bæotien, Aristoteles i Stagira, Cicero til Arpinnum, Virgil i den lille Landsbbye Andes ved Mantua, Albertus Magnus i Lauingen, Morten Luther til Eisleben, Sixtus den 5te i Landsbbyen Montalto, og en av
de

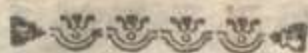
de beste Konger i Verden til Van i Bearn. Hvad Under da, om endog Abdera, tilfældigvis, havde den Ære, at en Demokritus, den største blant Alderdommens Naturforskere, fik Livet inden dens Mure?

Jeg seer ikke, hvorledes en Stad kan betjene sig af en saadan Omstændighed for at tilegne sig en stor Mands Roes. Den som skal fødes, maa fødes eensæds; Det øvrige serger Naturen for, og jeg tvivler meget, om der, foruden Lykurg, har været en Lovgiver, som har udstrakt sin Omfarg lige til Homunculus, og truffet alle muelige Anstalter til at skaffe Staten smukke, muntre, og velorganiserede Børn. Vi maa tilstaae, at, i denne Henseende, havde Sparta Ret at prale med sine Borgeres Fortrin. Men i Abdera, næsten som i heele Verden, overlod man det til Omstændighederne, og den Skjtsengel:

— natale comes, qui temperat astrum.

Naar en Protagoras, eller Demokritus blev født blant dem, var det ligesaa lidt at tilskrive dem, som det var en Feyl hos Lykurg, eller hans Love, naar en Døsmet, eller en Kujon blev født i Sparta.

Men denne Eklodesløshed, omendskiont den angaaer en i Staten allerhøysivigtig Sag, kunne endnu undskyldes. Naturen gjør næsten enhver videre Omforg for dens Arbejde overflødig, naar man kun lader den arbejde uforstyrret. Men omendskiont den fielden glemmer at udruste dens Yndlinger med alle de Færdigheder, hvorav et fuldkommet Menneske kan dannes, saa er dog netop denne Dannelse det, som den overlader Konsten; der er altsaa for enhver Stat endnu Anledning nok til at forciene sig en Ret til dens Medborgeres Fortrin, og Fortienester. Endog heri saae man faae Spor til Abderiternes Klogskab, og man skulle vanskelig finde et Sted, hvor man sørgede mindre for at danne tilkommende Borgeres indvortes Følelse, Forstand, og Hierte. At danne Smagen (det er, en fin, rigtig, og studeret Følelse av det Skønne,) er den beste Grundvold til hiin berømte sokratiske Kalokagathie, eller Siælens indvortes Skønhed, og Godhed, som udgør det elskværdige, edelmodige, det velgiørende, og lykkelige Menneske. Intet er meere skicket at danne denne rigtige Følelse av det Skønne hos os, end naar alt, hvad vi høre, og see fra Barndommen av, er skønt. At være født i en Stad, hvor Musere

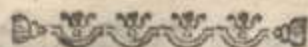

nes Konster drives til deres største Fuldkommenhed, i en smuk bygget, og med Konstens Mestierstykker opfyldt Stad, at være født i Athenen, er derfor ingen ringe Fordeel, og naar Athenenserne i Platos, og Menanders Tid havde meere Smag, end tusend andre Folk, havde de usfridig deres Fædreland at takke derfor.

Abdera har i et græsk Ordsprog (over hvis Udtydning de Lærde, efter Sædvane, ere uenige) det samme Tilnavn, hvormed Florenz pranger blant de italienske Steder; Vi har allerede anmerket, at Abderiterne vare Enthusiaster i de skionne Konster, og, i Sandhed, i deres største Flor, (det er at sige, da de paa nogen Tid maatte giøre Plads for Froerne) var deres Stad fuld av prægtige Bygninger, riig paa Malerier, og Billedstøtter, forshnet med et smukt Teater, og en Musikkal, kort, et lidet Athenen — kun Smagen allene undtaget. Thi, til Uheld, siredede den underlige Luune, om hvilken vi nylig har talt, tillige til deres Begreber om det Skionne, og Aufsendige; Skytsgudiinden for deres Stad, Latona, havde det sletteste Tempel; derimod Iaso, Anforeren for Argonauterne (hvis gyldne Skind de foregave at eye) det prægtigste. Deres Raadhaus lignede et

Maga-

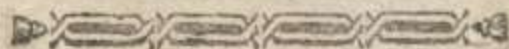
Magazin, og umiddelbar for den Sal, hvor Statens Anliggenheder bleve foretagne, havde alle Urte --- Frugt --- og Eggekjellinger fra Abdera deres Oplagssted. Derimod hvilede det Gymnasium, hvori Ungdommen øvede sig i at brydes, og søgte, paa en tredobbelt Kolonnade. Denne Fægtisal var udsiret med lutter Skilderier af Beraadslagelser, og med Statuer i en rolig, og dybsindig Stilling. Derimod forestillede Raadhuset Fædernelandets Fædre en desto behageligere Øyensøst. Thi paa hvilket Sted de kastede Øyene i den Sal, hvor de havde deres sædvanlige Sæde, glindsede dem skionne nøgne Fægtere, eller badende Dianer, og sovende Bachanter i Møde, og Venus, tilligemed hendes Boler, i Vulkan's Garn, udsat til Synne for alle Olymp's Indvaanere, (et stort Stykke, som hang lige over for Arkon's Sæde) blev forevist Fremmede med en Triumph, som havde nødte den alvorlige Phocion selv at lee for første Gang i sit Liv. Kong Lysimachus, (sagde de) havde budet dem 6 Steder, og en Strækning Land av mange Miile derfor. Men de kunne ey bekvemme sig til at overlade et saa herligt Stykke, saa meget meere, som det netop havde den bekvemme Højde, og Bredde til at indtage en heel Side av Raadhuset.

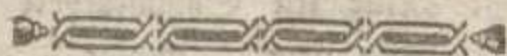
Desuden havde en av deres Konfdommere, i et vidt løstigt, og med megen Lærdom udjiret Verk, meget skarpsindigen gotgiort Overensstemmelsen av det allegoriske i dette Malerie med den Plads, hvorpaa det stod.

Vi skulle albrig blive færdige, naar vi vilde opregne alle de Upasseligheder, hvorav denne Republik vrimlede. I de ældste Tider av denne Stad var en Romophylax eller Lovenes Beskytter, (en av de øverste Magistratspersoner) formodentlig i Folge av et Orphisk Institut, tillige Forsanger ved Chorene i Gudstienesten, og Overopsynsmand over Musikkvæsenet. Dette havde den gang god Grund. Men med Tidens Længde forandres Lovenes Grunde. De blive latterlige ved en bogstavelig Opfyldelse, og maa altså omsmeltes efter de forandrede Omstændigheder. En saadan Betragtning kom ey i Abderitiske Hoveder. Det havde ofte hendt, at en Romophylax var blevet udvalgt, som vel gandske taalelig beskyttede Lovene, men enten sang slet, eller slet intet forstod av Musikken. Hvad havde Abderiterne at gjøre? Efter talrige Beraadslagelser gjorde de endelig den Anordning: At den beste Sanger i Abdera skulle herefter altid være Romophylax. Derved blev det, saalenge Abdera stod. At en Romophylax, og en Forsanger kunne være 2 forskjellige Personer, var i 20 offentlige Beraadslagelser ikke indfaldet en eneste.

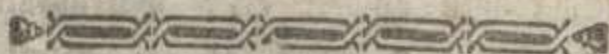
(Fortsættelsen følger.)

Provinzialblade.

No. 21.

I.

Nummet for andre Materier har ev endnu tilsladt mig, efter Lofte, at meddeele Udtoge av de beste nyere Reyseseftrevelfer i disse Blade. Jeg opfylder dette Lofte for denne Gang ved en Eftterretning om Philadelphia, og om Pensylvanien i Almindelighed, efter Hr. Burnabys Travels through the Middle Settlements in North-America, (en tilforladelig, og interreffant Reyseseftrevelfe.) Dette Land, fom desværre er alt for meget bekiendt av de nærværende Uroligheder, fortæner at være det endnu meere av dets fordeeltige Beliggenhed, av dets kloge Statsforfatning, og av dets Indbyggerefs Bindftibeligked, hvorved det, i en Tid av lidt meere end 80 Aar, fra en ubevoelig Ørk er blevet forvandelt til en av de lykkeligste, og meft blomftrende Stater i Verden.

Philadelphia er bygget paa en smal Strækning Land, nogle Miile fra Sammensløbet af Floderne Delaware, og Schuilkill. Den har omtrent 3000 Huse, og 20,000 Indvaanere. Gaderne ere meget regelmæssigen anlagte efter Parallellinier, og giennemskaarne af Tværgader i rette Vinkler. Staden er om Natten vel oplyst, og har en bestandig Nattepatrol. Den har mange smukke Huse, og offentlige Bygninger. Raadhuset er en stor, og smuk Bygning, hvor Stænderne, tilligemed Raadet, og de, som har Sæde i den øversie Ret, forsamle sig. Det har desuden forskjellige andre Værelser til Bequemmelighed for Indianernes Raad, foruden to Biblioteker, hvorav det ene tilhører Provinsen, og det andet et Selskab af 60 Medlemmer. Enhver Interessent betaler hertil 40 Skilling (10 Rixdaler) aarlig, hvorfor han har Frihed, med Selskabets Tilladelse, at overdrage sin Rettighed efter Godbefindende.

Man har tillige i Philadelphia et lidet Mynt, og Karitetskabinet, hvor man, blant andre Sielensheder, foreviser Skindet af en Surinamisk Slange af 12 Fods Længde, og forskjellige Nordamerikanske Pelsværker og Huder. Ikke langt fra Raadhuset er

et meget smukt, og kostbart Bibliotek, som angaaer mest de lærde Sprog, og er stiftet af Hr. Logan. Ved Siden deraf er et Hospital for Syge, og en Daarekiste.

Foruden disse Bygninger har denne Stad endnu meget rummelig Baraker for 170 til 180 Mand, en smuk Samlingsaal for Frimurerne, og 8 til 10 Huse, hvori holdes offentlig Gudstjeneste, nemlig to Kirker, to presbyterianske, og tre quækeriske Forsamlingshuse, en evangelisk lutherisk, en hollandsk reformeert, og en svensk Kirke, et romersk katolsk Kapel, saavel som et anabaptistisk, og et herrenhutisk Samlingshus, foruden endnu et Kollegium, som Hr. Whitefield af Begyndelsen lod bygge til et Tabernakel. Disse ere de fornemste offentlige Bygninger i Philadelphia.

Denne Stads Tilstand er ugemeen blomstrende, og dens Indbyggere bestaae for det meste af Kunstnere, Riismænd, og Haandverkere. Deres Ugemarked holdes hver Onsdag, og Loverdag, i Nærværelse af en talrig Forsamling. Gaderne ere bestandig fulde af Mennesker, og Floden fuld af Skibe. Husene ere saa dyre, at man vel endog maa betale 500 Rdlr. Leje dertil for et Hus, og en Grund alene, omtrent 30

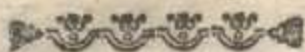
God breed, og 100de God lang, naar den er paa et fordeelagtigt Sted, gielder iblant 5000 Rdlr. Ved Delaware ere forskjellige Skibsverfter, paa hvilke aarligen bygges henimod 25 Skibe.

Det er gaandfke vist en meget stor Fornoyelse (siger Hr. Burnaby) for en tænkende Skabning, at overveje store Stæders, og Rigers Oprindelse og Fremvegt; man seer med Forundring, hvorledes ofte av den elendigste Kolonie fremstaaer den rigeste, og mægtigste Stat. Den, som vil søle denne Fornoyelse, maa betragte Pensylvanien. Denne forundringsværdige Provinz ligger mellem den 40, og 43 Grad nordlig Bredde, og mod den 76° vestlig Længde fra London. Dens Himmelegn er overmaade sund, og behagelig. Den har Overflodighed paa alle Naturens Belgierninger. Grunden er feed, og frugtbar, og frembringer av sig selv en stor Mængde Træer, Blomsire, Frugter, og Planter. Biergene ere fulde av Erker, og Strømmene fiskeriige. Noгле av de sidste ere endog saa store, og prægtige, at man ey kan betragte dem uden Beundring. Delaware bærer store Skibe 180 Miile fra Søen, og 120 Miile fra Bayen av. Ved Udsøbet i Havet er den over 3 Miile, og ved Philadelphia een Miil bred. Om Vinteren avbryndes Skibsfarten omtrent 6 Uger formedelsi Frosten; For den øvrige Tid er den aaben, og sikker. Floden Schnikkil kan ikke besøyles, men den danner saa smukke Landskaber, og saa romantiske Prospekter, at den trækker man

mange blant Indboerne til at boe ved dens Bredder. Agerbruget har i denne Provinz opnaaet en stor Grad af Guldkommenhed; Pensylvanien frembringer ey allene en stor Mængde, men endog forskiellige Slaas Kornvahre, foruden Linn, Hamp, alle Slags Dyrarter, og forskiellige andre Artikler.

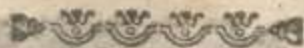
Pensylvanien er inddelt i 8 Grevskaber, og har store, og folkertiige Stæder. Karlisle, Lankaster, German Town, kan hver fremvise meer end 500 Huse. Indvaagnernes Antal i denne Provinz belober sig omtrent til 500,000 Mennesker, hvorav den 5te Deel er Quækerer, og meget faa Sorte, eller Slaver. Handelen fra Pensylvanien er overmaade vidloftig: Den gaaer til England, Westindien, alle Nordamerikanske Kolonier, til Madera, Lissabon, Kadiz, Holland, Afrika, Spanien, og andre Lænder, og Stæder, Enighandelen uberegnet, som drives paa Francois, og Monte Kristo. De føre ud alle Slags Viktualier, Træverk, Hor og Linfroe, Jern, Velsverker, og Dyrehuder. Engelske Vahrer, og alt, hvad som horer til Overflodighed, og Livets Bequemmeligheder, blive indførte hos dem. De drive tillige under Haanden Handel med Sukker, som de raffinere, og sende til Eurova. Deres Manufakturere ere onseelige. De Irlandske Kolonister arbeide meget got Linnet.

Stattholderstabet over denne Provinz er arveligt i William Pens Familie. Oberretten forvaltes af en

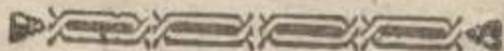
Gouverneur, som, med Kongens Tilladelse, beskikkes af Godsejerne, og af de Deputeredes Huus, som er 37 i Tallet, og udvælges af Folket. Disse ere af alle Slags Religioner. Thi, i Følge det Privilegium, som Penn gav Kolonierne i Pensylvanien, maae ingen, som troer paa Gud, foruroliges, og enhver, som troer paa Kristus, kan beklæde den fornemste Plads i Staten. Der er egentlig ingen herskende Religion i Pensylvanien, men Protestantere, af hvad Navn nævnes kan, Papister, Jøder, og alle muelige Sekter taales. Konster og Videnskaber ere endnu her i deres Barndom. Nogle faae Personer har yttret Smag til Malerie, og Musik, og Philosophien synes ey allene at have gjort en god Begyndelse, men den bliver daglig almindeligere. Det Selskab, som i Philadelphia foranstalter det offentlige Bibliotek, gjør meget til at udbrede Smagen for Literaturen, og den der værende Skole bidrager ogsaa meget til at danne denne Smag. Denne Skole er anlagt efter en ypperlig Plan; Dens Fond bestaaer for nærværende Tid i 50,000 Rixdaler Pensylv. Mynt. Quækerne har ogsaa et Akademie, hvor deres Ungdom undervises i den klassiske Lærdom, og praktiske Matematik. Denne Stiftelse har 3 Lærere, og omtrent 70 Elever. Desuden er der endnu forskiellige Skoler i denne Provins, i hvilke hollandske, og andre Nationers Børn opdrages, hvoraf man er i Begreb med at oprette eet i German Town.

Pensylvanierne ere et maadeligt, og arbejdsomt Folk. Imod Fremmede ere de ey meget høflige, og giestfrie, naar de ey desmeere rekommenderes dem, hvori de ligne Juddbyggerne i de fleeste Handelsstæder. De ere store Republikanere, og ligesaa store Venner af Uafhængighed, som alle øvrige engelske Kolonier. Fruentimret er overmaade smukt, og elskværdigt. Det er af Naturen muntert, og elsker Fornøjelser. I det Heele er det behageligere, artigere, og meere slebent, end Mandspersonerne. Det har vundet meget ved Omgang med de engelske Officierer, og de pensylvaniske Damer skulle ingen slet Figur giøre endog i de største europæiske Selskaber. Om Vinteren bestaaer deres Hovedfornøjelse i Bal, og i Sledesart, og, i den smukke Tid af Aaret, reyse de ud paa Floden, eller i Skoven. Sexten Kavalierer og Damer, som man kalder Fiskerselskabet, kommer hver 14ten Dage sammen ved Floden Schuylkill, hvor de har bygget sig en smuk Sal, i en meget romantisk Egn, ved Strandbredden af denne Flod; De spise gemenlig til Middag, og drikke deres Thee der. De smukke Spadseregange omkring dette Lysthuus, i nogle vilde, og stejle Klipper, Floden selv, og de skionne Plantager ved Strandbredden forestille her meget smukke, og maleriske Scener. Her ere Baade, og all Slags Fiskerredskab at faae, og Selskabet fornøyer sig med at fiske, seyle, dandse, synges, v. s. v. Damerne bære en gandske simpel, men artig Uniform, som klæder dem meget

vel. De fornemste Familier af den heele Kolonie ere i dette Selskab.

Pensylvaniens Tilstand, førend Krigen, var meget blomstrende. Landet er ypperlig dyrket, og bebygget. I lang Tid vidste man intet af Paalæg, og det var endog meget vanskeligt at udbringe det ringeste af Qværerne til Forsvar for Kolonisterne ved Grendserne, som vare udsatte for de største Grusomheder. Qværernes Fiender foregave, at det var ey saameget af Religionsfæetninger, som af Egenytte, de havde været sig for at bidrage noget til det almindelige Beste. Thi de ere de første Beboere af denne Provinz, og behoe de inderste, og laveste Deele, hvor de har slet intet at frygte af Indianernes Anfald. Endelig bleve de dog, ved den offentlige Misfornøelse, nødte at bringe en Sum af 500,000 Rdlr. til veje for at hverve 2500 Soldater, hvilke Tropper siden altid ere vedligeholdte. Qværerne har den største Indskyldelse i Provindsens Forsamlinger, og understøttes endnu til af de hollandiske, og tydske Kolonister, som heller ingen Venner ere af Paaleg. Deres Overvægt syns imidlertid at aftage, og af denne Aarsag give deres Modstandere dem Skyld for, at de ved enhver Lejlighed søge at anrette den største Forvirring i denne Provinds ved deres politiske Grundsetning: Divide et impera. Forskiellen mellem Papirmynten, og den øvrige Pensylvaniske Mynt, beregnes omtrent til 75 pro Cent.

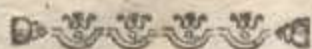
Provinzialblade.

No. 22.

I.

Sil den i No. 17 af disse Blade anførte *Uarsag* til *Paaskefestens* Forandring har en Mand, af bekiendt *Lærdom*, og *Indsigter*, leveret efterfølgende *Tillæg*, som jeg meddeeler uforandret til *Exempel* for enhver, som vil forøge flere *Stæder* med *Anmerkninger*, og *Oplysning*. Det er, i en egentlig *Forstand*, at berige disse *Blade*, som ellers, i *Mangel* af *Subsidier*, og i *Følge* en fra *Syndefaldet* arvelig *Ufuldkommenhed* i alle *menneskelige Anleg*, allene ved min egen *Styrke*, og *Fornuft*, kunne med *Tiden* blive alt for *arme*.

Jeg erindrer imidlertid, at den af mig anførte *Uarsag* til *Paaskefestens* Forandring, er skrevet paa *Forsikring* af en bekiendt *Lyds Astro- nom*, som paa denne *Maade* har søgt at forlige alle

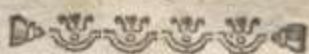

Parter, og om hvis Tilforladelighed det ey var til-
ladt at tvivle for enhver, der, ikke meer end jeg,
var indvøiet i Stiernekigeriets, og Kirkens Hemmeligheder.

† † †

„Det er gandske rigtigt, at Stedernes Distance
kan forarsage Forskiel i den astronomiske Bestemmelse
af fuld Maane, men denne Forskiel kan dog ikke
være Ursagen til den indtrufne almindelige Uliighed
imellem den protestantiske og catholske Kirke, i Hen-
seende til Paaske-Festens Bestemmelse; den maatte
heller forarsage en Uliighed i denne Henseende imel-
lem visse Steder eller Lande, saavel i den eene Kir-
ke, som i den anden. Den almindelige Difference
i Paaske-Festens Bestemmelse, som har truffet ind-
mellem begge Kirker, har derfor ikke sin Grund i no-
gen Forskiel i de astronomiske Beregninger, forme-
delt Stedernes Distance og forskjellige Meridian,
men Ursagen er følgende:

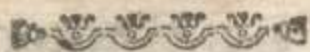
En Beslutning i det Niceniske Concilio, som i
de følgende Lieder har været ilde forstaaet og urig-
tig forklaret, har givet Anledning til den Bedtægt,
at, naar vores Paaske-Fest eller Christi Opstandelses
Fest

Fest traf ind paa samme Dag, som Jødernes Paaske, saa blev den udsat i 8 Dage til følgende Sondag.

Med bemeldte Beslutning fastsættes, at de Christne ikke skulle holde Paaske: Pascha paa den Dag, paa hvilken Jøderne holde Paaske. Dette sigtede paa den Skik, som brugtes i den første christne Kirke, at man aad et Lam til Erindring af det sidste Maaltid, som Christus holdte med Disciplerne for hans Lidelse, da han aad Paaske-Lammet med dem, og indstiftede Nadveren. Nogle aade dette Lam paa den samme Dag i Ugen, paa hvilken Christus aad Paaske-Lammet, som og var den bestemte Tid for Jøderne til at æde det; andre aade det paa een af de følgende Dage, og især næstfølgende Sondag, som var Christi Opstandelses Fest, hvilken man av den Aarsag begyndte at kalde Paaske: Pascha.

Der reyste sig siden en heftig Tvistighed imellem begaae Partier, da de sidste paastode, at dette Lam ingenlunde burde ædes paa den Dag, som var Jødernes Paaske, efterdi den Dag var for de Christne, efter Kirkens Anordning, en høytidelig Faste-Dag.

I Medhold af dette Partie blev derfor i det Nice-
niske Concilio besluttet, at de Chrisne ikke skulde holde
de Paaske; Pascha paa den Dag, som Joderne holde
de Paaske (her har altsaa Pascha samme Betydning,
som 1 Cor. 5, 7.)

Da man i de følgende Tider, efter at den om-
talte Skif var kommet af Brug, forklarede dette om
Paaske-Festen i sig selv eller Christi Opstandelses
Fest, da dog det ommeldte Lam, og det Maaltid,
som da blev holdt, derved allene var meent, saa
opkom den Bedtægt, at udsætte denne Fest til fol-
gende Sondag naar man ved de astronomiske Beregninger
befandt, at den faldt ind paa samme Dag, som Jo-
dernes Paaske. Dette var og Aarsagen til Paaske-
Festens Udsættelse i Aaret 1724.

Allerede den Gang foreslog Bernoulli, da han
besaagaende var bleven tilspurgt, at fastsætte en vis
Sondag i Foraaret, paa hvilken Paaske-Festen stedse
skulde helligholdes. Han gav og samme Tid tilkien-
de, at Paaske-Festen, efter dens sædvanlige Bestem-
melse, vilde ligeledes i Aaret 1778 falde ind paa
Jodernes Paaske, og altsaa da samme Forvirring
foraarsages.

Da

Da det sidstbemeldte Aar var for Haanden, blev Kongen af Preussen af det berlinske Academie erindret om, at man maatte være betænkt paa, at fastsætte Paaske-Festens Helligholdelse for dette Aar til en anden Tid, end sædvanlig, i Følge af det Niceniske Concilii Beslutning. Af ham blev Sagen andraget for de øvrige protestantiske Fyrster, for at tages under nærmere Deliberation. Dr. Ernesti i Leipzig foretog sig i denne Anledning at viise, at det Niceniske Concilii Beslutning var denne Sag aldeles uvedkommende, at den Vedtægt, som herved var indkommen, i Henseende til Paaske-Festens Udsættelse, naar den faldt ind paa Jodernes Paaske, var uden Grund, og han har, ligesom Bernoulli, givet det Raad, at fastsætte dens Helligholdelse til en vis Tid, som kunde synes beleyligt, uden Hensigt til astronomiske Beregninger eller den omtalte Vedtægt. Han anmerker tillige, at, hvis man vilde blive ved derefter at bestemme den, saa vilde samme Worden atter træffe ind i Aaret 1794. Aarsagen til den skeede Forandring, i Henseende til Paaske-Festens Bestemmelse, saavel i Danuemærk, som andre protestantiske Lande, er altsaa denne, at man derved har villet

afskaffe en Vedtægt, som blot Wildfarelse havde bragt ind, og som derfor geraadede Kirken til liden Ære; og da man ansaae en Forandring at være fornøden, saa har man lavet det saaledes, at heri kan blive en Liighed imellem Protestanterne og de Romersk-catholske i det tydske Rige.“ —

II.

Phormion.

Pernicies, et Tempestas, barathrumque macelli
 Quicquid quæsierat, ventri donabat avaro
 - - - - - tribus urbis quod satis esset.

HORAT.

Enhver rider paa sit Kostekest, siger den fromme Sterne, og, (ved alle levende, og døde Ryttere av dette Slags, fra Sokrates — til Udgiveren av Provinzialbladene,) har den fromme Sterne Ret. Men der er Raade med alt, og der er iblandt Daarligheder, som ere meer, end latterlige.

Phormion spiser uavladelig; Naar man vil tale med ham, svarer Tjeneren: Han spiser; Man kommer igien, og han svarer det samme; Man kommer tredie Gang, og faaer til Svar: Nu gif han til

til Bords; Han spiser til Eten, fordi den tærer; Naar han vaagner, spiser han for ey at staae op faastende, og naar han legger sig, for ey at sove med en tom Mave.

Phormion reyste engang, og kom til et Vertshuus; Det var Midnat, og han spurgte strax, hvad man havde at spise. Vi har intet for i Morgen; (svarte Verten) Intet for i Morgen? (sagde Phormion) — „Ney, min Herre, intet, uden vi skal slagte en Ox“ — Jeg maa spise, om jeg skulle slagte Dem selv, svarte Phormion.

En af Phormions Venner kiøbte et Huus i Byen; De maa see det, sagde han til sin Ven. Det er fundet for det Kiøb; Grundmuret til alle Sider, Springvand i Gaarden, 40 Værelser, og alle betrokne, Staldrum, og Remisser, kislige Sommerværelser — og tætte Spisekamre? (saldt Phormion ham ind) See vel derefter! det er det vigtigste ved et Huuskiøb.

Phormion gaar sielden i Kirke, men han forsømmer den paa ingen Bededag; Skulle man giette
 hvore

hvorfor? Man synger, og han sover, man præker, og han sover, man synger Litaniet, og han sover lige til det Vers: om dyr Tid; Og fra dyr Tid, (Skriger han, 3 Gange, høiere end hele Menigheden) Og fra dyr Tid frie os Kiære HERRE GUD!

Naar Phormion seer noget, som han ey før har seet, spørger han strax, om man kan spise det? Man fortæller ham, at en fransk Erkebisp spiste 9 Gange hver Dag, at en vis Niso fra Kroton fortærede en heel Tyr paa een Dag, og at en Graadser i Aurelians Tid, allene til eet Maaltid, spiste et Wildsvin, et Lam, en Gris, og et hundrede Brød, og han græder af Hunger, og Fornoyelse.

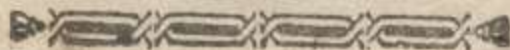
Jeg kunne fortælle meer om Phormion, men jeg haaber, at enhver kiender ham igien i denne Beskrivelse.

† † †

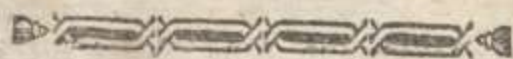
I No. 18, S. 137, strax efter den Linie:

Ved Egeborde, Ven hos Ven,
er, ved en Forseelse, i Haandskriftet udeglemt
efterfølgende Vers:

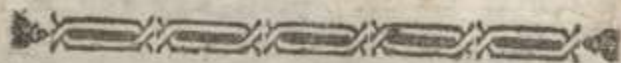
Og sang, og drak, og sang igien.

Provinzialblade.

No. 23.

I.

Fragment

Et Digt om Soraaret, afbrudt i Aaret
1774 i Kiøbenhavn.

Du smiler nu igien, guddommelige Waar!
Dg Matten er ey meer; Nyfødde Millioner,
Dg Engens gyldne Pragt, og Verdens glade Toner,
Dg alt ved Dig nyt Liv, nye Glands, nye Styrke
faacr.

Hvert Lov er himmelskiont, som Du — kun
ey for mig;

Mig Engens gyldne Pragt, og Verdens glade Toner
For mine Klippers Tab forgiæves vil forsone,
Jeg savner dem, o Waar! og savner alt i Dig.

O mine Fædres Land! til Dig min Siel slyer
hen;

Forgiæves alle Vaand dens Flugt vil undertrykke,
Den drømmer glad endnu om dens forlorne Lykke,
Dg seer i hver en Urt, hvert Lov kun Dig igien.
Blant dine Klipper kun er Solen skion for mig;
Bed dine Strømmers God, i dine Graners Skygger,
Lyksalig i dit Skiod, din Søn Dig Templer bygger,
Dg elsker Vaaren blot, for den forskionner Dig —

Til Dodens Riger nu din lange Nat sloy hen;
(Endogsaa den var skion, naar Bierg, og Dal, og
Hove,
Bed tusend' Stjerners Glands gav et fortryllet Dye
Igiennem Isens Speyl dit Billede igien.)
Men Vaaren dobbelt skion nu vandred Dalen om;
Den i en gylden Skye et Lys bag Klippen tændte,
Stray Himlene med et i Purpurluer brændte,
Dg Solen i Triumf fra Orienten kom;
Til deres Huuler nu sloy alle Storme hen;
Dg giennem Jordens Skiod, opløst i milde Flober,
Gav en usynlig Magt nu Liv til tusend' Moder,
Dg Skov, og Klipper fik sin første Pragt igien.

Hver

Hver Lillie drypper nu sin Honningambra ud;
Dg hviid, som Daphnes Barm (naar den til Morges
Sønner
Uddeeler Liv, og Lyst) hvert Blomsters Pragt for-
skionner,
Forsolber Engene, og kroner Baarens Brud.

Saa skönt er alt; Din Skov, din Helligdom
fremstaaer,
O elskte Land, ikkædt i nye Seyersfahner,
Dg himmelskiskion, og stolt av eviggrønne Graner,
Omverler kun sit Lov, og hilser dig, o Baar!
Selv dette Atlas Bierg, hvis grendseløse Krop
Med hvide Kroners Pragt en evig Snee bedækker,
Som stedse, meer og meer, mod Himlene sig strækker,
Dg giennem Luft, og Skve sin Bygning taarner op:
Nu saae jeg Solen gav dets Pyramider Glands;
Dets ranke Top, som hist til Trods for Aquiloner,
Stod ziiret overalt med gyldne Blomsterkroner,
I paradisisk Dragt, fortrylled hver en Sands.

O Pragt, o Majestet, hvor Dyet stirrer hen,
I giennem Eng, og Dal, i Skov, i Mark, i Floder,

Kreolerne ere, i Almindelighed, velgiørende, ædelmodige, høflige, tapre, stolte, prægtige, vdsle, storpralende, og forsængelige. De slye ingen Omkostninger, for at tilfredsstille deres Ønsker. Deres Begierligheder forøges endnu meere ved Modstand, og Umueligheden i at opfylde dem bringer dem til Fortvivlelse.

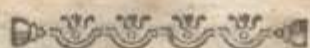
De elste Fruentimmer paa det allerheftigste, og besuagtet forlade de dem snart igien med den største Ligegyldighed. Alt er en blot Instinkt hos dem, uden andre Følelser. Kierlighed til Lediggang, og Skiødesløshed viser sig i alle deres Handlinger. De ere, (som sagt) meget ubestandige i Elskov, men i Egteskanden ophæver Jaloufie deres naturlige Ligegyldighed, og tyranniserer dem paa det alleryderste.

Fruentimmeret blant Kreolerne overtræder aldrig de Grændser, som Lovene for Eren, for Klogskab, og Beskedenhed foreskrive. Kun Skade, at disse dydige Sieler besidde en høy Grad av Forsængelighed, og Herksesyge, (*) som forderver alle øvrige Egenstaber. Fruentimmeret omgaaes mest med

B 3

Haand.

(*) Den som har læst Hr. Voltaires *Ce qui plait aux Dames*, vil maaskee finde, at denne sidste Egenstaber tilhører ey fortrinnsviis Kreolinderne.

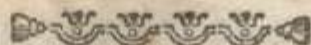

Haandarbejde; Deres største Fornøjelse bestaaer i at dansse; naar de ikke dansse, spille, eller ere i Selskab, befinde de sig sielden vel, og enten sove, eller trætte de fromme Kreolinder da med deres Huusfolk. For deres Huusdyr har derimod Qvinder og Mænd meere Medlidenhed, ligesom de sidste — en umenneskelig Grusomhed mod deres Lige.

Jeg skriver efterfølgende med Forskrekkeelse, ligesom jeg haaber ingen vil læse det uden Avsky. Negerne paa St. Domingo ere (ligesom Negrerne blant vore egne kristne Barbarer) de ulyksaligste av alle Skabninger. De maa tilsette alle Kræfter allene for at berige deres Brødre. De saae, og høste ikke; De bygge, og have ingen Huuse. De ere Marsag til al Overflod, og doe selv næsten av Hunger. De forskaffe deres umenneskelige Herrer alle Forsængelighed, og de gaae selv nøgne. Deres Bærelser bestaae i ubequemme, og usunde Huuler, de ere behængte med Pialter, de spise eet Slags med de ureneste Dyr, og ikke engang nok at stille deres Hunger med. De fleste Herrer give dem allene et lidet Stykke udyrket Land, hvor de tillade dem om Søndagen at arbej-

arbejde, for at plante Levnetsmidler. Efter Solens Nedgang hvile alle Skabninger. Kun den ulykkelige Neger tør ey haabe denne Lettelse. Han maa arbejde ofte til Midnat, endskiont han aldeles har udtømmet sine Kræfter om Dagen. Forstreffelsen venter ham, hvis han forsømmer det. Røgne, og blodige Slaver løbe rasende giennem Gaderne; De raabe: Naade, Barmhiertighed! Deres Bødler forfølge dem; Slagene av Svaberne, og de ulyksaliges Skrig giennemtrænger Lusten, og Naturen gysrer; Saa ulykkelig er Negeren. Til sidst døer han av Hunger, eller Piinsler, under Forbandelser over den Haand, som har plaget ham, eller han omkommer sig med egen Haand, fordi han ingen Dag tilbringer uden Glendighed. Negerinderne fordrive deres Fostere, eller myrde dem, paa det ey Børnene skal arve Forældrenes Glendighed, og den heele Natur sørger over dens Skabningers Skiæbne, og deres Bødlers Umenneskeligheder.

O i Misdædere, i Kannibaler, i vilde Uhyrer!
Hvem gav eder denne Ret mod eders Brødre? —
„Negerne kan ikke regieres ved Fornuft, Negerne har ingen

gen Karakter,, (sige i) — Har i da aldrig seet Slaver, som har foragtet Doden for at frie Deres Herrer derfra? Erindre i ikke den Negerinde, som ved Jordskielvet i Aaret 1770, til Prindsøhavn, sat Livet til for at redde det Barn, hun gav Die, som tilhørte hendes Herre, og som, uden hende, havde omkommet, ligesom hun. Har Historierne ey flere saadanne Exempler, og finder man disse Prover paa Edelsmodighed, og Medlidenhed hos eder?

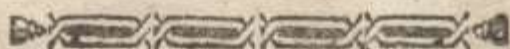
III.

Mazarin.

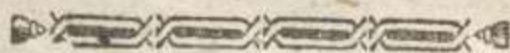
Kardinal Mazarin holdte sielden hvad han lovede; Han reddede sig imidlertid ofte vel derfra.

Mazarins Søsterdatter var givet med Prindsen av Conti. Hun fik en Søn, og Brequigny bragte Kardinalen Efterretning derom, hvorfor han fik Lovte om en anseelig Belønning.

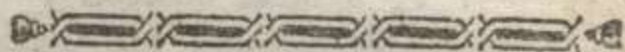
Sønnen døde kort efter, og Brequigny erindrede Kardinalen om sit Lovte; men han fik allene til Svar: Tal ey meere derom, Brequigny, De fornye allene min Sorg.

Provinzialblade.

No. 24.

Osian, den store Osian, er saa bekiendt av Hr. Macphersons Oversættelse i det Engelske, av Hr. Denis's Tydske Oversættelse i Vers, av endnu en anden Tydske Oversættelse i Prosa, og av saa mange Lovtaler, som bevise endnu mindre, end hans Verker, at det er overflødig at skrive en Linie meer til hans Berømmelse. Europa har allerede længe indskrevet ham blant Verdens største Genier, og der er formodentlig ingen blant os, som vil trætte med Europa om hans Udødelighed.

Foruden de allerede oversatte Stykker hos disse Forfattere, er der endnu 3 utrykte Poemer av Osian, hvorav Hr. von Harold (Major i Kurphalziisk Tjeneste, og en indfødt Nordskotlænder) har leveret en Oversættelse umiddelbar av det Celtiske, som indeholder et Fragment av den Samtale med Baldaeren, hvortil Macpherson henviser i hans Afhandling om Vælden av Osians Poemer, naar han siger, at Osian, i de

sidste Aar af hans Liv, har stredet over den kristelige Religion med en Kaldæer.

Dette Stykke har en Ven af Ossians Digte meddeelt til Bekjendtgjørelse i disse Blade, hvorfor jeg, (cæteris paribus, og uden at indestaae for hvor nær Oversættelsen kommer det Eeltiske, eller Hr. Majorens Kopie) for enhver Mand af Smag og Genie, og, som jeg haaber, paa mine fleeste Læseres Vegne, avlegger herved en offentlig Forbindtlighed —

Ossians sidste Sang.

„Graalokkede Søn af fremmede Lande, som boer eensom midt i Skovene! O du, hvis traurige Stemme, ligesom den raslende Lyd af en langt bortliggende Strom, ofte strekkede sig til mine Øren. Kom, og fortæl dine dunkle Dromme, udgyd dine hoytidelige Sange! men hvorfor skal jeg glæde mig ved dine Hymner? De rulle sorte Forstreckelser igiennem vore Siæle, de omslyrte de Tapres Mod. Din Sang er som Stønnen av disse Skyer, som, arbejdende med sin dødelige Frugt, udbrede bragende Tordener, og derefter fra sin mørke Barm udskyde Dødens spidse Piile. Flye til dit langt bortliggende Land, flye fra vores lykkelige De!,,

„Nordenes Sonner ere berømte; de brænde ved at tænke paa deres Fædres Bedrifter. Lynilden av deres Sværd forstrækker de Stolte, men deres Boliger ere de Ulykkeliges Tilflugt. Ligesom Himmelens sterkbvingede

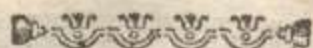
gede

gebe Orne nedskyde sig paa deres Rov, ligesom de brulende Biergsstrømme, svulne med heftig Regn, styrte sig skummende fra Klipperne, og i deres brusende Løb sønderribe høye Gege, og Lunde; Saa hastige, saa forvovne, saa voldsomme styrte Orknens Søner sig i Kri-gen, og triumfere giennem Fiendernes opstilte Hære. Norrens Bardedere fortryllende; Langt fra vore Siæle fordrive deres Sangs Stemme vor Jammer. De indblæse Mod i de Unges Siæle, de formilde vore høybry-siede Pigers ømme Hjerter; Flye Fremmede, flye med dine dunkle Sange, forstyr ey vor Des Lykke!,,

„Alpin, du, min Ungdoms Ven, mine synkende Aars Stytte, slaae den melodiske Harpe, og dys min Siæl i Røe! Som Duggen vederqvæger det falmende Blomsier, saa oplive Sange Hjertet. Efter Dig vil jeg opløste min Stemme, og syuge den sidste av mine San-ge. Jeg føler min kommende Ende. Som en Frost-bringende Vind, angriber Dødens kolde Højrehaand Ossians kraftløse Siæl.,,

Alpin.

„Forsænelig er Livets Glæde, forsænelig Dage-nes Længde; Menneskeslægter falde ned som Blade, nye Slægter opkomme igien, som Spirer, men de opnaae alle eet Maal. Som Bølger velte sig paa Bølger, og brekkes mod Strandbredden, saa styrte Menneskets Sø-ner. De Rægtige falde som Feige; Hvem kan tilbagesholde Aarenes dunkelrullende Strøm? Hvem binde Ti-

dens Vinger? Den hungrige Grav opsluger uforsonlig den blomstrende Pige, den spæde Yngling, og den graalokkede Krieger, Leyrens Skræk. De ligge blandede mellem hverandre. Hvor ere de grusomme Beherskere, som triumphere i Blodsudgydelse? som Lanos dødelige Dampene fortærede de heele Lande i deres Kaserie. Men deres Navne ere forglemte. Barden fordriver dem af sin Sang. Deres dunkle Geister vanke eensomme omkring i tykke Dunste af Moradser. De stige aldrig til Skyernes Baaning.

„Men i Helder, i Lidelsers Benner, i, hvis Sværd aldrig saarede den Svage, i leve evig i Sange; Vi rose Dig, Treumor, ved vore Gæstebuder; Morven giver Gienlyd af Singals Navn. Ogsaa Du, Ossian, er berømt; Konas listige Stemme er æret; Hvem sang, som Du, paa vore Høye? Hvis Sværd sunkede, som dit, i dine Benners Strid? Hvis Raad var saa kraftigt, som dit? Hvem befordrede, som Du, dit Lands Vel? Men Lykken følger ikke altid, o Bard, den Retfærdiges Fodstie. Som den sorte Skye fra Vesten styrter sig over Solens Ansigt, og, ved Enden af dens glørværdige Rejse, fordunkler Glandsen af dens glimrende Løb, saa endes ofte den ædelste Krigers Liv med Ulykke.

„Jeg vankede engang omkring paa Høyen, og horte den gamle Gellamins Klager. Hans Stemme var behagelig, som Foraarets Vande, der svinger sig gennem Lundenes grønspirende Qviste. Han sad paa en omslyrtet

omstyrtet Klippe ved Kilden av en raslende Bæk. Hans graae Loffer sukede i Vinden, og slagrede om hans Stav. Læreren fløde om hans forældede Kinder. Han sang, og Nattens Geister lydede opmærksom til hans Sang: *Al, (sang han) hvorfor saa stille, o du Vind, hvorfor ruller du saa sagte, du raslende Strom, da Orkaner giennemstorme min Siæl, da Bæmodigheds Oprør sønderriver mit Bryst. Brusser i Nordens fæle Storme, flaaer vilde Have op mod Skyerne! Dog eders Bestræbelse er forgiæves; I skildre kun svagt min Siæls Forvirring.*

„*Al, hvor er du, milde Sulvira, elskeligste Pige blant vore Høye? Hvor er din Broder, Rolulla, min avtagende Alders Haab? Hvorfor slye j for eders Fader? Hvorfor forlade j ham eensom i hans Jammer? Mig synes, at jeg iblant seer eders blege, og dæmrende Geister, naar Maanens svage Straale farver den brune Side av Skyerne. Jeg raaber eders elskelige Gestalter, men j glide uvenligen bort. I Klipper, hører min traurige Sang! I Skove, giver Sienlyd av min Jammer!— Mine Boliger vare den Fremmedes Tilflugt, mit Sværd Fiendernes Skræk. Men hvortil nyttede min Styrke? hvortil min vennekære Siæl? Torlath kom fra Albions Klipper at hverve Slimonas milde Straale. Hundrede Høye erkjendte hans Herredomme; Talrige vare Hjordterne i hans Skove, talrige hans krigeriske Helte. Men kun saa ledsagede hans Skrit, thi hans Siæl var fredelig. Sulvire saae paa den ædle Mand. Et hemmeligt*

ligt Suk steg op fra hendes Kierlighed; Jeg velsignede denne Ungdommens Glands, og lovede ham den rodmændede Pige. Værdighed omflød hendes stadselige Trin, Kierlighed flammede i hendes blaaerullende Dyne. Hendes Stemme var Harpernes Musik. Hendes Siæl mild, og ædelmodig.,,

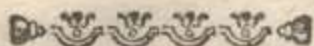
„Glæden herskede i Simonas Boliger; Vi fordrev Ratten med Sange. Saa snart den graae Morgen lod sig see, og Solen opløstede sit uskaarne Hoved fra dens vandige Leye i Havet, forsamlede vi de springende Jagthunde, og skreede til Gormbans skovfulde Høve, til den takkede Hiorts Stier. Vi farvede vore Spyd i Wildsvinenes Blod paa Biergene; Tre Dage spiste vi i Skoven. Med tilende Skrit kom Jarbil til. Bæmodighed bedækkede hans Ansigt. Hans Ord bleve afbrudte med Sukke — Op Gellamin, (sagde han) op, Mathons vildbliffende Fyrste, Struthdarg har bestormet dine Boliger. Hans Arm er Himmelens Torven, som ødelegger Dalens Søner. Hans Sværd drypper af dine Benneres Blod, (sagde Jarbil)— Jeg styrtede med vore Anførere fra Jagten. Ahnelser om Ulykke oprørte min Siæl. Jeg flyede til mine traurige Boliger. Der fandt jeg min spæde Kolulla rullende i Døden, med et afbrudt Spyd i hans Side. Kilder af Blod strømmede fra hans Bunder. Han saae mig, strekede sin høyre Haand ud, og sagde; — Gellamin, min Ungdoms Arm var svag. Jeg søgte at beskytte Suls
vira,

vira, men Struthdargs Sværd vandt Sejer. Han bortførte den grædende Nige, og smilte over hendes smertelige Klager. Døden forskrekker ikke Bolullas Siæl; Han faldt i de Tappres Strid — Hans Ord sonderreve mit forældede Hierte. Wild, fortvivlende, og forbitret slog Torlath. Raserie fremdrev hans vingede Lob. Hans Ungdoms Skrit gik snarere, end mine. Sulvira saae vor Ankomst. Hun raabte sin Fader, og Kierte sig; men, af, hun raabte sin Kiereste forgieves. Han faldt for Struthdargs Klinge. Jeg kom med Alderdommens Skrit, jeg hørte min Datters sorgelige Skrig. Struthdarg naaede just Strandbredden, og besteg sit sorte Skib. Han drev Sulvira foran, og løstede hende høyt op i sine Arme. Hendes Barm var plettet med Blod. Hendes Lokker slog forvirrede i Binden. Høyt slog mit rasende Hierte. Forbitret kastede jeg min Lanze. Det flyvende Spyd giennemtrængte Forræderens Hals, men, af, det giennemtrængte min Datter tillige. De styrtede mod den glatte Klippe. Jeg faldt paa Sulviras Fryst, og vædede hendes Bunder med mine Taarer. Paa den søslagne Strandbred grov jeg hende en Grav, og lagde Torlath ved hendes Side. Hviler trygge ved Norvens klippede Bredder, i Kierligheds uskyldige Børn, sover blødt i Klippens Huule! Af, min Slægt er uddød. Jeg ligner den forraadnede Seg i Orknerne, mine Breen ere bortrevne. Min forældede Stamme er visnet; Af, hvad er Livets Lykke? hvad er Vaabnernes forføngelige Prælerie? Alt er en forsvindende Drom.,

Saaledes sang den gamle Sellaamin; Hans Ord smeltede min Siæl. Jeg hørte hans avtagende Stemme. Jeg gik, og fandt ham død. Af, Ossian, forføngelig er Livets Glæde, forføngelig er Dagens Længde.

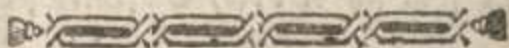
Ossian.

Syfsende er din sorgelige Sang, men angennem et Bæmodigheds Stemme. Ræk mig min Harpe, Alpin, hør min Siæl, som flyder over, Ossians sidste kraftløse Toner.

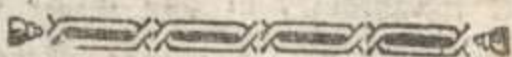

„I Geister av mine Fædre, jeg hører eders Raab; eders lokkende Stemme, mine Venner, naaer til min Siæl. Snart skal jeg samles til eders melodiske Skarret, og synge med eder i Skyerne. Farvel i Høje av Cæna; Farvel, i Lunde, og Bierge! Ofte har i givet Sienslyd av mine Sange. Ofte blant dine Klipper, o Norven, sang jeg Helternes ædle Bedrivter. Ofte sang jeg den tillokkende Skonheds Roes. Laan mig end, nu engang, o Harpe, din villige Hielp! Lad den mægtige Sandheds Glands oplyse min dunkle Siæl! Lad tilkommende Barder i deres Sange beundre Ossians sidste Toner.“

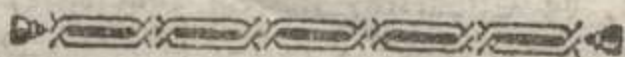
„O Wiisdom, du Menneskets eeneste Lykke! Dig til Ere synger jeg. Du forædler Krigerens mandige Bryst; Du lærer ham at hielp bedrøvede. Du udsirer Velsignelser, som Dug over Landet. Du antænder Bardernes Siæl. Din Stemme hæmmer Krigens Lob. Freden ledsager dine yndige Skrit. Hvor du vælger dit Sæde, hænge Baaben uden Nytte i vore Boliger. De lyne kun i Jægerens Hænder, de forstreckte kun Wildsvinet i Skovene. Skionne, som Høyens Geister, vandse Wiger, og ædle Ynglinger omkring Høytidseege. De frygte for intet grusomt Overfald. Deres Fædres Dye skuer dem med Glæde. Ved dette glade Søn glindse de gamles Ansigter. O Sol, du Himmelens stolte Lys, som triumpherer i dit prægtige Lob! O Raane, du Natens jürlige Vandrer! O i Stierner, som saa sunklende glindse paa Lustens blåae Hvelving, boyer eder, og erkiender Wiisdoms Majestet. I Strømme, som rasle mod mig, i Vinde, som bruse over Havene, I Klipper, som beslige Skyerne, i Skove, som ryste eders grønnende Blade, forener eder til en harmonisk Sang, synger til Wiisdoms Ere, lykkelig er det Land, som kiender dit Herredomme. O Wiisdom, trost min Ende; jeg føler den kommende Dod. Modtager mig, i mine Fædres Geister! modtager den døende Ossian!“

Provinzialblade.

No. 25 — 26.

Abderiterne.

(See No. 19 — 20.)

Man kan let domme, at Musikken, i disse Omstendigheder, maatte staae i stor Anseelse i Abdera. Alting i denne Stad var musikalsk; alting sang, fløytede, og spillede. Deres Sædelære, og Politik, deres Theologie, og Kosmologie vare byggede paa musikalske Grundsetninger. Deres Læger helbredede endog Sygdomme ved Tonarter, og Melodier. Saa vidt synes, hvad Spekulation angaaer, de største gamle Vises Anseende, en Orpheus, Pythagoras, og Platos at komme dem til Hielp. Men i Udøvelsen vare de desto længere fra disse Philosophers Strengthed. Plato forviser alle bløde Tonarter fra sin Republik. Musikken skal hverken indblæse hans Borgere Glæde, eller Traurighed. Med de Ioniske, og Lydiske Harmonier forjagede han alle Drikke, og

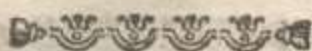

Kierlighedsviser; Instrumenterne selv syntes ham end-
 og saa lidet ligegyldige, at han meget meere bortvi-
 ser ethvert Instrument med mange Strengene, og den
 Lydiske Floyte, hvormod han kun tillod sine Borge-
 re Liren, og Citharren, ligesom Landsfolket, og Hyr-
 derne Korpiben. Saa strengt philosopherte Abderis-
 terne ikke. Ingen Tonart, intet Instrument var hos
 dem udelukt, og — i Følge en meget sand, men ofte
 af dem misforstaaet Grundsetning — paastode de, at
 man skulle behandle alle alvorlige Ting lystigen, og
 alle lystige Ting alvorligen. Anvendelsen af denne
 Maxime paa Musikken frembragte hos dem de una-
 turligste Virkninger. Deres Sange ved Gudstiene-
 sten klang som Gadeviser, men derfor horte man hel-
 ler intet høytideligere, end Melodien af deres Dands-
 Musikken til et Sørgespil var i Almindelighed ko-
 mist; Derimod klang deres Krigsfange saa væmodi-
 gen, at de kun passede sig til Folk, som gaae til
 Galgen. Denne selsomme Kontrast strekkede sig til
 alle musikalske Konster, og alle Smagens Arbeyder.
 En Lirespiller blev i Abdera holdt fortreffelig, naar
 han forstod saaledes at røre Strengene, at man troe-
 de at høre en Floyte, og for at beundres maatte en
 Sanger

Sangerinde gurgle. og trille, som en Rattergal. Abderiterne havde intet Begreb om, at Musikken allene for saavidt er Musik, som den rorer Hjertet. De vare suldkommen tilfreds, naar deres Dren kun bleve fildrede, eller, i det ringeste, stoppede med intetsigende, men fulde, og avvejlende Harmonier.

Med eet Ord, Abderiterne havde med al deres Sværmerie for Konsterne, slet ingen Smag; og det ahuede dem slet ikke, at det Skionne var av en høyere Aarsag smukt, end fordi det saa behagede dem.

Alt dette naaget, kunne Natur, Omstændigheder, og et lykkeligt Tilfælde vel engang, med samlede Kræfter, bringe saa meget til Beye, at en sødt Abderisk menneskelig Forstand. Men, i det ringeste, maa man tilstaae, at Abdera havde intet gjort dertil, naar noget saadant engang traf ind. Thi en Abderit var almindeligviis allene for saa vidt klog, som han ingen Abderit var; En Omstændighed, hvorav vi uden Møye begribe, hvorfor Abderiterne gjorde allermindst av dem iblandt deres Medborgere, som gjorde dem, i Verdens Dyne, størst Være. Dette

var ingen av deres sædvanlige Urimeligheder. De havde en saa naturlig Aarsag dertil, at det var ubilligt, at giøre dem derover den ringeste Bebrejdelse.

Denne Aarsag var ikke (som nogle indbilde sig) at de havde seet Naturforskeren Demokritus — længe før han blev en stor Mand — spille Top med Gadedrengene i Abdera.

Heller ikke, fordi de av Misundelse, eller Jvælske ikke tilode nogen blant dem at være klogere, end de, thi — ved den ubedragelige Opkrift over Porten av det Delfhiske Tempel — at tænke dette besad ingen Abderit Wiisdom nok til, eller, han skulle fra samme Øyeblik ingen Abderit have været.

Den sande Grund, mine Venner, hvorfor Abderiterne en gjorde meget av deres Medborger Demokritus var, fordi de ikke holdte ham for en viis Mand.

Hvorfor ikke det?
Fordi de kunne ikke.

Og hvorfor kunne de ikke?
Fordi de ellers maatte holdt sig selv for Døsmere, og dertil vare de endnu ikke avfindige nok.

De havde ogsaa ligesaa let kunne dandsæt paa Hovedet, eller grebet Maanen med Tænderne, eller kvadreret Circelen, som de kunne ansee et Menneske, der i alting var en Antipod mod dem, for en viis Mand. Dette følger av en Egenskab hos den menneskelige Natur, som allerede ved Adams Tid maa være blevet anmerket, og desuagtet forekom mange gandske nye, da Selvetius sluttede hvad som følger derav, som siden den Tid er for. Slet ingen nye meere, og dog glemmes alle Dyeblik i Livet.

Demokritus (jeg haaber man vil ikke fortryde paa at kiende denne Mand noyere) Demokritus var omtrent 20 Aar gammel, da han arvede sin Fader, en av de rigeste Borgere i Abdera. I Steden for at tænke paa, hvorledes han kunne vedligeholde, eller forsøge sine Midler, eller tilfette dem paa den behageligste, eller latterligste Maade, besluttede han at anvende dem til at giøre sin Siæl fuldkomnere.

„Og hvad sagde Abderiterne til denne Beslutning av den uuge Demokritus?“

Disse ærlige Folk drømte aldrig om, at Siælen havde nogen anden Intresse end Maven, Bugen,

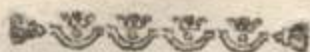

og de øvrige integrante Deele av det synlige Menneſke. Altsaa er formodentlig denne Grille av deres Landsmand forekommet dem underlig nok. Men dette var ogsaa hvad han mindst lod anfægte sig. Han drog sin Bey, og tilbragte mange Aar med lærde Reysfer over det faste Land, og giennem alle de Der, som man den Gang kunne passere. Thi, den som paa hans Tid vilde blive viis, maatte see med sine egne Øyne. Der var den gang ingen Bogtrykkerier, ingen Journaler, Biblioteker, Magaziner, Encyklopidier, Realordbøger, og hvad alt dette Verktoy meere heber, ved hvis Hielp man nu omstunder, uden at vide hvorledes, kan blive en Philosoph, en Konstdommer, en Autor, eller vide alting. Den Gang var Viisdom saa kostbar, og endnu kostbarere end — den skønne Lais. Ikke enhver kunne reyse til Korinthen. De Viises Antal var meget lidet, men de, som vare det, vare det og desto meere.

Demokritus reyste ikke blot for at besee Menneſkets Sæder, og Forsætning, som Ulysses, ey blot for at opsøge Præstier, og dem som saae Aander, som Plato, eller for at befige Templer, Statuer,
 Male.

Malerier, og Alderdommer, som Pausanias, og
Keysler; eller for at avtegne og klassificere Planter,
og Dyr, som Doktor Solander, men han reysse
for at kiende Naturen, og Konsten, i alle dens Virk-
ninger, og Aarsager, at kiende Mennesket i dets Næ-
genhed, og dets Forklædninger, raat, og forarbej-
det, bemalet, og ubemalet, heelt, og sonderlemmet,
og at kiende alt det øvrige i dets Forhold til Men-
nesket. Insekterne i Ethiopien (sagde Demokritus)
ere gandske vist kun — Insekter. Hvad er et Insekt,
at det skulle være et Menneskes første, vigtigste og
sæneste Studium? Men, da vi engang ere i Ethio-
pien, spørge vi ogsaa tillige efter Insekterne. Der
er et Insekt i Serernes Land, som klæder, og nærer
Millioner Mennesker; hvem veed, om der ey og ved
Niger ere nyttige Insekter?

Ved denne Tænkemaade havde Demokritus
paa sine Reyser samlet sig en Skat av Videnskaber,
som i hans Dyne opbevæde alt Guld i Kongen av
Indiens Skatkammere, og alle Perler paa hans Slav-
inders Hals, og Arme. Han kiendte (fra Cedren
paa Libanon lige til Miden i en Arkadisk Øst)

en Mængde Træer, Buske, Urter, Græs og Moosplanter, ey blot efter deres Navn, Slægt, eller Art; han kiendte tillige deres Egenheder, deres Kraft, og deres Dyder. Men, hvad han ansaae tusend Gange mere værd end alle hans øvrige Kundskaber, var, at han allevegne, hvor han sandt Umagen værd at opholde sig, havde lært at kiende de Viseste, og de Beste. Det viiste sig snart, at han var av deres Art. De vare altsaa blevne hans Venner, og derved spærede ham Møjen, ved egen Glid, i mange Aar, og maastee dog forgieves, at søge, hvad de, med Bøffning og Møje, eller og ofte ved et Lykketref, allerede havde fundet.

Veriget med alle disse Forstandens og Hierteis Skatter kom Demokritus, efter en Rejse av 20 Aar, tilbage til Abderiterne, som næsten allerede havde glemt ham. Han var en fin, stadselig Mand, høflig, og slebet, som en Mand, der har lært at omgaaes mange Slags Arter av Jordens Souner, plejer være, temmelig bruungnuul av Farve, kom fra Verdens Ender, og havde medbragt en udstoppet Krokodil, en levende Abe, og mange forunderlige Ting.

Abderiterne talte i nogle Dage om intet, uden om deres Medborger Demokritus, som var kommet tilbage, og havde medbragt Aber, og Krokodiller. Men i kort Tid viiste det sig, at de, i deres Meening om en saa vidt bereyst Mand, meget havde forregnet sig.

Demokritus var av de smukke Mænd, hvem han i sin Fraværelse havde betroet at forvalte hans Eyendomme, blevet bedraget for den Halvedeel, og desuagtet underskrev han deres Regninger uden Modsigelse. Naturligviis maatte dette give deres Meening om hans gode Forstand det første Stod. Advokaterne, og Dommerne, som havde gjort sig Haab om en fordeelagtig Proces, anmerkede i det ringeste med et betydende Træk paa Skuldrene, at det vilde være betænkeligt at betroe det almindelige Bese i en Mands Hænder, som saa slet forrestod sit eget Huus. Imidlertid tvivlede Abderiterne ikke paa, at han nu vilde fremstille sig blant Medbeylerne til deres fornemste Vrekpostier. De udregnede allerede, hvor høyt de vilde sælge ham deres Stemme, gabe ham en Datter, Søster, Cousine, Tante, Svigerinde til ægte, oversloge de Fordeele, de vilde trække av hans Ansæelse til at erholde denne, eller hiin Fordeel, naar han

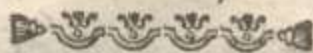
eengang blev Archon, eller Overdommer, eller Latonas
 Præst, o. s. v. Men Demokritus erklærede sig, at
 han hverken ville være Raadsherre av Abdera, eller en
 Abderitiendes Egtemand, og tilintetgjorde derved paa
 nye alle deres Anslag. Nu haabede man, i det ringeste,
 ved hans Omgang at gøres Skadesløse. En Mand,
 som havde medbragt Aber, Krokodiller, og tamme Dra-
 ger fra sine Keyser, maatte have en Uhyre Mængde Mi-
 rakler at fortælle. Man ventede, at han vilde tale om
 12 Alen lange Kiemper, og om 6 Sommer høje Dverge,
 om Menneſker med Hunde og Eſelshoveder, om Hav-
 fruer med grønne Haar, om hvide Negerer, og blaae
 Centaurer; Men Demokritus lød ſaa libet, (og gaud-
 ſke viſt endnu mindre) ſom om han var aldrig kommet
 over det Traciſke Boſphorus.

Man ſpurgte ham, om han ey i Saramanternes
 Land havde truffet Folk uden Hoved, ſom bare Dyne,
 Næſe, og Mund paa Bryſtet, og en av de Lærde i Ab-
 dera, (ſom, uden at have været uden for Stadenſ
 Mure, gav ſig en Mine, ſom om der paa den heele
 Klode ingen Vinkel var, han jo havde igiennemkrø-
 bet) beviſte ham i et ſtort Selſkab, at han enten
 aldrig

aldrig havde været i Ethiopien, eller dog nødvendig maatte have gjort Bekjendtskab med de Agriophager, hvis Konge allene havde et Øye over Næsen, eller med Samberne, som altid udvolgte en Hund til deres Konge, og med Artabatiterne, som gaae paa alle Fire. Og hvis De er kommet lige til den yderste Deel af det vestlige Ethiopien (blev den lærde Mand ved) saa er jeg vis paa, at De der har truffet et Folk uden Næser, og et andet med en saa liden Mund, at de ere nødte at indsobe deres Suppe igiennem Halmstraae.

Demofritus bevidnede ved Kastor, og Polux, at han aldrig havde haft denne Ære.

I det ringeste (sagde den Lærde) har De i Indien truffet Folk, som kun bringe eet Been med sig til Verden, men desuagtet, formedelsi deres Godes overordentlige Bredder, løber saa fort, at man neppe kan naae dem med Heste. Og hvad sagde de vel dertil, da De ved Ganges traf et Folk, som, uden al anden Føde, levede allene af Lugten af vilde Æbler?

O, fortel dog, (raabte de skionne Abderitinder)
fortel dog! Hvad kunne De ikke fortelle os, naar
De kun vilde!

DemoKritus soer forgieves, at han hverken
havde seet eller hørt noget om alle disse Vidunder i
Ethiopien, eller i Indien.

Men hvad har De da seet, spurgte en rund
tyk Mand, som vel hverken var eenøjet, som Agri,
ophagerne, heller ingen Hundesnude havde, som
Cymolgerne, heller ikke bar Hynene paa Skuldre-
ne, som Omophthalmorne, heller ikke levede af Lug-
ten, som Paradiisfuglerne, men besad dog ikke mee-
re Hierne i sin store Hiernekal, end en Mexikansk
Kolibri, uden at være derfor mindre Raadshe-
re av Abdera, men hvad har De da seet, sagde
Wanst, naar De har reyst omkring Verden i 20
Aar, og intet seet av alt det, som er underbart i
fremmede Lande.

Underbart? sagde DemoKritus smilende;
Jeg havde saa meget med at betragte det Naturlige,
at jeg ingen Tid fik tilovers for det Underbare.

Nu, det tilstaaer jeg, svarede Wanst; Det lønner vel Møgen, at reyse alle Have igiennem, og at stige over alle Bierge, for at see intet andet, end hvad man ligesaa got kan see hiemme.

Demofritus trættede ikke gierne med nogen om Meeninger, og allermindst med Abderiter, alligevel ville han ikke, at det skulle see ud, som han intet kunne sige. Han søgte een ud blant de smukke Abderitinder, som vare i Selskabet, med hvem han kunde tale med, naar han havde noget at sige. Han fandt een med 2 store Junoniske Dyne, som, uagtet hans mange Aars Studium i Physiognomie, forførte ham at tiltroe deres Eyerinde meere Forstand og Følelse, end de øvrige; Hvad ville De, for Exemptl, (sagde han til hende) jeg skulle begynde med en Dame, som havde Dynene i Wanden, eller paa Albuen? eller hvad ville det nu hielpe mig, om jeg var nok saa lærd i den Konst, at røre en Menneskeæder, indes Hierte? Jeg har altid befundet mig for vel ved at overlade mig til den fiælnæ Magt av 2 smukke Dyne, som siode paa sin rette Plads, til nogets Tid at falde i den Fristelse, at forelske mig i et stort Tyre Dye i en Cyklopides Wande.

Evivkraadig, hvad hun skulle giøre av denne Tale, saae den Skionne med de store Dyne, paa den Mand, som talte saaledes, med en stum Forundring, foresmilte ham hendes smukke Tænder, og saae sig om til høvre, og venstre Side, som om hun vilde soge efter Meeningen av hans Tale. De øvrige Abderitinder havde vel ligesaa lidet Begreb derom, men fordi de av den Omstændighed, at Demokritus havde netop vendt sig til Damen med de store Dyne, sluttede at han maatte have sagt hende noget smukt, saae de hverandre an, hver med sin Grimace. En slog en Krol paa sin lille Stumpnæse, en anden trak Munden ud, den tredie sluttede sin til, den fjerde slog et Par jmaae Dyne op, den femte trak Hovedet tilbage, og brystede sig, o. s. v.

Demokritus saae idet, erindrede sig, at han var i Abdera, og tav stille.

At tie stille — er iblant en Kunst, men heller en saa stor Kunst, som visse Folk vil bringe os til at troe, som ere netop paa det klogeste, naar de tie.

Naar en klog Mand seer, at han har med Børn at giøre, hvorfor skulle han da troe sig for viis at tale med dem efter deres Raade?

Jeg

Jeg har vel (sagde Demokritus til sit nysgierrige Selskab) været saa oprigtig at tilstaae, at jeg intet har seet av alt, hvad man vil jeg skal have seet. Men indbilder Dem derfor ikke, at jeg skulle paa saa mange Rejser til Lands og Vand's ey have truffet noget, som kunne tilfredsstille Deres Nysgierrighed. Troe mig, at der ere Ting deriblant, som maaskee endnu vilde forekomme Dem forunderligere, end de, hvorom vi har talt.

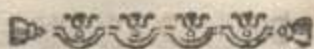
(Fortsættelsen følger.)

Til Læseren.

Med dette Blad sluttet den Første Halvedeel av Provinzialbladene, og med næstfølgende modtages Betaling for den Anden Halvedeel.

Man kan sige meget, pro og contra, om disse Blade. Ingen Sag er saa slet, at den ey kan forsvares, og ingen Sag saa god, at den ey kan lastes. Jeg haaber, at Læseren allerede, i den Anledning, har sagt saa meget, at der er intet tilbage at sige for mig. At skrive for alle er vanskeligere, end at finde de Viises Steen; Allene dette anbefaler jeg til Overbelyselse.

Indhol:

† . . . † . . . †

Indholden av Provinzialbladene.

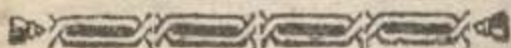
- 1) Afhandlinger over enkelte Stykker av Moralen, Historien, Landhusholdningen, og de skønne Videnskaber.
- 2) Levdetsbeskrivelser over berømte Lærde.
- 3) Poesier, hvoriblant Oder, Fabler, Breve, Epigrammer, o. s. v.
- 4) Merkværdigheder i Naturens og Konstens Riger.
- 5) Anmeldelser av nyttige Skrifter.
- 6) Udtogte av de beste Reysebeskrivelser.
- 7) Opfindelser i Konsterne.
- 8) Anekdoter. o. s. v.

Disse Blade udgives i Bergen ugentligen, og avsendes til Provinzjerne Hestevijs, hvert Hefte beregnet til 13 No., eller 4 Hester aarligen. Prisen for et heelt Bind er 1 Rdlr. 32 Sk., hvorav i Bergen Halvparten betales ved det 1ste, og Resten ved det 27de No. Modtagelse. I Provinzjerne, og uden for Norge, betales, efter Modtagelsen av hvert forste halve Bind, Prænumeration for et heelt Bind med 1 Rdlr. 32 Skilling. Intet Bind, eller enkelte Hefter, overlades uden til Subskribentere. De Materier, Rummet ey har tilladt Sted i foregaaende Deel, indføres i den følgende.

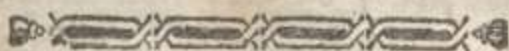
Bergen den 3die Junii 1778.

Udgiveren.

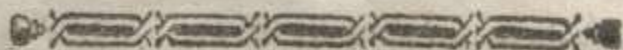
Ende paa 1ste Halvedeel av Provinzialbladene.

Provinzialblade.

No. 27.

Mentor,

eller

Den almindelige og private Lykksalighed.

(See No. 12 — 13.) (*)

Nidderen d' Zer, eller Hr. Fontenelle, har engang sagt (jeg veed ikke med hvad Ret eller

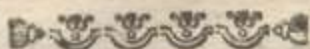
3

Uret

(*) Mentor fremtræder her i et nyt Optrin, som synes ikke mindre vigtigt end hans Rejse til Voltaire. Mentor giftes.

Titelen er forandret, fordi denne Deel af hans Liv er forskjellig fra hans Rejse, ligesom den rimeligviis foregaaer dem i Beskrivelsen, og tillige (vil man sige) burde foregaaes dem paa dette Sted.

Alting har sin Aarsag; De Lærde ville kalde dette Hysterion Proteron; Meget gjerne! De Lærde har altid Ret, og jeg har Uret.

Uret) at man vinder altid ved at gifte sig. Man faaer en god Kone, og man lever lykkelig; man faaer en ond Kone, og man bliver Philosoph.

Dette Sprog er meget trosteligt; Med Hænder og Fodder gaaer enhver over til denne Meening; Sontenelle (siger man) forer ingen Pølsesnak; Han kiendte Stierner, og Himlens Lob; Han forsaaer alting bedre end vi. Enhver troer ham paa hans Ord; Man æder, drikker, og tager til ægte; Man avler Sønner, og Døtre, og Verden er igien den samme, som i Noahs Tid.

Lad den saa være! Det var Mentors Tid at prøve den fra denne Side. Han var i en Alder, og av en Temperaments Beskaffenhed, hvori adskillige Mindelser syntes at overbevise ham, (ligesom Philosophen fra Indostan hos Hr. Wieland (*), at det skionnesté og beste av alle Skabninger, et Udtog, og et Indbegreb av alt hvad der er tillokkende i Naturen, det elskværdigste, det onskværdigste, og nundværligste av alle Ting, er — en Kone. Han stod i Begreb med at giøre dette Skrit, som saa mange giøre,

og

(*) J. Danischmendes Historie.

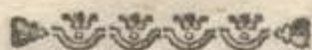
og saa mange fortryde, som er aldrig skønnere, siger man, end i Poeternes Skrifter, og, ligesom Haabet, altid smukkere end Besiddelsen.

Egteskab er en af Livets første Pligter, (sagde Mentor;) Fontenelle siger, at man vinder altid derved; Jeg har Midler nok at forsørge en Familie; Jeg har endnu flere Aarsager; Gandske vist vil en Kone gjøre mig lykkelig.

„Til en Tid,, hviskede hans Skytsengel ham i Øret; „Til en Tid,, igientog den endnu engang dette sorgelige Memento mori!

Kort, eller længe, (sagde Mentor) jeg vil forsøge det. Jeg skylder Naturen, Selskabet, og min Lykke denne Prøve. Jeg vil forsøge det, om der og derved bliver en Philosoph meer i Verden, end tilforn.

Men hvor finder jeg en Kone, som er saa smuk, at jeg kan elske hende, saa klog, at jeg kan ære hende, og saa from, at vi kan leve sammen uden Trætte? hverken herskesyg, eller forsengelig? ey for vellystig, og ey for andægtig? ingen

Ninon, og ingen Maintenon? Den skionne Delia har Tænder, som Elfenbeen. Hendes Farve er Rosen i al sin Skionhed; Den heele Skabning er fuldkommen; Det er den skionnestie Stytte, jeg har seet; Lad Konstnerne vælge den til Mynster! jeg ønsker en Kone, og ingen Stytte. Danae er klog, som Minerva, men Himmelens, og Jordens Visdom kan ey forskionne en Medusa; Og Lais er —

Saaledes ere de alle, (ville Boileau sige, hvis han stod op af Graven igien) Læs min rode Satire! I min Tid var der ikke meer end 3 ærlige Koner i Paris; De kan domme dersfra til Resten; Ventre-Saint-gris, (*) gift Dem ikke, Sr. Mentor!

Jeg

(*) Naar jeg besad den Hemmelighed at skrive over Juttet med en Parisers Lykke, (Jeg mangler maaskee kun det sidste) ville jeg sige, at jeg er alt for lidt bekiendt med det Jyderste av Boileaus borgerlige Liv til at avgjøre, om han og virkelig i Selskab med de Store, eller hans Gartner Antoine, med hans Benner eller andre, har betient sig av det Udtryk, jeg her tillegger ham.

Jeg veed ligesaa lidet, om dette Udtryk i Boileaus Tid horte til det man behager at kalde ton de la bonne compagnie, eller om det allene bør ansees som en Wypanage til det Bourbonnske Huus, fordi den

Jeg kiendte Fruentimmer, endskiont jeg var P. t,
 og jeg dømte rettere om dem, end om Tasso.

Men der er Undtagelser, (blev Mentor ved)
 Ved Himmel og Jord, der er Undtagelser. Julie
 er ingen Stytte, og ingen Medusa. Julie vil giøre
 en Mand lykkelig. Hun er skion, og from; Hun er
 klog, og forekommende. Vi ere av een Stand, og
 omtrent av een Alder. Vi tænke begge paa een
 Maade. Denne Liighed giør Venskab, og dette Ven-
 skab giør Kierlighed? Skulle alt dette kun være til en Tid?
 o, det er umueligt. Julie vil giøre mig lykkelig.
 Hos Julie — I denne Fortrykkelse, kiere Læser, gik
 han hen at kaste sig for Julies Fodder.

Den lykkelige Mentor var smuk, og velskabt. Han
 besad al Ungdommens Munterhed, og Indtagenhed; Han
 besad Forstand, Midler, og et ædelt Hierte, og, (hvad

3 3

som

store Henrik (som bekiendt) i paakommende Tilfælde
 stedse betiente sig derav.

Boileau bør i al Fald, ex quocunqve capite vel
 causa, ikke skamme sig ved et Udtryk, hvis Autoritet
 er saa klassisk, og som, alt vel vejet, i det allerringeste
 giør ham større Ære, end hans Uforstammenhed mod
 Fruentimmer.

som var endnu meere end alt dette) han var den bedste Dandsler i Byen, han spillede alle Spil med Færdighed, han sad vel til Hest, og var aldrig flog, uden blant hans Lige. Den artige Mentor (sagde Fruentimmerne) som har saa megen Forstand, og saa megen Høflighed at skiule den! Den smukke Mentor, som er saa riig, og velskabt, og saa vittig, — som man siger!

Saa mange Egenskaber fandt ogsaa Raade for Julies Dyne; Hun var skionsom paa Fortienester; Hvoreledes skulle hun nægte dem en Belønning, hvori hun selv tog saa megen Deel, og som kostet saa lidet, naar disse Fortienester ere foreenede hos en smuk Mandsperson? Med en ung Bruds Glæde over en længe ønsket Kiereste overdrog hun ham sin Haand, og sit Hierte.

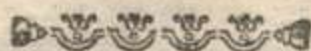
Nesten følger, (som man veed) og Mentor var, i sine usforgribelige Tanker, den lykkeligste blant alle Dødelige. Han trykkede det første Kys paa sin elskede Bruds Læber; (dette Kys, som Rousseau saa hyperlig har beskrevet, og hvis skionneste Kopie dog altid taber ved Sammenligning in natura;) deres Siæle sammenslode i ubeskrivelig Belyst; Himlen, og Jorden svandt bort for deres Dye; Evigheden syntes for kort for deres Glæde. Kierlighed forskionnede heele Naturen. Den udøste alle dens Skatte over dem. Med hvert Andedbræt inddrak de nye Længsler. Hver Drøm igientog deres Lykke, og hver Morgen vækkede dem til nye Belyst. Enhver trykkede den anden til sit Bryst, og sagde: Her er mit Kongerige.

Under

Under saa lykkelige Forvarstler var Mentor blevet den smukke Julies Mand; Hans Lykke havde endog opnaaet en Alder av en Maaned, som for en Elsker kun regnes for Dyeblif, men for en Mand altid bestaaer av 30, eller fleere fulde Dage. Allerede en Maaned giff (sagde Mentor) og jeg er endnu lykkelig? Sr. Fontenelle er en aerslig Mand, og min Skytseengel er en Skurk. Jeg maatte nok troe, at han havde Urret. Gandskevist skulle jeg med enhver anden ey haabe saa meget; men med Julie vil jeg deele Sorg og Glæde, med Julie vil jeg, igiennem alle Livets Forandringer, være lykkelig, om endskiont jeg skulle leve den Tid, at jeg ey tilbød hende saa meget, som paa min Bryllupsdag.

Ikke destomindre kunne allene den Tone, hvormed han sagde dette, overbevise ham om, hvor meget han bedrog sig. Tusende, og atter tusende Gange havde han sagt Julie, hvor ubeskrivelig han elskede hende. Tusende, og atter tusende Gange havde hun sagt det samme. Hvad var nu tilovers? Man trættes altid ved at sige det samme; Allerede en blind Hedning har sagt, at Buen brister, naar den er altid spændt. Mentor var endnu meere oplyst, og indsaae det samme. Kierlighed behøver ingen Forsikringer (sagde han); Jeg elsker min Kone, uden at sige hende det; Det er bedre, end at sige hende det, uden at elske hende. Man slog av paa begge Sider, og man syntes ey at have tabt det ringeste. Hvem skulle have tænkt det? (sagde Mentor) hvem skulle sagt dette for en Maaned? (sagde Julie) og de bedroge sig begge.

Intet

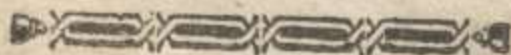

Intet er lettere, end et godt Forsæt, og intet er vanskeligere, end at fuldføre det. Der er iblant Tilfælde, som bestemme saa meget hvad man skal giøre, eller ikke giøre, hvad man skal være, eller ikke være, at den redeligste og klogeste blant Dødelige, med al menneskelig Wiisdom og Overleg, med alle Forstandens og Hjertets Fuldkommenheder, hverken kan være bedre eller slettere, klogere, eller galere, lykkeligere eller ulykkeligere, end netop disse Tilfælde tillade det. Saaledes bestemte det i lang Tid Sverrigs, og Europas Skiebue, at Karl den 12te engang havde læst Kurcius, og den store Newton (som man veed) kan tilskrive meget af sin Udsødelighed, at han, i et lykkeligt Øyeblik, saae et Æble falde fra et Træ, som han 1000de Gange tilfoør, og enhver anden for ham havde seet falde ned, uden at tænke meer derved, end — at spise det. Saaledes (siger Voltaire) kostede det Marsskalken av Bassompierre hans Frihed, og Marsskalken av Varillak hans Liv, at Richelieu var plaget av Hæmorhoides i Intestinum rectum. Naar j vil begiere en Tjeneste av en Minister, (legger han til) maa j først høre, om han har havt lykkelig Nabning den Dag; Da først er det molle tempus fandi. Jeg beder Læseren om Forladelse for denne moralske Betragtning.

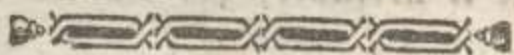
(Fortsættelsen følger.)

† † †

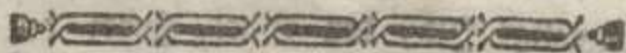
P.S. Med dette Blad modtages Prænumeration for den 2den Halvedeel av Provinzialbladene med 4 Rk. imod trykte Qvitteringer.

Provinzialblade.

No. 28.

I.

Qui que tu fois, voila ton maitre!
Il l' est, il le fut, ou doit l' etre.

(Indskrivt paa Amors Styttte av Hr. Voltaire.)

Du, som lindrer alle Smerter, (*)
Som alle Slægter næres ved,
Som løser alle Baand, og trøstet alle Hjerter,
Stor er din Magt, o Kierlighed!
Hvert Bryst til Dig indvier sig;
Du fik de første Suk fra et forelsket Hjerter,
Hver Klamme, som det siden nært,
Den brændte kun for Dig.
Ey Alderdommens Sneer, ey alle Livets Plager,
Ey alle Saarer slukke den,

U a

Den

(*) For at skrive for alle, ønsker jeg at nærværende
Blad maa tiene til Bederlag for enhver, som har
tabt noget ved det foregaaende.

Den qvæler alle Suk, og døver alle Klager,
Naar Livet er udbrændt, saa brænder den igien.

O Jld, som Himlen selv antænder,
O Kierlighed, hvad ligner Dig?
Guddommelige Jld, den Siæl, hvori du brænder,
Er eene riig, og viis, og stor, og lykkelig;
Ham heele Jordens Skid dens Skatte glad tilbyder,
For ham hver Regn, hver Dug, kun faldt;
Fra Sceptret Alt til Slaven ham adlyder,
Han hersker overalt.
Hvert Bryst ham fryg i Møde iiler,
Hver Skabning er hans Ven;
Hver Stierne til hans Lykke smiler,
Hver Sol fornyer den.
Og staaer hans Dom med Blod i Skiæbnens Bog
skisut Prevet,
Har den med Torne stroet hans Ven,
Skal uden Roer hans Drag, blant vilde Skiær ombrevet,
Naar Havnen ey.
Skal han, forladt av Himmelen og Jorden,
Omsonst fra Strand til Strand tiltrygle sig et Øye,
Hans nøgne Bryst staae blottet for hver Torden,

Og alle Hjerter for ham flye.

Eet gav din milde Haand ham dog

O Kierlighed, et sølsomt Herte,

Som græder ved hans Bryst og skælver ved hans
Smerte,

Strax glemmer han hvert Sul han drog;

O Delia, han glemmer sig,

Din Smil med Jorden ham forsoner,

Om Døden nu med Livet førte Krig,

Han blant Ruinerne av sønderbrudte Throner

Seer eene Dig.

Om Stierner styrte ned, og Kloder sammenstøde,

Han seer kun Dig,

Om Sole sluffes ud, og al Naturen døde,

Han seer kun Dig —

Dig seer hans glade Siæl i Ostens Purpurstraaler,

I Mattens Dromme Dig igien,

Kun Dig i alt, hvad Støvet ham tilmaaler,

Dig i Elysien;

Thy alle Rigers Glands, ey Laurbærblademer

Er Maalet for hans Lyst,

Fortryllet ved din Smil han Jord og Himmel glemmer,

Op til dit Bryst.

O kun et Skjul, en moosbedækket Hytte,
 En Bæk at stille Torsten ved,
 O kun et Lov, som kan hans Brud beskytte,
 En Fristad for hans Kierlighed.

Saa har han nok — en gavmild Haand tilmaaler
 Ham alt i Dig, o Delia,

Dg Himlen ofer ud til ham i gyldne Skaaler,
 I hver en Ure Ambrosia.

Byd ham din Haand, og med din Haand et Rige,
 Du Kongers Brud, som op til Skyen rak!

Forlorne Suk for den, guddommelige Pige,
 Som Himlens Salighed av dine Læber drak.

Ham sængster intet meer, han større Magt bedrog;
 Den Magt, som Livet selv og al Naturen lyder,
 Som alle Lænker senderbryder,

Den trodser han endog.

O Delia, naar dit forelskte Hierte

Skal evig savne ham, slyer Siælen dog til Dig,

Og vidner fra hans Grav, til Lindring for din
 Smerte,

At Flammen var udobelig.

II.

Et Familiestykke.

(af den Tydske Merkur.)

Danischmende havde uformerkt ledet sin Gæst, igiennem adskillige krumme Fodstier, til Indgangen af en Landboelig, som hverken saae saa vel eller saa slet ud, at jo dens første Udseende kunne opvække den Tanke: den maatte være et Lag for lykkelige Mennesker.

Det var en smuk Sommermorgen; Den heele Familie var forsamlet i en Lovhytte, som var dannet af Rosenbuske, og nogle Træer plantede i en Runding. Ingen blev de Fremmede vaer, som kom fra den ene Side. Sætte vi os bag denne Busk, hvistede Danischmende til sin Gæst, og see hvad her er at bestille?

En ærværdig gammel Mand, en god Huusmoder paa 40 Aar, en Pige paa 18, blomstrende som en Foraarsmorgen, en ung Landmand fra Naboe-landsbyen, som androg om hende hos den Gamle, og nogle yngre Søstre af Pigen udgjorde en saa skøn Gruppe, som nogen Tid er blevet tegnet, malet, eller sudlet af en Maler i Athenen, i Paris, eller i Veking.

Pigen stod mellem hendes Elsker, og hendes sid-
dende Moder, som holdt sin høyre Arm om hendes
Datters venstre, og trykte den moderligen. Pigen

høyre Arm var igien forbundet med hendes Kieresties
venstre. Med halv tillukte Dyne, syntes hun i Na-
turens søde Tvivlraadighed, at svæve mellem hendes
Moder, og hendes Elsker. Hendes landlige Paaklæd-
ning, let og sneehvid, bedekkede de smukke Former
av hendes Skabning, og forhøiede den levende Farve
av hendes sorte Dyne, og hendes sorte Lokker. En
Rose i hendes Bryst udgiorde hendes heele Prydelse.

En av hendes Søstre, en from Pige, gandske
hensynket i Tanker om Skilsmisse, holdte sit trau-
rige Ansigt fuldt av søsterlig Kierlighed paa hendes
venstre Skuldre, imens hun stængede sin høyre Arm
fast om hendes Hals. Moderen sagde intet, men
hendes Dyne, som, opfyldte med Taarer, vankede
omkring fra den elskede Datter til Faderen, og fra
Faderen til Datteren, sagde i Naturens mægtige
Sprog: O Fader, hvorledes kan jeg stille mig fra
denne mit Hiertes Elskede?

Alt dette udgiorde det første Øieblik, som til-
bød sig for de usete Tilskuere. Danischmendes
Hierte stod gandske i hans Dyne.

Den gamle Fader — man blev hans Ven det
første man saae ham, for hans ærlige gamle fader-
lige Ansigt, og hans løkkede solvgraae Haar —
denne gamle Mand vendte sig med en Bevægelse,
hvorved de graae Lokker rystede sin Sne om hans
Nakke, til Moderen — Det unge Menneske var en
Søn

Søn af hans afdøde beste Ven, en flittig, duelig, og velskabt Dreng; han elskede Pigen saa hiertelig, og Pigen holdte allerede længe af ham, og var en Pige paa 18 Aar, i sin beste Helbred og Ungdom, og den gamle var en Mand, som endnu gierne ville opleve den Glæde, at see sin Datters Børn spille om hans Knæ — Alt dette stod skrevet i hans Ansigt.

Gode moder, sagde han med et varmt Udtryk i hans Ansigt, og en Tone der saa umiddelbar gik til Hjertet, ligesom den kom fra hans; gode Moder, sagde han, og udbredede begge hans Arme; hvad vil vi giøre? de elste hinanden, han er en brav Dreng, hun er en from Pige, skulle vi hindre dem fra at blive lykkelige?

Moderen smilte sit Samtykke dertil med grædende Øyne, og trykte Pigen's Arm med begge Hænder. Pigen skalv som Espeløv.

Der, min Søn, sagde Faderen til den Unge, som med en maaløs Rørelse bøiede sig imod ham, der, tag hende, min Søn, hun er din; Jeg giver dig det kiereste, jeg har; Bevar hende, og elst hende, som din Hustru! Og Du, Pige, vær en from Egtefælle, en god Moder, som du altid har været en from Datter, og den almægtige Guds velsigne Eder!

At hvert Øye rullede en Taare over Danischomendes Kinder. Han kunne ikke længer holde sig rolig.

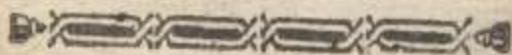
Og

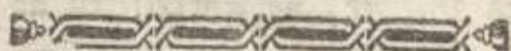
Ogsaa hans Giæst syntes ey at blive gandske solesløs, men han havde nu engang den traurige Sædvane at være en blot Tilskuer. Gaae vi bort igien, sagde han sagte til Danischmende; vi ville kun forstyrre de gode Folk.

Kun forstyrre dem? raabte Danischmende; De veed ikke av den falske Skamfuldhed, at skiule Naturens og Hiertets Bevægelse for et fremmed Øye — God Morgen, redelige gamle Mand, ref mig din Haand, god Morgen Nabverske! Det er en smuk Dag, paa hvilke Forældre gjøre deres Børn lykkelige — Ikke sandt, gode gamle Fader! Du føler dig 30 Aar yngre, ved at see disse unge Folk? De vil være Eders Glæde paa Eders gamle Dage, I vil leve op i deres Børn. (Wigen blev rød lige til hendes Ørelip, og skiulte sig bag hendes Brudgom) — See til den lille Hykleriske, som ey vil lade see hvor lykkelig hun er. Men til hendes Straf skal jeg være ved hendes Bryllup, og Perisade skal hielpes til at bringe Bruden i sit Kammer.

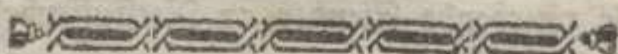
De fromme Folk takkede Danischmende i deres ærlige ukonstlede Hiertesprog; og efterat han havde spurgt lidet efter alle deres smaae Anliggaenheder, tog han Afsked fra dem, ledsaget av den heele Familie lige til Grændserne av deres Eyendom. De yngre Børn bragte ham Græsblomster, hang et paa hans Haand, og det andet ved hans Kiølesnup; Gamle og Unge elskede ham, som om han tilhørte dem.

Provinzialblade.

No. 29 — 30.

I.

Montesquieu.

Seg veed ikke, om efterfølgende Anekdot nogen Tid er bekendtgjort i Danmark; Den er allerede 3 Aar gammel i den Franske Merkur, men den bør være bekendt uden for Frankrig. Den bør være det overalt hvor der er Mennesker og Kristne, den bør fortælles i alle Huuse, oplæses paa alle Torve, og glemmes i alle Arkiver, ikke som Eventyr eller Byerygter, ikke som Plakater, for ey at efterleves, ikke for at henlægges ad acta blant Møl og Rottes, men for at prises og efterfølges, for at velsigne dens Erindring, som troster Glendige, til Skiændsel for de Rige, som ey vil ligne ham, og til Ere for Dyden, som græder over ey at kunne ligne ham.

Skulle man imidlertid troe, at denne Mand, at Roberts Befrier, og Forfatteren av det uadødelige Verk om Lovene, (jeg sætter Mennesket over Philosophen) at denne Mand, siger jeg, ikke destomindre av nogle rettroende Fiender av Rettskaffenhed og Genie i hans allerkræfteligste Majestæts Stater er anseet for en Kietter, og at man har skrevet Skamskrivter mod ham for at bevise det?

Maar en Skurk, som skriver mod Montesquieu, er rettroende, og den beste, og klogeste blant Mennesker er en Kietter, hvem ønsker da ey at være det sidste?

† † †

Den unge Robert holdt med sin Baad ved Strandbredden i Marseille, og ventede efter Fragt. En Ubekjendt satte sig deri, men ville strax forlade den igien, fordi han troede at Baaden tilhorte en anden. Den tilhører mig, sagde Robert, vil De reyse ud av Havnen? Nej, svarte den Ubekjendte, det er endnu en Time Dag, jeg ville allene reyse frem og tilbage i den krolige Aften; Men De see ikke ud til at være Skipper, og De tale et andet Sprog?

Jeg

Jeg er det heller ikke, sagde Robert, jeg driver dette Haandværk kun om Helligdagene, for at tiene desto flere Penge. —

Ev, hvilken Sierrighed paa deres Alder, den beskæmmer Deres Ungdom, og modsiger det fordeelsagtige Begreb, Deres gode Udseende bibragte mig; —

Al, naar De vedste, hvorfor jeg saa meget onsker at fortjene Penge, naar De kiendte mig, ville de ey forsøge min Sorg, ved at tiltroe mig en saaslet Karakter —

Jeg har maaskee gjort dem Uret, men De har ey udtrykket Dem tydelig nok. Lad os gjøre en Spadseersart, og fortæl mig deres Historie. Nu da, min kiære Ven, siig mig deres Bekymringer, jeg er meget tilbøvelig at tage Deel deri.

Jeg har kun een Sorg i Verden, sagde Robert; Min Fader er i Slaverie, uden at jeg kan befrie ham derfra. Han var Politiebetient her i Staden, og havde av sine egne, og min Moders Indkomme, som handlede med Galanterievahre, for-

tient saa meget, at han forskaffede sig en Andeel
 i et Skib, som gik til Smyrna. Han ville selv
 være nærværende ved at ombytte sine Bahre mod de
 asiatiske, og reyste bort. Skibet blev undervejs
 borttaget af en Sørover, og bragt til Tetuan, hvor
 min ulykkelige Fader nu lever i Slaverie med sine
 øvrige Reysfestaldbrodre. Man fordrer 2000 Rdlr.
 for hans Befrielse, men da han har anvendt alle
 sine Penge i den Handel paa Smyrna, saa mang-
 ler os endnu meget i at udbringe denne Sum. I-
 midlertid arbejde min Moder, og mine Søstre Dag
 og Nat; jeg gjør det samme hos min Herre, som
 Juvelerer; jeg har valgt dette Haandværk, og for-
 tiener ved min Baad det øvrige om Helligdagene.
 Vi har indskrænket os lige til de allernødvendigste For-
 nodenheder; Et eneste lille Bærelse tiener os arme
 ulykkelige til Bolig. Jeg troede i Begyndelsen, at
 befrie min Fader ved at reyse hen for at sætte mig
 i hans Stæd, og bære hans Lænker. Jeg var alle-
 rede særdig at udføre dette Forsæt, da min Moder,
 som fik det at vide, jeg veed ey av hvem, forsikrede
 mig, at det var gandske umueligt, og tillige forbad
 alle Skippere, som reyste den Vey at tage mig om Bord.

Gaae De vel, sagde den Ubekiendte, iblant Efterretninger fra Deres Fader? Væd De hvem hans Herre er i Setuan, og hvorledes man beegner ham i hans Slaverie?

Hans Herre, sorte Robert, er Opseer over den Kongelige Have. Man beegner ham meget lemsfældigen, og det Arbeyde, man bruger ham til, overgaaer ey hans Kræfter; Men vi ere ikke hos ham for at trøstie ham, for at lette hans Byrder. Han er langt fra os, fra en elsket Kone, og 3 Børn, som han stedse saa smt elskede.

Og hvad for et Navn har da Deres Fader i Setuan?

Han har endnu ey forandret sit Navn; han kalder sig endnu Robert, ligesom i Marseille.

Ha, ha, Robert hos Opseeren ved den Kongelige Have?

Ja, min Herre!

Deres Ulykke rører mig. At domme fra Deres Tænkemaade, som De fortiene, troer jeg, at kunne spaae Dem en bedre Skiæbne, som jeg av mig

gandske Hierte onsker Dem. Men foruden at fornøye mig ved den fiolige Afsten har jeg tillige foresat mig at tilbringe denne Time i Rolighed; Tag altsaa ey ilde vy, at jeg avbryder vor Samtale.

Da det blev mørkt, befalte han Robert at røe til Lands. Han steg av Baaden, efterlod Robert sin Børs, og skyndte sig bort uden at give ham Tid engang at takke ham derfor. I denne Børs var 16 Pistoler i Guld, og 10 Daler i Sølvmynt. En saa overordentlig Gavnildhed gav Robert den beste Tanke om denne Ubekjendtes Mennekelighed, men forgieves onskede han at finde ham igien, for at avlegge ham sin Taksigelse.

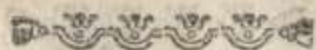
Sex Uger efter denne Begivenhed, da den retvirkende Familie, som utrættelig blev ved at arbejde, for at bringe den uodvendige Sum tilveje, var i Begreb med at tillave et sparsomt Middagsmaaltid, som bestod av Brød og tørre Mandeler, saae de den gamle Robert, meget vel klædt, komme dem i Møde. Han overfaldt dem midt i deres Sorg og Elenighed—; „O, min Kone, mine kiære Born, (sagde han) hvor har det været eder mueligt, at befrie mig saa hastig,

og endnu til paa saadan Maade? Saa vel ubreedet, og endnu 50 Pistoler, som man talte mig ud, da jeg steg i Skibet, hvor min Overreise, og min Fortæring allerede vare forud betalte. Hvorledes skal jeg giengielde saa megen Kierlighed? Og denne forskrækkelige Trang, hvori De har sat Dem for min Skyld. —

Hans Kones Forundring betog hende i Begyndelsen Kræfter at svare; Hun kunne blot omarme hendes Mand, og henslyde i Taarer; Dottrene gjorde det samme. Men den unge Robert blev ubevægelig studeende paa sin Stol; han havde tabt Sands og Mæle, og sank endelig avmægtig til Jorden.

De Taarer, hans Moder havde udgydet, gav hende endelig hendes Maal igien. Hun omarmet hendes Mand endnu engang, og viser hen til hendes Søn: Der er din Befrier, siger hun, vi behøvede 2000 Rdlr. til din Befrielse, vi har kun indsamlet det halve, og den største Deel deraf har vi hans Arbejde og Glid at takke for. Dette ædle fortreffelige Barn har uden Tvivl fundet Venner, som ere blevne rørte af hans Dyd, og har staaet ham biev. I Begyndelsen af dit Slaverie fattede han allerede

det Forsæt at sette sig i dit Sted. Vi skyldte ham uden Tvivl allene vor Lykke: han har endnu til villet overrumple os alle. Men lad os iile hen at bringe ham til rette.

Hans Moder, og hans Søstre løbe hen til ham. Med megen Røye bringer man ham endelig af hans Avmagt. Strax kaster han sine matte Dyne paa sin Gader, men han mangler endnu Kraft til at tale.

Faderen berimod tier pludselig stille, staaer i Tanker, og vender sig derpaa bestyrret til sin Son: Ulyksalige, siger han, hvad har du gjort? hvorledes kan jeg skyldte dig min Befrielse uden at forbande den? hvorledes kunne den blive en Hemmelighed for din Moder uden at være kiøbt paa din Dyds Befostning? Paa din Alder, som en Son af en Ulykkelig, av en Slave, skaffer man sig naturligviis ey saa let den Understøttelse, som du behovede. Jeg skielver for den Tanke, at den faderlige Kierlighed har gjort dig strafværdig; Berøv mig min Tvivl, tal Sandhed, og lad os alle døe, hvis du har kunnet ophøre at være en ærlig Mand.

Vær roelig, min Fader, svarte den unge Robert, og reysse sig op med Røye; Omarm deres Son, han er dette skionne Navn en uværdig, men tillige en saa lykkelig at kunne bevise dem, hvor dyrebart det er ham. Ikke mig, ikke os alle skyldes Deres Frihed. Jeg kiender vor Belgiorer. Den Ubekjendte, min Moder, som gav mig sin Børn, gjorde mange Spørsmaal til mig om min Fader. Jeg vil tilbringe mit heele Liv med at opsoge ham, jeg vil finde ham, han vil komme til os, han vil nyde got af sin Belgierning, han vil deele den med os, og udgyde søde Glædes Taarer derover.

Robert fortalte nu sin Fader Tildragelsen med den Ubekjendte, og gjorde ham altsaa rolig i Henseende til hans Bekymring.

Den gamle Robert fandt strax Venner og Hielp, da han kom i Rolighed igien. En gandske uventet Lykke, som overgik alt hans Haab, belønnede hans nye Foretagender. Efter to Aars Forløb var han en riig Mand; Hans Børn, alle lykkelige og forsørget, deelede med ham og hans Kone en Lyksalighed, som ville været fuldkommen, naar den unge Roberts uophør.

uophørlige Eftersøgelfer havde fundet opdageden fiulte Belgiorer, fom var Maalet for deres Taknemmelighed, og deres Ønfter.

Endelig fandt han ham paa en Søndag, da han om Morgenen gik allene, og spadserede i Havnen. O, min Skytsgud, var alt hvad han kunne fige; Han fafede fig for hans Gødder, og faldt omkring i Afmagt.

Den Ubekjendte iilede for at komme ham til Hielp, og bragte ham endelig ved Hielp af lidt fterklugtende Vand til fig selv igien. Ligesaa begierligen fpurgte han om Marsagen til hans Tilftand.

Al, min Herre, kan De fpørge derefter? fagde Robert; Har De glemt Robert, og den uhykkelige Familie, fom De har gjort lykkelig ved at give os vor Fader tilbage?

De tage Fejl, min Ven, fvarde den Fremmede, jeg kiender Dem ikke, og De kan ikke kiende mig. Jeg er fremmed i Marfeille, og jeg er forft kommen her for nogle Dage —

Alt dette kan være, men De erindre Dem dog, at de var her for 2 Aar fiden, at De reyfte omkring i

Havnen

Havnen, at De tog saa megen Deel i min Ulykke; De erindre Dem de Spørgsmaal, De gjorde mig efter enhver Omstændighed, som kunne give Dem fornøden Oplysning for at blive min Belgiorer. Roberts Befrier, kan De glemme at de har reddet en heel Familie, som intet meer ønsker, end at see Dem hos sig? Røgt os dog ikke dette Ønske! Deel vor Glæde! Bland Deres menneskekierlige Hiertes Saarer med vore Taknemmeligheds Saarer! Kom —

Giv Dem tilfreds, min kiære Ven, jeg har allerede sagt Dem, at De tage feyl —

Nej, min Herre, jeg tager ikke Feyl; Deres Ansigtstræk ere alt for dybt indgravede i mit Hierte til at jeg ikke skulle kiende Dem; Kom, jeg besværges Dem, følg med mig!

Med disse Ord tog den unge Robert ham ved Armen, for med en kierlig Magt at bringe ham med sig, og alt Folket forsamlede sig omkring dem.

Den Ubekiendte antog nu en alvorligere Tone. Min Herre, sagde han, dette Øytrin er mig til Besvær, uden
at

at De vinde noget derved. En Slags overordentlig Liighed maa være Aarsag i denne Wildfarelse. Kald Deres Fornuft tilbage! Vend hiem igien til Deres Familie, og overlad Dem til den Rolighed, De synes saa meget at behøve.

Hvilken Grusomhed, blev Robert ved, Belgiorer av min Familie, hvorfor vil De, ved Deres Modstand at følge mig, igien forderve den Lykke, som vi kun har Dem at takke for? Skal jeg forgieves ligge her for Deres Fodder? Og skulle De være grusom nok at forsmaae det rørende Offer, som vi allerede saa længe har giemt for Deres sølende Hierte? Og i, mine Medborgere, enhver som røres ved mit Hiertes Strid og Forvirring, foreener eder alle med mig for at bringe Stifteren av min Lyksalighed til at betragte sit Verk.

Den Ubekiendte tav stille; Han foreenede alle sine Kræfter, og sit heele Mod for at imodstaae Fristelsen av den Beshyst, man tilbød ham. Han undskyder iblant Mængden, for den unge Roberts avmægtige, og omkringvankende Synne, og efterlader det forundrede Folk Exemplet av et Hestemod, hvis Lige det endnu ey havde seet.

Den heftige Bevægelse, hvori den unge Robert befandt sig, gjorde Plads for en taus Fortvivlelse, og for en qvælende Harm. Man blev nødt at bære ham hiem,

hiem, hvor en Strøm av velgiorende Taarer endelig befriede ham fra Faren av hans nærværende Tilstand —

Den Ubekjendte, som forekommer i denne Fortelling, ville være det endnu, hvis man ey, efter hans Dod, blant hans Papirer havde fundet en Qwittering paa 7500 Livres, som han havde avsendt til Robert Main i Kadix. Av Nysgierrighed, fordi Qwitteringen var oversrøget, som et Papir man havde bestemt til Ilden, spurgte man hos denne Banquier, hvortil disse Penge vare anvendte; Han svarte, at han havde anvendt dem til at løskjope en vis Robert av Marseille fra Slaveriet i Tetuan, efter Ordre fra Baron av Montesquieu President a Mortier ved Parlamentet i Bordeaux.

II.

Palmira.

En Fortelling for Fruentimmer.

(Tilsendt.)

Palmira var tilforn Tessaliens Bløde, i Uerfartheden, og en blid Uskyldighed liig de unge Lam, og i Pragt og Yndighed liig Granatæblet, naar det aabner sig. Tretten Gange havde Solens Vogn igiennemløbet Dyrkredsen, siden hendes Moder bragte hende til Verden, hos hvem hun boede i et blomstrende Tempe, hvor Uskyldighed gik ved hendes Side, og trak hende bort fra Bøllystemens og Læstindighedens frumme Slangesluer.

Saa snart det milde Foraar smiilte paa Høyene, gif hun med sin Hiord, som de andre Hyrder, blant Klipperne, hvor hendes Faar græssede i en uforstyrret Rolighed. Naar hun satte sig ned ved Frugttræerne, eller saae paa de gyldne Blomstre, farvede Høyene sig grønnere, og spæde Purpurblomstre regnede fra Greene ned over hende; Vaarens forstiefødde Sønner strækkede sit skionne Hoved frem for at besee hende; Trætte av Himlen stige Guderne ofte ned til hende for at glæde sig; Solkilderne raslede da gladelig; I en Dands sprang de lette flygtige Tinner omkring hende med den skionne May, og den unge Flora, og den deylige Vestenvind. Alting levede, og smiilte omkring hende.

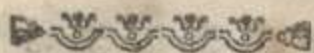
Paa en Dag, bestemt til stor Sorg, sad dette uskyldige Barn efter Sædvane, ikke langt fra Apoklos Marmortempel paa et skiont virket Tapet av Lotusblade og Jasminer, med sit skionne Bryst omhyggelig tildekket, som hendes kydske Moder havde lært hende. Templets gyldne Dørre aabnede sig; Liig en straalende Stjerne fremkom en ung Mandsperson fuld av Skionhed, og Mæjestet. Paa hans Skuldre av Elfenbeen glindsede et Pilekogger. Med himmelske Geberder tiltalte han hende saaledes:

Hvad søger Du, deylige Pige, i min Dal? Jeg har Blomstre i min Have, som ere udødelige, med gyldne Stille og Blade, og av ambrosiisk Døllugt. Kien-

der

der Du ikke Dagens unge Guld paa hans evige Krands, og paa Guldets av hans Lokker? Det skionne Delos, og det Drueriige Tenedos er mit. Hellige Laurbærlunde grønnes for mig; For mig opstiger Syriens Røgelse paa flammende Altre. Min Krone er næst Guders og Menneskers Faders. Jeg har forladt den for at elske Dig. Du kan betale mig for Himlens Glæde. Slaae ikke Dit Dye ned for mine brændende Dyekast. Dyden, som Du er troe, bad mig oplede Dig. Du fornærmer den, om Du hader mig. Uden Dig er denne Demantskrone, som trykker disse unge Lokker, en besværlig Byrde, naar jeg vandrer i mine Cederpaladser. Uden Dig kan jeg ey bære den længer. Min Udsødelighed qvæler mig, naar jeg ey kan deele den med Dig. Tag imod den Du, som er udvalgt at smykke Olymp. Vær min Dronning, vær Dronning over en Verden, som tilhører Dig, og lad mig tiene Dig i alle Evigheder.

Den uskyldige Pige hører paa denne Slange, og tager mod Sceptret fra den Guld, som talte saa menneskelig, at den Viise ikke skulle bedrages derved. Hun reyste sig fra sit bløde Blomstersæde, og følger ham Haand i Haand, og med sine Dyne i hans Dyne, uden at mistroe ham. Hun haabede snart at bestige sin nye Krone paa Olymp, og fuld av dette Haab iiler hun til den hellige Skov, som spejler sine unge Laurbær i Penei solvklare Flod; Liig det unge Lam, som paa Wales's Fesi udsmykket med Baand, og blaae Sommerblomstere,

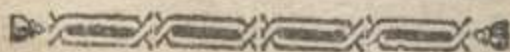

re, lebet i en Purpurstrikke, springer til Brandaltret, hvor dets uskyldige Blod skal farve Jaspisen, og Offerpræstens grusomme Staal, som det elsker.

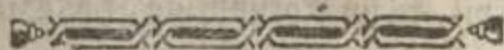
Paa engang høres en Lyd fra Skoven, som raaber: Mord! hun skriger efter Hielp. Det er ingen Gud, seer hun, som begaaer Laster. Hun kalder paa sin Moder og sine Staldsøsire; hun kalder dem omsonst. Drukken av Helvedes Lyster sønderriver dette Udyr med Magt den ubesmittede Krands, det uskyldige Blomster, som hun elsker meer end Livet.

Flodnympherne see det i deres dybe Grotter. Av Skræk lade de sin gyldne Tæen falde. De kiælne Gratier, som siebse havde fulgt Palmira, taalte ey at see deres Søsters Lidelser, og flyede, med Hænderne for deres skionne Dyne. Med dem flyede tillige Kierligheds-guderne, for at sige Eithere denne Ulykke. Dyden blev allene tilbage. Heldende sig ved et Træ, græd den bitterlig over sin elskede Datter, som lige til sidste Aander dræt sireed for dens Alter, optog hendes omvankende Siel, og bar den til Himlen, hvorfra den var kommet.

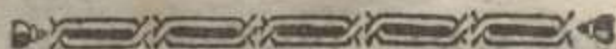
I Dødens evige Skygger hviler nu Palmira. Nu er du ikke skion meer, o Tempe, du er ikke Guderne's kiereste Dal længer, siden Palmira, dette Gudsdomsbarn døde i dit Skiod. Til en Steenhob, til en Orken er du blevet. Ingen Hyrde veed meer det Sted, hvor du har været. Nu er du ikke skion meere, o Tempe!

Provinzialblade.

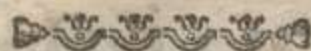
No. 31.

I.

Dvertroe, Sværmerie, Høflerie, og Bankundighed, lærde, og politiske Nederdrægtigheder har saa meget forfalsket Historien, at denne lærerigeste af alle Videnskaber, dette Menneskers, og Nationers Spejl ofte ligner disse magiske Glasser, hvori alting viser sig dobbelt, eller bagvendt: Den er ofte ikke saa meget en Kundskab om hvad der virkelig har tildraget sig, som om hvad Historieskriverne forsikre, at der har tildraget sig. Den er en Kundskab om Løgne under Skikkelse af Sandhed, ligesom Fabelen ofte en langt sikrere om Sandhed under Skikkelse af Løgn.

Den som har læst Hr. Du Haldes Beskrivelse om Kina, dette saa berømte Verk, fordi det i lang Tid i sit Slag var det eeneste, den som har læst alle Lovtaler over dette ædle, kloge, sædelige, og menneskelige Folk,

og av et oprigtigt Hierte troet dem; fordi han ønskede dem sande, vil, til sin Forundring, hos Du Saldes egne Ordensbrødre finde et sørgeligt Billede av det modsatte.

Allerede i de bekiendte Undersøgelser om Kineserne av Hr. v. P... (Hr. Paw) som kom ud i Marts 1773 i Berlin, under Titel av: Recherches philosophiques sur les Egyptiens et les Chinois, par Mr. de P***, (*) finder man forskjellige Afvigelser fra du Salde.

Endnu

(*) Av dette berømte Verk haaber jeg at levere mine Læsere et Udtog, naar Rummet tillader det, ligesom av denne Forfatters ligesaa berømte Undersøgelser om Amerikanerne. Man finder vanskelig meere philosophisk Skarpsindighed foreenet med meere Undersøgningsgenie, og en riigere Belsalenhed, end i disse Verker.

Hr. de Guignes, for nærværende Tid en av Frankrigs største Lærde, og en farlig og voren Fiende av Hr. Paw, har lovet at giendrive Undersøgelsen om Egypterne, thi hvad giendriver man ikke? Han har allerede skreget Allarm, og indrykket et Brev i Journal des Savans for Marts 1774, hvori Hr. Paw dømmes ikke mindre end til Baalet.

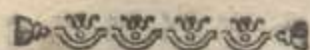
Om Hr. Paw siden den Tid er giendrevet, eller brændt, veed jeg ikke, thi hvad faaer man vide her blant Klipperne?

Endnu flere levere de Parisiske Lettres edificantes et curieuses i de seener Deele av dette Verk. Lige fra Begyndelsen av disse Breve nægte de nye Kinesiske Missionærer de Berømmelser, deres Forgængere har tilstaaet Kineserne, aldeles.

Ulykken tiener dog til noget, siger en ubekjendt Forfatter i den Aaledning. De Logne, som Jesuiterne, saa længe de vare lykkelige og mægtige, ikke skammede sig ved at udbrede, har forarsaget dem utaaeligen Samvittighedsnag, siden de bleve forladte av Himlen, av Rom, og av Journal de Trevoux.

Reppe var en vis Pater Bourgeois kommet til Kanton, førend han skrev til sin Korrespondent i Frankrig, at Du Salde smigrede alt for meget for Kineserne. Pater Bourgeois finder dem tilbøvelige til alle Hovedlaster, i Særdeleshed til Stolthed. Ved sin Ankomst til Pekin saae han dem udøve saa umenneskelige Grusomheder mod de Krisne, at man ingen Exempler dertil finder i den første Kirkes Martyrer.

I Maret 1768 lod Hoffet i Pekin udgaae et Edikt, hvori alle Kinesere paa det strengeste bleve forbudne at bekiende sig til den kristelige Religion. Nogle Neophy-

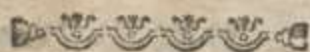
ter avføre deres Troesbekiendelse, de øvrige bleve dem troe, og mod disse rasede man i 5 Aar. —

„Blant disse Ulyksalige,, (læser man i en Skrivelse „fra Peking av 1771) „var en ung Neophyt, omtrent i „en Alder av 24 Aar, som paa een Dag fik meer end „400 Slag av Svøber. Derefter maatte han knæle „paa avbrudte Porcelainstykker, og i denne Stilling „traadde to sterke Mænd saa længe paa hans Been, til „han saldt hen i Avmagt. Nogle bleve ophængte efter „Fodderne, nogle lagte gandske nøgne paa Jisstykker, „og forskiellige døde næsten under Stokkeslag. Med „Fortællinger om de Grusomheder, man har udøvet mod „Bønderne i Egnen av Peking, vil jeg forskaane Deres Omhed. I en lille Bye kunne Bøddelsnegterne „ikke blive færdige. Man skulle sige, at Forfølgelses- „aanden havde samlet alle sine Kræfter i denne Middels- „punkt., —

Man skriver i Aaret 1771 disse Avskyeligheder fra Peking, som synes at høre til Phalaris's Aarhundrede. Ikke desto mindre har Regjeringen selv tilladt Kristendommens Indførelse i Kina. Under Kan-hi stod Missionærerne ey allene i Raade, men bleve ogsaa frit tilladte

at indøve deres Religion. For nærværende Tid har Regieringen andre Grundsetninger, da Mesophyterne ey vil antage en anden Troesbekiendelse. Av denne Aarsag forfølger man ulykkelige Bønder, som man i Nolighed skulle tillade at dyrke Jorden, fordi Forfølgelser dog aldrig kan tvinge dem at forlade denne asiatiske Kristendom, som er grundet paa Schismus, og er blevet en selsom Blanding av Meeninger, der er lige uforstaaelige for Forfølgerne, og de Forfulgte. I det øvrige synes heele Orienten at være i et forunderligt Oprør. Aldrig var dens Had mod katolske Missionærer kiendeligere end i dette 18de Aarhundrede; Man forjager Kristendommen ey allene fra Kina, men fra Tunquin, Cochin-China, Pegu, og Siam.

Til den vedholdende Forfølgelse mod de Kristne i Kina regner man endnu en anden Aarsag. Paa den Tid de indbyrdes Uroligheder regierede i Pekin, begik det matematiske Kollegium sammestæds en saa grov Fejl i deres Udregninger, at man beklagede sig derover for Keyseren. Kien-Long, gav Kineserne Skylden, og sagde, at Europæerne umuelig kunne tage saa meget Fejl. Dette forbitrede Mandarinerne endnu meere mod enhver, som bekiendte sig til den kristelige Religion. Mau

havde jaget dem alle bort, hvis Kænsereen en havde forekommet det. Denne Prinds, (til hvem Sr. Voltaire, som bekiendt, har skrevet saa smukke Vers, og som aldrig har svaret ham derpaa,) har engang sagt offentlig: At Europæerne allene forstode Astronomie og Mathematic, og at Kineserne vare Børn mod dem.

Naturligvis maatte dette opirre et saa vankundigt og forsængeligt Folk, som kalder Europæerne Barbarer i de samme Rarter, hvori de bevise sig selv at være det, og som et Barn paa 8 Aar i Europa ville gjøre bedre.

For endnu meere at oprøre Gemytterne, opstod tilige i Pekin en Sværmerinde, som vil anlegge det første Nonnekloster i Kina. Jesuiterne gjøre Bønner for et lykkelig Udfald af dette Foretagende, men enhver anden ønsker, at Politiet vil forekomme det paa vedborlig Maade.

I Forviisningsbrevet for de Kristne i Kina forekommer en Klausul, som fortæner at meddeeles for dens Besynderlighed.

„I de 5 Stæder, hvorav Pekin bestaaer, og i heele Omkredsen af denne Hovedstad skal opslaaes Besalins

„falingen for at bekiendtgjøre enhver, at man for Ef-
„tertiden vil handle efter yderste Strengthed mod alle Kri-
„sne, som ey angive sig selv.“

Kejseren underskrev denne Befaling med disse to
Bogstaver: Y. Y. Det er: Jeg billiger denne Dom,
Erer min Befaling.

Denne Dom er kort, og streng. At angive sig
selv er at overtræde Naturens Ret, som er ældere, og
større end alle Kejseres paa Jorden.

Man seer herav, at Kineserne ey ere aldeles saa
fromme, som du Saldo og de Franske Philosopher ef-
ter ham har beskrevet dem. Jeg haaber ved en anden
Lejlighed at levere et Monument for deres øvrige Egen-
skaber.

II.

Kejsen Nerwa spiste engang til Aften i Selskab
av et lidet Antal Personer, med hvem han omgikkes me-
get fortroligen. En vis Vesento (et saa slet Menneske,
at Plinius, for med 2 Ord at give sin Ven, som han
fortæller dette, det fuldstændigste Begreb om hans Ne-
derdrægtighed, bruger dette Udtryk: Jeg har sagt dig
alt,

alt, naar jeg har nævnet dig. Krabatan) Denne Vejento laae nærmest ved Kejseren, og endog op til hans Bryst, (etiam in sinu recumbebat.)

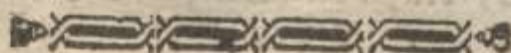
Bed en Hændelse talte man om en vis Katullus Messalinus en av de største Skielmere fra Domitians æreløse Tid, et Menneske, som (efter Plinii Ord) ikke vidste, hvad Frygt, Skam, eller Medlidenhed var, og som Tyrannen, liig et dødelig Skiot lod afskyde mod enhver retskaffen, for at rydde ham av Bøyn.

Man talte, saalænge Taselet vedvarede, om denne Messalinus, og enhver av de nærværende vidste at fortælle en Anekdot om hans ryggesløse og blodtørstige Karakter.

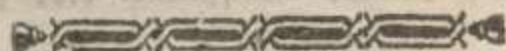
Endelig sagde Kejseren: Hvorledes, troe De, det ville gaae ham, hvis han endnu levede? — Han ville spise med os til Aften, svarte en av de tilstedeværende, nobiscum coenaret. (Plinius, i hans Breve.)

† † †

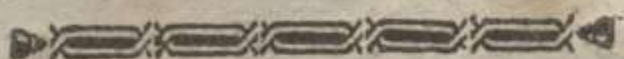
P. S. I No. 29 — 30. Side 238, Lin. 12, i Stæden for deylige, læses flygtige, og Lin. 16, paa samme Side, i Stæden for Tapet, læses Teppe.

Provinzialblade.

No. 32.

I.

Til Elises Skygge.

Udodelighed er ey meere Englers Lod;
Elise er ey meer; Ak, alt for dyre Skygge,
Skal dette Hierte da dit Stov et Tempel bygge,
Som ville glad engang lagt Livet for din God?
Skal ingen Hierte meer fortrylles ved dit Blik?
Skal ingen Datter meer med kielne Suk omarme
Dit moderlige Bryst? Skal ingen Brudgoms Arme
Forsøde dig hver Drom med glade Dyeblik?

O Du, som al din Fryd med denne Barm begrov?
Kan Du i denne Storm din Siæl med Styrke væbne?
Elise var din Brud, jeg skielver for din Skiebne,
Med Blodet i dit Bryst skrev Døden her sin Lov.
Ved Dit, ved alle Suk uovervindelig,
Den Bryllupsfalkerne i dine Taarer slutte,

Dg i en troløs Nat de dyre Dyne lukte,
Som Tusende tilbad, men smilte blot for Dig.

Jeg kan ey trøste Dig, og heele Jordens Trøst
Forgiebes er for Dig, den kalder ey tilbage
Een eneste, min Ven, av disse glade Dage,
Som smelted' hen i Fryd for Dig ved dette Bryst.
Ved Brudealtrets Fod, og neppe Din endnu;
Til Amors Helligdom nys i din Arm indviet,
Dg skamsuld ved hvert Suk, som ey dens Lyst fortied',
Fortsyret i sit Valg, og troe mod det, som Du.
Av Himlens egen Haand med alt lykfsaliggivort;
Skion, som Adonis's Brud, med Templer i hvert Hierte,
Stor ved sin store Siæl, størst ved hver Dyd, den lærte,
En Afgud for sit Kion, og endnu meer for vort.

Føl alt, hvad Du har tabt, Elises heele Værd!
Jeg veed de Luer, hun har nærret i dit Hierte,
De slukkes evig ey, de vore med din Smerte,
Men Kiels ey ved din Døm; Hun Offeret er værd;
See der for sidste Gang den, Du tilbad, og lær
Av denne dyre Rest av dit forlorne Smykke,
At Liv, og Graad er Fet: at, (hvis der er en Lykke)
Saa er den lykkeligst, som mindst elendig er.

II.

Bidrag til Hertugen av Marlboroughs,
og Græd Lauzans Historier.

Enhver kiender Hertugen av Marlborough, som den største General, og Minister, Engeland nogen Tid har eyet. Bolingbroke, som var en av hans største Fiender, maatte selv tilstaae ham disse Fortienestier, og Hr. Voltaire siger paa et Sted om ham: Denne Mand har aldrig belejret en Bye, som han jo har indtaget, og aldrig leveret et Seldtslag, som han jo har vundet. Han var i St. James en sleben Hofmand, i Parlamentet Lovvedmand for et Partie, og i fremmede Lande den dueligste Mellemhandler i hans Aarhundrede.

Imidlertid var denne samme Marlborough, denne berømte General, og Minister, denne Mand, „som aldrig belejrede Byer, som han jo indtog, og leverede Seldtslag, som han jo vandt;“, denne store Marlborough, siger jeg, var imidlertid temmelig uvidende i sit Fædrelands Historie.

Denne Omstændighed er saa meget merkeligere, som hans Fader selv har skrevet en Historie om Engelland.

gelland, under Titel av: DIVI BRITANNICI, being a remark upon the Lives of all the Kings of this isle, from the year of the world 2855 unto the year of grace 1660.

Et Beviis paa Hertugen av Marlboroughs Uvidenhed i Historien, forteller Dr. Warner følgende Anekdot i hans Remarks on the History of Fingal.

Hertugen (figer han) talte engang med Biskop Burnet over en vis Begivenhed i den engelske Historie, og forebragte ved den Lejlighed en Anakronismus efter den anden, og de urimeligste Ting av Verden.

Biskoppen forundrede sig over denne nye Historie, og spurgte Hertugen hvor han havde lært alt dette?

Hertugen forundrede sig fra sin Side ikke mindre over, at en Mand som Burnet, en saa lærd Mand i Historien, gjorde ham saadant en Spørsmål. „Hvor jeg har lært det, min Herre? sagde han endelig gandske alvorlig;“ I den eeneste engelske Historie fra den Tid, i Shakespears Verker —

Græven av Lauzuns Hendelse er meere sørgelig, og mindre bekiendt. Den er et Exempel paa den høieste Grad av menneskelig Grusomhed, ligesom Anekdoten om Montesquieu paa den høieste Grad av Edelmodighed.

Græven av Lauzun sad i Fængsel til Pignerol fra Aaret 1672 til 1681.

Dr. Sterne siger meget rigtig, at med Pen, Blef, og Papir, (han kunne lagt til, med hans Skrifter) kan man endog befinde sig ret vel i et Fængsel, og maaskee komme visere derfra, end man kom derind.

Endog denne Trost var den arme Greve nægtet. Føngt fra en Vens, eller Slægtwings Stemme, uden anden menneskelig Lyd, end hans egne Sukke, ved et svagt Glimt av Dagen, uden Bøger, uden ringeste Middel at forslaae Tiden, laae han 9 lange Aar til et Rov for et immer opsat Haab, for en utaalelig Riedsommelighed, og en uavbrudt Gysen.

Av Fortvivlelse, og Mangel paa alt andet Arbejde, foretog han sig endelig at giøre en Edderklop tam. Nøden, siger Shakespeares Trinkulo, giør bekiendt

bekjendt med forunderlige Staldbrodre. Forsøget lykkedes; Hver Morgen tog Edderkoppen taknemmelig sine Fluer af hans Haand, fortsatte sin Væv om Dagen, og sysselsatte sin Belgiorers heele Opmerksomhed.

Stolmesteren blev endelig dette Arbejde vær. Bekjendt med alle Slags Scener af Grusomhed, og hardet mod alle Følelser af Mennesskelighed, dræbte dette Uhyre med en Diævels Glæde denne eenestte Trost i den ulykkelige Greves Eenlighed.

Fr. Lauzun har siden ofte sagt, at hans Sorg var ved denne Lejlighed uendelig større, end en elskende Moders ved hendes diende Barns Tab.—

Som en Pendant til Hertugen av Malboroughs Kundskab i Historien tiener følgende Anekdot om en Kavalier ved et bekjendt Tydsk Hof, som Marquis d'Argens fortæller uden at nævne Personen, fordi Navnet gjør intet til Sagen, og fordi deres Navn er Legio, (thi de ere mange) som i lige Tilfælde ville begaae lige Latterligheder.

Denne Kavalier udbad sig engang Marquiseus Lectres Juives til laans; D'Argens sendte ham den første

ste Deel, som han 8 Dage efter fik tilbage med Begiar om den følgende. Kavalieren fik paa nye den første Deel, som han sendte tilbage, med Begiar om den 3die. D' Argens sendte ham endnu den første Deel, og blev saaledes ved til den 6te Deel, som endnu var den første, og som han fik tilbage med Svar: At den sidste Deel havde behaget ham allermest, fordi den indeholdt en Refapitulation af alle de foregaaende.

Man fortæller, at samme Kavalier skulle forestille en ung Greve af Essex for sin Fyrstinde, som Greven af Chesterfield havde rekommanderet ham med følgende Udtryk: Overbringeren af dette er Greve Essex, dog ikke den Essex, som Dronning Elisabeth lod beføllere; Ved Studien sagde Kavalieren: Jeg forestiller Deres Durchlaughtighed en ung Greve af Essex, som, efter Greve Chesterfields Forsikring, er ikke den samme, som Dronning Elisabeth lod beføllere.

Man kan forøge disse Exempler med utallige. Jeg behøver kun eet for at fylde Rummet.

Hr. Porpora er en bekendt Komponist, og staaer i Italien ved Siden af Sacchini, og Tomelli; Hr. Porpora forstaaer meget, men han forstaaer ey Latin.

Han satte Musik til et Credo, og manglede en Stabelse i det første Vers for at bringe Musikken ud. Han hialp sig derfra ved at sætte et non til, og man sang: Non credo in Deum: Jeg troer ikke paa Gud.

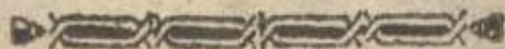
Musikken var nypperlig, men Inquisitionen paatalte Texten. Hr. Porpora undskyldte sig med Uvidenhed i Sproget; Han sagde til, at han havde seet samme Ord i hundrede Arier tilforn, og man lod ham løbe.

† † †

En Engellænder, eller Næst Engellænder, en Vidvdam har skrevet mig til, at Oversættelsen av Voltaire i No. 28 av disse Blade var allerhøyst urigtig, at allerede de 2 første Vers vare aldeles forfalskede, og at han av det heele finder ikke en Linie hos Voltaire.

Bed alle Elementer, Sir, hvad er dette for et Koglerie? Oversættelsen av Voltaire er ingen Oversættelse; Engellænderen bedrager sig, uagtet han er en Engellænder. Overskriften er av Voltaire; Resten tilhører hans Lordships most humble Servant, Udgiveren av Provinzialbladene.

Spis Deres Pudding, Sir, og bekymre Dem om de skionne Konster!

Provinzialblade.

No. 33 — 34.

Fragment

Om en Rejse til Spanien.

En Rejse til Spanien — ikke for at besee Tyrefægtninger, eller for at tilbytte sig Soldklumper, men til Forsvar for en fornærmet Ufskyldighed, for at hevne en bestienmet Søsters Vre, for at styrte et Uhyre, som har bedraget hende, for at vise Verden et Exempel paa Klogskab, og et uforstrækket Mod, paa broderlig Kierlighed, og Naturens Pligter — Saadan Rejse fortjener overalt Stæd i det menneskelige Riøus Annaler.

Saadan var Hr. von Beaumarchais Rejse til Spanien. Jeg veed ikke hvor saa, eller hvor mange kiende denne Rejse blant os, hvor lidt, eller hvor meget man kiender den. Gandske vist kiende ikke alle den, fordi fremmede Skrifter komne ligesaa

langsom til os, som deres Moder. Jeg leverer den her, fordi jeg haaber, at den vil læses med samme Begierlighed, som den er allerede læst overalt i Europa.

Forud maa man vide, at Ursagen til denne Reyses Bekiendtgjorelse var en Proces mellem Graven de la Blache og Hr. von Beaumarchais, i Aaret 1774, som gieldte intet mindre, end den sidste Vre, og Belsærd. Beaumarchais Fiender betiente sig af dette Middel til at styrte ham aldeles; Man tillagde ham de groveste Forbrydelser; Heele Paris understrev dem. Beaumarchais bekiendtgjorde sin Reyse, og heele Paris tilbød ham. Saa vægelsindet er det Dyr med mange Hoveder, som man kalder Publikum.

Det vil ey være overflodigt, at jeg i Forvejen leverer en Efterretning om denne Proces, tilligemed nogle andre Omsiendigheder i Hr. von Beaumarchais Liv, for at gjøre ham nærmere bekiendt for mine Læsere. I Mangel af de bekiendte Memoires de Beaumarchais, laaner jeg dette Tillæg af et Udtog i Hr. Wielands Merkur, som igien har laant det for sig. Man hielpet sig som man kan, og tiener hinanden indbyrdes. Sandheden bliver altid den samme.

Hr. von Beaumarchais var i Begyndelsen Uhrmager, og havde Tilnavn av Caron efter hans Fader, som tillige var Uhrmager i Paris. Den unge Caron fandt snart denne Stand for liden for hans Ergierrighed. Med store Naturens Gaver, med den bedste Opdragelse, og med en smuk Skabning (som iblant er det sikkerste Middel at opvække Opmerksomhed) faldt det ham ey vanskeligt at svinge sig op over sin Stand. Han fik snart en Hofbetiening. Prinzefferne av Frankrig horte ham spille paa Harpe, og tillode ham at undervise sig paa dette Instrument.

Paa samme Tid tilveyebragte han sig ved en vigtig Tjeneste en vis Hr. Duvernais Vennskab, som hjalp ham til en Plads ved de Kongelige Finanser, og gjorde hans Lykke. To gange efter hinanden traf han meget fordeelagtige Partier, og begge Gange blev han i en meget kort Tid Enkemand. Han kiøbte en Titel, og lod sig adle under Navn av von Beaumarchais.

Lykken mangler aldrig Misundere; Hr. von Beaumarchais pludselige Forvandling, hans Fortrin i alle Selskaber, hans Uforsigtighed i at vise det, og

en vis Pestsindighed i Udtryk, og Opsørsel, paadrog ham en Mængde Fiender. Man udbreedede afske-
lige Rygter om begge hans Koners Død, og de Mid-
ler, hvorved han berigede sig.

Hr. von Beaumarchais blev en mistænkt Mand, hvis Omgang enhver undslog sig for. En Strid med Duc de Chaulnes, som for samme Aarsag blev heftet paa Citadellet i Havre, og som kostede Beaumarchais et Fængsel av 2 Maaneder, forøgede endnu meere hans flette Rygte.

Allermeest hidrog hans Proces med Græven de la Blache, en Arving av Hr. Duvernai, dertil. Beaumarchais fordrede 50,000 Rdlr., som den Av-
døde efter en mellemværende Regning var blevet ham skyl-
dig. Græven de la Blache paastod, at denne Regning var ikke i den beste Form. Sagen kom i Parlamentet, og Hr. Beaumarchais blev dømt paa Hr. von Géz-
mans Indgivelse.

Av denne Proces kom en anden, hvori heele Frank-
rig tog Deel, og hvortil Aarsagen var følgende:

Under foregaaende Proces sad Hr. Beaumarchais heftet, men fik Tilladelse, under Opsigt av en Politie-
betient,

betient, at besøge sine Dommere. Det var ham den Tid meget magtpaaliggende at faae Audienz hos sin Referent, Sr. von Gøzman, men han fik ham aldrig i Tale. En Boghandler, ved Ravn le Tai, og en vis Bertrand d' Airoles lovede ham Audienz paa Vilkaar at giøre Mad. Gøzman en Foræring. Han sendte hende strax 100 Louis d'or, tilligemed et Uhr av ligesaa stor Værdie, og 15 Louis d'or til Sekretæren. Audiensen blev bevilget, men Processen faldtes; Beaumarchais fordrede sin Foræring tilbage, og Sekretæren nægtede Factum.

Denne Tvistighed gjorde Allarm, og blev ey til Fordeel for Sr. Gøzman, eller hans Kone. Parlamentsraadet beskyldte Sr. Beaumarchais for Bestikkelse. Beaumarchais beviste, at det var ham nødvendigt at faae Audienz, og at denne Raade at faae den paa var ligesaa nødvendig. I Konfrontationerne med Madame Gøzman anbragte han saa megen Munterhed, og saa megen Ironie, at Spotterne i Paris sagde: Beaumarchais burde skrevet sine Komedier (*) for Retten

(*) Man veed, at Sr. Beaumarchais Komedier: Eugenie, og de To Venner ere av det alpyrlige Slags.

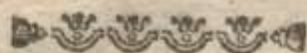
og sin Procedure for Skuepladsen, fordi den sidste forekom dem alt for niunter.

Imidlertid var alle hans Eyendeele efter den Process med de la Blache borttagne. Man havde plyndret, og øbelagt ham aldeles. I Fængslet avmaler han selv sin Tilstand med disse ypperlige Træk:

„Beskiemmet paa min Person, berøvet min Frihed,
 „ødelagt ved et Tab av 50,000 Rdlr, fængslet og bag-
 „talt, uden Indkomme, uden Penge, uden Kredit,
 „med en trostløs Familie, med en plyndret Formue,
 „uden anden Stytte, end min Sorg, og min Elendig-
 „hed, seer jeg mig i 3 Maaneder slyngtet fra den beha-
 „geligste Tilstand, hvori en Privatmand kan befinde sig,
 „til den dybeste Avgrund av Ulykke. Jeg havde Med-
 „lidenhed med mig selv, og skammede mig i samme Øye-
 „blik derved. Disse nøgne Mure, dette tredobbelte
 „Jerngitter, dette Skrig, denne Sang, hvorav Fæng-
 „sterne give Sienlyd, og hvorfor den reiskafne Mand
 „gyser, svævede mig uophorlig for Tankerne, og forsø-
 „gede dette græselige Støds Forstrækkelser. Mine Ven-
 „ner kom til mig i mit Fængsel, og græd over Tabet
 „av min Lykke, og min Frihed. Min ærværdige Faders
 Med-

„Medlidenhed, hans fromme Taalmodighed, for-
 „gedede endnu Bægten av mine Lidelser. Ved hans ro-
 „rende Opmuntring, at jeg skulle tage min Tilflugt til
 „Gud, som den eeneste Giver av Gøt og Døt, fandt
 „jeg endnu meere levende, hvor lidet Retfærdighed og
 „Hielp jeg fra nu av havde at vente blant Menneskene.“

„Jeg havde tabt alt, men mit Mod blev mig end-
 „nu tilbage. Jeg avtørrede alle Taarer, da jeg sagde:
 „Mine Venner, skjuler eders Sorg for mig! Gjør min
 „Siel en slap! Fortrydelsen anspender den endnu. Ta-
 „ber jeg denne mandige Trodsighed, som krymper sig for
 „al Bøvelse, angribes jeg eengang av Modløshed,
 „græder jeg med Eder, da, af, da er jeg forloren;
 „Og hvad, mine Venner, om den Grad av Lys, som
 „skal opklare min Ret, manglede mine Dommere? om
 „minø Fienders Konstigreb overmandede mine Kræfter,
 „ville i da rødmes over mig, fordi man har bagtalt
 „mig? Skal jeg omkomme i Fængsel, fordi man har
 „taget Fejl for Retten? Skal jeg, som en traurig Sold
 „for en andens Bindesygge, Stolthed, eller Bildfarel-
 „se, lade min Lykke eller Ulykke komme an paa udvortes
 „Tilfælde? Kun et laant Liv skulle jeg altsaa have?

„Al, min Skiebnes Staal maa de fuldskienke, men at be-
 „rove mig min Siels Munterhed, den Triumph skal de
 „aldrig faae. Jeg har tabt meget for andre, men li-
 „det for mig selv; Naar de har paabyrdet mig saame-
 „get, som de ønske, naar Mædlidenheden følger paa be-
 „res Kaserie, vil de endnu engang maaskee sige: Dette
 „var ingen foragtelig Siel, som til alle Tider kunne
 „tæmme sig, som kunne foragte Beskiemmelser, byde
 „Baren trods, og holde Ulykken ud til Enden.“

„Mine Venner taug stille, mine Søstre græd, min
 „Fader bævede; Og jeg beed Tænderne sammen, jeg
 „fæstede Dynene paa Bunden av mit skrækkelige Fæng-
 „sel, i en Hast giennemløb jeg dets korte Rum, sam-
 „lede min Styrke sammen, og berebede mig til et nyt
 „Stød. Det er kommet, og har ikke overrumplet mig.
 „Andre Stød vil følge efter dette. Jeg skal ogsaa bære
 „dem; Beed jeg ikke, at intet virkeligt tilhører mig i
 „denne Verden, uden den Tanke, som min Siel frem-
 „bringer, og det Nyeblik, som jeg nyder? —

Et bagtalende Brev, som man udsprebede angaa-
 ende en Rejse til Spanien av Sr. Beaumarchais 10
 Mar tilforn, gav ham Anledning at gjøre den saunde Mar-
 sag

sag til denne Rejse bekiendt; denne Historie blev bekræftet av de anseeligste, og ærværdigste Mænd; Den satte paa eengang Sr. Beaumarchais Karakter, og Talerter i saadant Lys, at man sagde: Beaumarchais Fiender ville styrte ham i Abgrunden, og tvang ham til at redde sig paa et Pjodestæl.

Kort efter blev imidlertid Sr. Beaumarchais efter en Raadsbeslutning, som havde vedvaret en heel Dag, ved de fleste Stemmer dømt til en Straf, som i Paris kaldes *etre blâmé et amendé*, fordi han ville bestikke Retten, og bestemme Magistraturen. Madam Gøzman blev tilkiendt det samme, fordi hun havde taget mod Wenge; Bertrand d'Arvolles, og le Jai bleve admonesterede som Mellemhandlere, (en mindre Bestemmelse, end den foregaaende) og de øvrige Partier bleve frikiendte.

Denne Dom bestyrtsede heele Paris. Man ansaa den, som en Undertrykkelse. Ingen fortjener at straffes, som søger at tale med sin Dommer, og betaler ham dets for, naar han ellers gjør sig usynlig. Sr. Beaumarchais vandt imidlertid meer, end han tabte; Han reddede sin Ære, endskjønt han tabte sin Proces.

Jeg veed siden den Tid ingen Efterretning om ham. Av Aviserne saae jeg engang, at en Beaumarchais blev sendt i Hoffets Erinder til London, og nogen Tid efter brugt i de Amerikaniske Anliggenheder. Der er maaskee Doubletter av dette Navn. Er det den samme, saa er denne Post ham meere værdig, end at gjøre Uhrer i Paris, eller at straffes fordi hans Dommere lod sig bestikke.

Reyse til Spanien av Sr. Beaumarchais.

Allerede i nogle Aar (det er Sr. Beaumarchais, som taler) havde jeg havt den Lykke at forsamle min heele Familie omkring mig. Eenighed, Glæde, og Erkiendtlighed belønnede mig for alle de Offere, som jeg i denne Tid maatte gjøre Venskab, og trosiede mig for den Uret, som Nederdrægtighed allerede den Gang gjorde min Karakter.

To Søstre av fem, som i deres Barndom blev betroet til en av min Faders Venner i Spanien, havde kun tilbageladt en svag Erindring hos mig, som iblant blev fornyet ved deres Brevvevling.

I Februarii 1764 fik min Fader fra sin ældre Datter et sorgeligt Brev av følgende Indhold:

„Min

„Min Søster er bestæmmet av en anseelig, og
 „farlig Mand. To gange var han i Begreb med
 „at ægte hende, brekkede sit Løfte, og trak sig plud-
 „selig tilbage, uden at ansee sin Opsørsel værd en
 „Undskyldning. Min fornærmede Søsters Omhed
 „har bragt hende i en sandselsøs Tilstand, hvorav vi
 „rimeligviis ey kan redde hende; Alle hendes Nerver
 „har sammentrakt sig, og i sex Dage har hun ey
 „talt det ringeste.“

„Den Skam, som denne Omstændighed udbre-
 „der over hende, har gandske nedshuket os i Eenlig-
 „hed, hvori jeg græder Dag og Nat, og forøder
 „den Trost paa denne Ulyksalige, som jeg ikke for-
 „maager at give mig selv.“

„Heele Madrit veed, at min Søster har intet
 „at forekaste sig.“

„Hvis min Broder havde Anseelse nok at anbe-
 „fale os til den franske Gesandt, ville Hans Excel-
 „lence staae os bi med særdeles Bevaagenhed, og
 „forekomme al det Onde, som den Eroløse tilføyer
 „os baade ved sin Dmgang, og Erudsler, v. s. v.—“

Min Fader søgte mig op i Versailles, og grædende gav mig hans Datters Brev. See til, min Søn, (sagde han) hvad du kan gjøre for disse to Ulykkelige. De ere ikke mindre dine Søstre, end de andre.

Efterretning om mine Søstres forstreckelige Tilstand rørte mig ligesaa heftig, som ham. Ak, min Fader, sagde jeg, hvilken Naade kan jeg vente for dem? Hvad skal jeg begiære? Hvem veed, om de ey ved Forsæller, som de skule for os, selv har paaført sig den Skam, hvorunder de nu sulke? Jeg har glemt, svarte min Fader, at vise dig nogle Breve fra vor Gesandt til din ældre Søster, som bevise hans fuldkomne Ugtelse for dem begge.

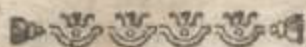
Jeg læste disse Breve. De gjorde mig rolig. De Ord: De ere ikke mindre dine Søstre, end de andre, giennemtrængte det inderste av mit Hierte. Græd ikke, sagde jeg til min Fader; Jeg har fattet en Beslutning, over hvilken De maaskee vil forundre Dem, men som synes mig baade den sikkerste, og den flyggeste.

Min ældre Søster nævner adskillige Personer av megen Agtelse i Paris, som kan vidne om hendes Søsters ulastelige Opførsel. Jeg vil oplede dem, og hvis deres Vidnesbyrd er ligesaa rosværdigt, som Gesantens, saa begiærer jeg Tilladelse, saa reysse jeg, og enten hævner mine Søstre over en Forræder, eller bringer dem til Paris for at deele min lille Lykke ogsaa med dem.

Et got Udfald paa min Efterspørsel optændte min Siæl. Uden Opsættelse iiler jeg tilbage til Versailles, for at sige mine høje Beskytterinder, at et ligesaa sørgeligt, som vigtigt Tilfælde fordrer min Nærværelse i Madrid, og nøder mig at afbryde min Tjeneste hos dem.

De bleve forundrede over en saa pludselig Afsættelse, og drev deres ædelmodige Godhed mod mig saa vidt, at de begiærte at underrettes om denne usformodentlige Ulykke. Jeg viiste dem min ældre Søsters Brev; Keys, og handle forsigtig! var Princesseernes naadige Opmuntring. Deres Foretagende er rosværdigt. Det vil i Spanien aldrig mangle dem paa Beskyttelse, naar De anlegge Deres Sag fornuftig.

Min

Min Tilrøstning var snart giort; Jeg frygtede for en at komme tidlig nok for at redde min arme Søsters Liv. En Rængde af de eftertrykkeligste Anbefalinger til vor Gesant blev mig en uskatterlig Belønning for den Iver, hvormed jeg i 4 Aar havde opofret mig til Princessernes Tjeneste.

J Begreb med at reyse blev mig overdraget at negotiere en Sag af megen Bigtighed for den Franske Handel i Spanien. Hr. Duvernay blev rørt over Marsagen til min Reyse. Han omarmede mig, og sagde: „Reys De, min Son! red deres Søsters Liv! I hvad man har overdraget Dem, vil jeg altid beskytte Dem. Jeg er forbundet dertil ved et Lofte til den Kongelige Familie, og skal aldrig bryde et saa helligt Lofte. Jeg forlader mig paa Deres Indsigter. Her er Bærelsbreve paa 200,000 Livres, som jeg giver Dem med, for at forsøge Deres Anseelse ved en Kredit paa mig af denne Betyndehed.“ —

Jeg reyser, og iler Dag og Nat fra Paris til Madrit. En fransk Kiøbmand, som foregav Forretninger i Bayonne, men som af min Familie var

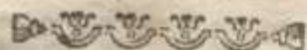
under-

underhaanden ombedet at ledsage mig, og vaage for min Sikkerhed, havde begiært Plads i min Vogn.

Den 18de May, Klokken 11 om Formiddag, kommer jeg til Madrid, hvor man allerede i nogle Dage havde ventet mig. Jeg fandt mine Søstre midt blant deres Venner, som formedelst min dristige Beslutning vare begierlige efter at kiende mig.

Rekke vare de første Taarer grædte, før jeg vendte mig til mine Søstre; „Forundre Dem ikke, sagde jeg, at jeg betiener mig af det første Øyeblik for at erkyndige mig om den nyeste Sandhed af Deres uhykkelige Begivenhed. Jeg beder disse retskafne Folk her, som jeg betragter som mine Venner, fordi de ere eders, ikke tillade Dem at dolge den mindste Urigtighed. Skal jeg tiene Dem med Fordeel, maa De oprigtig sige mig Sandhed.“ —

Fortællingen var lang og omstændelig. En almindelig Kærlighed retfærdiggjorde min; jeg omarmede min yngre Søster, og sagde til hende: Nu veed jeg alt; vær rolig, mit Barn! Jeg seer med Fornøjelse, at du ikke elsker deene uværdige; mit Foretagende vil

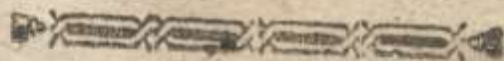

derved lettes — Siig mig allene, hvor jeg skal finde ham i Madrid! Enhver begyndte at tale, og raadede mig først at reyse til Aranjuez, for at opvarte Gesanten, hvis bekiendte Klogskab maatte lede mine Skrit paa en saa farlig Vey. Vor Fiende, sagde de, bliver ved det Forhold, hans Post giver ham til de vigtigste Personer, overordentlig understyttet. Jeg tør intet, sagde de, vove i Madrid, før jeg har talt med Hans Excellenz i Aranjuez.

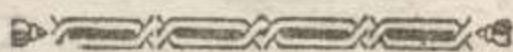
„Got, mine Venner, sagde jeg; besorger mig en Reysvogn! I Morgen vil jeg være hos Gesanten. Tillad mig først at indhente nogle Esterretninger, som høre væsentligen til min Plan. Det eneste, jeg udbeder mig af Dem, er at skule min Nærværelse her til min Tilbagekomst fra Aranjuez.“ —

Jeg klæder mig strax om, jeg spørger efter Don Joseph Clavico, Kronens Archivarius, og man bringer mig derhen. Han var udgaaet; man viser mig, hvor jeg skulle treffe ham. Jeg finder ham hos en Dame, hvor jeg strax, uden at give mig tilkiende, siger ham: At jeg i Dag var kommet fra Frankrig, at jeg havde nogle Kommissioner til ham, og at jeg udbad mig Tilladelse at opvarte ham jo før, jo heller. Han bad mig følgende Morgen Klokken 9 at indtage Chocolate hos ham, som jeg lovede ham for mig, og min Vedsager, den franske Riobmand.

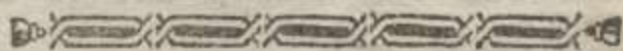
(Fortsættelsen følger.)

Provinzialblade.

No. 35 — 36.

Fortsettelse

av Hr. von Beaumarchais Rejse til Spanien.

(See No. 33 — 34.)

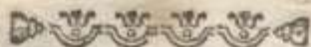
Dagen efter, den 19de May, Klokken 8 og $\frac{1}{2}$ var jeg hos ham. Jeg fandt ham i et prægtigt Huus, som, efter hans Sigende, tilhorte Dom Antonio Portugues, en av de anseeligste Her-
rer i det geheime Sekretariat, og som var. saa meget hans Ven, at han, i hans Fraværelse, tillod ham at betiene sig av hans Huus, som av sit eget.

„Min Herre, (begyndte jeg) Fra et Selskab
„av Lærde har jeg den Kommission at oprette en
„litterarisk Brevverling med de berømteste Mænd paa
„alle Stæder, hvor jeg rejser igiennem. Da ingen
„Spanier skriver bedre, end Forfatteren av Pensar-
„dor, (*) med hvem jeg har den Ære at tale, og

B f

„hvis

(*) Tænkeren, et periodisk Skrivt i Spanien.

„hvis Fortienester ere av Kongen selv befundne saa
 „udmerkede, at han har betroet ham Ovsigt over et
 „av sine Arkiver, saa troede jeg ikke fordeelagtigere
 „at kunne befordre mine Venners Hensigt, end naar
 „jeg bragte dem i Forbindelse med en Mand av
 „Deres Fortienester, —

Jeg saae ham fortryllet over mit Andragende.
 For bedre at vide med hvilken Mand jeg havde at
 giøre, lod jeg ham længe tale om de Fordeele, som
 forskiellige Nationer kunne have av saadan Brevverling.
 Hans Oyekast var smigrende; Hans Tone blev kælne;
 Han talte som en Engel, og straaled av Roes, og
 Fornoyelse.

Med i denne Glæde spurgte han mig, hvilken
 Forretning i sær var Aarsag i min Rejse til Spani-
 en? Lykkelig, sagde han, om han paa nogen Maa-
 de var i Stand at tiene mig — „Jeg modtager er
 „saa smigrende Tilbud, (svarede jeg) og vil for Dem,
 „min Herre, ingen Demmelighed have, —

Da jeg nu onskede at sætte ham i en Forbte-
 ring, hvorfra han først skulde komme sig igien ved
 Enden

Enden av min Tale, forestillede jeg ham min Ven paa nye. Hvad jeg vil fortelle Dem, sagde jeg, er ikke fremmed for denne Herre; Han vil ey være tilovers ved vor Samtale. Ved denne Indgang fæsiede han sine Dyne med megen Nysgierrighed paa min Ven. —

„En fransk Riobmand (sagde jeg) av mit delmaadig Formue, og en talrig Familie, havde mange Korrespondenter i Spanien. En av de rigeste blant dem reysse for 9 eller 10 Aar igiennem Paris, og gjorde ham dette Tilbud, — „Giv mig 2 av Deres Døttre, jeg vil bringe dem til Madrid; De skal blive hos mig; Jeg er gammel, og uden Familie; De vil udgiøre Lykken av de Aar, jeg har tilbage, og efter min Død træde i Besiddelse av det rigeste Arvegods i Spanien —

„Den ældste Datter, som allerede var gift, og een av hendes Søstre blev ham betroet. Til at bringe denne nye Indrening i Stand, paatog deres Fader sig at forsyne dem med alle de franske Vare, de maatte behøve.„

„So var efter døde Korrespondenten, og efter-
 „lod begge Søsire uden noget Testament i den For-
 „legenhed at vedligeholde deres Handel allene. Den-
 „ne ubelejlige Forsatning uagtet forskaffede deres go-
 „de Opførsel og deres indtagende Forstand dem en
 „Mængde Venner, som kappedes om at forøge deres
 „Kredit, og deres Handel.,, (Her saae jeg Clavico
 fordoble sin Opmerksomhed.)

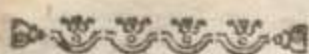
„Omtrent ved denne Tid blev et ungt Mennes-
 „ke, født paa de Kanariske Øer, bekiendt i deres
 „Huus.,, (Hans heele Munterhed forsvandt ved disse
 „Øer, som udmerkede ham) „Han brændte av Læng-
 „sel efter at studere det franske Sprog, og Videns-
 „enskaber, og, uagtet hans flette Wilkaar, gjorde
 „disse Damer ham det lettere at giøre hastig Frem-
 „gang i hvad han ønskede sig.,,

„Fuld av Begierlighed efter at blive bekiendt,
 „gior han endelig Plan til at fornøye Madrid paa
 „en endnu nye Maade for Nationen, og at give den
 „et periodisk Skrift efter den engelske Tilskners Smag.
 „Han blev opmuntret dertil av hans Veninder, og
 under

„underslattet paa alle muelige Maader. Hans Foretagende kunne ey andet end have det beste Udfald. Nu vovede han, beslaet av det Haab at giøre sig et Navn, at foreslaae den yngste av disse Damer et Partie.“

„Begynd at fore Deres Plan lykkelig ud,“ (sagde den ældste til ham;) „Naar et Embede engang derefter, eller Hoffets Gunst, eller et andet Middel til at leve paa en anstændig Maade giver Dem Ret til at tænke paa mig Søster, naar hun da ingen anden foretrækker Dem, vil jeg ikke nægte Dem mit Samtykke,“ (Han gjorde en selsom Bevægelse paa sin Stol ved at høre paa mig, og jeg blev ved, som om jeg ey merkede det.)

„Indtaget av hendes Elskers Fortienester, afslug den yngste Søster adskillige fordeeltige Partier, som man tilbød hende. Hun ville helst vente efter et Menneskes Lykke, av hvem hun allerede i 4 Aar var blevet elsket, og opmuntrede ham selv til at udgive sit første periodiske Blad under den meget lovende Titel: El Pensador, eller Tænkeren.“ (Min Mand begyndte ey at befinde sig vel.)

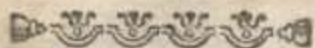

Koldfindig blev jeg ved: „Dette Verk havde en
 „beundringsværdig Fremgang. Kongen selv var saa
 „meget indtaget derav, at han gav Forfatteren sin
 „Fornøjelse derover offentlig tilkiende. Man lovede
 „ham den første anstændige Tjeneste, der blev ledig.
 „Nu forjog han alle Elskere fra sin Kiereste, og an-
 „drog offentlig om hende. Det eeneste, som endnu
 „opsatte deres Bryllup, var Forventelsen av det
 „Embede, som var lovet Forfatteren av Hensador.
 „Efter 6 Mars Haab paa den eene, og uophørlige
 „Bemøjsler paa den anden Side, kom endelig Tie-
 „nesten, men Elskeren undskyede. (Her floy et Gul
 mod hans Willie fra ham. Han blev det selv væd,
 og rødmede av Forvirring. Jeg merkede alt, uden
 at avbryde min Tale.)

„Sagen havde allerede gjort for megen Opsigt
 „til at man kunne ansee dette Udfald med Pigeagt-
 „dighed. Begge Søstre havde allerede lejet Børelsee
 „for 2 Husholdninger. Alle Venner av disse Fru-
 „entimmer bleve opbragte ved denne Bestiæmmelse,
 „og foreenede sig til Hævnen. Den franske Gesandt
 „antog sig dem. Da den Trolose merkede at disse

„Damer havde en saa hoy Beskyttelse, da han frygtede,
 „at den vilde forstyrre hans opspirende Lykke, kastede
 „han sig for sin fornærmede Kierestes Godder, og
 „overdrog alle hans Venner at vinde hendes Hierte
 „igien. Et Fruentimmers Brede er næsten intet an-
 „det, end en forstilt Kierlighed, og alting blev bilagt
 „igien. Tilberedelserne til Brylluppet bleve for-
 „nyede. Forligelsen gjorde ligesaa megen Larm, som
 „Opslaget. Da han var i Begreb med at reyse til
 „St. Jldesonse for at søge om Tilladelse til sit Gif-
 „termaal hos Ministeren, sagde han endnu til sine
 „Venner: Bevarer mig min Kierestes Hierte til min
 „Tilbagekomst fra Sitio Real, og gjører imidlertid
 „alle Anstalter til at jeg ved min Ankomst kan føre
 „hende til Brudealtret.„

Nagtet den forskrekkelige Tilstand, hvori min For-
 telling satte Clavico, saae han Tid efter anden, uvis
 om denne Historie angik mig eller ikke, paa min Ven,
 hvis koldfindige Væsen sagde ham ligesaa lidet, som
 mit. Nu tog jeg til en sterkere Tone, saae ham stivt
 under Dynene, og blev ved;

„Han kommer ogsaa anden Dag efter tilbage
 „fra Hoffet, men i Stæden for at bringe sit Offer
 „til Altret, lader han den uhykkelige sige, at han
 „anden Gang har forandret sit Forsæt, og at han
 „ikke vil ægte hende. Hendes opbragte Venner iile
 „paa Øyeblikket hen til ham. Den UforSkammede
 „glemmer al BelanStændighed, byder dem Trods, og
 „truer de franske Fruentimmer med at styrte dem
 „til Grunde, hvis de søgte at plage ham i et Land,
 „hvor de vare uden Beskyttelse.”

„Denne Efterretning bragte det unge Fruentim-
 „mer i en Tilstand, hvori man frygtede for hendes
 „Liv. Trostløs, og forladt berettede hendes ældre
 „Søster denne offentlige Beskiæmmelse til Frankrig.
 „Den opbragte hendes Broders Hierte saameget, at
 „han i Øyeblikket reyste bort for at opklare en saa
 „ubegribelig Sag. Han har kun giort eet Spring
 „fra Paris til Madrit, og denne Broder — er Jeg;
 „Jeg har forladt alt; Fæderneland, Forretninger,
 „Familie, Huus, Fornøielser, for at hævne en u-
 „skyldig, og uhykkelig Søster i Spanien. Bevæb-
 „net med Standhaftighed, og med en god Sags Ret-
 „færdig.

„færdighed vil jeg avrive en Forræder Masken, og
 „med blodige Træk skrive hans Siel i hans Ansigt;
 „og denne Forræder — er De.“ —

Man foreskilder sig et Billede av dette Menneskes Forundring, og Bestyrtelse, hvorledes denne Overrumpling aabnede Munden paa ham, og hvert Ord storknede paa hans Læber, hvorledes den Glæde, som ved mine Lovtaler i Begyndelsen opstod i hans Ansigt, lidt efter lidt fordunklede sig, hvorledes hans Øyne udsluktes, hvor langt hvert Træk blev, og hvorledes hans Farve blegnede.

Han vilde udstamme nogle Undskyldninger —
 „Afbryd mig ikke, min Herre, (sagde jeg), „De har
 „intet at sige, men meget at høre av mig; For
 „at giøre Begyndelse, saa hav den Godhed at erklære
 „re mig, i Nærværelse av denne Herre, som udtrykker
 „kelig formedelsi denne Sag er kommet med mig fra
 „Frankrig, om min Søster ved nogen slags Troløshed,
 „Letsindighed, Svaghed, eller andre Forsæelser
 „har fortient den dobbelte Skam, som De har været
 „ret grusom nok offentlig at giøre hende.“ Hey,

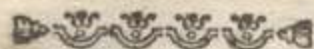

min Herre; jeg erklærer Deres Søster, Donna Maria for et Fruentimmer fuldt af Forstand, Skjønhed, og Dyd. — „Har hun, siden hendes Bekjendtskab med Dem, givet Dem nogen Anrsag, at beklage Dem over hende.“ — Aldrig, Aldrig — „Hvorfor altsaa, Uhyre, (sagde jeg, og revste mig op) „hvorfor har De altsaa haft den Umennefskelighed at saare hendes Hierte allene fordi hun har foretrakt Dem for 10 andre rigere, og anstændigere Beylere? — Af, min Herre, Anmodninger, Raad, naar De vedste — „Det er nok.“ —

Deryaa vendte jeg mig til min Ven. „De har hørt (sagde jeg) min Søsters Retfærdiggjørelse. Gjør den bekjendt. Hvad jeg videre har at sige Sr. Clavico behøver ingen Vidner.“ — Min Ven gaaer; Clavico staaer op, endnu meer forundret; jeg beder ham sætte sig igien. — „Nu, min Herre, (sagde jeg) „da vi ere allene, saa hør mit Forslag; Jeg haaber at De vil underskrive det.“

„Deres, og mine Hensigter udfordre, at De ikke ægte min Søster. De see vel, at jeg her ind-

„tet mindre spiller, end Broderens Rolle i Komædien,
„som driver paa sin Søsters Egetskab; Men De
„har, uden Betænkning, bestæmmet et Fruentimmer
„av Ere, fordi De har troet, at hun i et frem-
„met Land ingen Beskyttelse skulde finde. Dette er
„et æreløst, og nederdrægtigt Menneskes Omgang.
„De maa altsaa først med Deres egen Haand, uden
„Evang, ved aabne Dørre, i Nærværelse av Deres
„Betiente, som ikke forsaae os fordi vi tale fransk,
„tilstaae mig, at De er et afskyeligt Menneske, som
„uden ringeste Marsag har bedraget, forraadt, og be-
„skæmmet min Søster. Med denne Erklæring gaaer
„jeg til Aranjuez, til den franske Gesant. Jeg vi-
„ser ham denne Bekiendelse, og derefter lader jeg den
„trykke. I Overmorgen skal heele Hoffet, og Sta-
„den tale derom. Jeg har her paa Stædet ansee-
„lig Understøttelse; Jeg har Tid og Penge; Alting
„skal anvendes til at styrte Dem fra Deres Plads,
„til at forfølge Dem paa alle muelige Maader, og
„uavladeligen, indtil min Søsters fornærmede Hierte
„er blevet tilfredsstillet, indtil hun holder mig tilba-
„ge, og siger: Holdt inde!“

En saadan Erklæring gjør jeg aldrig (sagde Clavico med en afbrudt Stemme) — Jeg troer det nok, (svarede jeg) „I Deres Stæd ville jeg maa-
 „skee ligesaa lidet giøre den. Men Valget staar Dem
 „frit. De maa skrive, eller ikke skrive den, fra
 „dette Øyeblik bliver jeg stedse hos Dem; Jeg vi-
 „ger ikke fra Deres Side; Jeg gaaer, hvor De
 „gaae, indtil De blive utaalmelig over saadant
 „Selskab, og søge at giøre Dem løs fra mig
 „bag Buentiro (*); Er jeg lykkeligere end De, saa
 „tager jeg, uden at see Gesandten, uden at tale
 „med noget Menneske, min døende Søster i mine
 „Arme, bærer hende i min Bogn, og reyser tilbage
 „med hende til Frankrig. Er Løkken derimod paa
 „Deres Side, saa har jeg gjort alt; Jeg har gjort
 „mit Testament for min Avense. De vil da faae
 „alle Fordeele over os; See da paa vor Bekosning; —
 „Lad Frokost bringe her!“

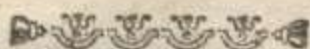
Jeg ringer selv; En Betient bringer Chocolade. Imens jeg drikker, gaaer den forvirrede Clavico taus, og i dybe Tanker om i Værelset. Han fatter paa eensgang en Beslutning, og siger til mig:

„Hør

(*) Et gammelt Palads i Madrid for Kongerne av Spanien.

„Hør mig, Hr. von Beaumarchais; Intet i
„Verden kan retfærdiggjøre min Dmgang med Deres
„Søster; Ergierrighed har forblindet mig; Havde
„jeg forudset, at Donna Maria havde en Broder,
„som De, saa havde jeg, i stæden for at ansee hen-
„de som fremmed og forladt, regnet en Forbindelse
„med hende for min skionneste Lykke. De har vedst
„at afstvinge mig den dybeste Hovagtelse, og jeg ka-
„stet mig for Deres Gødder for at besværges Dem, at
„De, hvis det er mueligt, søge at gotgjøre al den
„Uret, som jeg har tilføyet Deres Søster. Giv mig
„hende tilbage! Jeg skal regne mig meer end lykke-
„lig, naar jeg maa erholde min Gemal, og en Til-
„givelse for mine Forbrydelser af Deres Haand., —
Det er umueligt, sagde jeg; min Søster elsker Dem
ikke meere. En Erklæring er alt, hvad jeg begiærer
af Dem; Lad Dem derefter bifalde, at jeg, som Deres
aabenbare Fiende, hevner min Søster, saa meget
som hendes fornærmede Omhed forlanger.

Han gjorde mange Omstændigheder saavel over
den Maade, hvorpaa jeg begiærede hans Erklæring,
som over at jeg begiærede den aldeles af hans egen
Haand.

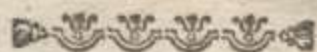

Haand. Han undskyldte sig tillige for min Paastand; at hans Folk skulle være nærværende mens han skrev. Men da Valget skulle gøres, og da han havde jeg veed ikke hvilket Haab at vinde sin forrige Kiereste igien, saa nedlod hans Stolthed sig til at skrive følgende Erklæring, som jeg tilfagde ham mens jeg gik frem og tilbage i en Art av Gallerie, hvori vi befandt os.

„Erklæring,,

(, hvorav jeg besidder Originalen,,)

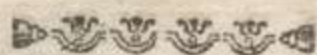
Jeg Undertegnede Joseph Clavico, Opseer over et Kongeligt Arkiv, tilstaaer at jeg er bleven antaget i Madam Guilberts Huus, og at jeg derefter har bedraget Mademoiselle Caron, hendes Søster, efter tusinde igientagne Løfter om at ægte hende, uden at fra hendes Side en eneste Seyl, eller Svaghed kan tiene mig til noget Paaskud eller Undskyldning. Tværtimod har dette Fruentimmers Opsørsel, for hvilken jeg har den dybeste Høvyagtelse, altid været reen, og ulastelig. Jeg bekiender, at jeg ved min Omgang, ved min uforsigtige Tale, og de Forklavinger, som lode sig gjøre der,

derover, offentlig har bestiemmet dette værdige
Fruentimmer. Jeg beder hende ved denne Er-
klæring, som jeg fri, og av egen Villie har op-
sat, om Forladelse, omendstjønt jeg allerede an-
seer mig aldeles uværdig til at erholde den, og
forbinder mig til enhver anden slags Syldest-
gjørelse, som hun vil forlange, i Sald denne
ikke skulle være hende tilstrækkelig. Skrevet i
Madrid, fra Ord til andet med egen Haand, i
Nærværelse af hendes Broder, den 19de Maji
1764.

Joseph Clavico.

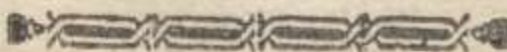
Jeg tog Papiret, og, da jeg forlod ham, sagde
jeg; „Min Herre, jeg er ingen feig Tiende. Uden
„Skaansel forfølger jeg min Søsters Hevn. Jeg har
„sagt Dem det forud. Bereed Dem til at jeg gjør det u-
„barmhiertigste Brng av de Daaben, De har givet mig
„i Hænderne.“ — Min Herre, (sagde Clavico) jeg
smigrer mig ved at tale med den ædelmodigste Mand.
Lillad mig, førend De bestiemme mig, kun et Øyeblik
at gjøre Forsog om jeg ey er i Stand at vinde Deres
Søster igien! Allene i dette Haab har jeg skrevet den
Erklæring, som De har i Hænderne; Men for jeg vo-
ber.

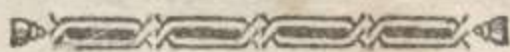
ver at lade mig see for hende, har jeg besluttet at overdrage en anden mit Forsvar, og denne Anden er De — „Derav bliver intet, — Forstil hende da i det ringeste den bitre Fortrydelse, som De har merket hos mig! Jeg indskrænker alle mine Bønner hertil; Hvis De vegre sig derved, vil jeg overdrage til en anden at legge mig for hendes Fodder — Jeg lovede ham det.

Min Vens Tilbagekomst havde bragt alting i Op-
rør. Jeg fandt Fruentimmerne i Graad, og Mandspersonerne i den yderste Bekymring. Da jeg fortalte Udfaldet af min Forretning, og viiste dem Erklæringen, forsvandt alle Laaver blant Frodeskrig, og Omarmelser. Enhver var nu af en anden Meening. Een ville styrte Clavico til Grunde, en anden var tilbøvelig til at tilgive ham; Nogle ville overlade det til min Klogskab, og alle talte paa eengang. Men min Søster raabte: Nej, aldrig, aldrig; Jeg vil intet høre derom. Til, min Broder, til Aranjuez, iil til vor Gesandt, og lad Dig ved hvert Skrit lede af hans Raad!

(Fortsættelsen følger.)

Provinzialblade.

No. 37.

Fortsettelse

af Hr. von Beaumarchais Rejse til Spanien.

(See No. 35 — 36.)

Førend jeg gif til Hoffet skrev jeg til Clavico, at min Søster ikke ville anhøre et Ord til hans Undskyldning, og at jeg blev ved mit Forsæt at hevne hende, og styrte ham. Han lod mig bede at komme endnu engang til ham for min Avrejse, og jeg tog ikke i Betænkning at føye ham. Efter 100de Forhandelser over sig selv søgte han allene at formaae mig til, at han, i min Graværelse, i Selskab med en fælleds Ven, fik Tilladelse at tale med min ældre Søster, og at jeg ville opsætte hans offentlige Bestemmelse til min Tilbagekomst, hvis han imidlertid ingen Forladelse kunne erholde. Jeg reyste til Aranjuez.

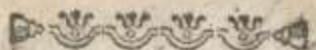

Marquis d' Osun, vor Gesandt, en ligesaa ærbærdig som forekommende Mand, sagde mig, hvor stor Deel han tog i mit Anliggende av Høysagtelse for de høye Anbefalingsbreve, jeg havde medbragt fra Frankrig. For imidlertid at give Dem det første Beviis paa mit Venskab, (lagde han til) maa jeg forud sige Dem, at Deres Reise for at hævne Deres Søster vil blive aldeles frugtlos. Clavico, som ved sin skammelige Troloshed to gange har bestemmet hende, skulle aldrig have gjort sig skyldig i saadan Forbrydelse, hvis han ey troede sig mægtig underskyttet. Hvad er Deres Hensigt? Troe De at formaae ham til at ægte Deres Søster? — „Nej, min Herre; Det vil jeg ikke, men jeg vil „bringe ham i Gapestokken.“ — Og hvorledes? — Jeg fortalte ham mit Optrin med Clavico, og overleverede ham Erklæringen.

Nu vel, min Herre, sagde denne ærbærdige Mand, lidt forundret over min Sierning, jeg forandrer paa Øyeblikket mine Tanker. Den som i to Timer allerede kan bringe Sagen saa vidt, vil føre den lykkelig ud; Vergierighed holdt Clavico
fra

fra Deres Søster; Vergierlighed, Skræk, eller Kierlighed vil igien bringe ham tilbage til hende. Men hvad ogsaa Aarsagen til hans Tilbagekomst vil blive, saa er det i saadanne Tilfælde altid best at gjøre lidet Uarm. Jeg maa sige Dem, at dette Menneske kan bringe det høyt, og han er i denne Henseende maaskee at ansee, som et meget fordeelagtigt Partie. I Deres Stæd ville jeg søge at overvinde min Søsters Betænklichkeiten, bringe mig Clavicos Fortrydelse til Nytte, og uden Opsættelse formeale begge sammen. — „Hvorledes, min Herre, en Nederdrægtig?“ — Han er kun da først en Nederdrægtig, naar hans Fortrydelse ey er oprigtig. Denne Omstændighed undtaget, er han i det øvrige en Elsker, som formedelst sin Fortrydelse fortjener Naade. Dette er mit Raad; Jeg ønsker, at De vil følge det; Jeg ville endog takke Dem derfor i en vis Henseende, hvorover jeg ey kan erklære mig.

Jeg kom tilbage til Madrid, lidt forlegen over Marquis d' Osuns Raad. Ved min Ankomst erfoer jeg, at Clavico var i Selskab med en fælleds Ven kommet for at kaste sig for mine Sø-

sires Fødder; Den yngste havde strax flygtet i sit Kammer, og ville ikke lade sig see igien. Clavico, (sagde man mig) havde anset denne flygtige Brede for et gunstigt Tegn. Fra min Side sluttede jeg derav, at han meget vel kiendte Fruentimmer. De ere fiæle ne omsindtlige Skabninger. Lidt Forvovenhed, ledsaget med Fortrydelse, forurolicher dem overordentligen, men deres Hierte er derfor ikke mindre tilbøyeligt at lade den ydmyge Dristige, som sukker for deres Fødder, vederfares Forladelse.

Siden min Tilbagekomst fra Aranjuez søgte Clavico alle Dage at tale med mig, fulgte mig allevegne, fortryllede mig ved sin Vittighed, sin Kundskab, og især ved den ædle Fortrolighed, som han syntes at sætte til min Mellemhandling. Jeg antog mig ham oprigtig. Mine Venner traadde paa min Side; Men den uindskrenkede Agtelse, som min Søster syntes at have for min Beslutning, gjorde mig meget varsom i Henseende til Hende; Jeg ønskede hendes Rolighed, ikke hendes udvortes Lykke; Jeg søgte at gjøre Bold paa hendes Hierte, ikke paa hendes Haand.

Den

Den 25de Maji forlod Clavico uformodentlig sit Ophold hos Hr. Portugues, og begav sig til Invalidernes Qvarteer hos en Officier av hans Beskiendskab. Dette forekom mig underligt, men efterlod ingen videre Mistanke. Jeg søgte ham op; Aarsagen til hans hastige Udflugning (sagde han) var Hr. Portugues, som meest satte sig imod hans Giftermaal. Han troede, at have givet mig den meest overbevisende Prøve paa hans fornyede Kierligheds Oprigtighed ved at forlade et Huus, som tilhørte en saa mægtig Fiende av min Søster. Dette forekom mig saa smukt, og saa sandsynligt, at jeg blev overmaade fornøjet med denne Forandring. Den 26de Maji fik jeg følgende Brev fra ham:

Utskrift av et Brev fra Clavico,
hvorav jeg besidder Originalen.

„Jeg har paa en meget bestemt Maade, min
„Herre, erklæret mig over mit faste Forsæt at gøtgior-
„re de Forurettelser, som jeg mod min Willie har
„tilføyet Mademoiselle Caron. Jeg tilbyder mig
„paa nye at ægte hende, hvis den forrige Misfor-
„staaelse ey alt for meget har opbragt hende mod

„mig. Mit Tilbud er gandske oprigtigt; Mit heele
 „Forhold, alle mine Skrit har til Formaal at vin-
 „de hendes Hierte igien, og Udfaldet av mine Be-
 „møvelser vil avgjøre min Lykke. Jeg tager mig alts-
 „saa den Frihed at erindre Dem om det Løfte, De
 „har gjort mig at være Mellemhandler i denne for-
 „mig lykkelige Forligelse. Jeg veed at det geraader
 „en retskaffen Mand til Ære at ydmyge sig for et
 „Fruentimmer, som han har fornærmet, og at den,
 „som ville ansee det for en Skam at bede en Mandso-
 „person om Forladelse, kan tilstaae sin Uret for et
 „Fruentimmer med Belangstændighed. Jeg handler
 „altsaa med fuldkommen Overleg i denne Sag. Den
 „utvungne og frimodige Forsikring, som jeg har gi-
 „vet Dem, og det Skrit, som jeg, i Deres Gravæ-
 „relse, har gjort hos deres Søster, kan uden Tvivl
 „hos Dem, som ikke kiende mine oprigtige Hensigter,
 „være mig meget skadelig. Men jeg haaber, at De,
 „ved en oprigtig Tilstaaelse av Sandheden, vil have
 „den Godhed vedhørligen at underrette enhver om den-
 „ne Sag, som av Ondskab eller Uvidenhed staaer i
 „et uret Begreb om mig. Hvis det var mig muel-
 „ligt at forlade Madrid uden udtrykkelig Befaling

„av min Chef, ville jeg usfortovet reyse til Aranjuez
„for at søge hans Tilladelse; Jeg haaber endog i den
„Anledning av Deres Venskab, at De vil paatage
„sig den Røye at bekiendtgjøre ham de gode og ret-
„mæssige Hensigter, jeg har til Deres Jomfrue Sø-
„ster, hvorom dette Brev er en nye Forsikring. Fuld-
„førelsen av denne Bekiendtgjørelse vil efter mit Hier-
„te være den skønneste Belønning, jeg ønsker for
„den fuldkomne Høiyagtelse, og den oprigtige Hengt-
„venhed, hvormed jeg har den Ære at være o. s. v.“
„Den 26de May 1764.“

„Clavico.“

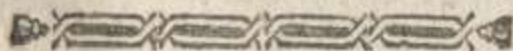
Imedens jeg forelæste mine Søstre dette Brev,
henflød den yngste i Taarer. Jeg omarmede hende
med den inderligste Kærlighed — „Nu mit Barn, Du
„elsker ham endnu,“ (sagde jeg) „Du skammer Dig
„vel endnu meget derover? Ikke sandt? Jeg seer det;
„Lad det saa være; Du er derfor ikke mindre en
„god, en fortreffelig Pige; Siden din Misnyelse
„begynder at give efter, saa lad den udslettes i Eil-
„giveljes Taarer, de ere søde efter Bredes Taarer.
„Denne Clavico,“ (lagde jeg smilende til) „er et U-
hyre,

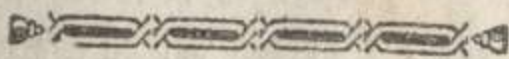
„byre, som den største Deel av Mandspersoner; men,
 „mit Barn, saadan som han er, foreener jeg mig
 „med Marquis d' Ossuns Raad at tilgive ham.
 „Det var mig for hans Skyld kærere at han hav-
 „de slaaes; Det er mig for din Skyld kærere, at
 „han ey har gjort det, —

Mit Snak bragte hende at smile midt under hendes
 Taarer. Jeg holdte denne indtagende Strid av Følelser
 for et siltiende Samtykke til Gesandten's Hensigt; Jeg
 søgte min Mand op, som jeg vel gav at forstaae, at
 at han var 100de gange lykkeligere, end han fortiente.
 Han tilstod det med en Trohertighed, som tilvandt
 ham alle vore Hjærter. Skielvende gif han hen til
 min Søster, søgte at vinde den gode, forvirrede Wi-
 ge, som rødrende, hensynket i Skamfuldhed, og
 Glæde, med et Suk endelig lod den Tilstaaelse slip-
 pe fra sig, at hun var villig i alt, hvad vi vilde
 giøre for at fængsle hende paa nye igien.

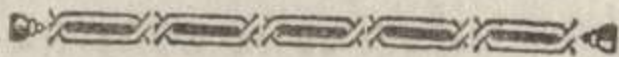
(Fortsættelsen følger.)

Provinzialblade.

No. 38 — 39.

Fortsettelse

av Hr. von Beaumarchais Rejse til Spanien.

(See No. 37.)

Fuld av Henrykkelse tog Clavico Roglen til min Skriverpult, og skrev følgende Opsatz, som han selv underskrev, og paa Knæ overgav min Søster at underskrive. Der var nærværende de Herrer Laugier, Pølsk Gesandtskabs Sekretær, Gazan, Spansk Konsul i Bayonne, Devignes, Kanonikus i Perpignan, Durocher, første Bundlæge hos Enkedronningen, Durand, og Perier, franske Kiøbmand, Don Firmin de Salsedo, Kongens Skatmester, de Bievardo, en Italiensk Adelsmand, Boca, en Officier av den franske Garde, og flere. Enhver føjede sin Begjæring til min, og man avnødte min gode Søster, foruden hendes mundtlige Samtykke, endnu hendes Underskrift. Den gode Pige vedste ikke

H h

meer,

meer, hvor hun skulde skule sit Ansigt, kastede sig grædende i mine Arme, og forsikrede mig gandske sagte, at jeg dog i Sandhed var en haard, og ubarmhertig Mand imod hende.

Rigtig Afskrift af en Opsaz fra Clavico, underskrevet af ham og af min Søster, hvoraf jeg besidder Originalen.

„Vi underskrevne, Joseph Clavico og Maria Luisa Caron, har ved denne Opsaz fornyet de utallige Gange igientagne Forsikringer, vi har gjort at være hinanden evig troe, og forbinde os til, saa snart mueligt, at gjøre disse Løfter hellige ved Egteskabs Sakrament, til hvis Bekræftelse vi har opsat denne Skrivt mellem os, og underskrevet den.“

Madrid, den 26de May 1764.

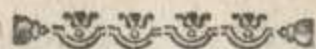
Maria Luisa Caron, og Joseph Clavico.

Fuld af Glæde over denne lykkelige Forandring tilbragte vi denne Aften sammen, og Klokkeren i samme Aften reyste jeg til Aransuez.

Efter min Ankomst til Aranjuez; gav jeg strax vor Gesandt en omstændelig Beretning om alt. Han havde den Godhed at tillegge min heele Omgang fleere Lovtaler, end den fortiente, men tillige raadede han mig, ey at sige Sr. Grimaldi noget av alt, hvad som var foregaaet, av Frygt for at giøre min nye Svoger Skade derved.

Jeg gi! hen til denne Minister; han modtog mig meget naadig, læste Clavicos Brev, gav sin Tilladelse til Gistermaalet, og ønskede min Søster al muelig Lykke dertil, hvorved han tillige lagde til, at Don Joseph Clavico kunde have sparet mig for denne Møye; Den antagne Brug i Spanien var i saadanne Tilfælde at skrive til Ministeren. Jeg lagde al Skyld paa den Begierlighed, jeg selv havde at giøre ham min Opvartning, førend jeg vilde bede ham tillade mig nogle Audienzer, hvori jeg havde Ting av megen Vigtighed at forestille ham.

Med min Tilbagekomst til Madrid fandt jeg følgende Brev fra Clavico:

Afskrift av et Brev,

(Hvorav jeg besidder Originalen.)

„See her, min Herre, den skammelige Billet,
 „som overalt løber om ved Hoffet, og i Staden!
 „Min Ære er deri paa den grusomste Maade be-
 „skæmmet; Jeg kan ikke see Dagen meer, saa længe
 „man tænker saa nedrig om min Karakter, og min
 „Ære. Jeg beder Dem, min Herre, paa det ind-
 „stændigste at lade Publikum see den av mig under-
 „skrevne Billet, og at lade skrive Afskrifter derav.
 „Saa længe til Publikum bliver bedre underrettet,
 „er det raadeligst, at vi i nogle Dage ikke see hin-
 „anden. Man maatte ellers tænke, at den anden
 „ulykkelige Billet var den ægte, og at den, som nu
 „kom for Dagen, var forfalsket. Forstil dem i hvil-
 „ken Jammer saadan Bestemmelse maatte bringe mig,
 „og trøe, at jeg er, min Herre, v. s. v.,

„Clavico.“

Han havde i dette Brev indsluttet en falsk, over-
 dreven, avskyelig Opsatz, skrevet aldeles av ham selv.

Jeg blev fortrædelig over de Følger, Clavico
 havde draget av dette skammelige Papir, og iilede
 hen

hen at giøre ham den venligste Tilrettelættelse derfor; Han laae til Gengs; Efterdi en Deel av hans Sager vare blevne tilbage hos Sr. Portugues, sendte jeg ham strax saa meget Linnet, han behøvede, og, for at trøste ham over den opdigtede Opsag, lovede jeg, saa snart han blev frisk igien, overalt at bringe ham med mig som en retskaffen Mand, og som min Broder.

Vi talte sammen om Anstalterne til min Søsters Bisermaal, og, efter hans Begiær, bragte forskellige av hans Venner mig Dagen efter til Generalvikarius, til den romerske Notarius, og flere Stæder.

Jeg besøgte ham derefter igien meget fornøyet —
 „Min Ven“ (sagde jeg til ham, og omarmede ham)
 „Det Forhold, hvori vi staae til hinanden, tillader
 mig at være frie mod Dem. Ere De maaskee ikke ved
 Kontanter, saa modtag min Børs, hvori De vil
 finde 100de Qvadrupler, og andre Guldslykker.
 Tilfammen vil det omtrent udgiøre 9000 Livres i
 franske Venge. Fem og tyve Qvadrupler levere De
 min Søster derav til Baand, og her er Juveler,

„og franſke Galanterier; Fra Deres Haand vil denne Gave være hende behageligere, end fra min, —

Min Ven modtog Juvelerne, og Galanterierne, fordi (ſagde han) han ey tørde haabe at finde dem af ſaa god Smag i Madrid; Men Pengene, ſom han ikke paa nogen Maade ville beholde, maatte jeg tage tilbage.

Morgenen efter, paa Kriſti Himmelfartsdag, ſial en Mulat, (ſom jeg havde antaget til Betient i Bayonne, og ſom Aftenen tilforn havde hentet mig Guld hos min Banquier) mine 10000 Quabrupler, min Pengeboks, alt mit Eſtøyt, ſom ey var af Betøvendehed, en Kasse med Galanterier, alle mine Silkeſtrømper, og nogle rige Treffer, alſammen omtrent til 15000 Frankers Værdie, og tog Flugten.

Jeg forebragte ſtrar Kommandanten i Madrid min Klage derover, og blev forundret over den Koldſindighed, hvormed han optog den — Sagen vil ſnart oplyſes.

Dette Tilfælde hindrede mig imidlertid ikke fra at ſørge for min ſyge Ven paa alle muelige Maader. Jeg bebrejdede ham, at han var Skyld i, jeg var beſtaaet
let,

let, fordi han i Gaar havde afslaget min Begiering. Min Ven forsikrede mig, at dette Tab var uopretteligt, fordi Betienten, som usensbarlig havde taget Beyen til Kadix, vilde være bortrejst med Flaaden, førend man kunne faae grebet ham. Jeg meldte det for Gesandten, og tænkte ikke meere derpaa.

De efterfølgende Dage bleve fra min Side tilbragte med utrættelige Forekommelser, og fra Clavicos med Forsikringer om den oprigtigste Erkiendtlighed. Men den 5te Junii, da jeg, efter Sædvane, vilde besøge ham i Invalidernes Qvarteer, erfoer jeg med Forundring, at min Vek paa uye pludselig var udshyttet.

To Gange at flytte ud, uden at sige mig et Ord, maa jeg tilstaae, forekom mig høyst besynderligt. Jeg lod lede efter ham i alle Leyehuse i Madrid, og bevidnede ham, da jeg tilsidst fandt ham i den Hellige Ludvigs Gade, med mindre Lemfældighed end tilforn, min Forundring derover. Hans Undskyldning var, at man havde bebrejdet hans Ven, at han deelede Værelse med en Fremmed, som Kongen allene havde indrømmet ham. Han kunne derfor, uden at raadføre sig med sin Helbred, Lid, el-

ler Bequemmelighed, ey undslaae sig for at forlade sin Vens Værelse. Jeg var nødte at billige hans Delikatesse, men jeg bebrydede ham paa den forbindtligste Maade, at han ey havde taget sit Qvarteer i min Søsters Huus; Jeg ville endnu strax bringe ham derhen. Han trykkede min Haand erkiendelig, og foregav, at han ey torde vove sig ud, fordi han nylig havde taget Medicin; En almindelig Brug i Spanien.

Paa samme Grund af slog han Dagen efter min igientagne Begiering at bringe ham til min Søsters Huus. Nu begyndte mine Venner paa nye at ryste med Hovedet, og fatte Mistanke. Deres Mistanke forekom mig imidlertid endnu meere upasselig, end nedrig. Hvorfor skulle han være forbeholden mod mig? Kontrakten var sluttet; Forskiellige Dage efter hinanden kunne den ey underskrives, formedelsi den fortrædelige Medicineren. I Spanien, siger man, er ingen Forskrivelse gyldig, naar den er dateret fra en Dag, hvorpaa en av Kontrahenterne har taget Medicin. Andet Land, andre Skikke.

Min Søster skielvede paa nye. Ved ligesaa-
danne Opfættelser havde denne Mand allerede to gange
bragt hende til en skrækkelig Katastroph. Ikke uden
Bitterhed paalagde jeg hende Taushed; Imidlertid
bemestrede Mistanken sig lidt efter lidt ogsaa mit
Herte. For at befrie mig derved, lod jeg den 7de
Julii, som var bestemt til Kontraktens Underskrivelse,
den romerske Notarius hente.

Hvor stor blev min Forstækkelse, da denne
Mand sagde mig, at han havde en Erklæring, gands-
ke modsat mine Hensigter, at forelegge Sr. Clavico.
Af et ungt Fruentimmer, som foregav at besidde en
fra Maret 1755 dateret Egteskabsforsikring, (9 Aar
før den Epok, hvori vi vare i Maret 1764,) var
Aftenen tilforn gjort Forbud mod min Søsters Egt-
teskab. Jeg erklyndiger mig om denne Persons Navn.
Notarius siger mig, at det var en Duenna, (en
Kammerjomfrue); Bestemmet, rasende, tiler jeg til
den nederdrægtige Clavico. —

„Denne Egteskabsforsikring kommer fra Dem,“
(sagde jeg til ham) „I Gaar er den smeddet. De

„er en afskyelig Mand, som jeg for alle Indiens
 „Skatte ey ville give min Søster; Men denne Af-
 „ten er jeg i Aranjuez. Jeg beretter Hr. Grimaldi
 „Deres Ureløshed, og, langt fra, i min Søsters
 „Navn, at modsætte mig Deres Duennas Paastand,
 „vil jeg, i Stæden for al Fyldestgiørelse, begiære,
 „at man paa Stædet vier Dem til hende. Jeg skal
 „være hende i Faders Stæd, betale hendes Medgift,
 „og anvende alt paa, at hun skal forfølge Dem lige
 „til Altret; Saaledes, fanget i Deres egen Snare,
 „skal De blive vanæret, og jeg hevnet.“ —

Min Broder, min Ven, (sagde han til mig)
 Opsæt Deres Hevn, og Deres Rejse til i Morgen.
 Jeg er ikke skyldig i denne sorte Gierning. Det er
 sandt, at jeg, i en forelsket Daarlighed, engang gior-
 de Madam Portugues Dueuna, en artig Pige, dette
 Løfte. Men siden vort Opflag har hun aldrig tale
 det ringeste derom. Deres Søsters Fiender ophid-
 se denne Pige mod mig. Med nogle Pistoler,
 min Ven, kan De troe, denne Sag vil avgjøres.
 Endnu i denne Aften vil jeg bringe Dem til en be-
 rømt Advokat, som, efter min Begiær, skal ledsage
 Dem

Dem til Arranguez, og, førend De reyse, vil vi tilfammen tænke paa Midler at rydde denne nye Hindring af Vejen, som Deres levende Indbildningskraft forstørker for Dem. —

Sorg var i mit Hierte, og Ubeslutning i min Siæl. Endnu satte jeg ingen Troe til de Ahuelser, som Tid efter anden steege op hos mig. Det var mueligt, at denne Bedrager kunne narre mig, men hans Hensigt? Da jeg ikke kunne giette den, da jeg ingen fornuftig Hensigt kunne udtænke, holdt jeg min Dom tilbage, omendskiont alt, hvad som omgav mig, var betaget af Skræk. Klokken 8 begav jeg mig, i Selskab med Hr. Perrier, og Hr. Durand til denne forunderlige Dødelige. Vi vare neppe stegne af Bogen, førend Konen i Huuset kom os i Møde, og sagde: Hr. Clavico var for en Time siden udslyttet, uden at man vidste hvorhen.

Forundret over denne Efterretning, og tilbovelig endnu til at tvivle derom, gik jeg op i hans Værelse; det var gandske udtomt; Mit Hierte blev meere beklemt. Saasnart jeg kom hiem, sendte jeg 6 Personer ud, at løbe heele Byen igiennem, for at oplede Foræderen,
Det

det maatte koste hvad det ville. Foræberiet var aabentbart, men endnu maatte jeg stedse raabe: hvad vil dette Uhyre? Mig var det ubegribeligt; En Kourer kom i det samme med et Brev fra Gesandten, og sagde, Indholden var magtpaaliggende.

Den franske Gesandtes Skrivelse,
(hvoraf jeg besidder Originalen.)

Aranjuez, den 7de Julii, 1764.

Min Herre!

„Sr. von Robiou, Kommandant over Madrid,
„har nylig berettet mig, at Clavico er flygtet til Ju-
„validernes Qvarteer, og har foregivet, at han søgte der
„en Fristad mod de Voldsomheder, han frygter fra
„Deres Side, da De for nogle Dage siden, i hans
„ eget Hus, med Pistolen for Brystet, har tvunget
„ ham at underskrive en Billet, som forpligter ham til
„ at ægte Deres Søster. Det nytter intet, at sige Dem
„ mine Tanker om denne Klage. Men De vil let indsee,
„ at, saa ædelt og lovligt Deres Forhold i denne Sag
„ har været, man ikke bestomindre kan give det en
„ Bending, hvis Folger for Dem ville blive meget ube-
„ hagelige. Jeg raader Dem derfor at være gandske
„ stille

„stille, og intet at foretage Dem, førend jeg har talt
„med Dem, enten her, hvis De strax vil begive Dem
„herhid, eller i Madrid, hvor jeg vil være den 12te.

„Jeg har den Ære med fuldkommen Høiyagtelse
„at være, o. s. v.“

„Osun.“

Denne Efterretning var et Tordenslag for mig. Hvorledes? Dette Menneske, som i 14 Dage havde trykket mig i sine Arme? Dette Uhyre, som havde skrevet mig saa mange Breve fulde af Æmhed til? offentlig androget mig at give ham min Æstet? for heele Madrids Æne saa ofte spiist med hende? Dette Menneske skulle have indgivet en Klage over mig for Voldsomheder? skulle paa en skielmsk Maade forfølge mig? Jeg var uden for mig selv.

I samme Øyeblik traadde en Officier av den Balsonste Garde ind til mig, og sagde: De har intet Øyeblik at tabe, Sr. von Beaumarchais! Red Dem, eller de vil i Morgen tidlig blive heftet i Deres Seng! Ordren er givet. Clavico er et Uhyre; Han har bragt enhver mod Dem, og bedraget Dem med løse
Løfter

Løfter, for imidlertid at giøre sig til Deres offentlige Anklager! Flye, Sr. von Beaumarchais, flye paa Dyeblikket, eller De kan, indsluttet i et Fængsel, hverken haabe Forsvar eller Bestyttelse. —

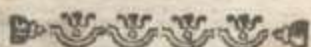
Jeg flye? jeg undvige? heller Døden! Lad mig være, mine Venner! Lad mig i Morgen, Klokken 4, kun faae en Rejsevogn med 6 Mulester: Jeg vil til Aranjuez. Imidlertid ønsker jeg at være allene, for at bringe mig til Rette igien.

Jeg sluttede mig inde; min Siæl var i Forvirrelse; mit Hierte paa Pinebænken. Intet kunne stille dette Oprør; Jeg kastede mig i en Lehnestool, hvori jeg i to heele Timer blev liggende i en fuldkommen Mangel af Ideer og Beslutninger.

Efterat denne trættende Rolighed endelig havde dragt mig til mig selv igien, erindrede jeg mig, at dette Menneske, efter den Tid, hvorfra hans Klage mod mine Voldsomheder var dateret, offentlig havde reyst ud med mig, imidlertid skrevet mig de kierligste Breve til, udtrykkelig, i Nærværelse af 20 Personer, overdraget mig sin Ansøgning hos Ministeren. Jeg sætter
 mig

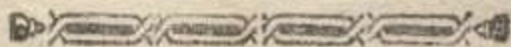
mig strax til min Skriverpult; Med et Menneskes Hastighed i fuld Feber, gjør jeg Udkast til en omstændelig Journal over mit Forhold siden min Ankomst til Madrid. Navn, Dage, Taler, alting stiller sig for min Hukommelse; Alting optegnes. Jeg skrev endnu, Klokken 5 om Morgenen, da man sagde mig, at min Vogn ventede efter mig, og mine Venners Urolighed ey tilbød dem at overlade mig længere til mig selv. Jeg stiger i Vognen, uden at spørge om nogen ledsager mig, uden at vide om jeg var anstændig klædt. Jeg var drukken af mit Formaal, og vidste for Resten intet. Uden at sige et Ord, havde man sørget for alt, hvad jeg behøvede; Nogle Venner tilbød sig at ville ledsage mig. Jeg vil være allene, sagde jeg; Tolv Timers Eenlighed vil ey være formeget at bringe min Siæl i Rolighed. Nu reyste jeg til Aranjuez.

Gesandten var i Paladsset da jeg kom til Sitio Real; Jeg saae ham først ved hans Tilbagekomst om Aftenen Klokken 11. — „De har gjort vel i, at komme ufortøvet,“ (sagde han) „Jeg var overmaade bekymret for Deres Skyld. I 14 Dage har Clavico besat al Tilgang i Paladsset. Uden mig var De forloret, i Fængsel, maaffee i Presidio“

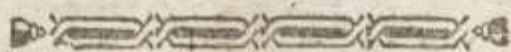

„dio „(et evigt Fængsel i Oran eller Ceuta paa
 „Kysterne av Africa.) Jeg løb hen til Hr. von Gri-
 „maldi; Jeg indestaaer (sagde jeg) for Hr. von
 „Beaumarchais kloge og rettskafne Opsørsel i den
 „ne Sag, som for min egen. Han er en Mand
 „av Ere, som har ikke gjort meere, end hvad De,
 „og jeg, i hans Stæd, ogsaa ville have gjort. Jeg
 „har haft Dye med ham siden hans Ankomst. Jeg
 „beder Dem, lad Ordren til hans Arrest tilbagekal-
 „des! Denne Grusomhed av hans Modstander gaaer
 „over alle Grendser“ — „Jeg troer Dem,“ (svarede
 „Grimaldi mig) „men jeg kan intet gjøre, uden
 „forhale et Dyeblik. Alting er opbragt imod ham;
 „Lad ham reyse uden Opsættelse; Ved hans Flugt vil
 „man lukke Dyuene til.“ —

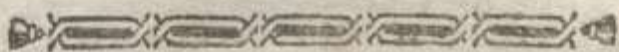
„Altsaa strax fort, min Herre; De har intet
 „Dyeblik at spille. Man vil sende Deres Sager ef-
 „ter Dem. De har 6 Muulesler til Deres Tjeneste.
 „Ikke seener, end i Morgen tidlig, maa De tiltræ-
 „de Deres Tilbagereyse til Frankrig. Jeg ville ikke
 „være i Stand til at beskytte Dem mod saa almin-
 „lig en Forbitrelse, mod saa udtrykkelige Befalinger,
 „og jeg ville være xroftelig, om Dem i dette Land
 „skulle tilstødes nogen Ulykke. Pak Dem bort!“ —
 (Slutningen følger.)

Provinzialblade.

No. 40.

Slutning

af Hr. von Beaumarchais Rejse til Spanien.

(See No. 38. 39.)

Mens jeg hørte dette, græd jeg ikke, men Lid efter anden faldt store Vanddraaber fra mine Øyne, som en almindelig Beklemmelse havde trænet berind. Jeg var sandselos, stum. Gesandten blev rørt, og forekom, fuld af Godhed, alle mine Indvendinger ved den aabenhjertige og frivillige Tilstaaelse, at jeg havde Ret; Han blev imidlertid derved, at jeg maatte adlyde Nødvendigheden, og undstye et vist Onde.

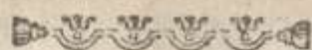
Og hvorfor vil man da straffe mig, min Herre, (sagde jeg,) da De selv tilstaae, at jeg har Ret i alle Stykker? Vil Kongen lade en Uskyldig, som yaa det haardeste er fornærmet, trække i Fængsel? —
„Jh, min Herre, Kongens Befaling erholdes, og ef-

„terleves. Det Døde skeer, førend man oplyses om
 „det Bedre. Reys bort, Sr von Beaumarchais,
 „reys bort, siger jeg Dem.“ — Men, min Herre,
 i min nærværende Forsatning? hvor skal jeg hen? —
 „Deres Hierne er i den yderste Forvirring, Sr. von
 „Beaumarchais; Flye for et uundgaaeligt Onde!“ —
 Af, min Herre, hvad vil min Familie sige? hvad
 vil mine høye Bestytterinder i Frankrig tænke om
 mig? — „Vær ubekymret, jeg skal skrive til Frank-
 „rig, man vil troe mig paa mit Ord.“ — Og min
 Søster, min Herre, min ulykkelige Søster, der er
 ligesaa uskyldig, som jeg? — „Tænk paa Dem selv,
 „for det øvrige skal drages Omsorg“ — Af Gud,
 Gud! Dette var altsaa Frugten av min Reyse til
 Spanien? — „Gaae bort, gaae bort, igientog d'
 Osun uophørligen. Han tilbød mig med sin Ka-
 rakters heele Edelmødighed Penge, hvis jeg havde
 Mangel derpaa. — Min Herre, (sagde jeg), jeg har
 Penge. Tusinde Louisd'or i min Børs, og to gange
 Hundrede Tusinde Franker i min Brevtaske, vil skaffe
 mig Midler at hevne denne følelige Beskiemmelse. —
 „Nej, min Herre, det tillader jeg ikke. De er an-
 befa-

„befalet mig. Keys bort; Jeg beder Dem, Jeg
„raader Dem det, og jeg gaar endnu videre, hvis
„det behøves.“ — Forlad mig, Jeg forstaaer Dem
ikke, min Herre, Jeg forstaaer Dem ikke meere. —
Gandske forvirret styrtede jeg mig i de dunkle Gan-
ge av Haven i Aranjuez. Jeg kom immer dybere
ind, og tilbragte Natten i den heftigste Urolighed.

Fast, og haardnakket besluttet at omkomme, el-
ler at hevne mig, gik jeg Morgenen efter til Stats-
ministeren Grimaldi. I hans Forgemak hørte jeg
forskjellige Gange Sr. Wahl nævne. Denne ær-
værdige Mand, som havde forladt Ministerium allene
for at gjøre en Hvilepunkt mellem hans Liv og hans
Død, var i Sr. Grimaldis Huus. Saa snart jeg
erfoer dette, lod jeg mig melde hos ham, som en
Fremmed, der havde Ting av yderste Vigtighed at
sige ham. Man bragte mig ind til ham. Det ædel-
ste Udseende indblæste mit kvælede Hierte Grimodig-
hed; Min Herre, sagde jeg, Jeg har ingen anden
Vaastand paa Deres Bevaagenhed end Ulykke, og
Kæderneland. De er selv født i Frankrig, og har
staaet der i Tieneste. Siden den Tid har De i dette

Land igiennemløbet alle Grader av Vre som Borger og Soldat. Men alt dette giver mig ikke saa meget Mod til at tage min Tilflugt til Dem, som den sande Storhed, hvormed De frivillig, og med reene Hænder har tilbageleveret Kongen det farlige Ministerium over Indien, hvorved en anden havde sammenbygget Millioner. Tilligemed Nationens Agtelse har De vedst at tilveiebringe Dem Kongens Fortrolighed. Han kalder Dem endnu stedse sin Ven. De kan endnu forrette en større Handling, min Herre; Den er Dem værdig. Den er at redde en Franskmænd, som er i Forrivelse, og som endnu allene setter sit Haab til en saa ædelmodig Mands Beskyttelse.

De er en Franskmænd, sagde han; Dette Navn er en særdeles Ubefaling hos mig. Jeg har stedse elsket Frankrig, og ønsker at kunne avbetale ved Dem en Deel av den Forbindtighed, jeg skylder den; Men De skielve; De ere uden for Dem selv. Sæt Dem ned; Betroe mig Deres Lidelser! De maa være forskrækkelige, at domme fra den Forvirring, hvori jeg seer Dem. Han befalede strax, ikke at indlade nogen,

nogen, hvorpaa jeg, i en ubegribelig Tilstand af Frgt, og Haab, bad om Tilladelse at maatte forelæse ham en fuldstændig Journal av mit Forhold i Madrid fra den første Dag av min Ankomst der. De vil paa denne Maade, min Herre, (sagde jeg) lettere kunne følge Rieden av mine Begivenheder, end ved en uordentlig Fortælling, som jeg forgiæves vilde forsøge at foredrage Dem.

Jeg læste min Opsaz. Hr. Wahl søgte Tid efter anden at stille mig tilfreds, og bad mig læse mindre hastig, paa det at han bedre kunne forstaae mig. Tillige forskrede han mig, at han tog den oprigtigste Deel i min Fortælling. Ligesom Begivenhederne forekom, gav jeg ham Brevene og alle skriftelige Vidnesbyrd i Hænderne. Men da jeg kom til Kriminalklagen, til Befalingen at heste mig, som blev allene forhalet av Hr. Grimaldi efter vor Gesandts Begiær, da jeg kom til det Raad han havde givet mig at reyse bort, hvilket jeg (som jeg oprigtig tilstod) havde modsat mig, besluttet, at omkomme, eller at erholde Refærdighed av Kongen, saa raabte han gandske høyt, stod op, og omarmede mig kærlik: „Gandske vist

„vil Kongen lade Dem vederfares Retfærdighed.
 „De har Ret at vente den. Hr. Gesandten er,
 „nagtet hans Venskab for Dem, nødt at see paa sin
 „Post. Men jeg, jeg vil med al den Indskydelse, min
 „har, befordre Deres Hevn. Rey, min Herre, man
 „skal en kunne sige, at en retskaffen Franskmænd har for-
 „ladt sit Fæderneland, sine Venner, sine Forretninger,
 „sine Fornoyelser, at han har lagt 400 Miile tilbage
 „for at hielppe en uhykkelig og uskyldig Søster, og at han,
 „fordreven fra dette Land, skal i sit Hierte tage det av-
 „skuelige Begreb om den ædelmodige spanske Nation med
 „sig til sit Fæderneland, at Fremmede her ingen Ret-
 „færdighed kan finde. Jeg vil ved denne Lejlighed
 „antage mig Dem som Fader, ligesom De har antaget
 „Dem Deres Søster. Det er mig, som har anbefalet
 „denne Clavico til Kongen. Alle hans Forbrydelser
 „ligge mig til Last. Gud, hvor uløkkelige ere de, som
 „besette Tjenester, at de ey kan anvende Omsorg nok paa
 „tilstrekkeligen at udforske enhver, de vil bruge, og at
 „de, uden at vide det, ere omgivne med Bedragere, hvis
 „skammelige Sierninger alt for ofte blive skrevne paa de-
 „res Regning. Dette, min Herre, er for mig saa me-
 „get vigtigere, som denne Clavico, efter at han havde
 „giort

„giort Begyndelse med en Art av Ugeskrift eller Tidende,
„og ved sit Embede havde nærmet sig til Ministerium,
„engang kunne have opnaaet anseelige Tjenester, og jeg
„allene giort min Konge en Gave av en Skielm. Man
„undskylder en Minister, at han har bedraget sig i Val-
„get av en uværdig Person, men saa snart han seer ham
„stemplet med Mærket av en offentlig Fordømmelse, saa
„skylder han sig selv at jage ham fra sin Plads i samme
„Øyeblik; Jeg vil give alle Ministre efter mig et Ex-
„empel derpaa.

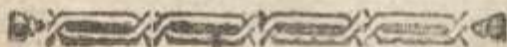
Han ringer; han lader spænde for, og bringer mig
til Paladset. Mens han ventede paa Hr. Grimaldi,
som han havde ladet underrette om alt, gaaer denue høy-
modige Beskytter til Kongen, anklager sig selv for min
nederdrægtige Modstanders Forbrydelse, og var saa æ-
delmodig at bede om Forladelse derfor. Han havde med
Iver drevet paa hans Befordring; Med endnu større
Iver drev han paa hans Fald. Hr. von Grimaldi
kommer; Begge Ministre bade mig komme ind; Jeg
kaster mig ned; „Læs Deres Opsæt,“ (sagde Hr. Wahl
„fuld av Ild til mig) „det er ingen ædel Siæl, som ey
„ligesaameget maae blive rørt derved, som jeg selv er ble-

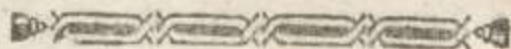
„bet. — Mit Hierte var i høieste Grad besjælet; Jeg overlod mig aldeles til hvad man kan kalde en Dyeblits Beltalenhed, og læste alt, hvad jeg imidlertid havde fortalt, med Hestighed og Estertryk. Kongen var nu nok underrettet, og gav Befaling, at Clavico skulle have sit Embede forbrudt, og for evig forvises hans Tjeneste.

Wdle, og folsomme Siele, troe i, at der gives Ord til at beskrive den Tilstand, hvori jeg befandt mig? Jeg udstammede nogle Udtryk av Verbodighed og Taknemmelighed. Mit henrevue Hierte, som nylig uden Naade havde raset mod sin Fiende, svævede nu ud paa den anden Side, og begyndte at velsigne den Ulykkelige, hvis Nederdrægtighed havde forskaffet mig en saa høj og uskatterlig Lykke, som den, jeg ved Tronens Fodder havde opnaaet.

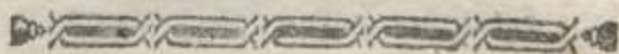
Monarkens Naade gif saa vidt, at han sendte Bud til den franske Gesandt, hvor jeg spiste til Middag, og lod begjære av den Franskmand, som nylig havde faaet en saa udmerket Satisfaktion, en omstendelig Esterretning om alt, hvad der var læst og besluttet i Paladset. Gesandten, som, ligesaameget som jeg, var rørt derover, gav mig 3 av sine Sekretærer, som i saa Timer havde afskrevet min Journal med alle dens Bilager. Han bragte altsammen til Kongen, som lovede at giemme dette Verk, og var saa naadig at erkjendige sig, om Franskmanden var fornøyet?

Provinzialblade.

No. 41.

Poesier.

I.

Til Skuespilskrivere.

Den nytter meest, som nytter og fornøyer;
Moralen, som Naturen er;
Den elstes mest i dens Fortryffelser;
(Som Elbningen en Demants Værd forhøyer;
Den hos en Lovens Prædikant
Kun av den blinde Hob, som skielver for dens Lære,
Gior Helgene av Evang, men skrevet av Voltaire,
Dg spillet av Clairon, den alle Hjerter vandt,
Teaterne dens Templer ere;
Den græder i Shakspear, og leer i Moliere;
O I, til hvem de overdrog
Den Aand, som skrev i dem, og deres Guddomsprog,
Fornøyer os, som de, og skriver Verden klog!

II.

(Eil et Fruentimmer, som var forlovet, i Anledning
 af hendes Portræt, og et Vers af en Ven,
 hvori han udbad sig et Kys.)

Amalia, til Din, og Konstens Vre,
 Dit Billede fortryller ogsaa mig;
 Det dobbelt skiont for den maa være,
 Som skal tilhøre Dig.
 Blev jeg engang, som han, saa lykkelig,
 At ogsaa mig Du med en Smil beærte,
 Saa bad jeg ey om Kys; jeg bad Dig om dit Hierte;
 Jeg bad om alt, hvad Du bør nægte mig;

III.

(Over et Syngespil, hvortil Poesien
 var af et Fruentimmer.)

Hun skrey et Syngespil;
 Han sat Musikken til;
 Nu trættes begge om, at det ey lykkes vil.
 Hun dommer hans Musik; Han dommer Texten flit;
 Jeg dommer: De har begge Ret.

IV.

Korinna.

Korinna troer, saa snart man hende seer,
 Hvert Hierte strax i Euer brænder;
 Hun troer, hun Jordens Venus er; —
 Har Venus heller ingen Lænder?

V.

(Til en gammel Mand, som ægtede en ung Skjæge.)

Dront formæles med Glycer;
Hun femten Aar, han firfundstyve er;
Han Venner har, og hun har endnu fleer;
Hans Bryllupsdag i Dag faldt ind;
Og alle glædde sig, som om enhver holdt sin.

VI.

(Over en slet Oversættelse av Ovids Forvandlinger.)

Roms, Jordens Guder, alt, forvandler Nasos Ven;
Til Bederlag Alcest forvandler ham igjen.

VII.

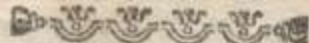
Ved Elises Grav.

Dyd, Skisnhed, og Forstand, Alt med Elise bær;
Og Gratierne strax blev tre igjen, som før.

VIII.

Til Klimene.

Din Moder frygter strax, naar Dull og jeg er eene;
Hun tvivler om din Dyd, og troer, Du elsker mig;
O, hvorfor troer hun seyl, Klimene?
Bedrag din Moder ey, og gior mig lykkelig!

IX.

Til Glycer.

Du deylig er, og dog, Glycer,
 Dog er jeg følesløs mod dine Skanheder;
 Det er imod min Troe at dyrke Billeber.

X.

(Ved en stet Stribents Grav.)

Sov her i Fred, til Lon, Albin,
 For hver en Gang, jeg over Dig sov ind!

XI.

Daphne.

„Jeg dse som Jomfrue vil,, — Det er i Daphnes
 Sprog;
 Hvor saae er vore Dage dog!

XII.

Lisidor.

Ved andres Glid man ofte bliver stor;
 Saa lykkelig er Lisidor;
 Han høster ind, hvad han ey saær,
 Og saær en Son hvert Aar.

XIII.

(Til Kleon, eller, Processer.)

Du taber, Kleon, træt ey meer!
 Processer skabte Lucifer; —

„Men

„Men Sphinx min Advokat har seet av Akterne,
 „Min Sag er god,“ — For ham maaskee.

XIV.

(Til Hr. Gor, Konsistoberen af Fridriks Stotte, ved
 Emilies Billede i Bronz.)

I dette Malmr din Haand Emilie
 Da skal forevige;
 Spar din Umage, Gor!
 Hun i Florenz; alt længe staaer.

XV.

Emil.

Genier lonnes flet; Emil
 Har knap en Louis d'or fortient paa hver Postil;
 Jeg gir ham hundrede, hvis han vil tie sil.

XVI.

Til Zoil.

Zoil har Ret; Jeg ingen Digter er;
 Jeg laster ham, og lyver ey desvær.

XVII.

(Til en Skioge, som ville lignes ved Solen;
 efter det Franske.)

Du Solen ligne vil, Glycerie;
 Du ligner den; i begge fælleds ere.

XVIII. Over

XVIII.

(Over en, ved Navn Kalv, som bode meget ung;
 efter det Latinske.)

Her hviler Kalv; man paa hans Marmor, skrev;
 At Døden forekom, at han ey Døe blev.

XIX.

(Over Niobes Stytte, av Praxiteles; efter
 det Græske i Antologien.)

Fra Menneske til Steen en Gud mig dannede;
 Praxiteles fra Steen til Menneske.

XX.

(Til Nasidien; efter Rousseau.)

Du trætte vil, Nasidien,
 Og om mit Raad adspørger mig?
 I fald din Sag er god, jeg raader til Forlig;
 Hvis ikke, til Proces, min Ven!

XXI.

(Til en Bøtler, som bad om Intet; Et Ordspil,
 efter Martial)

Det Intet er, hvorom Du beder mig?
 Ret vel; jeg intet nægter Dig.

XXII.

(Eil (*); efter Boileau.)

Alt, hvad Du seer, er Daarer, siger Du;
Maaskee!

Men vil Du ingen see,
Saa luk din Dør, og slaae dit Spenl i tu!

XXIII.

(Eil en Skisge, som man kaldte Jomfrue;
efter Hr. Lessing.)

Man Vige kalder Dig, Glycerer,
Som faldne Engler Navn endnu av Engler høre.

XXIV.

(Eil (*); efter Martial.)

Vær mild, og barsk, vær slem, og foyelig!
Jeg hverken leve kan med, eller uden Dig!

XXV.

(Lallotteriet; efter det Tydske.)

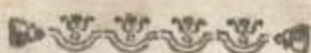
Pest Oriekten fik; og Vi,
(Partist er Skiebneen ey) vi fik Lallotterie.

XXVI

(Det eenige Egtepar; efter det Svenske.)

Skiont begge vil kun eet, saa trætte begge dog;
Hø altid raade vil; det samme vil han og.

XXVII.

XXVII.

(Eil Dido; efter det bekiendte: Infelix Dido o. s. v.)

Dido, dine Mænd forvolde al din Rød;
Den eenes Død din Flugt; den andens Flugt din Død.

XXVIII.

(Indskrivt paa Amors Stytte; efter Sr. Voltaire;
See No. 28 av disse Blade.)

Hvem du end er, fiend her din Overherre!
Nu, eller før, hvis ey han eengang det skal være.

XXIX.

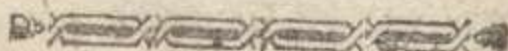
(Over Gregor Nazianzen, som brændte et Exemplar
av AnaKreon; efter det Tydske i en Musenalmanak.)

Gregor Nazianzen har brændt AnaKreon;
Saa dræbte før et Bildsviin en Adon.

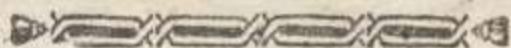
XXX.

(Gravskrivt over en Notarius Publikus, og hans
Kone, efter et bekiendt hollandsk Epigram.)

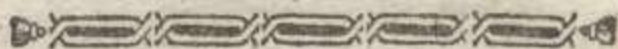
Her hviler Sr. von Marius,
For offentlig Notarius;
Og her hans salig Kones Liig;
Hun endnu meer var offentlig.

Provinzialblade.

No. 42.

Store Handlinger bør overalt bekiendtgjøres, fordi Exempler overbeviise meer, end Forskrifter. Det er bedre, siger Sokrates, at prente Moralen i Hiertet, end at skrive den paa Dyrehuder. Jeg laaner efterfølgende av Ephemeridens der Menschheit, som fortienet Stæd blant de største Handlinger i den heele gamle og nye Historie.

Det Ostindiske Skib, den unge Thomas kaldet, laae fuldkommen reysfærdigt til Batavia ved det gode Haabs Forbjerg. Store og smaae vare glade og oprømte; Enhver erindrede sig med Fornøvelse sine Landsmands veulige, og troehiertige Omgang, og de Fordeele, de nu skulle reyse i Nøde. Man ventede hvert Øyeblik gunstig Wind, og disse for enhver Seemand glade Øyeblik av en lykkelig Fart.

Man ventede forgieves. Den 30te Maje 1773 reyste sig en Storm fra Nordvest, for

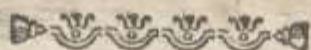
renet med alle Elementers Forfækkelser. Vindene hylte i Seylene, Skibet vuggede til alle Sider, steg til Himlen, og sank i Abgrunden. Enhver Haand blev sysselsat, med hvert Dyeblik voxede Skræk og Arbejde, Stormen og Faren. De klogeste veed ingen Redning meere, de dristigste tabe Modet, og Haabet forsvinder av alle Hierter, og Ansigter. En frygt som Dag, en forfækkelig lang Nat, og atter den forfækkeligste Dag. Immer Storm, hvert Dyeblik nye Stromme av Dødsangester, nye Abgrunde av Forfækkelser, og endnu den anden græffelige, ubeskrivelige, uendelige Nat, hvorpaa endnu en græffeligere Dag følger.

Morgenen, den 1ste Junii, mellem 6 og 7, hvilken Tilstand! Alle Ankertov sprungne, Skibet opsluget av uhyre Bølger, henslængt paa Stranden, og splittet. Nu revnede et Bret, nu atter et. Nu styrtede en Bielke, nu et uhyre Stykke, alt overskølt med Bølger. Hvert Dyeblik i den aabne uendelige Abgrund av en uærværende Død. Graad, Skrig og Forræbelse i alle Munde, og paa alle Ansigter. Intet Forsøg, ingen Tanke meere om Redning.

Intet

Judet Raab, ingen Udsigt; Sammer og Beeklage, alt hvad før var Glæde. Uden alt Haab anraabe de med døvende Skrig deres Landsmænds Hielp fra Strandbredden. Hvad kan disse formaae? Deres Hjerter bløde ved det græffelige Syn. Alting tabt, uden Redning tabt.

Kun en eeneste blant dem haabede endnu at redde nogle; Woltemade (hans Navn bør være evig æret i Historien, ligesom hans Dyd er evig belønnet i Himlen) Woltemade, en arm Landbonde, en gammel Mand nær ved 70 Aar, denne Mand folte sig allene stor nok at tænke paa Forsøg til at indlade sig i Kamp med denne ubeskrivelige Fare. Tusinde Tanker, og Vanstueligheder trængte sig i hans Siæl; Menneskeligheden allene overvandt dem. Han tav stille, han faldt i Forundring, han blev bleeg, og sirax igien fyrig som Lue, han slog sig for Vandet, lod en Taare falde, stampede, og raabte til de omkringstaaende — „Skal Mennesker ikke hielppe Mennesker? være orkede, løse, og see Mennesker gaae til Grunde for vore Øyne? Hvad nytter det at staae her, og jamre? Kan vi intet gjøre? Mennesker, redder Mennesker, eller

„i ere det ey meere!“, — hvad kan vi? (raabte alle) — „Hielp kan vi“, — Han raabte endnu sterkere, og med meere Driftighed. — „Den som vil, kan; Enhver paa sin Hest, igiennem Bølgen, ligesom jeg“, — Er i rasende? (skreeg man efter ham); Evige Sladder av alle smaae Siæle. Den, som vil, kan, fødte Woltemade, og arbejdede sig giennem overskylende Bølger meer end 300 Skrit lige til det sønderknuuste Skib — „Mod, Mod, Mod“, (raabte han til de Ulykkelige med en Stemme, som overfreg Storm, og Bølger) „Tillid til GUD, Tillid til GUD! Ingen Utaalmodighed; Endnu er Redning; Jeg vil giøre, hvad jeg kan; jeg vil trække en efter den anden over; Holder fast ved Halen av min Hest! Lo av Sangen! Ikke fleere, for Himlens Skyld ikke fleere! —

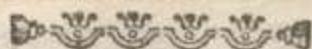
Lo av de meest forvovne eller fortvivlede, sprang i Vandet, grebe til Hestens Hale, og Woltemade floy med dem, giennem Storm og Bølger — lykkelig til Strandbredden. Hvilket Syn for dem paa Landet! Hvilken Straale av Haab for de Skibbrudne! Hvilken henrykkende Drom for de reddede! Hvilken Triumf for Woltemade! Raserie tillige over de doodne Beundrere! Raserie over Menneskelighedens Grend, ser!

ser! Han har endnu intet gjort; Han seer ikke, hvad som er reddet, seer kun hvad der er tilbage.

Strax var Woltemade med sin Hest hos de øvrige forladte — „Atter to,“ (raabte han) „men for Himlens Skyld ikke flere!“, — Ogsaa det andet Par, hængende efter Hesten giennem Bølgerne, som hvert Øyeblik truede at opsluge dem, blev lykkelig reddet.

Ikke stille blev endnu Woltemade. Fra Farer tilbage i Farer, Av Dødens Strube til Dødens Strube igien, hvem kan fortælle det som ey saae det? Hvem kan see og høre det, og udsige det? Hører og seer denne Mand, og hans Hest, og Bølgerne, Stormen, de reddedes Laffsigelser, de haabendes Skrig, de fortvivlendes Stampen, Tilskuernes Beundring og Tilraab paa Landet; — „Tilbage, tilbage, ikke videre, Woltemade,“ — Woltemade reyser uforstret, og redder det 3die Par.

Hvilken Længsel omkring ham! Hvilken Trængsel! Alle Dyne stode paa ham; Alle Døne fulde av Saarer. Han seer intet, han hører intet, uden Skriget av de strandede; Fort reyser han, sterkere end

alle, lettere end alle, ledsaget av Betsignelser, bringer det 4de Par med, setter dem paa Land, reyser hen igien, kommer tilbage med det 5te Par, vover sig endnu blont Bølgerne for at redde det 6te — „Almægtige Gud, er det et Menneske? er det en „Engel? (raaber den ene til den anden) Er det en „Engel fra Himmelen? saa sandt Gud lever, han „kommer tilbage med det 6te Par „ —

Førend man merker det, da alle raabe til ham, og standse ham, da enhver troer ham død av Arbejde og Møye, er han atter paa Bølgen, atter ved Skibet, og atter tilbage med to. Hvem kan forestille sig denne, av Vand dryppende, og aandeløse Befrier, blant 14 reddede Tilbedere, blant en Hob av beundrende Tilskuere. Gud, hvormeget er endnu at redde, siger allene Helten, hans eeneste Tanke, og river sig løs. — „For Himlens Skyld ikke meere!“ (raabe alle som een Mand) „J synker, Hesten synker, lad jer overtale; For Himlens Skyld ikke meere!“ — Bleg av Arbejde, skielvende av Mæthed og Længsel efter nye Redning, stod Woltemade et Øyeblik stil. — „Store Gud, (raabte han) syv Gange har „du lykkelig reddet mig igiennem Bølgerne; Red mig endnu

„endnu den ottende, og jeg vil evig tilbede Dig. Skænd
 „mig endnu 2 Liv, og endnu Skibskaptainen! kun
 „dette, min Gud, kun dette,, raabte han, og vilde
 „tilbage i Vandet, men kunne ikke.— Alting stod
 omkring ham og rev ham tilbage. Vi slippe eder
 ikke, (sagde man) i skal ikke reyse — „Jmaa slippe mig,
 „saa sandt Gud lever,, (raabte han med Heflighed,
 „og Mod) „Jeg har seet de Elendiges Mod; jeg
 „har hort Skriget av deres Fortvivlelse. I har intet
 „seet, eller hort; Jeg gaaer i Guds Navn, endnu
 „denne Gang; Ikke et Ord meer! Kaptainen skulde
 „gaae til Grunde? jeg skulde endnu ikke redde ham?
 „Gud, hvor han indblæste Mod i de forladte! Han
 „samlede disse 14 omkring sig, som en Moder sine Børn,
 „og blev tilbage; Skulle i seet ham, skulle i hort
 „ham, til Guds illede i hen til ham; paa eders Hæn-
 „der bare i ham ud av Faren, i stæden for at hindre
 „mig; Slip mig, slip mig! (raabte han, og rev
 „sig løs) —

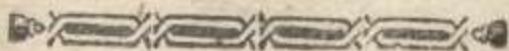
Hvilket Syn for Mennesker, og Engler, og den
 Evide! Ottende Gang styrter han sig i Havets Svælg,
 arbejder sig atter igennem til Skibet, og raaber, som
 før. Tre sprang i Vandet, to grebe til Halen, en til
 den

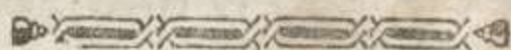
den trætte Hests Tomme, og trak Hals og Hoved med sig under Vandet. Hestens Hest vil reyse sig igien, den vil trække Vandet, men kan ikke. Jo mere frygtssom Hesten staaer imod, jo mere frygtssom søger den ulykkelige, som hænger efter den, tumlet av Bolgerne, at holde sig fast. Stedsse endnu uforstreckket, bemoyer Woltemade sig at hielpe sin arme Hest, men omsoust. Med Avgrunden neden under, og skyllende Bolger over Hovedet, med Hestens Avmægtighed, og de ulykkeliges tunge Bægt, med alt dette kæmper Helten, kæmper, og — synker.

Woltemade — retfærdige GUD i Himmelen — Alt Haab synker med ham. Man glemmer det bragende Skib, de hylendes Hvinen ved Stranden. Man seer kun Woltemade, raaber kun Woltemade; Alting er fuldt av ham. Aldrig følte Menneskeligheden sig mere levende, og bestemmnet. — „Ak, at ikke vi gif, (skav man med Tænder); Han gif allene; D, kunne vi døe for Dig, Woltemade!„ — Tausched, Taarer, Raserie, alting verler om, og saa igien Woltemade.

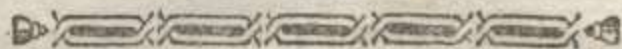
Retfærdige GUD, tilgiv Mennesket dets Folelser over din Skabning, det beste, hvad du gav dem! Hvorfor maatte ingen Engel av Himmelen redde denne Engel paa Jorden? Syv Gange reddet, og den ottende forloren? Skulle han døe paa den høyeste Epidse, hvortil Kierlighed og Troen kan opløste Mennesket? D, min Siel døe denne Helts Død! og min Ende være som hans!

Provinzialblade.

No. 43.

Ridderen d' Ron foreskilder en saa usædvanlig Person i vor Tids Historie, at et noyere Bekiendtskab med denne Ridder formodentlig ey vil være ubehagelig. Enhver veed, at under dette Navn har i lang Tid været skilt en Person, som, efter vigtige Betieninger i Staten, endelig forrige Aar, ved aldeles uimodsigelige Beviis, er i London blevet erklæret — for et Fruentimmer.

Froken d' Ron av Beaumont (dette er hendes egentlige Navn og Titel) nedstammer fra en adelig Familie i Staden Beaumont i Isle de France. Av denne Stad har hun taget Tilnavn av Beaumont, en sædvanlig Brug av den Franske Adels, for derved at skille sig fra Riobmand, og Borgere. Hendes Forældres Staud, hendes Fødselsaar, og alle Tildragelser med hendes Ungdom ere aldeles ubekiendte,

omendfiont man av hendes store Bekiendtskab med de Klassiske Skribentere, og hendes Kundskab i Historien og Statsfager maa troe, at hun har haft en meget ypperlig Opdragelse.

Ingen veed Aarsagen til hendes overordentlige Forklædning, og naar hun først lod sig see, som Mandsperson. Alt hvad man har sagt derom, er blotte Formodninger. Nogle paastaae, at hendes Forældre havde forsynet hende med Mandsklæder, og givet hende Mand's Opdragelse formedelsi en Arvepart, som allene var bestemt den mandlige Linie i Familien. Andre sige, at hendes Broder, som var Officier ved Gens d'Armes i Versailles, har raadet hende at anlegge Mand's Klæder og blive Kadet, da han fandt saa stor Forstand og en saa hoy Siæl hos denne Pige, at hun gandske vist ville erhverve sig Lykke og Ære i Krigsstanden. Den tredie Formodning er den rimeligste; I Følge den troer man, at hun under denne Forklædning er flygtet fra sin Familie med en Elsker, som var Officier, og efter nogle Aar forlod hende; I denne Tilstand saae hun ingen Udvej uden at antage Krigstjeneste, hvortil hun ved lang Omgang med hendes Troløse havde fattet Lyst.

Alt

Alt hvad man gandske vist veed om hende, er, at hun meget ung var Kornet i Fransk Tjeneste. Strax efter blev hun Kapitain ved Dragonerne, og Adjutant hos Marskalken av Broglio, under hvilken hun gjorde forskjellige Felttog i Tydskland, og, ev allene formedelsi hendes personlige Tapperhed, men endog formedelsi nogle gode Forslag til Statens indvortes Forbedring, fik St. Ludvigs Korset. Strax efter blev hun kaldet tilbage fra Tydskland, og fik en Plads i Ministerium, blev derefter sendt i et hemmeligt Anliggende til Rusland, som hun saavel udførte efter den Franske Ministers Onske, at hun, ved hendes Tilbagekomst i Aaret 1762, blev udnævnt til første Gesandtskabssekretær hos Hertugen av Nivernois, Ambassador ved det Engelske Hof.

Aaret efter kom Hertugen i May Maaned tilbage til Frankrig, og d'Ron var i hans Fraværelse Charge d' Affaires. Hertugen gjorde Ministerne i Versailles en saa fordeelagtig Beskrivelse over hende, at man var i Sinde at give hende Titel og Bestalling av Befuldmægtiget Minister. Ikke destomindre kom Græven av Guerchy samme Aar i Oktober til

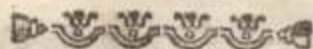

St. James som Fransk Gesandt, og d'Kon fik fra Versailles Befaling at antage Sekretariatet hos den nye Gesandt, som hun aldeles afsløg. Hun lod sig meget meere see ved Hoffet, som befuldmægtiget Minister, forlangede av Kongen og Dronningen av Engeland at mohtages derfor, og satte Græven av Guerchy ved en talrig og glimrende Cour i St. James offentlig til Rette. Græven skrev strax til Versailles, for at beklage sig over d'Kons Fornærmelser; d'Kon gjorde det samme, og forsikrede at hun ikke ville estergive sin Rang i London, førend hun ved Ludvig den 15des egenhændige Befaling blev beordret dertil. Ministerne i Versailles udferdige strax en Befaling, at hun skulle nedlegge sin Betiening; Det hialp endnu intet; Ludvig maatte med egen Haand melde Kongen av Engeland, at d'Kon herefter ingen offentlig Betiening tillædde for Frankrig, hvorpaa Hoffet blev hende forbudet.

Nu brød en offentlig Strid løs mellem denne Heltinde, og Græven av Guerchy. Da først bekiendtgjorde hun begge Hoffer, at hun var i Besiddelse av nogle Papirer, Freden angaaende, som ville
meget

meget opbringe Folket i Engelland mod Regieringen, naar hun gjorde dem bekiendte. Begge Hoffers Kabinetter bleve derved satte i ikke liden Forvirring, og man fortæller, at Græv Guerchy i sin første Hidfighed ville lade hende forgifte, som slog ham feyl. Sagen gif saa vidt, at det store Jury av Middlesex, efter indhentede eedelige Forklaringer, ville forfare lovlig mod Graven av Guerchy. Imidlertid blev denne Sag ved et noli persequi ophævet.

Naret efter udgav d' Ron en Beretning om sin Brevvexling med det Franste Ministerio, under den glimrende Titel av Negotiationer. De indeholdte intet uden private Breve over ubetydelige Ting. Dog forekom Anmerkninger deri over Græv Guerchy, som bleve erklærede ærerørige. D' Ron blev herfor stævnet for Retten ved den Kongelige Bank, befundet skyldig, og contumaceret for Udeblivelse. Hun fandt nu for godt at forlade London. Det Franste Hof fik Underretning, at hun var alvorlig fundet at bekiendtgjøre de Papiere, hun havde i Hænderne, og da man frygtede for mange ubehagelige Opdagelser, holdt man det for tienligst at afgjøre den heele Strid ved

den Sardiniske Gesandt, Græven av Virrys, og Lord Butes Underhandling, som Stiftere til den sidste Fred. Græv Guerchy blev kaldet tilbage, og d' Ron fik samme Tid en Pension fra det Franske Hof, og, (som man beretter) tillige en fra Lord Bute.

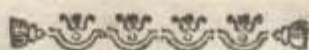
Hu lod d' Ron sig paa nye see i fuld Pragt i London, levede et skönt Huus i Pettyfrance, og levede herligen, og i Glæde. Endnu for Slutningen av samme Aar udgav hun følgende Verk i Trykken: *Memoires pour servir á l'histoire des Finances par Mr. Ron de Beaumont, Chevalier de l'ordre royal et militaire de St. Louis, Capitaine des Dragons, Censeur Royal, Aide de Camp de M. le Marechal Duc et Comte de Broglio, et Ministre Plenipotentiaire de France auprès du Roi de la Grande Bretagne;*

Med en lang Titel foreener dette Verk store Indsigter, og er en Statsmand ey uværdig. D' Ron tabte fra den Tid alt Haab om en offentlig Betiening; Hun ville gierne reyse tilbage til Frankrig, men hun fik intet Leydebrev, og saae sig tvunget at blive i London, hvor hun aldeles overlod sig til
Galan

Galanterie og Intriger. Her (siger man) betroede hun sig til en falsk Ven, og man begyndte at tale om hendes Kions Hemmeligheder. Man fortæller tillige, at hun i Petersborg nogle Gange har ladet sig see i Fruentimmerklæder, som synes ligesaa ugrundet, som at man i Frankrig vidste det mindste til forladeligt om hendes Kion.

I Aaret 1770 talte man allerførst om D' Rons Kion i de muntre Cirkler til St. James og Westminster; Dette Rygte udbredede sig snart over heele Staden, og gav Anledning til et usædvanligt Slags Beddemaal. Man betalte 10 til 15 Guineer, og forskrev sig til 100de, naar det kunne bevises at D' Ron var et Fruentimmer.

I April 1771 reyste D' Ron atter fra London, og hendes Venner udbredede det Rygte, at hun var hemmelig opsaappet, og bragt til Frankrig. Men ved Enden av Junii kom hun tilbage, og da sagde hendes Fiender, at hun havde gjort Varsel i Tydske Land, hvilket man tillige ville bevise av et Brev, hun skulle have skrevet til Sr. Fontaine. Beddemaalene bleve nu alvorligere, og man har beregnet dem til meer

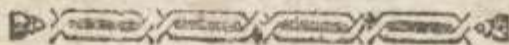

end en halv Million Pund sterling. D' Hon maatte imidlertid noye vogte sig, at hun en ved nogen Boldsomhed blev tvunget til at aabenbare sit Kion, som hun og paa en klog Maade, ved ofte at forandre Boepæl, vidste at iverksætte. Endelig satte en Stridighed med Sr. av Morande, hendes Landsmand, hvem hun havde givet ubedragelige Prover paa sit Kion, Sagen av al Tvivl. Veddemaalet blev betalte, og D' Hon reyste endnu næste Maaned tilbage til Frankrig.

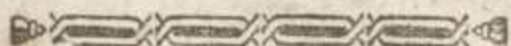
* *
** *
** *
*

En av mine Tyre har stanget en Oxe ihjel, som tilhørte Dem (sagde en Forpagter til sin Amtmand) og jeg kommer her for at spørge hvad De begiære til Erstatning.

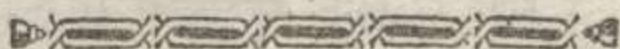
Jeg seer, at De er en ærlig Mand (svarede Amtmanden) jeg vil ikke være ubillig; Jeg er fornøjet, naar De betale Oxen — Intet billigere, (sagde Forpagteren) men jeg har fortalt mig; Det er Deres Tyr, som har dræbt min Oxe; — Dette er en gandske anden Sag, min Herre; den fortjener at overvejes, vi vil see — Sagen er let afgjort, svarte Forpagteren, hvis De domme dem selv efter samme Lov, som De domme andre. (Virtue in humble Life, London, 1774.)

Provinzialblade.

No. 44.

I.

Overtroe tiener dog til noget; Den forøger Fabelens Rige, som er iblant lærerigere, end Historiens; Man leer, og man lærer. Kun den nye Overtroe synes meere afyndig, end moersom. Abbeden Paris, og Pater Gassner opbygge ingen uden Jansenister, og Troldmænd. Man siger, at de helbrede Verkbrudne og omvendte Kiettere; Men hvem troer alt, hvad man siger? De Gamle har deri Fortrin, ligesom i alt. Deres Præster underviste iblant den Kloge, naar de bedroge Pøbelen. Lader os lære denne Konst! Overtroe med Forstand er bedre end Vantroen uden Forstand. Fabler i den Smag skulle endog nytte i vore Tider. —

Vulkan (siger man) var Gud for Grovsmedde,
og en Gemal til den skønne Venus. Til hans Ære

R u

var

var et Tempel paa Bierget *Uena*. I Forgaarden saae man Hunde, hvis Lugt var saa giennemtrængende, at den vedste at giøre Forskiel paa Kydste, eller Ureene, naar de nærmede sig til Tempelen. Venlige og logrende mod de første, anfaldte de enhver ureen med Voldsomhed, og med Tuden og Sioen fordrevede ham fra Tempelen.

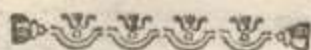
Disse Hunde vare Vulkan forættede af hans Søster *Diana*, Gudinden for Jagt og Kysthed, til Tidsfordriv for *Venus*, som sandt hendes Mand i got eller slet Luune, eftersom Hundene havde modtaget hende, naar hun kom hjem.

Nogle Aar levede disse Hunde i Tempelen, og fordrevede næsten enhver, som kom derhen at ofre; Damerne i *Sicilien* sendte et høytideligt Gesandtskab til Offerpræsten, og erklærede, aldrig meer at fortsætte sin aarlige Balsfare til Tempelen, hvis Hundene ey bleve indsluttede, eller bedre opdragne. Sagen blev tilsidst saaledes bilagt, at Offergaverne alle Aar skulle leveres ved Jomfruer, hvorav ingen var over 7 Aar gammel. Nu bleve Hundene (fortæller *Herodot*)

dot) saa venlige og fromme mod disse unge Piger, som ingen av dem, forrige Aar, havde været mod deres Modre,

En vis Prinds fra Syrakusa, som havde giftet sig med en smuk ung Kone, og frygtede for Utrostskab, fik engang (som Historien beretter) Præsterne i Templen overtalt at overlade sig en Hvalp av denne mærkværdige Dyr. Den unge Bogter blev tilsidst den unge Prindsesse til Byrde; Hun bad hendes Gemal afskaffe den, men fik allene det gamle Sicilianske Ordsprog til Svar: Har Du mig Eier, saa hold min Hund til Ven! hvorfor hun blev nødt at forlige sig med Kreaturet.

Alle Damer i Syrakusa bleve tilsidst rebeliske mod dette Dyr; Ingen (fortæller man) ville komme til Hove meer, førend man havde afskaffet den fordomte Hund. Kun nogle faae besadde endnu Frækhed at møde Hunden med en Høymodighed, som skulde vidne om en retfærdig Sag, til hvilke Hunden ikke destomindre gjoede uden Akladelse.

Vulkans Hunde havde imidlertid levet mange Aar i Templen, og indlagt sig et udødeligt Navn. Endelig hendte det, at en av Præsterne engang havde arlagt en Huusbeføgelse til en ung Enkes Opbyggelse i Raboelavet, og kom temmelig silde derfra. Vulkans Hunde overfaldt ham da med saadant Raserie, at de havde revet ham ihjel, hvis ey en av hans Konfratres havde kommet ham til Hielp.

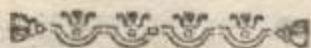
Jeg behøver vel ey at sige, at disse alt for troe Hunde fra samme Øyeblik bleve udryddede; Vulkans Præster foregave at Vulkans Hunde havde aldeles tabt Lugten, og denne Slægt omkom ynkelig til Skade for Naturhistorien, og bedragne Egtefæller. Saaledes belønnes Dyden

II.

Enhver veed at tale om Dogens av Benedig aarlige Formæling med det Adriatiske Hav, men enhver veed maaskee ey Aarsagen dertil. Efter et, i Benedig for kort siden udkommet, berømt historisk Werk kan jeg meddeele følgende Oprindelse dertil.

Pave Alexander den 3die blev heftig forfulgt av sin Fiende, Keyser Fridrik den Rødskiæggede, og
vidste

vidste intet Middel at redde sig uden at flygte til
Benedig, hvor han kom her under Forklædning af
en almindelig Ordensgeyslig. En Frankmand, ved
Navn Kommode, kiendte ham strax efter hans An-
komst i Kirken, og gav den da værende Doge over
Benedig, Sebastian Ziani Efterretning derom.
Strax blev Paven beviist al muelig Erbsødighed og
Uere, og man sendte Gesandter for at begiære Fred
for Paven, og Italien. Da dette var forgieves, lo-
vede Dogen i Republikens Navn, at han ville sætte
Paven paa sin Stool igien. Keyser Fridrik udru-
stede 64 Galeyer mod Venetianerne, og gav sin Son
Otto Kommando derover. Venetianerne sendte lige-
ledes fra sin Side en Flaade i Søen for at giøre
Modstand. Begge Flaaderne kom snart sammen,
greebe hianden an, og Seyeren erklærede sig for Ve-
netianerne. Dogen Ziani kom i Triumf til Benedig,
og blev ledsaget af den Keyserlige Prinds Otto.
Paven modtog ham ved Strandbredden i Spidsen
af Senatet og Geysligheden, omarmede ham, og
forærede ham en Ring med følgende Ord: — „Aus-
tag denne Ring, og betien Dem deraf, som af en
Kiaede for at holde det Venetianske Rige i Lydighed!“
For

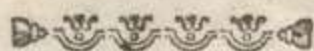
Formæl Dem ved denne Ring med Havet. For
 Eftertiden skal De, og Deres Efterkommere aarligen
 fornøye denne Hoytidelighed, paa det at Verden kan
 vide, at de Venetianske Baaben har tilføgtet sig
 Havets Herredomme, og at Oceanet er Dem under-
 lagt, som en Husfrue hendes Egtefælle! — Fra
 denne Tid antog Republiken Venedig Titel af Beher-
 skerinde over det Adriatiske Hav.

† † †

(Efter Begiær indføres følgende.)

Det Methodiske Bogholderie, eller en ordentlig
 Indretning af Kistmænds Boger efter den Italienske
 Maade har forladt Pressen. Det indeholder: Ind-
 ledning; Memorialens Beskaffenhed og Brug forkla-
 ret; Om Journalen; Beskaffenheden og Anbringelsen
 af de Ord Debitor og Creditor undersøgt; Almin-
 delige Anmerkninger ved at anvende de Ord Debitor
 og Creditor, med nogle faa derav uddragne praktiske
 Regler; Den besønderlige Anvendelse af Debitor og
 Creditor i Handlingens adskillige Grene; Debitor og
 Creditor anbragt udi Indenbyes og Udenbyes Egen-
 handel, Commissions handel og Participantskab;
 Hvorledes en Participant forer de Regninger han be-
 høver;

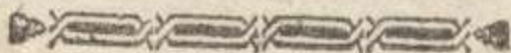
høvet; Hvorledes en Forstander fører Compagniets Regninger i sine egne Bøger; Hvorledes Compagnie-Regninger holdes i adskildte Bøger; Hoved-Bogens Beskrivelse, Maaden at indføre deri fra Journalen, og hvorledes Regningerne blive transporterede; Om at revidere Bøgerne og rette Feyltagelser; Om at ballancere Hovedbogen, og derefter at forfatte et Inventarium, for at begynde med et nyt Sæt Bøger; Memorialen; Journalen; Hovedbogen; Sex Exempler af Compagnie-Regninger, hvilke føres i adskildte Bøger, tilligemed en Journal og Hovedbog over et af dem. Anhang: Om Kiøbmands almindelige Hielpbøger; Om den bequemeste Maade for Krambod- og Detail-Handlere at holde deres Bøger; Om Commissionærer, hvad derved forstaaes, og deres Provision, deres Pligter, hvor vidt deres Magt gaaer, og de kan staae til Ansvar for deres Handlinger; Om Penge, Bexelkursen og Bexelbreve; Avhandling om de paa de fleste fremmede Handelsstæder brugelige, fingerede og virkelige Myntsorter, Vægt og Maal, med deres i Danmark og Norge virkelig Forhold, tilligemed bemelte Steders Usancer og Respectdage, indrettet i en efter Stederne alphabetisk

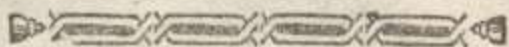
tist Orden; Tabel, hvorefter lettelig kan oplæses hvor meget aarlige Indkomster, Løn og Renter beløber sig til paa een Dag; Tabel over Dager fra alle Tider; Forklaring over adskillige hos os i Handel brugelige fremmede Ord og Talemaader, forfattet efter Alphabeth; Tabel over Brevtaxten imellem alle de fremmede Stæder i Dannemark, Norge ic., indrettet efter Forordningen af 31te Decembr. 1734, og 12de Decembr. 1743; Udtog af Brevtaxten for Breve, som sendes udenlauff med Posten over Hamborg, dat. 2den Novembr. 1767; Udtog af det Kongl. Octroy. Kiøbenhavnske Assurance-Compagnies Convention, dat. 1ste Julii 1746; Udtog af Forordningen om Loots Væsenet udi Norge, dat. 19de Maji 1763; Handels Formularer, og hvad ved dem er at iagttage.

Denne Bog, 39 Ark, i stor Octav, faaes til Kiøbs for 1 Rdlr. 4. Sk. hos

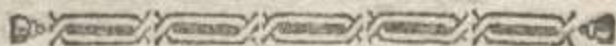
Jesper von de Velde de Sine.

Provinzialblade.

No. 45.

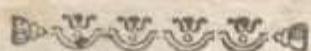
I.

Granatæbletræet.

(Efter det Franſke.)

Min Daphne, ſee et Vidne her
Om hvor Du elſket var, og om hvor haard
Du er.

Ja, Daphne, dette Træ, Du ſeer,
Et Vidne om en Ulykſjalig bær,
Som elſked Dig, og al, ſom Din Foragt,
Og Strengthed har i Graven lagt.
Men Amor, henrykt ved at ſee
Den kærliſte blant alle Elſkere,
Har ſkabt ham om til dette Træ.
Han i ſin nye Skikkelse
Lilbeder Dig endnu, og Farverne
Av diſſe Wurpleblomſtre bære
Et Vidne om de Luer, ham fortære.
Nægt ey din Elſters Billede

De Taarer, Du hans Skiebne skylder,
 Og af, naar Du saa kjær og grim en Pligt opfylder,
 Naar Din medlidne Graad vil vande dette Træe,
 Beløn ham da, beløn den ulyksalige
 Blot med en ommere, en meere kierlig Smil!
 Og paa Din Fodselsdag, hvert Aar,
 Med disse Blomstres Pragt forskion din Barm, dit
 Haar!

Saa ædelt Træe indviøs vil;
 Kun til de kiælenste av alle Zephyrer
 O Daphne, vogt det vel for Boreas især!
 Den med din Strenghed er beslagtet alt for nær.
 O vogt det vel, dets Bul, dets skionne Bul skal være
 En Tempel til din Guddoms Ære!

† † †

Den reysende Fabel.
 (efter Hr. Gleim.)

Arm, som Esop, dens første Ben,
 Drog Fablen fra Athen,
 Og reysste udenlands;
 Klæd slet og ret, fornuden borget Glands,
 Fandt den dog Bisald, hvor den kom.

I Rom

Gav Phædrus den en Romersk Dragt,

Ekion, net, men uden Pragt.

Den reysse deri til Paris;

En Ridder der, som meer end Ridder var, en Wiis

Sig denne Pillegrim antog,

Og lærte den hans Laands Maneer;

En Kat, i Gallaklæer,

Han den til Hove med sig tog;

En Kæv til Slottet efter krob;

En Maus ind med dem løb;

Den ligned Maintenon; Den Ludvigs Raabe vandt;

Han roste den; Den blev hans Damers Ben;

En, under Spillet, kaldte den

En Wiisdoms Prædikant;

Ak, (sagde den) jeg veed desvær,

Jeg blot til Tidsfordriv, og det for Børn kun er;

Jeg Wiisdoms Prædikant? Langt fra, Madam, den

Der

Tilkommer Wiise kun, og dem som Ordet lære;

De Wiisdoms Prædikanter ere.

II.

Hertugen av Montagu.

Den afdøde Hertug av Montagu var en velgjørende Mand, som vandrede ud paa gode Handlinger, ligesom Ridderen Don Quichot paa Eventyr. Midt iblant den store Verdens Fordervelfer beholdt han altid de uforsalstede Indtryk av Retskaffenhed og Edelmødighed, hvormed Himlen, til et Bederlag, synes mest at forlehne den almindelige Mand.

Kort efter den sidste Nachter Fred blev Hertugen i en Park vaer en Mand av et ædelt Udseende. Han bar en gammel Uniform, sneeg sig immer langs ved Vandet avsides fra alt Selskab, stod iblant stille, og løstede sine Dyne til Himmelen med en ædel Belymring.

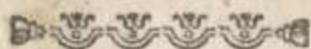
Hvem er denne Mand? spurgte Hertugen sit Folge, og man fortalte, at hans Navn var Randall. Han er tapper, sagde man, som hans Kaarde. I sidste Krig tilfæggede han sig Saar og Vere, men ved Reduktion har han tabt sit Kompagnie, som kostede ham hans Velsærd; Han er at beklage, men
han

han ønsker ey at være det; For at være i Nærværelsen ved en tilkommende Lykke lever han i London af den ene Halvdeel af hans Pension, mens hans Kone hungrer med to Børn af den anden Halvdeel i Yorkshire. Man siger, at han elsker den arme Kone inderlig; Maaſkee gier hendes Fraværelse ham bekymret?

Har denne Mand ingen Venner? ſpurgte Hertugen. Gandske viſt, (ſvarte man) men han ſtyer dem, og beegner dem koldſindig, og tilbageholden. Han kalder det en farlig Prove at begiære Hielp, og vil, (ſom han ſiger) nødig lære at foraae en gammel Ven. Ingen paatrænger ham derfor Belgierninger, og man klager alle over, at hans Sliebne gier ham ſtolt.

Montagus Hierte begyndte nu at ſlaae haſtigere, og han lagde ſtrax en Plan til Fordeel for Randall.

Nogen Tid efter, da Randall ſad i dybe Tanker paa en Bænk i Parken, lod Hertugen ham ved

sin Kammertiener bede at spise med sig. Randall reyste sig op med Forundring, som av en Drom, og svarede koldsendig at Kammertieneren maatte gaae feyl, fordi han kiendte slet ikke Hertugen. Hvis De er Kapitain Randall av det 18de Regiment, sagde Kammertieneren, saa gielder mit Erinde Dem. Got, svarte Randall, jeg begriber det ikke, men jeg skal have den Ære at opvarte Hertugen.

Hertugen tog imod ham i Eenrom, og, i det han fortrolig tog ham ved Haanden, sagde han meget sagte med en hemmelighedsfulds Mine: De giette ikke Aarsagen til min Indbydelse, og jeg er uvis om, hvorledes De vil tage min Frihed op. Jeg har ved et Tilfælde erfaret, at en ung Dame av mit Bekiendtskab er intet mindre end ligegyldig mod Dem, at hendes Hierte og hendes Rolighed fordre at tale med Dem, og fordi det ey kan skee i Ladys eget Huus, har jeg gjort mig den uskyldige Fornoyelse at bringe Dem begge her sammen. Jeg haaber, at De derfor ikke vil tænke desmindre vel om mig.

Med hbert Ord av Hertugen slog den ærlige Kapitain Dyuene meere op; med sive Dyekast, og skielvende Læber sagde han endelig: Mylord, man vil enten narre Dem, eller mig, og, ved Guld, jeg haaber ingen av os fortiener det. Jeg er en Mand av Ære (svarede Hertugen ligesaa alvorligen) og hvad jeg siger Dem er den reene Sandhed.

Nu floy en Dør ved Siden op, og Randall saae — sin Kone, som floy hendes Mand om Halsen, og hans Barn, som slyngede sig om hans Knæ, og saae paa ham, og græd overlydt, fordi disse Ustyldige mistvøbede Taarene av Blæde i deres Gaders Ansigt. — Weed Du da ogsaa, raabte Konen — hvorledes komme J til London? raabte Manden — Weed Du ikke, at Hertugen, blev Konen ved, er Stifter til vor Lykke? at han skrev mig til strax at komme til London, fordi min Onkel, som var misfornøyet med mit Systermaal, paa sin Dødsfeng havde testamenteret os en Annuitet paa 1000 Pund aarlig. Her er Papiret. —

Den ærefiære Randall giettede, og fortiede denne Hemmelighed. — Ak, Mylord! raabte han; — Giv Dem tilfreds, sagde Hertugen, vi vil drikke engang paa Deres Onkels salige Skilsmisse.

Onkelen var død, men Testamentet var Hertugens.

III.

Brev fra To hollandske Bander til
Peter den Store. (*)

Peter Alexiewitz, gunstige Ven, og Broder
i Kristo Jesu. Tilnæst alt Gode her, og
hisset evig. Vor sidste, og første Brev til Eders Edel-
hed

(*) Originalen til dette besynderlige Brev er for nærværende Tid hos en Kishmand i Petersborg ved Navn Molwood, og blev av Zaren selv leveret Admiral Krus, en Morfader til den Molwooske Familie til Besvarelse.

hed var av 28de November, og er dette en Koyie av det foregaaende, hvori meldet er, at, da vi forhen ikke har havt den Ære at skrive D. V. til, saa tiener nærværende at gjøre E. V. bekiendt, hvorlunde paa vor Plads Sardam, og andre omliggende Pladser i Holland, siden Eders Fortræk herfra, meget pludselig stor Dyr Tid paa Korn, fornemmelig paa Rug, er opkommet. Thi er i disse faae Linier vores indstændige Begiær, og Ansøgning, at vi maa undes den Frihed, en Skibsladning Rug, stor 200 Tonder, at opkøbe, og til Sardam at bringe lade, hvilken Frihed vil forobligere os, og E. V. rosværdige Navn i en evig Erindring bevare hos E. V. meget hengivne Sardamer Venner. Bedendes meget venligen om et gunstigt Svar paa det allersnarest, hvorefter vi vil regulere os, og, hvori vi igjen kan tiene E. V., vær forsikret om vor Hengivenhed! Vi lade E. V. venligen hilse og takke, at I har behaget at bære os med Eders Person. Behag at hilse ved denne Lejlighed Alexander (*) og Gabriel. (**). Sluttelig Eder i Guds Varetægt befallende, og forblivende E. V. meget hengivne Venner.

Kornelis Michielz Kalff.

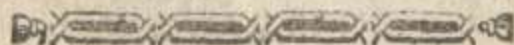
Kornelis Kornelisse Kalff.

P. S. Saa hastig Frihed fra E. V. erholdes, skal et Skib under Herrens Besignelse afsendes. (***)

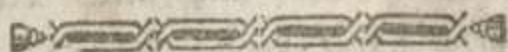
(*) Fyrste Alexander Menzikof.

(**) Græve Gabriel Golofkin.

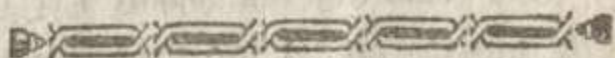
(***) Skibet kom til Rusland i Maret 1699, og Zaren forærede de hengivne Sardamer den hede Ladning.

Provinzialblade.

No. 46 — 47.

Abderiterne.

(See No. 25 — 26.)

Nu rykkede de skionne Abderitinder sig nærmere til hinanden, og spidsede Mund og Ørne. Det kan man dog kalde et Ord av en berøst Mand, raabte den korte tykke Raadsherre, og den Lærdes Pande foldede dens Rykker ud i det Haab at faae noget at lasse og forbedre, Demofritus maatte sige hvad han ville.

Jeg befandt mig eengang i et Land, begyndte Demofritus, hvor det gefaldt mig saa vel, at jeg i de første 3 eller 4 Dage, jeg tilbragte der, ønskede mig at være udødelig, og evig at leve der. —

Jeg har aldrig været uden for Abdera, sagde Raadsherren, men jeg troede altid, at det var intet

Sted i Verden, hvor jeg kunne leve meer fornøyet end her. Det gaaer mig netop dermed, som det gif Dem med det Land, hvor De sandt Dem saa vel; Jeg ville med Glæde frasiige mig den heele øvrige Verden, naar jeg kun maatte leve evig i Abdera. Men hvorfor gefaldt det Dem allene 3 Dage saa vel i dette Land? —

De vil strax faae det at høre. Forestil Dem et umaadeligt stort Land, som den behageligste Afverling av Bierge, Dale, Skove, Høye, og Marker, under et evigt Foraars og Høstes Herredom, overalt, hvor De see, giver Anseende av den herligste Lysthave. Alt dyrket, og vandet, alt blomstrende, og frugtbart; Allesteds et evigt Grønt, og altid friske Skygger og Skove av de skionneste Frugttræer, Dadler, Figen, Citroner, Granatæbler, som vore uden Pleye, ligesom Olden i Tracien. Lunde av Myrter og Jæminer, Amors og Cytheres Nudlingsblomstere, ikke i Hækker, som hos os, men i tykke Buste paa store Træer vorende, og i fuld Blomst som mine smukke Medborgerinders Barm.—

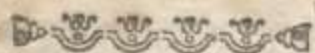
(Dette

(Dette gjorde Demokritus ikke got. De Skionne holdte Hænderne for Øynene, og rødmede, thi til Uheld var der ingen blant de nærværende, som denne smigrende Lignelse gjorde Ære, omendstiont de ikke manglede at opblæse sig saa got de kunne.)—

Og disse yndige Lunde (blev han ved) opskvede ved en behagelig Sang av utallige Slags Fugle, og opfyldte med tusende buntede Papegøyer, hvis Farver blendede Øynene i Solen. Hvilket Land! jeg begreb ikke, hvorfor Kierligheds-gudiaden havde udvalgt Cythere til sit Opholdssted, da der var et Land, som dette, i Verden. Hvor skulle Gratierne kunne dandsset angennemmere, end ved Bredden av Floder og Kilder, hvor Lilier, og Hyacinther, og ti tusind endnu skionnere Slags Blomstre, som i vort Sprog intet Navn have, vore op av sig selv mellem det korte og tykke Græs av den mest levende Farve, og opfyldte Lusten med den velslystigste Bellugt.

De skionne Abderitinders Indbildningskraft var, som man kan formode, ey mindre levende end Abderiternes, og det Billede, som Demokritus forestillede dem, uden at tænke paa hvad der kunne slyde av,

var meere, end deres lille Siæle kunde udholde. Nogle sukede overslydt av Behagelighed, andre saae ud, som om de med Mund og Næse ville tiltrække den velslygte Lugt, som duftede i deres Phantasie; Den skionne Juno sank tilbage med Hovedet paa Kana-
peen, lukkede hendes store Dyne halv i, og befandt sig usformet ved den blomstrende Strandbred av en av disse smukke Kilder, omskygget av Roser og Citrontræer, fra hvis Greene Skyer av ambrosiske Duf-
ter udbredede sig over hende. Hun begyndte just at indslumre i en kiælen Forglemmelse av søde Tølelser, da hun saae en Dreng, skion som Bakkus, og dristig som Amor ligge for hendes Fodder. Hun reyste sig op for at betragte ham desstobedre, og fandt ham saa skion, saa kiælen, at de Ord, hvormed hun ville straffe hans Forvovenhed, døde paa hendes Læber. Neppe havde hun —

Og hvorledes meene de (blev Demokritus ved) at dette fortryllende Land kaldes, om hvis Skion-
heder alt, hvad jeg kunne sige derom, ville kunne give dem Skyggen av et Begreb? Det er dette samme Ethiopiaen, som min lærde Ven har befolket med U-
hyrer

hyrer av Mennesker, som ere gandske ubærdige til et saa skiont Fæderneland. Men en Sag, som har paa mine Ord kan sige efter, er: at der i heele Ethiopia, og Lybien, (omendskiont disse Navne indbefatte en Mængde av forskiellige Folk) er ikke et Menneske, som jo bærer Næsen paa samme Sted, som vi andre, som har ligesaa mange Dyne og Dren, som vi, og kort —

Et stort Suk av det Slags, hvorved et av Smerte, eller Fornoyelse presset Hierte søger at gjøre sig Luft, opløstede i dette Øieblik de skionne Abderitinders Bryst, som, medens Demokritus fortsatte sin Tale, var, i det Syn, hvori vi toge i Betænkning at liste os paa hende, kommet til en Omstændighed, hvori hendes Hierte, som det sy. 3, paa den ene eller anden Maade meget levende tog Deel; Da de øvrige Tilstedeværende ey kunne vide at den gode Dame, nogle hundrede Miile fra Abdera, under et Ethiopisk Rosentræ, svømmede i et Hav av den sødeste Wellugt, horte tusende nye Fugle synge om Kierligheds Lykke, saae tusende buntede Papegoyer slagre forbi hendes Dyne, og, til Overflod, saae en ung Mandsperson med gule Loffer og Korallæber

ligge for hendes Fodder, — var det naturligt, at man modtog bemeldte Gul med en almindelig Forundring. Man begreb ikke, at Demokrits sidste Ord kunne være Aarsag til saadan Virkning. Hvad fejler dem Lysandra? raabte Abderitinderne med een Mund, og lod til at være meget bekymrede for hende. Den skionne Lysandra, som i dette Øjeblik erindrede sig igien, hvor hun var, blev rød, og forsikrede, at det var intet. Demokritus forsikrede at et Par Aandetræk frisk Luft ville gjøre alt got igien, omendskiont han begyndte at merke hvad det var. Men i sit Hierte besluttede han for Estertiden kun at male sine Billeder med een Farve, som Malerne i Trajien. Retfærdige Guder, tænkte han, hvilken Indbildningskraft har ikke disse Abderitinder?

Nu, mine skionne Nysgierige, blev Demokritus ved, av hvad Farve meene De vel Indvaanerne i dette saa skionne Land ere? —

„Av hvilken Farve? Hvorfor skulle de have anden Farve, end de øvrige Mennesker? Har De ikke sagt os, at de bare Næsen midt paa Ansigtet, og at de i alt vare Mennesker, ligesom vi Græker?“ —

Menne-

Mennesker, uden Eviel; men skulle de derfor være mindre Mennesker, hvis de vare sorte, eller olivenfarvede?

„Hvad meene De dermed? —

Jeg meener, at de skionneste blant de Ethiopiske Nationer (nemlig de, som efter vor Maalestav ere de skionneste, eller os ligeste) overalt ere Olivenfarvede ligesom Egypterne, og at de, som hve dybere ind i det faste Land, og i de heedeste Egne, fra Hovedet til Gudsaaen ere saa sorte, og endnu lidt sortere, end Ravnene i Abdera.

„Hvad sige De? Forstrækkes disse Folk da en, naar de see paa hinanden? —

Forstrækkes? hvorfor? De behage hinanden med deres Ravneshorhed, og finde, at intet kan være smukkere.

„O, det er lystigt, raabte Abderitinderne; Sort over den heele Krop, som om de vare overtrokne med Beeg, og endnu lade sig drømme om Skionhed. Disse Folk maae være dumme. Har de da ingen Maler, som kan male dem Apol, Bakkus,

Kierligheds gudinden, og Gratierner? Eller kunne de ikke allerede lære av Homer, at Juno har hvide Arme, Thetis Sølvfødder, og Aurora Rosenfingre? —

De gode Folk har ingen Homer, eller om de har en, tør vi forlade os paa, at hans Juno har fulsorte Arme. Om Malere har jeg intet hørt i Ethiopien. Men jeg saae en Vige, hvis Skønhed blant hendes Landsmænd anrettede næsten ligesaa megen Skade, som Ledas Dotter blant Grækerne og Trojanerne, og denne afrikanske Helene var sortere end Ibenholt.

„O, beskriv os dog dette Uhyre av Skønhed, raabte Abderitinderne, som, av den naturligeste Grund i Verden, fandt uendelig megen Fornøjelse i denne Samtale.“ —

De vil have Møje med at giøre sig et Begreb herom. Forestil Dem den fulde Modsatning av den Græske Ideal om Skønhed. En Graties Størrelse og en Ceres's Tykkelse. Sorte Haar, ikke flydende omkring Skuldrene i lange hængende Lokker, men korte,

og af Naturen krusede, som Gaareuld. Manden bred, og stærk hvelvet, Næsen kort, opstumpet, og i Midten af Brysken fladtrykt. Næverne runde, som en Trompetblæser's, Munden stor, —

(Philinna smilede, for at vise, hvor liden hendes var) — Læberne meget tykke og opstodte, men af den skionnestie Koralsfarve, og to Rader Tænder, som Perlesnorer —

(De Smukke loe alle tilsammen, omendskönt de ingen anden Årsag kunne have dertil, end at vise deres egne Tænder, thi hvad var her ellers at lee til?)

Men hendes Dyne? spurgte Lysandra —

Hvad dem angaaer, vare de saa smaae, og saa vandfarvede, at jeg i lang Tid ikke kunne overtale mig til at finde dem smukke.

„Demokritus er for Homers Koesyne, som det synes, sagde Myris, og kastede et spodsk Sidelik til den Skionne med de store Dyne.“ —

I Sandhed, blev Demokritus ved med en Mins, hvorav en Dov havde sluttet at han sagde hende

hende den største Høflighed) smukke Dyne maa være meget store, naar jeg skulle finde dem for store; og hørlige, synes mig, kan aldrig være for smaae.

Den skionne Lysandra kastede et triumpherende Dyekast paa hendes Sofre, og udsatte en heel Glorie av Fornøjelse fra hendes store Dyne ned over den lykkelige Demokrit.

„For man vide, hvad de forstaae ved skionne Dyne? spurgte den lille Myris, og spidsede Næsen fiendelig., —

Et Dyekast av den skionne Lysandra syntes at sige ham: De vil ikke blive forlegen ved at finde et Svar paa dette Spørgsmaal.

Jeg forstaaer derunder Dyne, sagde Demokritus, hvori en smuk Siæl maler sig.

Lysandra saae forlegen ud, som en Person, man har sagt noget usformodentligt, hvorpaa man ey veed at svare. En smuk Siæl, tænkte Abderitinderne alle paa eengang, hvilke underlige Ting den Mand

bringer med fra fremmede Lande. En smuk Siæl?
Dette gaar endnu over hans Iber og Papegoyer.

Men med alle disse Subtiliteter, sagde den tykke
Raadsherre, komme vi fra Hovedsagen. Mig synes,
at Taler var om den skionne Zelene fra Ethiopien,
og jeg gad dog nok høre, hvad de ærlige Folk kan
finde saa smukt ved hende?

Alting, svarte Demokritus.

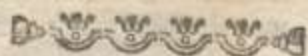
Saa maae de slet intet Begreb have om Skion-
hed, sagde den Lærde.

Om Forlæbelse, svarede Philosophen; Eftersom
denne Ethiopiske Zelene var et Maal for alles On-
sker, lader det sig sikkert slutte, at hun lignede den
Idee om Skionhed, som enhver fandt i sin Ind-
bildning.

De er av Parmenides's Skole? sagde den
Lærde, og satte sig i et snidbart Positur.

Jeg er intet — uden jeg selv, som er meget lit-
tet, svarede Demokritus, halv forskrekket. Stode

De

De Dem over det Ord Idee, saa tillad mig at udtrykke mig anderledes. Den skionne Gulleru — saaledes kaldte man den Sorte, om hvilken vi tale —

Gulleru, raabte Abderitinderne, og brast ud i en Latter, som aldrig fik Ende. Gulleru, hvilket Ravn? og hvorledes gik det med Deres skionne Gulleru? spurgte den spidsnæsede Nyris med et Dye-kast, og i en Tone, som endnu var 3 Gange spidsere, end hendes Ræse.

Vil De engang bevise mig den Ere at besøge mig, svarede Philosophen med den mest utvungne Hoslighed, skal De erfare, hvorledes det gik med den skionne Gulleru. Nu maae jeg opfylde mit Løfte til denne Herre.

Den skionne Gullerus Skabning, blev han ved, (Den skionne Gulleru, igientog Abderiterne og loe paa nyt, uden at Demokritus denne Gang lod sig forstyrre derav) indskiod hendes Lands unge Mandspersoner den stærkeste Lidenskab. Dette synes at bevise, at man har fundet hende smuk; Og uden Tvivl laae Grunden til at man fandt hende smuk i den samme Aarsag, hvorfor man ey fandt hende hæslig.

Disse

Disse Ethiopier fandt altsaa en Forskiel mellem hvad der forekom dem skiont, og ikke skiont; og naar ti forskellige Ethiopier overeensstemmede i deres Dom, om denne Helena kom det formodentlig av den Aarsag, at de havde eet slags Begreb om Skionhed, og Hæslighed.

„Dette følger ikke, (sagde den Abderitiske Lærde;) Kunne ikke enhver blant disse Ti finde noget elskværdigt hos hende, som den anden ey fandt?“ —

Denne Omstændighed er ey umuelig, men den beviser intet mod mig. Sæt, at den eene havde fundet hendes smaae Øyne, en anden hendes svølmende Læber, og den tredie hendes store Øren beundringsværdige, saa forudsætter ogsaa dette altid en Sammenligning mellem hende, og andre Ethiopiske Skionheder. De øvrige havde Ønen, Øren, og Læber ligesaavel som Gullern. Naar man altsaa fandt hendes skionnere, maatte man have en vis Model til Skionhed, med hvilken man sammenlignede hendes Øyne med andres Øyne, og dette er alt hvad jeg vil sige med min Ideal.

„Imidlertid, svarede den Lærde, vil de dog vel
 ey paastaae, at Denne Gulleru uimodsigelig har væ-
 ret den Skønneste blant alle sorte Piger for hende,
 ved Siden av hende, og efter hende? Jeg meener
 den Skønneste i Sammenligning med den Model,
 hvorom De talte.“ —

Jeg vidste ikke, hvorfor jeg skulle paastaae dette,
 sagde Demokritus.

„Der kan altsaa gives een, som havde endnu
 mindre Dyne, endnu tykkere Læber, og endnu større
 Øren?“ —

Kimeligviis, saa vidt jeg veed.

„Og i Hensigt til denne sidste gielder uden Tvivl
 den samme Forudsættelse, og saa i det uendelige.
 Ethiopierne havde altsaa ingen Model av Skønhed,
 med mindre man ville sige, at uendelig smaa Dyne,
 uendelig tykke Læber, og uendelig tykke Øren lod
 sig tænke?“ —

Hvor subtile de Abderitiske Lærde ere, tænkte
 Demokritus. Naar jeg tilstod, sagde han, at der
 kunne

kunne gives en sort Pige, som havde mindre Dyne,
 eller tykkere Læber end Gulleru, saa sagde jeg
 dermed endnu ikke, at denne sorte Pige derfor maatte
 forekomme Ethiopierne skønnere, end Gälleru. Det
 Skionne har nødvendig et bestemt Maal, og hvad
 der svæver over dette, er ligesaa langt derfra, som
 hvad der er under dette Maal. Hvem vil derav,
 at Grækerne satte et Stykke av den fuldkomne
 Skionhed i store Dyne, og en liden Mund, trække
 den Slutning, at et Fruentimmer, hvis Øvelsen
 holdte en Tomme i Siennensnit, eller hvis Mund
 var saa liden, at man havde Møye for at bringe
 et Halsstraae derind, maatte derfor anses desto
 skønnere av Grækerne?

Abderiten var slaget, som man seer, og han
 folte det; Men en Abderitisk Lærd havde for ladet
 sig gvalde, førend han ville tilstaae noget saadant.
 Vare der ikke Philinner, og Lysandrer, og en fort
 tyk Raadsherre nærværende, om hvis Mening over hans
 Forstand det var ham angelegen? Og hvor lidet ko-
 stede det ham at bringe Abderiter og Abderitinder
 paa sin Side? Alvorlig at tale, vidste han ikke saa
 strax, hvad han skulle sige. Men i fast Tillid til
 at

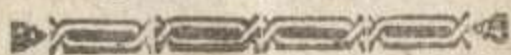

at endelig noget maatte falde ham ind, svarede han imidlertid ved en spodst Smil, som tillige betydede, at han foragtede sin Modstanders Grunde, og at han var i Begreb med at føre det afgjørende Beviis. Er det mueligt? (raabte han endelig i en Tone, som om dette var Svaret paa Demokrits sidste Tale,) Kan De bringe Kierlighed til Paradyser saa vidt at paastaae, i Nærværelse av disse Smukke, at en Skabning, saadan som De har beskrevet os denne Gulleru, er en Venus?

De har forglemt, svarede Demokritus, at vi talte ikke om mig og disse Smukke, men om Ethiopier. Jeg paastod intet; Jeg fortalte kun, hvad jeg har seet. Jeg beskrev Dem en Skionhed efter Ethiopisk Smag. Det er ikke min Skyld, om den Græske Hæslighed i Ethiopien er en Skionhed. Jeg seer heller ikke hvad der kan berettige mig at fælde Dom mellem Græker og Ethiopier. Jeg formoder, at maaskee begge kan have Ret.

En høy Latter av det Slags, man slaaer op, naar een har sagt noget ubegribeligt urimeligt, vrinnskede Philosophen fra alle tilstedeværende Halsse i Mode.

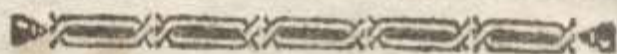
(Fortsættelsen følger.)

Provinzialblade.

No. 48.

I.

Lovtaleren over Duguai Trouin, Descartes, Marskalken av Særen, og flere, har, uagtet Frerons Sottiser og hans Landsmænds Ligegyldighed, endog blant os gjort sig saa beromt, at nogle Efterretninger om hans Skrifter formodentlig ey vil være ubehagelige.

Fr. Thomas gjorde sig i den lærde Verden allerførst bekiendt ved en Kritik over Fr. Voltaires bekiendte Poem: La loi naturelle; Denne Begyndelse gjorde ham ingen Ere; Det var Uforstammenheder mod en beromt Mand av en Dreng, som burde lære Wiisdom ved hans Fodder. Med Driftighed, og Selvtillid lastede han denne Mesters Skionheder, som han ved modnere Smag og Overleg fiden lærte at ære meer, end nogen av hans største Beundrere.

Man erindrer i Paris for nærværende Tid allene dette Skrift for at vise Forskiellen mellem Forfatterens Lænke maade paa den Tid, og nu.

Omtrent paa samme Tid skrev Hr. Thomas en Ode over Hr. Sechelles, da værende Finanzminister, som havde beviist Universitetet i Paris nogle Tjenester. Hans Ode var slet, som hans Kritik. Det var Frankrigs Skiebue at hiemsoges med slette Oder af deres beste Skribentere. Boileau skrev en Ting over Ramurs Beleyring, som ingen læser. Hr. Voltaires Ode ere meget under hans øvrige Arbejder, og Lovtaleren over Dugay Trouin begynder sin Ode med en Sammenligning mellem hans Ild, og de Luer, som brænde i Etnas Indvolde. Hvem ønsker at vide meer?

Kort efter skrev Hr. Thomas sit Poem over Hr. Jumonville, en fransk Officier, som i Kanada omkom ved nogle Engellænders Forræderie. Krigen mellem Engelland og Frankrig, som den Gang satte den gamle og nye Verden i Bevægelse, (ligesom den endnu maaskee vil giøre i vore Tider) udgiorde en

Deel

Deel af dette Poems Interesse; Man lassebe i Paris ikke deskomindre et overalt lige emphatisk Udtryk, og en eenslydende og frættende Tone i dette Digt; Man fandt ingen Blanding af Lys, og Skogger, ingen Forskiellighed, og Interesse, og man blev eenig om at sætte Forfatteren ved Siden af Klaudian.

Paa samme Tid udsatte det Franske Akademie (hvis Opgaver til den Tid mest havde havt moralske, og almindelige Lieux communs til Formaal) dets Priser for Lovtaler over berømte Mænd. Man valgte første Gang Marskalken af Saxen. Hr. Thomas arbejdede for Prisen; Han fik den, og begyndte at gjøre sig et Navn. Man fandt i hans Tale en avgjort Karakter af Høyhed, og et Genie, født for Talekonsten. Man fandt tillige (thi hvad finder man ikke?) alle de Fejl deri, som siden den Tid, tillige med saa store Skionheder, har udgjort det væsentlige hos Hr. Thomas. Man tillagde ham en kummerlig Udarbejdelse, abstrakte Udtryk og Begreber, Overdaadighed af veltalende Vendinger, og alt for mange Konstord i Smagens, og Sædelærens Formaal. Man fandt tillige disse Fejl igien i hans sees

nere Lovtaler, over D' Aguesseau, og Dugay
 Trouin, i Lovtalen over Sully, og i den over Des
 cartes, som overgaaer dem alle, betragtet fra dens
 philosophiske Side, og som et Smagens Verk. I
 Forsøget over Lovtaler fandt man igien disse Fejl,
 ved Estertanke og Erfaring — udslattede, og det heele
 Verk forskionnet ved lykkelige og høye Træk. Man
 kan ligne dette Verk med en Kamme, som indfatter
 Billedet av alle Aarhundredes og Nationers Lite-
 rarhistorie, og forestiller den i et meget philosophisk
 og glimrende Lys i Sammenhæng med de vigtigste
 Tidspunkter av den politiske Historie. Alting i dette
 Verk indblæser Kiærlighed for Videnskaberne, og Fø-
 lleser for Dyd, Ære, og Sandhed.

Allerede i nogle Aar har Hr. Thomas arbej-
 det paa et Episk Digt over Peter den Store. At
 skrive et Heltedigt efter Henriaden er at gøre sig
 Seyeren dobbelt vanskelig.

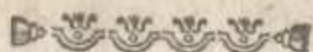
Tel brille au second rang, qui s'eclipse au premier;

Disse Ord ere betænkelige. Der ere mange, som
 løbe paa Bauen. Enhver ønsker Hr. Thomas at
 naae Klenodiet.

En vigtig Fortieneste har Hr. Thomas tillige gjort sig av de skionne Videnskaber ved den Anseelse, han igien ved hans Skrifter har tilvebragt det Franste Akademie. Man uddeelte Priser til middelmaadige, og iblant flette Berker; Ingen Mand av Genie ville længere arbejnde for Akademiet. Denne Ligegyldighed skulle strakt sig videre; Man skulle foragtet en Plads i Akademiet ligesaa meget som dets Priser, hvis man ey havde forekommet denne Skam ved den Dronning, som regierer Verden. Akademisternerne ere gagerede, og enhver ærer Akademiet fra den Side vedborlig. Efter Hr. Thomas skrive tillige de beste Hoveder for Prisen, og dette lærde Korpus er, ved een Mand's Berømmelse, blevet indsat i alle sine Rettigheder. —

II.

Den spanske Adels har altid været Slave av sin Høghed; For Philips den 5te Tid vare endog Kongerne Slaver derav. Med den yderste Streng-
hed holdt de sig steds til en vis Etiket, som angik alle Ceremonier; den foreskrev alle Klæder for det Kongelige Huus, alle Dage hvorpaa de bleve tilladte at
være

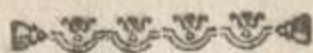
vare i sine egne Palladser, og Tiden, hvortlænge de maatte opholde sig paa hvert Sted; den foreskrev, naar Kongen skulle gaae i Procession, naar han skulle tage frisk Luft, enten han ville eller ikke, naar Deres Majestet skulle legge sig, og staae op igien, hvad Forceringer Kongen maatte giøre sine Maitresser, hvor ofte han — hvor ofte, siger jeg, han maatte ombyste dem, og hvor ofte han maatte bivaane — sin egen Dronning.

Denne Etiket var endnu strengere for Dronningerne. De alleruskylbigste Ting bleve dem forbudne. Hertuginde af Terra Nova, som var Kamerara Major hos Karls den 11te Gemal, sagde hendes Majestet lige under Dynene, at Dronningerne af Spanien ey maatte see ud af Vinduet paa Slottet.

Denne samme Dronning oplevede engang en Hændelse, som nær havde kostet hende Livet. Hun fandt stor Forsøvelse i at ride; man havde bragt hende adskillige smukke Heste, og hun fik Lyst at forsøge en af dem. Hesten styrede, og kastede hendes Majestet af. Hendes eene Fod blev tilbage i Stigbøylene, og Hesten slæbde hende med største Livs Fare under sig.

fig. Heele Hoffet var Tilstuer av denne Begivenhed, og ingen kom hende til Hielp. Skulle man giette hvorfor? Etiketten tillod det ikke; Den forbød udtrykkelig, under Døds Straf, at ingen Mandsperson maatte røre ved Dronningen av Spanien, i Særdeleshed ved hendes Fod. Denne Lov kunne, i varme Lande, have sin Nytte i andre Tilfælde. I denne Tilstand var det rasende, ikke at røre ved alle Lemmer, som kunne frelse hendes Majestet. Karl den 11te, som elskede sin Gemal overmaade, og av sit Vindue saae denne Tildragelse, raabte med stort Skrig om Hielp, fordi det til Uheld var en Dag, hvorpaa ikke engang han selv torde røre ved Dronningen. Etiketten var ubrødelig, og i Følge dens Paragraph om Dronningens Fod, skulde Karls den 11te Gemal blevet et ulyksaligt Offer for et umærlende Dyrs Galenskab, og et umærlende Hofs Affindighed.

Endelig besluttede to Adelsmænd at bøde alt. De bragte Foden av Stigboynen, skulde sig blant Mængden, floy hjem til deres Huuse, lod deres Hester sadle, og reyste ud av Landet, for at undgaae Døds

Dods Straf for den Misgierning at have reddet en regierende Dronnings Liv.

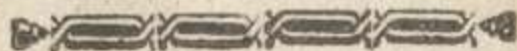
Dronningen lod spørge efter sine Bekriere. Man fortalte hende hendes Guds Fortrin, og at de, som havde været saa lykkelige at redde hende, havde taget Flugten for at frelse Livet. De Landsflygtige fik Benaading, og bleve tilbagekaldte, men Etiketten blev uforandret til Exempel paa Sædvaners Herredom over Fornuften under alle Skikkelser, i alle Stænder, og til alle Tider.

* *

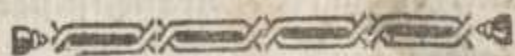
* *

* *

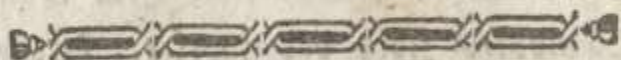
Mr. Trudaine, den ældre, var paa samme Tid Handelsdirektor (Prevot des marchands) i Frankrig, da den bekjendte Law satte sine Forslag i Udførelse; Hr. Trudaine satte sig derimod av alle Kræfter, hvorfor Hertugen av Orleans overtalte Kongen at give ham Afsked. Hertugen blev ikke desto mindre hans Ven, og sagde engang til ham: Nous vous avons oté votre place, parceque vous êtes trop honniere homme. 3: Vi har skilt Dem ved deres Plads, fordi De er en alt for ærlig Mand (Eloge de Trudaine i Hist. d. L' Acad. des sciences.)

Provinzialblade.

No. 49.

INo. 31 av disse Blade har jeg lovet flere Efterretninger om Kineserne, og om Sr. Paws berømte Verk i samme Anledning. Jeg leverer dem her i Haab om, at ethvert Bidrag til Sandhed og Oplysning, til Wildfarellers og Fordommes Udryddelse, ey vil være uden Nytte. Der er Folk, for hvem intet er nyttigt uden Kontanter. Disse Folk beder jeg, ikke at læse Provinzialbladene; Gandske vist vil de bonhøre mig.

Man kan ligne Kineserne med de gamle Kæmper i Kensebeskrivelserne. I et par Aarhundrede vare de 10 Fod høye; I vor Tid ere de, som andre Mennesker. Kun i Kina var Agerdyrking, og Videnskaber, og i Europa Barbarer. Den største Mand her var en Maddik mod Konfucius, og et Halmstraae, plantet av Hans Kæyserlige Majestet, glø-

R r

værdig

værdig Zhukommelse, var nok til at opveie alle vore Agerakademier, og Landhusholdningsfælskaber fra Themsen til Rhinstrømmen.

Av dette Land, hvor tilforn (som man foregav) ingen Gaandbred Jord var udyrket, forvandler Sr. Paw nu den halve Deel til Orkaer. Eigrer, og vilde Dyr beboe de lykkelige Marker, som tilforn flød med Melk og Honning. Kovere plyndre Hovedstæderne, og hvert Aar griber man ikke mindre end Fyrrerøve tusende. Folket flygtet til Strandbredderne, og nærer sig kummerligen; En Misvert udrydder nogle tusinde, og ingen er betænkt paa at forekomme den.

Kygtet om Kinas Folkemængde tilskriver Sr. P. Indvaanernes store Antal i Hovedstæderne. I enhver despotisk Stat ere alle Hovedstæder folkerige; Al Rigdom skal strømme dertil for at forøge dens Anseelse, og ubarme de øvrige. Afvigelsen i Beregningen over Folkemængden av Martini og Sr. Bartole er ikke mindre end 100 Millioner. Hos Du Salde og Le Comte er Forskiellen allene for Peking een Million. Tartarernes

nes Beregning gif neppe til 6 Millioner for heele Kina. Efter nyere Beregninger settes den til 82 Millioner. Endnu er det ey saa beboet, som Tydskland.

Ligesaa har man beregnet Stæderne i Kina. Nogle har ansat til dem 16000, alle med Muure, og befæstede; Sr. Paw nedsetter dem til 4000, Landsbyer indberegne, efter et Kort over dette Rige fra 1774 i Petersborg, og Jesuiterne regne ikke meere end 1453.

Tutet beviser Kinesernes Armod og tillige Grusomhed meere end deres Fornemod. Man dræber de nyfødte Børn enten strax i kogende Vand, eller kaster dem levende i Floden, og ingen gyser ved deres klagelige Skrig. Man legger dem ogsaa paa Gaderne, hvorfra Skarnagerne slæbe dem paa deres Bogne, og kaste dem i Huuler, i Haab om at Mahomedauerne skal redde nogle av dem. Ofte blive de levende opspisste av Hunde eller av Evin, hvorav alle Gader vrinkle i Kina. Jesuiterne har allene i en Tid av 3 Aar talt ni tusende syv hundrede og to Børn, som paa denne Maade ere opkomne, uden

at regne dem, som i Pekin ere sondertraadte av Hefte, og Munkesler, druknede i Kanalerne, dræbte ved Fodfelen, eller reddede av Mahomedanerne. Dette Mord angaaer meest Pigebornene, fordi Kineserne selge Drengene til Slaver for meere, end deres Underholdning koster dem.

Gildingers Antal i Kina er utroligt; For Tartarernes Tid vare Vicekongerne og Øvrighedspersonerne alle Kastrater. Deres Historie er gysende, og avskyelig. Keyseren var deres Arving, og paalagde dem at røve, og udsue, for at arve desto meere.

Borgernes Tilstand i Kina er den allerelendigste. De regieres ved Evang og Prygl, og mangle alle Livets Bequemmeligheder.

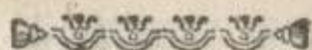
Agerdyrkerne skaanes meere. Jkkedestovindre tvinges de til uophorligt Hoverie, ligesom i alle Asiatiske, og flere Stater. Dette Folk er det beste i Kina. De har alle de Dyder, de øvrige Kinesere mangle. Deres Agtelse er imidlertid langt fra Rygtet derom, fordi ingen skikkelig Mand er æret uden blant hans Ege. Man agter dem allene lidt meere end

Haand.

Haandværkere, som i Kina ere saa foragtede, at den nærværende Keyser siger om dem: De ere ikke værdige at tænke paa. For at skille sig fra Landmænd og Haandværkere lade Mandarinerne deres Regle være, for paa eensgang at vise sin Lædhed og Stolthed.

Konsterne ere i Kina, som hos de fleste Folk av det sydlige Asien, og paa flere Stæder i de øvrige Verdens Deele, i den allerjammerligste Forfatning. Malerne veed intet av de første Elementer i Tegning, intet av Lys og Skygge, og selvfølgelig slet intet. Chimærer, Uhyrer, Allegorier, o. s. v. er alt hvad disse Kunstere sammensudle. Aarsagen hertil fortæner at efterlæses hos Hr. Paw; Ingen gamle Mynter finder man i dette Land, hvis Tidsregninger drømme om saa høy Alderdom, ingen Gravstæder, ingen Monumenter, ingen Stytter, ingen Indskrifter.

Mod Hr. de Guignes nægter Hr. Paw al Overensstemmelse mellem Kineserne og Egypterne i deres Religion og Statsfager. Deres første Fædernes land sætter han paa store Høje ved Kilderne Selinga og Orka. Derfra, troer han, at de først ere komne, og har levet under Telter, ligesom Tartarerne;

Om Udbodelighedsdriften i Kina, for hvilken de Kinesiske Lærde endnu stride i deres Katedrer, leverer Sr. P. adskilligt merkværdigt. Munkene av Laokium's eller Tao-sses Orden nære sig av at selge daarlige og overtroiske Folk stærke Elektuarier av denne besynderlige Drik. Mogle Keysere har den ombragt i deres beste Nar. Denne Drik har gjort Kineserne saa berømte for Alkymie blant Europæerne. Deuagtet kiender man ey endnu i deres Apoteker de ringeste kymiske Tilberedelser, ingen Essenser, Spiritus, o. s. v: Man har end og for Sr. Paw tvivlet om, at de forstode Destilleerkonsten. Derfor ere de maaskee ikke mindre lykkelige.

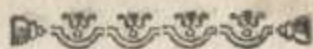
Ligesaa utilstreffelig er deres Astronomie, Geographie, og andre Videnskaber. Europæerne maae endnu skrive deres Rigskalender, og fra Almanakskriveren til Astronomen er en Graastand, som fra Haandværkeren til Konstrueren. Konfucius læser intet Menneske meer, og Kinesernes andre Skrifter ere endnu under dette Drakel. I det nyeste Kinesiske Verk av den nærværende Keyser (Eloge de la Ville de Mukden) er denne Herre saa beskeden at tillegge sine Forsædres

Her

Herkomst en Jomfrue, som ved Strandbredden af den See Poulkouri har bragt en Søn til Verden under Navn af Nifin Chioro. Saadan er Kinesernes Historie.

Bygningerne i Kina ligne det øvrige; Fra Kanton til Pekin er ikke en eneste Bygning, som har mindste Lighed med en Pyramid, Labyrinth, eller et Egyptisk Tempel. Alle Bygninger bestaae af eet Stokværk, og indtage meget Rum. De ligne Telter, og falde omkuld ved mindste Bevægelse, fordi Taget hæfter ikke til Mure, men allene til skrøbelige Sommerstøtter. I Rankin sank et Klokketaarn ind allene af Klokkens Vægt.

Den berømte Kongelige Kanal er ikke Kinesernes Arbejde; Den er et Værk af fremmede Konstnere og Lærde under den Mongolske Tartar Koublai Kans Regiering i det 13de Aarhundrede. Den er heller ikke det eneste Bolværk i sit Slags, som nogle foregive. Hr. P. anfører Cesostrijs Muur, og den Muur, som rekkede fra det Kaspiske til det Sorte Hav, foruden de Arbejder af dette Slags, som af Romerne bleve anlagte paa forskjellige Stæder i Europa.

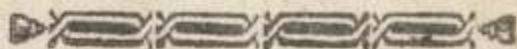

ropa. Disse Forskandsninger ere ikke destomindre aldeles unyttige. Et heelt Land lader sig ey befæste, som et Kastel.

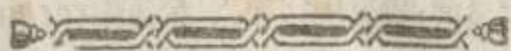
Taarnene av 9 Stokverker overalt i Kinas Provinzer har Hensigt til en latterlig Overtroe. Nikallet indbefatter i disse Egne ubegribelige Hemmeligheder, ligesom Svvtallet og andre Tat hos andre Nationer. Det gamle Kina var inddeelt i 9 Kredser; Man har 9 Skaaler, hvortil Statens Skiebne er foreenet, 9 Grader i Slægtskab, 9 Reverenzer for Keyseren, 9 Maader at angribe Fienden, og 9 Maader — at flye paa. Endog Konfucius var indtaget av dette Kaballisterie. Han har selv foreskrevet 9 Regler at konsulere Skiebnen ved Hielp av magiske Rieppe. I dette og meere forsvinder hans gode Rygte. Om en Konfucius stod op blant os, ville hans Skrifter vanskelig finde Prenumeration, eller en Forlegger. Man maatte trykke dem paa det Typographiske Selskabs Bekostning.

(Slutningen i næste No.)

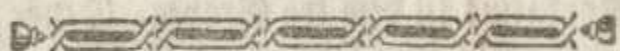
P. S. I No. 46 — 47, S. 365, L. II, i Stæden for: de skønne Abderitinders, læses: den skønne Abderitindes, v. s. v.

Provinzialblade.

No. 50.

(See No. 49.)

Religionen hos Kineserne har fra de ældste Tider bestaaet i overtroiske, og latterlige Ceremonier. Endnu i disse Tider seer man i Peking et Tempel for Solen, og et for Maanen, hvori man viser disse Himmellegerer guddommeligt Dyrkelse. Aldrig tænke de kinesiske Lærde med Rigtighed i Religionsfager efter Du Galdes egen Tilslaaelse. — „Kinesernes utrolige Bankundighed (siger han) bidrager meget til, at baade Lærde og U lærde henfalde til den allerlatterligste Overtro. De gjøre ingen rigtige Slutninger om Naturens Virkninger, og bekymre sig ey engang derom. De veed intet af deres Siels Væsen, intet af et evigt og højest Væsen, intet af et evigt Liv, og Nødvendigheden af en Religion.“ —

Dette ere Du kaldes egne Ord, som man ey
 kan beskylde for Partiskhed. Kineserne underkaste sig
 alle deres Bonzers Ceremonier. De troe paa Stierne-
 tyderie, og paa Spøgelsler. Paa visse Dage faste de for
 at lokke Konfucius til dem fra Graven. Denne Fasten er
 fælleds for flere Nationer, endog for Chrisne; Det er
 ubegribeligt, hvorledes man troer at ære alle gode
 Tings Giver med en hungrig Mave. Bonzer, eller
 Munke ere utallige i Kina; det største Beviis paa
 et vankundigt og lettroende Land. De betle, (som
 de bør,) fordi Staten nægter at føde en unyttig
 Byrde. I dette Stykke har Kinas Politik Fortrin
 for mange Staters. Nogle Svobeslag, og et Par
 Bønner ere i andre Land tilstrækkelige at forskafe en
 Munk sit Middagsmaaltid. I Kina maae han hud-
 stryge sig til Blodet strømmer over hans heele Krop
 for at opnaae et Gad Kiis, og at viise sin Andagt.
 Dette er i en egentlig Forstand at love den ndvortes
 Tugt. Endnu vil disse Glendige heller hudflettes, end
 arbejde.

Kierlighed til Fædernelandet lader sig i en saa
 uhyre Stat ey tænke. Man kan ikke elske, hvad
 man

man ey kiender; Indvaanerne av Nefin forstaae ey engang Indvaanernes Sprog i Kanton, og Landsmandskab finder ey Stæd blant Folk, som ey forstaae hinanden;

Store Riger i Orienten, siger Sr. P., bestaae, naaget de haandgribeligste Feul i deres Statskonst, derfor bestaaer og Kina. I et Land, hvor man regieres ved Svøber og Bambusrør, behøver man kun en Fyrste, og den finder man allesteds. Naar den Keyserlige Familie er stødt fra Tronen, melde Skoeflikkere og Stegevendere sig for at bestige den. I Aaret 1644 meldte endog en Røver sig til Tronen, og var bleven udvalgt, hvis ikke Tartarerne havde været stærkere Røvere, end han.

Endnu et Ord om de vidtberømte Kinesiske Moralister. Hvad skal man vente sig av Cædelæren i et Land, hvor enhver maae gifte sig med saa mange Koner, han kan elske, hvor den virkelige og personlige Livegenhed har Stæd, hvor man driver offentlig Slavehandel, som ved Kysterne av Afrika, og hvor man behersker Mennesker, som Bestier; In-

gen Kinesisk Philosoph har endnu tænkt paa at fastsætte den Faderlige Magts Grændser, og Menneskelighedens Rettigheder; Uden Uvbladelse præfer man allene en vindstrænket Lydighed av Børn mod deres Forældre, av Koner mod deres Mænd, og av Undersaatter mod deres Fyrste. Sædelæren i Kina angaaer overalt meere udvortes Ceremonier, end virkelige Livets og Borgerens Pligter, og ved denne Omtusking svækkes alle Følelser av Dyd, og Ære, av Skam, og Forskyldelse, av Rolighed og Glæde.

Saadan er dette Folk, hvis Lovtaler Rygtet har udblæst giennem saa mange Basuner. Saadan er det, betragtet med en Philosophs Øyne, som har tænkt og grundsket. Saa forskielligt fra alle forrige Beskrivelser, hvori een Logn er trykt 20 Gange.

II.

As største Vigtighed er en Forelæsning over nogle nyere Forbedringer av Midlerne til at vedligeholde de Søfarendes Helbred, holdet av Baronet Pringle i November Maaned 1776 for det kongelige Videnskabers Selskab i London.

Kapitain KooF, som gjorde sin bekjendte Rejse til Sydsøen i meer end 3 Aar, reyste med 118 Mand fra Engeland, hvorav allene een eneste døde ved Tilbagekomsten, efterat paa Lord Ansons Rejse meer end 4 Femteedele av Skibsfolket i to Aar døde av Skjørbug, og Forraadnelsesfebrer.

Denne overordentlige Hændelse har gjort London, og heele Europa opmærksom. Hvorledes har Sr. KooF tilveiebragt dette? vil enhver spørge, og han svarer. Ved meget Malt, hvorav han har brygget sødt Ol, som ikke desto mindre meere forekommer, end helbreder Skjørbug: Ved saur Kaal, som er besynderlig vigtig. Ved Riødsupper, hvorved Erter og Smaal bleve behageligere, og saltet Riød meere undværligt. Røgt Citron, og Pomeranssaft fandt Sr. KooF tillige nyttig; Sukker i stæden for Olie, Hvede i stæden for Havremeel. Skibsfolket fik altid tørre Klæder, Senger og Hengematter bleve holdte reene, Luften blev overalt renset ved Ud og Røg, Kobberroyet blev daglig efterseet, Skibsfolket fik aldrig Fit af Riød eller Fless, og leed aldrig Mangel paa frisk Vand, naar det var mueligt. Sr. KooF inddeelte
tillige

tillige sine Folk i tre Dagter i stæden for to, at de kunne hvile i 8 Timer, og giøre Tieneste i 4. Han klædte dem tillige efter Klima, gav dem Skygge under Linien ved Seglduge, og under Vendercirklerne ulydne Overkioler. Deres Liinet paa Kroppen, og i Sewgene maatte altid være reent, og alt Verktoy flittig skures.

J sær rensede Sr. KooF Lufften ved Ild; Overalt fiode Bækkener med Ild, og hvor det ey lod sig giøre, blev Krud anvændt. Ventilatorer brugte han fielden. Han destillerede Søevand, men naar han kunde, valgte han heller frisk Kildevand. Han tilbragte ogsaa 4 Maaneder mellem det gode Haabs Forbjerg, og Nyseeland, i den kolde sydlige Zona, uden at bekomme frisk Vand. Her gjorde han en Opdagelse, som er af største Vigtighed for vore Grønlandsfahere. Den frosne Søeis er ikke meere Salt Vand, men sødt frisk Vand, naar den smelter, og Sr. KooF har dermed vedligeholdt sine Folk. Baronet Pringle skatterer denne Opdagelse saa høyt, at han vil give Sr. KooF den Krands, Kom gav den av sine Børgere, som kun reddede een Medborger.

Siden

Siden denne Rejse, og endnu en anden, har Sr. KooF paataget sig den 3die Rejse til Sydsøen med lige Lykke. I et Brev fra det gode Haabs Forbierg til Sr. Pringle beriger han endnu Verden med en Opdagelse, som er av megen Betydning. Paa sin sidste Rejse til Kap har han fundet, at et vist Græs, som vøxer uden om ethvert Skib, saa snart det har været 3 eller 4 Uger i Søen, vel avtoet, og behorlig tilberedt, er et bedre Middel mod Skiorbug, end alle de øvrige, han tilforn har forsøgt. Uden Tvivl vil Sr. Pringle snart bekiendtgjøre Tilberedelsen av dette Middel, som er for vigtigt, og nyttigt at forties.

III.

Karl den Ilden.

Det er bekiendt, at Karl den Ilden i Engeland overlod sig meget til sine Fornøvelser, at han gierne tilbragte sin Tid hos sine Maitresser, og at det var meget vanskeligt at bringe ham til at antage sig Regieringssager. Konseilet, som ofte forgæves blev samlet, fordi Kongen kom aldrig for at avgjøre en eller anden Beslutning, beklagede sig ofte
over

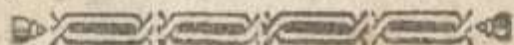
over denne Efterladenhed. Thomas Killigrew, Kongens Kammertiener og Fortrolige, bebrydede ham denne Feyl engang paa en besynderlig Maade; Han klædte sig som en Pillegrim, med en stor Hat, og en lang sort Kiøle, tog en Stav i Haanden, og gik ind i Kongens Bærelse. Karl spurgte ham hvad han vilde foretage sig? En Pillegrimsvandring, svarte Killigrew; og hvorhen? spurgte Kongen; Til Helvede, Deres Majestet, svarte Killigrew; Jeg vil hente Cromvel at antage sig Regieringen, siden Deres Majestet ey bekymrer sig derom.

† † †

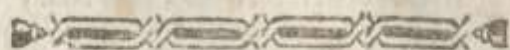
Priadsen av Verona, Albuin de Lescale, havde en Nar ved sit Hof, som var meget elsket.

Hvorav kommer det, sagde denne Prinds engang til Dante, (en berømt italiensk Digter fra det 13de Aarhundrede, og paa den Tid Prior, eller en av de foruømfte Dyrighedspersoner i Florenz;) Hvorav kommer det, at man elsker denne Nar meer end Dem?

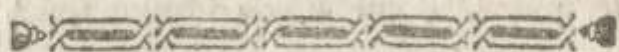
Det er, svarede Dante, fordi der er flere, som ligne ham, end mig. (Vie du Dante, par M. de Chabanon.)

Provinzialblade.

No. 51.

I.

Wublius Ovidius Naso, denne Kierligheds og Gratiernes Sanger, er saa bekendt og berømt, saa elsket og beklaget, at hans Navn allene er hans Lovtale, ligesom hans Skiæbne en undstøttelig Skiendsel for hans Tyran.

Denne Forviisning, som udgjør en saa vigtig Deel i Keysserens og Poetens Liv, og i den heele klassiske Historie, er endnu en av de Hemmeligheder, som for de skarpeste Synne er skjult med et ugiennemsigtigt Slør. Man har skrevet og siredt, drømt og giettet, og man veed endnu ikke meere, end hvad enhver kan læse hos Poeten selv. Av alle Aarsager skulle maastre den være den sandsynligste, som gjør Ovid til Medvider i en utilladelig Omgang mellem August og hans Datter, fordi det var Tyrannen

mest værdigt at straffe en anden for sin egen Misgjerning, og Undertrykkeren Oktavius, (denne Hyleres og Poeters Avgud) altid værdigt at begaae den. Man udtyder derhen det bekiendte Vers:

Cur aliquid vidi, cur noxia lumine feci?

Men det var ikke det, jeg ville sige. Stædet, hvor Sangeren fra Tibrens Bredde, langt fra Rom og Korinna, udstønnede sine sidste Klager, (qui sentoient quelque fois le terroir, ville Hr. Voltaire lagt til, hvis han havde skrevet dette, som ikke lader sig saavel sige paa dansk,) bør være almindelig bekiendt for at giemmes i en uforglemmelig Erindring hos alle Elskere, og Poeter. Man gjør Balsarter til Prophetens Grav i Medina, for at læse nogle Bønner, og komme lige flog tilbage. Man skulle gjøre dem til Ovids Grav i Moldau for at lade sig indblæse Kierlighed og Poesie, ligesom man besøger Vacluses Kilder for at inddrikke Kierlighed og Længsler (den skønneste Lykke i Livet) blant Petrarcs og Lauras Skygger.

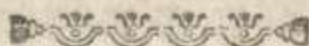
Jeg leverer en Efterretning om dette Stæd efter et Udtog af en nye Historie om Moldau og Walla-
fiet

fiet, skrevet af Hr. Carra, Sekretær hos Kardinal Guimene, som en Mand af Lærdom og Anseelse har meddeelt mig til Bekjendtgjørelse i disse Blade. hvorefter jeg herved avlegger min offentlige Forbindelighed, ligesom jeg begierer Undskyldninger for de forekommende Tillæg, og Forandringer, som imidlertid ikke angaae det væsentlige i Texten.

Staden, som Romerne kaldte Julia Alba, og Moldavierne i nye Stil kalde Czetat Alba, ligger i Nedre Moldavien, og er mærkværdig af den berømte Ovids Landflygtighed, tilligemed en Søe, som er bekjendt under Navn af Ovids Søe, og paa oprigtig Moldavisk kaldes Lacul Ovidulvi.

Denne yndige Digter (siger Hr. Carra) hvis Erindring vil altid være dyrebar for Elskere og Poeter, levede, efter sin Forviisning til Geternes vilde Land, nogentid i Czetat Alba, hvorfra han reyste til en Landsby 3 Mil derfra, hvis Ruiner stedse blive tilbage.

Nær ved den Hytte, hvor han boede, er en liden Kilde, der, ligesom ovenmeldte Søe, bærer hans

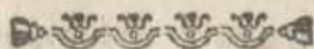
Ravn, ved hvis Strandbredde han meget ofte pleyede vandre. En Indvaaner der i Landet forsikrede Hr. Carra, at denne Digter havde skrevet mange Vers i det Moldaviske Sprog, hvorav Hr. Carra gjorde sig forgieves al muelig Glid for at tilvevebringe det ringeste Fragment. Erindringen av denne Mand har efterladt saadant Indtryk paa Folket i dette Land, at de drive det lige til Forsengeligheid. Efter en gammel Sagn fortelle de: At der kom fra Tibrens Bredde et overordentligt Menneske, som besad et Barns Belevenhed, og en Faders Godhed, at denne Mand sukede uophorlig, og undertiden talte med sig selv. — Saaledes ærer man i Moldau en stor Mands Erindring, imedens man, i mindre barbariske Stater, agter enhver Bexelerer eller Rentenist høyere end alle levende og døde Konfinere, og medens Videnskaber og Genie endnu hos den største Deel er et blot Ogenavn.

Hr. Carra forundrer sig over, at Prindsessen Demetrius Kantemir, og Nikolaus Maurofordatus, som vare de fløgste blant alle Kyrstier i dette Land, og har oprettet et Erindringsmerke av denne

store

store Digter, som ærede deres avskyelige Land med sin Skæbne, og sine Sukke. Han haaber endnu den Tid, at en Prinds, som er Ven av Videnskaber, vil befrie sit Land fra en saa billig Skuld.

Stædet, hvor Ovid boede, indblæser den dybeste Sorg, og Sr. Carra kunne ey see det uden største Bevægelse. Mig syntes, siger han, at jeg undertiden saae hans afsælede Legeme vandre omkring paa Høvene og i de nærliggende Skove, undertiden horte jeg det sukkende under et vildt Figentræ nær ved hans elskte Kilde. En Sværm av Kierlighedsguder med Taarerne i deres skionne Dyne syntes at skule sig i alle Hjørner av denne Landsbyebolig, og at vente efter deres guddommelige Farvs Omvandring. Lad Eiskere, og Poeter (legger han til) danne sig en Slætte, forskionnet av Baaren, og udsmykket med Blomsire, lad den deeles ved en Søe av en viid Omkreds, og kantes med en Kilde av Bakker og ujevne Høye, skulte med Linde og store Gegetræer, med vilde Æble og Mandeltræer, frødsvis tilfammenvorne, for at tilbyde det fortryllede Dye deres Grønhed og Frugter; Lad dem skabe en

Dal fra den Kant hvor Morgenen frembryder, som krummer sig til Søens Bredder, og indsluttes af Høje, bevoxne med Kratskov og Wiinranker, lad den giennemslignes af en Aae, som taber sig i Søen blant en Klynge af Lindetræer. I disse Skygger var den guddommelige Digters Hytte; Der udaandede hans fortryllende Lire de Bers, som Kierlighed og sød Tunefindighed indgav ham; Der glemte han, uden Tiwl, (siger Hr. Carra) med en kold Foragt et fordervet og ugunstigt Hofs Daarligheder, hvor Virgil og Horaz vare fredede allene ved at bøye Knæ for en Tyrans Koloss. —

Jeg selger dette for hvad jeg har fiobt det. Jeg skriver det paa Hr. Carras Ord. Den, som vil, kan troe det. Ubegribelig er imidlertid denne Kontrast mod Ovids egne Klagevers, hvori hver Linie rober Længsler efter det lykkelige Rom, og Avsky over en barbarisk Himmelegn. Efter Hr. Carras Beskrivelse er en Bolig i dette fortryllede Land inaaen Forviisning. Det er en Havn efter Stormen, og en træt Hofmands lykkelige Tilflugtssted fra den store Verdens Lvang og Kiedsommeligheder. Det er

Herkus

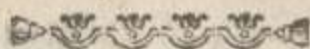
Herkules, som har giennemvandret Phlegeton, og udhviler sig i de Elysæiske Marker. Saa forskjellig er det samme Czetat Alba, og Julia Alba. Man skulle troe at leve i Poetens egne Forvandlingstider. —

Hospodarernes og Gouvernørernes Sprog i dette Land er det Nye Græske. Man taler tillige Fransk og Italiensk; Prindserne og nogle Herrer læse endog franske Bøger. Hr. Voltaires Bærker ere i de unge Boyarers Hænder, og ville blive almindelig læste, ligesom paa alle Stæder, hvis Patriarken i Konstantinopel ev havde truet enhver som læste romerskkatolske Bøger, og i sær Hr. Voltaires, med Himlens Brede, som denne Mand, og hans Ordensbrødre uddeele, efter Behag.

Denne Græske Tyrk burde imidlertid vide, at Hr. Voltaires Bærker ere ikke mindre, end romerskkatolske, at man brænder dem i Frankrig fordi de ere ikke det, og at de kan læses av alle Kirker uden at forøge nogen med Profelyter.

II.

Enhver veed, at man i Engelland ved alle slags Konster forskaffer sig Stemmer i Parlamentet. Jeg har til.

tilforn i disse Blade anført et Brev fra en Engelsk Døme i den Anledning. Lord Chesterfields Anekdot er endnu meere besynderlig.

I en Sag af megen Vigtighed manglede Lord Chesterfield allene een Stemme, og den tilhorte en vis Lord R. Denne Mand besad Forstand og Videnskaber. Han besad tillige den Skrøbelighed at tiltroe sig megen Kundskab i Lægekunsten, og man forstirer, at han aarelod virkelig meget vel.

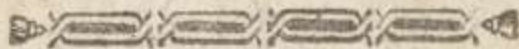
Lord Chesterfield betiente sig af denne Skrøbelighed; Han klagede en Dag over stærk Hovedpine, og bad Lord R. føle hans Puls. De maa lade Dem aarelade, sagde Lord R., og Lord Chesterfield bad ham paatage sig denne Forretning, som Lord R. gjorde med Fornøvelse.

Apropos, sagde Chesterfield efter Operationen, De komme vel i Dag i Parlamentet? Jeg veed ikke hvad der foretages, svarte Lord R. Jeg skal underrette Dem derom, blev Chesterfield ved, og han underrettede ham fuldkommen til sin Fordeel.

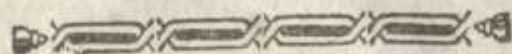
Sagen blev afgjort efter Chesterfields Ønske, og han sagde siden: At han var den eneste blant hans Venner, som, i en bogstavelig Forstand, havde ladet sit Blod for en retfærdig Sag.

Trykfejl.

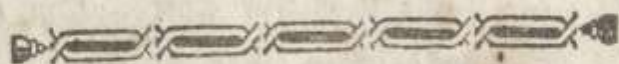
I No. 50 S. 394 L. 6 i stæden for Christine, læses Kristne.

Provinzialblade.

No. 52.

Med dette Blad slutter jeg det 1ste Bind af Provinzialbladene, og jeg er tvivlraadig om hvorledes. Et Blad af denne Natur er forskjellig fra andre Blade. Man bruger det iblant i Stæden for en Fortale, og enhver veed hvad en Fortale er; Den er et Røgselskar af allehaande Virak for den respektive Læser og Forfatteren. Man roser sine Vahre og sine Kiøbere; Enhver finder sine best, og Kiernen er, som hos Solberg, at alle Fugle ere Kanailleer mod Fugl Phoenix.

Jeg forstaaer det ikke saaledes, kiere Læser! Jeg onsker intet heller end at behage alle, men jeg haaber langt fra hvad jeg onsker; Ethvert Skrift faaer meer eller mindre Bisald i Forhold til Overeensstemmelsen mellem Læsernes og Forfatterens Læns

femrede. Denne er ofte meget forskjellig, og Elementerne selv ere mindre stridige. Endnu fordrer man, at eet Skrift skal behage nogle hundrede Læserne, naar ofte nogle hundrede Skrifter neppe behage en eneste. Dette Krav er for stort. Om man endog troede Sielevandringen, var det umueligt for een Siæl at fare i alles. Og hvem ville ey frabede sig denne Vandring? Hvem ville tilbytte sig en Siæl, som forstod intet av Vexler, intet av Processer, intet av alle Konster at berige sig, med Ret eller Uret?

Sandske vist. er ethvert Skriftmagerie en Art av Sabestof. Man slaacr sine Timer ud, og enhver bruger sin Frihed. For 2 Mark, siger Boileau, kan enhver i Parterret anfalde Attila, og, dersom Hunnernes Monark ey behager hans Dre, anklage alle Korneilles Vers for Bisigothier.

Fra Korneille — til Udgiveren av Provinzial-Bladene er Anvendelsen omtrent den samme.

Jeg har sagt, at man kan sige meget pro og contra om disse Blade, at ingen Sag er saa god at

at den jo kan lasses, og ingen saa slet, at den kan forsvares. Jeg har sagt, at det er vanskeliggere at skrive for alle end at finde de Buses Steen, og jeg igientager det her. Jeg ville, at disse Blade skulle nytte, og fornøye, at de skulle intet indeholde mod den gode Smag, og sund Forstand, at de skulle befordre Bekendtskab med Mennesker og Verden, til Exempel eller Advarsel, til Undervisning, eller Fornøylse. Jeg ville forene hvad den Lærde veed med hvad den U lærde ønsker at vide, jeg ville sanke hvad andre har adspredt, jeg ville vælge det bedste, gøre det nyttige mindre kedsommeligt, og det behagelige meere nyttigt.

Dette er Hensigten av disse Blade, og jeg haaber at den finder Undskyldning. Man bør tillige undskolde om jeg ey har opnaaet den. Jeg skriver disse Blade alleene; Jeg skriver dem uden Bøger, uden Talenter, uden alle hermeneutiske Midler; Jeg har lovet Tanker til høyere Estertanke, og jeg haaber, at jeg har holdt hvad jeg har lovet; Man fordrer endnu meere. Man fordrer hvad intet Øye har seet, og intet Øre har hørt. Man fordrer blot Originaler, og man gjør mig megen Ære. Hvad er jeg

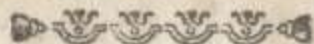

og mit Arbejde, at jeg skulle foretrække det for andres? Endnu besidder næsten en Trediedeel av Originaler. Jeg ville ønske, at de ikke vare det, og at deres Fejl tilhørte andre end mig.

Resten er historisk. Disse Blade udgiøre den største Deel, fordi jeg har troet, at de passede sig for den største Deel av Læsere. Jeg har maaskee bedraget mig, og andre. Jeg legger til, at Originaler finder ingen Stæd i Historien. Enhver Historie er en Kopie, og denne Kopie bør være uforanderlig i henseende til det Væsentlige. Den gamle Robert, og Kapitein Kandal ville være ilde tient med, at Montesquieus og Hertugen av Montagus Historier vare allene et Værk av min Opfindelse. Kun Stilen og Indledningen, Tilleg eller Fortællser, Fortællingen, eller, hvad man vil kalde det, tilhøre mig. Resten er Historiens; Enhver fortæller den paa sin Maade, og man kan laste min saa meget man behager. Man kan undvære denne Forandring, vil man sige, men den er iblant nødvendig. Den har især været det paa et par Stæder i et Hamborger Ugeskrift, fordi den Hamborger Wittighed er ikke altid saa klassisk, som dens rogede Bryststykker.

Jeg taler intet om Poesierne i disse Blade, fordi jeg ville at de skulle tale for sig selv, og fordi det anstaaer ikke mig at avgjøre noget i en saa vanskelig Sag, som tillige er min egen. Jeg forstaaer allene saa meget av Kousten, at jeg indseer deres Mangler. Man har begiært flere Vers, men Vers regne ikke fra Himmelen som Manna eller Græs-Hopper. Det er lettere at skrive et Bind i Prosa, end at skrive 10 gode Vers, siger en Maud, som skriver begge Deele lige ypperlig, og jeg underskriver denne Dom av mit gandske Hierte.

Dette er alt hvad jeg har at sige om disse Blade. Jeg vil ønske, at det var alt hvad der kunne siges. Jeg har hængt Skiltet ud, og det forstaaer sig, at jeg vedbliver Haandværket. Jeg fortsætter dette Arbeyde efter samme Plan, som tilforn; Jeg kan forsøge det med flere Artikler, men Tonen bliver den samme. Man veed hvad man har at vente, og jeg bedrager ingen herefter. Haver nogen noget at sige, han sige det i Tide, eller sidestille.

Jeg har at sige (sagde en Ven, som læste dette i Haandskrift) Enhver har at sige; Skrive De efter denne Plan, saa skrive De Dem til Pette-Isstaven, min Herre; Raadsør Dem med Deres Fordeel, og ikke med den gode Smag, eller De vilse at De har ingen. De skrive om alt uden netop hvad man læser. Med Uergrelse læser jeg hvad De allerede har skrevet. Hvad Deel har Voltaire i Negotien? og hvormeget indbringe Mentors Reysen om Aaret? Hvem læser Abderiterne, og hvem sejler herfra paa Kina? „Jeg har tegnet mig for Provinzbladene (sagde en ærlig Mand til mig, saaledes kaldte han Deres Blade) Jeg troede, at de skulle overgaar andre Blade, ligesom Provinzroser overgaar andre Roser; Jeg bedrog mig; „ Dette Ordspil var avskyeligt. Uden Ordspil siger enhver anden det samme. Man legger til, at De skrive for frit, min Herre! Jeg taler ikke om Deres R. for C. det er Crimen læse Majestatis, og Haarene reyse sig paa mit Hoved; Der er endnu meere; Har De ikke i Bladet om Montesquieu kaldt en Kettroende for en Skurk? Ved De ikke, at der er Løs, som altid bør staae under en Skieppe, og Sandheder, som aldrig maae siges? Der er Huuse, hvor man endnu ryger for Deres Blade, og jeg forstrækkes paa Deres Begue. Ved De intet andet at skrive om? Al Verden taler om Landhusholdning i disse Tider; Man

Man saer, og man hoffer; Pigemeget paa Vapiir, eller in Natura; Gaf De bort og gior ligesaa! Skriv om Steengierder, og Faareavl, om Brislinger og Brygdefangst! Plant Træer, eller skriv om at plante dem! Skriv om alt uden om hvad De har skrevet! Har De intet Raad for Sandpine, intet Plaster for Liigtorne? Veed De ingen Viiser, Gaader, Eventyr, Kroniker, o. s. v.? Forstaae De ikke at mane, ikke at signe, eller at vise igien? Skriv om de sorte Konster, i Stæden for om de skionne! Leg Dem paa Troldom! Den føder sin Mand, og De vil aldrig mangle Diavle at uddrive; Jeg veedste endnu eet at raade Dem, som overgaaer alt; Skriv Skamskrifter, min Herre! Der er altid Folk, som har meer Forstand, end De; Skriv, at de har ingen; Dyrigheden gior altid en eller anden Indretning. Skriv, at de due ikke. Klæd dem i Dyrs Lignelse, saa kan De sige hvad De vil. Skriv mod alt, hvad Dem forekommer! Bleg og Injurier; Seyer, eller død paa Stedet. Gior Partier, skaf Dem Stemmer, opofre Ven og Uven! De vil blive anseet, De vil blive frygtet; De vil blive avskynet, det vil intet sige. Aretin var i Pension hos jea veed ikke hvor mange Fyrstier allene fordi man frygtede ham, og Jean Sveron levede med Kone og Born til en hoy Alderdom i Paris av at bagtale Levende og Døde. Forstaae De intet av alt dette, saa HERren hielpe Dem. Jeg meener Dem det oprigtigt, jeg har sagt Dem Deres Beste, og jeg toer mine Hænder.

Ind:

† † †

Indholden af Provinzialbladene.

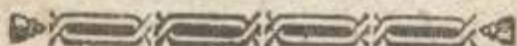
- 1) A'vhandling'er over enkelte Stykker af Moralen, Historien, Landhusholdningen, og de skionne Videnskaber.
- 2) Levnetsbeskrivelser over berømte Lærde.
- 3) Poesier, hvoriblandt Ode, Fabler, Breve, Epigrammer, o. s. v.
- 4) Merkværdigheder i Naturens og Konstens Riger.
- 5) Anmeldelser af nyttige Skrifter.
- 5) Udtoge af de beste Reysebeskrivelser.
- 7) Opfindelser i Konsterne.
- 8) Anekdoter. o. s. v.

Disse Blade udgives i Bergen ugentlig, og afsendes til Provinzjerne Hefteviis, hvert Hefte beregnet til 13 No., eller 4 Hefter aarligen. Prisen for et heelt Bind er 1 Rdlr. 32 Sk., hvorav i Bergen Halvparten betales ved det 1ste, og Resten ved det 27de No. Modtagelse. I Provinzjerne, og uden for Norge, betales, efter Modtagelsen af hvert første halve Bind, Prænumeration for et heelt Bind med 1 Rdlr. 32 Skilling. Intet Bind, eller enkelte Hefter, overlades uden til Subskribentere. De Materier, Rummet ey har tilladt Sted foregaaende Bind, indføres i det følgende.

Bergen den 28de Oktober 1778.

Udgiveren.

Ende paa 1ste Bind af Provinzialbladene.

Register.

Abderiterne	A.	No.
		19, 20,
		25, 26,
		46, 47.
Amerika		6, II.
	B.	No.
Barnevekt		I.
Bernieres		2.
	C.	No.
Chatelet (Marquisinde)		I.
	D.	No.
Døve og Stumme (Institut for)		16.
	E.	No.
Lon (Ridder)		43.
	F.	No.
Familiestykke (av d. T. Merkur)		28.
Fortellinger (To Græske)		5.

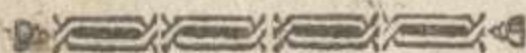
Hunde (Vulfans)	S.	No.
		44.
Indledning	I.	No.
		1.
Ranning (Elisabeth)	R.	No.
		6.
Kierlighed-og Frolshed (en Fortælling)		3.
Kierlighed, og dens Datter.		10.
Rina (om)		31, 49. 50.
Krifton (Jakob)		15.
Lanzun (Greve af)	L.	No.
		32.
Ludvig den 12te.		11.
Malborough.	M.	No.
		32.
Mentors Keyser		12, 13, 27.
Montagu (Hertug af)		45.
Montesquieu.		29, 30.

	N.	No.
Naso (Publius Ovidius)		51.
Nikole (Gr.)		15.
	D.	No.
Opdagelse av en Stad i Champagne		9.
Opsindelse av Havets Længde		11.
Ostian (Fragment av)		24.
Overdaadighed		4.
	P.	No.
Paaskefesten (dens Forandring)		17.
————— Anmerkninger derover		22.
Palmyra		29, 30.
Parlamentsvalg		14, 51.
Pelisson		3.
Phormion		22.
Poesier		4, 5. 10, 14. 18, 23. 28, 32. 41, 45.

Kæyser (Burnaby's)	R.	No. 21.
— Beaumarchais's		33, 34. 35, 36. 37, 38. 39, 40.
Rheims (Bertram af)		2.
Søfarende (Midler at vedligeholde deres Helbred)	S.	No. 50.
Thomas (Hr.)	T.	No. 48.
Turgesius.		4.
Uerkiendelighed	U.	No. 16.
Bankundighed	B.	No. 2.
Belgiørenhed (en Fortælling)		8.
Voltemade.		42.
Orkesløshed	O.	No. 7.
Oyenlæggen		1.

av hans Kærlig, og efter nogle Forberedelser av Hosligheder, og Reverenjer, besvarede Hr. Voltaire ham omtrent saaledes:

Er I en Viis, min Hr. Mentor, og I veed ikke, at ingen stor Mand er lykkelig? Læser I aldrig mine Skrifter, min Herre! Veed I ikke, at jeg er forjaget fra mit Fæderneland, og fra Berlin? at jeg var Kammerherre, og at jeg er det ikke meere? Veed I ikke hvor meget Frexon, og Nonotte, Klement, og Des Fontaines, La Bletterie og andre Slyngher (*) har forfulgt mig? Veed I ikke, at man har skrevet meer end 200 Skamskrifter imod mig? at Pirron efterlod sig jeg veed ikke hvor mange Epigrammer, som han i sit Testament udtrykkelig befalte at trykkes et efter andet, for at bedrove mig saalenge jeg

(*) Jeg har slet intet ubestaaende med disse Herrer; Frexon skriver iblant meget vel, og La Bletterie har, som bekiendt, Fortienester av Tacitus, endstiont ulige mindre end Hr. Prof. Baden blant os. Jeg legger allene disse Titler i Munden paa Hr. Voltaire, som saa ofte bruger dem. Jeg anbringer dem paa det Stæd, hvor de henhøre.